

OBSERVATIONES
ET
CONJECTURÆ
IN
NUMISMATA QVÆDAM ANTIQVA,

ΠΆΡΕΡΓΟΝ

Laurentii Begeri,

Consiliarii Electoralis Brandenburgici, ab Antiquitatibus & Bibliotheca.

Accedunt Duæ

ILL. EZ. SPANHEMII ad Authorem Epistolæ,

iisque interjecta

Authoris ad priorem Responsoria.

COLONIÆ BRANDENBURGICÆ,

Typis Ulrici Liebperti, Electoral. Brandenb. Typogr. Anno MDCXCI.

VIRO

ET ERUDITIONIS SUBLIMITATE
& meritorum gloria ac dignitate
ILLUSTRISSIMO

DN. EZECHIELI SPANHEMIO,

SERENISSIMO ELECTORI BRANDENBURGICO
a Consiliis Statûs & Secretioribus,
SUMMOque
Cimeliarchii & Bibliothecæ Electoralis
PRAEFECTO
salutem, debitâ cum animi submissione,
præfatur
AUTHOR.

INvisô hactenus qvievi silentio: Et adhuc tacerem, nisi Regia Gloriosissimi

AUGUSTI NOSTRI in Musas clementia TE, VIR ILLUSTRIS, qvem inter Maximos hoc sæculo literarum Mæcenates Tuo merito veneramur, præter alia, qvibus præpositus es, Tuo fastigio dignissima, etiam summum Suæ & Bibliothecæ & Cimeliarchii constituisset Patronum. Eo enim facto non tantùm Electoralis Heliconis gloriæ consultum fuit, sed etiam mihi, qvi gravioribus negotiis, nisi ex officio interstrepere non auderem, liberior repente ad TE patuit aditus, tam gratiosâ humanitate radiantem, ut primo etiam intuitu & silentium mihi excusseris & diutinâ licet qviete languidum ad audendum aliqvid impuleris.

Fateor, qvod res est, VIR ILLUSTRIS, Instar statuæ Memnonis incalui, cùm de Cimeliarchio Electorali & jucundissimo Venerandæ Antiqvitatis studio sermones mecum miscere dignareris. Qvamvis

vis enim noverim, nihil difficilius esse, qvàm docere, qvæ alii ignorârunt, nihil arrogantius, qvàm Illustribus, qvibus Europa nostra fulget, omnigenæ Eruditionis Sideribus lampadem admovere velle; Tamen non habitâ ratione vel virium mearum, vel invidiæ, quædam in medium proferre sustinui, quorum certiorem interpretationem contra communes Authorum opiniones ex numismatum contemplatione mihi visus eram paravisse. Id egi non tam, qvòd cuilibet liberum scirem sine, felle sententiam suam depromere, qvàm Tuâ, VIR ILLUSTRIS, illectus & humanitate, & gloriosâ Nobilioris Antiquitatis notitiâ, quarum altera Te mihi judicem spondebat, altera si mecum faceret, securitatem promittebat contra quamcunque malignioris calami acerbitatem.

Non defuit spei meæ eventus. Observationes meas & benignè respexisti, & ut Ty-

Typis descriptas ad Tuum tribunal deferre liceret, gratiosissimè concessisti.

Accedo igitur, quâ cum veneratione par est, primitias proponens, quas citra Cimeliarchii Electoralis, cujus gloriæ potiora reservo, detrimentum proponere possum.

Accedo percitus, non prurigine scribendi, multò minus lædendi famam eorum, contra quorum opiniones forsitan militavero, sed solâ cupidine Utilitatis publicæ, cui lætus sacrificabo, si Te Judice dignam victimam attulero. Dabam in Musæo Electorali, X. KAL. FEBRUAR. M DC LXXXX.

Præ-

Præſtanti ingenio & eruditione Viro
L. BEGERO,
S. D. E. Spanhemius.

OBſervationes tuas, qvibus nummos quosdam antiquos expendis ac illuſtras, lubens perlegi. Quid enim mihi jucundius, quam ſubinde animum priſcæ ejusmodi elegantiæ intuitu & tractatione oblectare? Juvit etiam agnoſcere, facem illa tua opella prælatam obſcuris aliquot aut male hactenus explanatis id genus κειμηλίοις. *Unde ſingularem tuam in iis verſandis trutinandiſque* εὐστοχίαν *ac peritiam, Theſauro tuo Palatino abunde jam harum lautitiarum cupidis ac peritis probatam, ulterius is adſertum. Meum alioquin de ſingulis judicium interponere nec vacat, nec neceſſe arbitror. Ad duos illos, quod adtinet Ætolorum nummos, quos protulit olim* Goltzius, *&* Obſ.p.1.&2.

in

in limine tangis, in quibus hinc caput imberbe petaso tectum, illinc vir imberbis stans cum hasta & petaso in tergo appenso, Venatoris proinde habitu, in horum autem altero Aper cum venabulo signatur, videre utrumqve adhuc licet in Cimeliarchio Mediceo, ac postremum insuper in Gaza Gallorum Regia. Quod autem non Mercurium, juxta Nonnium, sed Apollinem in iisdem signari existimas, firmare equidem posset, quod non ἀγροτέρα

(a) Electr. v. 166. *solum passim, vel à Sophocle* (a.) κυναγὸς *dicta fuerit olim Diana, sed* ἀγρευτὴς *etiam seu* Venator *Apollo, ab eodem Tragico alicubi nuncupetur; & Feras ac Venationem, Apollinis juxta & Dianæ lusum, vocet Aristides, Hymno* Oedip. in Colon. v. 1150.

Tom. I. p. 25. *in Minervam. Sicuti autem Agricolarum, aut opus* (a) Idyll. 10. v. 13. *ruri facientium, ac Piscatorum juxta* (a.) *Theocritum, sic Venatorum quoque gestamen olim apud Græcos, id-* (b) Theogon. v. 118. *que contra pluviam, teste* (b.) *Hesiodo, aut Solis ardores* (c) Oedip Colon. v. 318. *pileus vel petasus; unde* ἡλιοστερὴς *à Sophocle dicitur in ad-* (d) Avib. p. 610 611. & Schol. Concion. pag. 625. *ducto modo* (c.) *dramate, ab aliis* σκιάδειον, *quæ de repræter Aristophanem* (d.) *haud uno loco, videri possunt Græci ad Theocritum Critici,* (e.) θολίαν, ἤγουν τὸ σκιάδιον, τὸν πέτασον. (e) Ad Idyll. 15. v. 39. *Hinc etiam Petasum humero appensum, non* ἀγρευτὴς *solum, seu* Venator, *sed Citharœdus etiam Apollo præfert* Obs. p. 2. *in nummo Augusti à te post Nonnium prolato; sicuti insuper figura illa Equestris in aureo Cyrenæorum nummo, jam ante inter nummos Palatinos nunc Branden-* Obs. p 3. *burgicos, atque hic iterum à te vulgato. Iter enim facientium idem vulgo gestamen, ac inde cum petasatus in monumentis antiquis* Ἐνόδιος *nempe, seu* viæ dux, *Mercurius; tum pileatus, quod jam alii monuerunt, Ulysses. Quin idem etiam Aurigarum olim habitus, quod postre-*

mum arguit pompa apud Athenæum Dionysiaca, ubi inter alia visi pueri aurigæ, seu παιδάρια χιτῶνας ἔχοντα ἡνιοχικὰς καὶ πετάσους pueri tunicas gestantes aurigarum & petasos. *Neque tamen adeo Equestri illa figura, cum petaso à tergo appenso, & Solis sidere signato in hoc Cyrenæorum nummo, Apollinem, ut Solis, quod ibi memoras, Aurigam, quam Battum, primum, duce Apolline, Cyrenæorum Conditorem ac Regem, depingi existimem, aut si malis, unum e Battiadis ejus posteris, peregre & ad Agones forte Equestres, quorum peritia insignes olim Battiadæ, & decantatus à Pindaro haud uno* ἐπινικίῳ *postremus ex eorum genere Arcesilaus, abunde arguit. Sacra enim Apollini, tanquam urbis illius non* Ἀρχηγέτῃ *solum, uti ab eodem Pindaro vocatur, sed* Εὐεργέτῃ *perpetuo Cyrenæ; neque etiam ullum aliud numen, Apolline religiosius à Battiadis cultum; sicuti utrumque abunde docet optimus rei illius ac moris index & conscius Cyrenæus vates,*

Lib. V. p. 200.

Pyth. Od. IV. & V.

Pyth. Od. V.

> Οὐδὲ πόλει τόσ' ἔνειμεν ὀφέλσιμα τόσα Κυρήνῃ,
> Μνωόμενος προτέρης ἁρπακτύος· οὐδὲ μὲν αὐτοὶ
> Βαττιάδαι Φοίβοιο πλέον θεὸν ἄλλον ἔτισαν;

Callimach. Hymn. in Apoll. v. 94.

> Nec civitati ulli largitus est tot commoda, quot Cyrenis
> Recordatus pristini Cyrenæ raptus, neqve sane ipsi
> Battiadæ plus Phœbo Deum ullum coluerunt.

Mitto, quod Apollini, maxime Didymæo, invisum Equum, apud Sextum Empiricum observasse quondam memini; nec Ἵππιος *etiam seu* Equestris, *instar Neptuni aut Minervæ, vel Dianæ etiam* ἱππικῆς, *juxta Græcos ad Pindarum Criticos nuncupatæ, dictus aut*

Hypoth. l. III. p. 156.

Schol. Nem. Od. 1. p. 332.

cul-

cultus legatur apud veteres hic Deus. Quod vero non petaſatus ſolum à tergo, uti equidem, exiſtimas, Apollo
Obſ. p. 1. *depingitur in averſa primi Ætolorum à te poſt Goltzium producti nummi area, ſed idem* λογχοφόρος *ſeu haſta armatus, ac pede ſiniſtro tumulo cuidam ut videtur, innixus, illuſtrare quodammodo poſſet Amyclæi, cujus Pauſani-*
Lib. III. p. 198. *as meminit, Apollinis ſignum, non petaſo quidem, ſed galeâ tecti, ejusdemque* λόγχῃ *ſeu haſta armati. Ut mittam quod à Plutarcho alicubi traditur, ſolos*
De Pythiæ Oracul. *fere Megarenſes, ejectis ab urbe Athenienſibus,* λόγχην ἔχοντα *Apollinem Delphis ſtatuiſſe. Adde Apollinis apud Patrenſes ſimulacrum, cujus alibi meminit Pau-*
lib. VII. p. 436. *ſanias, uno pede, non tumulo equidem, ſed bovis cranio ſuperimpoſiti, quod nempe bobus* Apollo *delectetur. Quamquam, ut verum fatear, ne Apollini continuo figuram illam ſtantem, cum appenſo â tergo petaſo in primo Ætolorum â te vulgato nummo tribuam, obſtat, quod non haſta ſolum, ſeu* λόγχῃ *armatus occurrat, quod infrequens alias hujus Dei, ut ex adlato modo Plutarchi teſtimonio liquet, ſymbolum, ſed præterea brevi gladio ſeu pugione cinctus ibidem obverſetur. Haſtatos vero pasſim Gentilium Deos, aut Clypeatos nonnunquam & Galeatos, ſicuti vulgo Martem, Palladem, ac nonnunquam Venerem; aut vero Arcu & Pharetra, Apollinem puta ac Dianam, inſignes, in antiquis id genus monumentis, arbitrari, quod vulgo tyronibus notum, licet; at non* μαχαιροφόρους *vel* Enſigeros. *In tanta certe ac immenſa, quæ vel coram toties luſtrare mihi licuit, aut publice proſtant, veterum id genus* κειμηλίων *copia, nullum hactenus à me viſum aut obſervatum memini, in quo gladio*

ea-

eadem Gentilium numina armentur; eoque ceu longo, quales olim Thracum enses exstitisse, vel ex Homero constat; θρηικίῳ μεγάλῳ Iliad. IV. v. 577. *vel brevi, sicuti* (a) *Macedonum* (b) *Laconum, immo in genere Græcorum Gladii ante Iphicratem fuisse perhibentur,* (a) Plutarch. in Æmil. (b) Id. in Lycurgo & Dione. *qui longiores eosdem, teste Nepote in ejus vita, fecit. Adeo ut non tam Apollinem Venatorem, quam Meleagrum, Apri Caldyonii, ut notum, apud Ætolas interfectorem, illo Ætolorum nummo, in aversa nempe ejus parte, signari existimem. Quod vero ad primum nummi ipsius adspectum continuo conjeceram, & coram Tibi, lecta tua de hoc nummo notatione obiter indicaveram, firmare postea & adserere omnino mihi visus junior Philostratus, ubi* Icon. p. 861. *hanc ipsam Meleagri depictam Venationem pluribus narrans, hæc de eodem refert,* οἱ νεανίαι δὲ οὗτοι Μελέαγρος καὶ Πηλεύς. τούτους γὰρ δὴ τοὺς καθελόντας τὴν σῦν, φασὶν ἡ γραφή. ὁ μὲν ΕΠΕΡΕΙΣΑΣ ΕΝ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΩ ΛΑΙΩ ΠΟΔΙ ΕΑΥΤΟΝ Ο ΜΕΛΕΑΓΡΟΣ, καὶ τὴν βάσιν τηρήσας, (al. στηρίξας) ἀσφαλῶς ἐνδέχεται τὴν ὁρμὴν τῆς συός, ΛΟΓΧΗΝ ὑποστήσας, Hi porro adolescentes, sunt Meleager & Peleus; nam hosce fuisse, qui Aprum interfecerant, pictura dicit. Hic equidem SINISTRO PEDE SE IPSUM in procinctu FULCIENS (*aut* sinistro pede innixus) MELEAGER, & gressum obfirmans, secure impetum Apri excipit LANCEA sustentatus; *mox de ejus indumento* ἐσθὴς δὲ λευκὴ ὑπὲρ γόνυ, indumentum album super genu. προβολὴ *autem hic, non* progressus, *juxta Interpretem, sed nota significatione* procinctus, *quo sensu à Cicerone ad Atticum sumitur, decertaturi pugilis, ceu cujuscunque, ut hoc loco Meleagri, plagam inferre parati, tum de* munimento *quovis aut* propugnaculo *dici, ut vel ex Harpocratione licet, consuevit. Sic Hesychio* προβολή, ἐξοχή, *qualis alio-* lib. XXI. Ep. XIII.

 quin

quin ἐξοχὴ *ſeu lapidum ſtrues in nummo, de quo hic agimus, ſpectatur;* πρόβολοι *autem eidem Grammatico* λίθοι lapides, fulcrum *etiam aut* columen *apud* (a) *Comicum Græcum; apud* (b) *Herodotum autem alicubi non de* verutis, *juxta Vallam, ſed de* venabulis *ſeu* jaculis *potius Thraciis dicuntur. Hæc autem modo è Philoſtrato adducta, quam aperte & luculenter cum illa figura hoc Ætolorum nummo à* ✱ *poſt Goltzium adducto conveniant; immo quam lucem jam ei clariſſimam præferant, eundemque non illuſtrent modo, ſed interpretentur, tu ipſe ſtatues & probabis procul dubio, mi BEGERE. Hinc Apri etiam illius Calydonii, ac Venabuli, quo idem à Meleagro cæſus, in altero Ætolorum nummo quem itidem poſt Goltzium profers, expreſſa adhuc imago viſitur. Sicuti vero olim Scutum Argolicum, Thorax Atticus, Galea Bœotia, quod monet alicubi Ælianus, & aliunde conſtat, in pretio habebantur, ſic lanceæ Ætolicæ; unde Euripides de oppugnatione Thebarum agens, Tydeum & reliquos clypeatos milites,* λόγχαισιν Αἰτωλοῖσιν *uſos eam in rem docet. Quod autem de* λόγχῃ *ſeu venabulo, quo Meleager Aprum illum interfecit, in Apollinis Templo ab eo recondito, è Pauſania opportune memoras, ac inde petaſatum Apollinis caput in anteriori nummi illius modo dicti area depictum putas, illuſtrat egregie alius Ætolorum nummus, à me in præclaris Gallorum Cimeliarchiis viſus, in quo hinc Apollinis caput, ut vulgo ſolet, laureatum, illinc cuſpis Venabuli, Botrus, ac præterea dentes Apri Calydonii occurrunt, cum inſcriptione* ΑΙΤΩΛΩΝ. *Quamquam non apud Ætolos, ſed apud Arcadas, ſervatos dentes Apri hujusce Calydonii, & inde*

ab

(a) πρόβολος ἐμὸς Ariſtoph. Nub. p. 189.

(b) καὶ προβόλους δύο &c. lib. VII

Obſ. p. 2.

Var. Hiſt. l. III. c. 24. & Pollux l. I. c. 10.

Phœniſſ. v. 1173.

ab Augusto Romam advectos, memoret alicubi Pausanias; idemque idem ante de hoc Arcadum κειμηλίῳ *monentem Callimachum norim, ubi post factam de venatione feræ hujus Calydoniæ mentionem, addit,* libr. VIII. p. 524.

Ἀρκαδίην εἰσῆλθον· ἔχει δ᾽ ἔτι θηρὸς ὀδόντας. Hymn. in Dianam v. 220.

In Arcadiam pervenerunt, habetque etiamnum feræ dentes.

Alia nempe sors Apri *Erimanthii, cujus in Arcadia ab Hercule occisi dentes, apud Cumanos in Opicis servari, aut pro talibus venditari, tradit Pausanias. Mitto quod Apollini* Ἐπικουρίῳ, *eodem teste, Aper immolatus fuerit apud Arcadas; immo* Πτῷος *inde dictus legatur ille Latonæ filius, quod vix à partu libera, viso Apro exterrita fuerit eadem Dea; ut præter Plutarchum in Pelopida, notat ad Lycophronem Tzetzes. Sed hoc nihil ad Apollinem & Aprum Calydonium, ac ejus occisi dentes & venabulum, quæ in prædictis Ætolorum nummis signantur.* lib. VIII. p. 49 · Ibid. p. 315. · Schol. p. 54.

Alia adhuc essent, neque ea forte protrita, quibus tuas ad reliquos nummos Observationes fulcire possim ac illustrare. Sed nec idonea jam mihi otii facultas eam in rem suppetit, nec id valde efflagitant rei ipsius, de quo agitur, momenta. Nummus ille, ut obiter hoc addam, Amisenorum cum Galeato capite & pascente Pegaso à te post Goltzium vulgatus, idem cum rarioribus aliquot hujus urbis nummis, occurrit cum alibi, tum in Gaza Medicea. Quod vero non viri, juxta Nonnium, sed Fœminæ, idque Amazonis aut Minervæ verius, galeatum illud caput statuis, postremum arguere equidem posset, quod in aliis Amisenorum nummis, caput Palladis spectetur galeatum itidem, cum insculpto, ut frequenter pag. 7.

ſolet, Grypho, aut vero, qualem Pariſiis vidiſſe ibidem memini Ægis Minervæ cum Meduſæ capite. Opportune etiam inde originem ejus rei, galeati nempe Minervæ in hoc nummo capitis, arceſſis, & arguunt manifeſtius commemorati modo & viſi a me alibi nummi, quod non à Mileſiis ſolum ſed ab Athenienſibus quoque, ipſo agnoſcente Nonnio, habitata eſſet Amiſus. Unde etiam factum, ut Attici generis Urbs *ab* (a) *Appiano, ab* (b) *Arriano* Colonia Athenienſium, *à Srabone vero, non* (c) *Athenienſibus ſolum Colonis frequentata, ſed* Piræum *etiam appellata dicitur eadem Amiſus. Adde Mileſios, ut aliunde notum, Athenienſium Colonos, plurimas in Helleſpontum & ad Pontum Euxinum, ac inter eas Amiſum, Colonias deduxiſſe, quæ de re præter Geographos, videri poteſt Athenæus. Quamquam non à Mileſiis forte aut Athenienſibus, conditam primo denominatamve Amiſum, ſed ab illius nominis Amazone arguere videatur inſignis quidam nummus, quem Cl. deque hiſce Antiquitatibus præclare meritus Patinus jam olim vulgavit, in quo cum turrita & ſecurigera Amazon, & cui adſcriptum nomen* ΑΜΙΣΟΣ, Amiſus, *tum alia figura muliebris & turrita itidem viſitur cum haſta, & addito nomine alterius urbis Ponticæ* ΑΜΑΣΤΙΣ, Amaſtris. *Cujus proinde vel unius nummi fide, conditam ab Amazone ejus nominis Amiſum; aut in eam, quod cenſuit Patinus, deductam à Smyrnæis Coloniam (ob Smyrnam nempe Amazonem in eorum nummis, ut notum, & quos alibi illuſtramus, ſignatam) exiſtimat eruditiſſimus P. Petitus. Sed nihil opus proinde Smyrnam Amazonem,*

ac

(a) Ἀμισὸν πόλιν Ἀττικοῦ γένους & Mithrid. p. 173.
(b) Peripl. Ponti.
(c) lib. XII. p. 577.
lib. XII. p. 523.
de Amazonib. Cap. XXXV.

æ Smyrnæos tanquam Amisi conditores præter veterum Autorum & monumentorum fidem, continuo ob expressam in eodem nummo Securigeram Amazonem, cum viris eruditis arcessere; quum finitima non solum esset Amazonum genitali solo Amisus, sed in ipsa Amisenorum regione Themiscyram, Amazonum olim sedem exstare, aperte tradat Strabo, ἔχει δὲ τήν τε ἄλλην χώραν καλὴν, καὶ τὴν Θεμισκύραν, τὸ τῶν Ἀμαζόνων οἰκητήριον, habet autem lib. XII. p. 547.
(*Amisenus nempe tractus*) cum aliam regionem bonam, tum Themiscyram, Amazonum olim domicilium. *Unde caput illud in hoc Amisenorum nummo, quem à Goltzio vulgatum profers, inusitata specie galeatum,* Obs. p. 7.
eidem Amazoni Amiso tribui forte etiam posset; ni obstare cuipiam videatur, quod Amazonum Galeæ juxta Strabonem alio loco, è pellibus ferarum exstitisse dicantur; ab Hesychio etiam è leoninis exuviis, lib. XI. p. 504.
λεοντόκρανον Ἀμαζονικὸν ὅπλον. *Quo alioquin leonino capitis tegmine loco Galeæ armatos videre licet Signiferos & Aquiliferos in Columna Trajani, aliisque Dacicæ Victoriæ monumentis, obviis etiamnum & mihi olim Romæ visis in Arcu Constantini, nuper etiam in Admirandis urbis Romæ, ab intelligentissimo hujus memoriæ P. Bellorio illustratis. Notum vero, pro varia gentium & locorum indole, varias etiam Galearum species olim exstitisse. Sic Paphlagonum Galeas, gentis ab Amisenorum aut Amazonum tractu haud valde dissitas, Tiaræ formam referre tradit Xenophon. Adde Galeas itidem* Anab. lib. I. p. 352.
sub mento, ut in hoc Amisenorum nummo, religatas, gestasse veteres Dacos, Istri accolas, & Ponto, ut notum, vicinos, liquet etiamnum ex iisdem modo

com-

commemoratis Expeditionis Dacicæ monumentis. Mitto hic, quod de Galeis veterum Græcorum in genere, quasi totam faciem occultantibus, minus opportune notat ad Claudianum eruditissimus Barthius; quod abunde utique refellunt obvia in nummis, aliisque monumentis, galeata subinde Græcorum capita, cum facie, ut hoc etiam in nummo, non clausa vel tecta. Id equidem de Galeis Equitum Romanorum in campilustri-
pag. 78. Ult. ed. *is totam faciem tegentibus, observat in Tacticis Arrianus, & nonnunquam à Græcis, maxime Exercituum Ducibus & summo cum imperio præfectis, ne agnoscerentur ab hostibus, usurpatum novi. Sed hoc alterius loci. Quod autem sine* λόφῳ *vel* πίλῳ *ceu* crista *aut* penna, *solito alioquin veterum Cassidum ornamento, eadem hæc Amiseni nummi Galea; aut vero sine cælatis in eadem Casside vel Gryphi, vel Pegasi, vel Sphingis aliisque id genus consuetis in iisdem insignibus, de*
à vers. 470. *quibus videri potest Euripides in Electra, haud mirum vel insolens iis videbitur, qui omni illo ornamenti genere vacuas norit antiquissimas veterum Galeas. Hinc* τριλόφυς *seu* triplici crista insignes, *quarum mentio sæpe apud Auctores, Galeas, ut* novum inventum, *notant ve-*
τρεῖς κατασκίους λόφους Æschyl. Theb. v. 390. νεωτερικὸν τοῦτο. Schol. *teres ad Æschylum Critici. Caras certe primos Galeis* λόφυς *seu* Cristas *imposuisse, cum abunde arguit* λόφος Καρικός, crista Carica, *inde ab Alcæo dicta, tum præter*
(a) lib. I. (b) Schol. ad. l. I. p. 5. (c) Stratag. l. VIII. c. 3. (a) *Herodotum, aut Græcos* (b) *Thucydidis interpretes, firmat alicubi* (c) *Polyænus. Immo unde* ἀλεκτρυόνων *etiam seu* Gallorum gallinaceorum *nomine, Ammonis ora-*
Ibid. Polyæn. *culo, designatos olim Caras memorat idem auctor, ac il-*
In Artaxerxe *lustrat alicubi Plutarchus, qui itidem Caras dictos*

Per-

Persis ἀλεκτρυόνας *docet, ob eas quas gestabant in Galeis Cristas; scilicet, quomodo apud Comicum legas alicubi,* ἀλεκτρυόνων λόφων. *Sicuti autem galeatum caput in anteriori nummi hujus Amiseni area, in originis supra memoratæ memoriam, ad Palladem, vel Amazonem aliquam illius tractus referri haud incommode potest, sic pascens in eodem nummo Pegasus, quod solitum alioquin Corinthiorum insigne, opportune ibi signatur; ceu in Bellerophontis, quod ibi mones, memoriam, qui ab Homero non solum, sed à Pindaro insuper aliisque, cum Amazonibus depugnasse dicitur; ceu forte, ut libera pacataque Amisus eodem symbolo denotetur. Haud ignotum enim iis qui hæc æra versarunt, ut pascentis Equi vel Muli, vel Bovis etiam symbolis, locorum, in quibus eadem occurrunt, tranquillitas & pacata tempora designentur. Quod de hac urbe Amiso minus novum, quæ post libertatem ab Augusto recuperatam,* ΑΜΙΣΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑ, *seu* Libera Amisus, *in præclaris urbis illius nummis, deauctaque inde loci Epocha, quod jam olim monui, etiamnum appellatur. Insignis vero eam in rem præ aliis à me visis, & è maximorum genere, nummus Regiæ Gallorum Gazæ sub Maximino cusus, in quo in conjunctionis seu originis à Mileto, uti paullo ante vidimus, deductæ memoriam, expressa Citharœdi Apollinis & Serapidis (Pontici, ut aliunde liquet, Dei,) tanquam Mileti & Amisi tutelarium Numinum simulacra, cum epigraphe,* ΑΜΙΣΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡ. *& adscripta Æra* ΣΞΗ. *h. e.* Amisi Liberæ CCLXVIII. *à parta nempe sub Augusto Libertate; infra autem* ΑΜΙΣΗΝΩΝ ΜΙΛΗΣΙΩΝ, Amisenorum, Milesiorum.

In Avib. p. 609

Od. XIII. Ol.

Tzetz. ad Lycophr. p. 5. 6.

):():():(

Ab-

Abderitarum vero nummum quod adtinet, quem a
Obſ. p. 13. Goltzio olim vulgatum, nec à Nonnio intellectum profers
ac illuſtras, in quo caput imberbe laureatum, cum inſcripti-
one ΕΠΙ ΔΙΟΣ ΛΑΙΟΥ h. e. te interprete, ſub Jove Siniſtro, in a-
verſa autem parte Gryphus; illud monere obiter liceat num-
mum ipſum olim à me obſervatum, cum in Gaza Medi-
cea, tum Romæ inter cimelia Leonardi Agoſtini, celebris
tum in Vrbe antiquarii, & edito de Gemmis aliquot antiquis
opere noti. In utroque autem, caput laureatum in quadran-
gulo, ſeu aræ quadrangulari incluſum occurrrebat, & quod
ad Philippum alii, juxta Nonnium, alii ad Caſſandrum con-
tinuo referebant. Ingenioſè vero, tu voces eidem capiti ad-
ſcriptas, ΕΠΙ ΔΙΟΣ ΛΑΙΟΥ, quarum mentem ignorare ſe ait
Nonnius, ſub Jove Siniſtro explicas, ac inde ad Jovem pro So-
le vel Aere ſumptum, ac ſignatum haud abſimili modo in
præclaris Romanorum nummis Vejovem, idem caput im-
berbe aut laureatum refers. Cauſſam vero expresſi in eorum
nummis Jovis illius Siniſtri, in averſa autem parte Gryphi,
inde continuo revocas, ad infectum vehementiori Solis æſtu
De Conſcrib. Hiſtor. apud Abderitas aerem, indeque morbum illum ſeu πάθος
à Luciano alicubi deſcriptum; adeo ut hinc Jove Siniſtro,
infeſtum illum apud ſe aerem, illinc Grypho, ſe dignos haud
Vid. Strab. l. 1. p. 3. minus Apollinis alumnos, venditare voluerint Abderitæ.
Vranolog. p. 273. 274. Jovem equidem pro Cœlo, non ſolum aut Æthere, ſed pro
(a) Prom. v. 91. & in Prom. Sole etiam ſumptum conſtat, ut monet in vita Arati Hip-
λυομ. ap. Strab. l. 1. parchus à doctisſimo Petavio vulgatus; ac unde, ſicut
(b) Choeph. v. 355. Sol Πανόπτης vel Παντόπτης ab (a) Æſchylo, alibi, (b) ὁ πάντ᾽ ἐποπτεύων,
(c) Antigon. v. 190. omnia inſpiciens; ſic Juppiter (c) ὁ πάνθ᾽ ὁρῶν, vel (d) ὃς πάντ᾽ ἐφορᾷ,
(d) Elect. v. 176 qui omnia videt aut reſpicit à Sophocle, alicubi vero ab
(e) Rheſ. v. 355. Euripide, (e) ὁ φαναῖος ſeu conſpicuus dicitur. Idem au-
tem

tem pro Æthere *non solum sed* Aere, *obvius, ac unde* αἴθριος, ὕετιος, ὑέτιος, ὄμβριος, ἰκμαῖος *etiam seu* Serenus, Pluvius, Humidus *Virgilio, Horatio* Frigidus *vocari subinde meruit; aut sicuti Syracusanus vates alicubi de Jove modo* Sereno, *modo* Pluvio, χὠ Ζεὺς ἄλλοκα μὲν πέλει αἴθριος, ἄλλοκα δ' ὕει. Idyll 4. v. 43.
Adde quod sicuti λαιὸς *hoc in nummo, uti eum explicas, seu* Sinister, *sic* ἐπιδέξιος *apud Lesbios, quod è Nicolao Damasceno constat, fuerit appellatus;* In Excerpt. Valesf. p. 512. *aut quod malorum omnium (ac proinde æstus illius & morbi inde apud Abderitas exorti) quæ hominibus eveniunt, à Pöetis autor, ut notat alicubi Plutarchus, statuatur.* De audiend. Pöet. *An ideo tamen signari, eoque sub infausto nomine, meruerit ab Abderitis idem Juppiter, idque in memoriam faceti cujusdam, quo laborasse per æstatem quandam dicuntur, delirii causa, haud facile equidem crederem, Idque eo minus verisimile continuo videbitur, quod nec constans, nec diuturnus hic Abderitarum morbus exstitisse à Luciano traditur, sed sequuta hyeme sedatus; nec adeo intolerando & consueto loci illius æstui, quam casui cuidam singulari tribuitur; dum media nempe æstate multo æstu, audiendæ Euripidis Andromenæ iidem vacant. Unde dubitare quis posset, annon forte unica voce, non duabus legendum sit in eodem nummo* ΕΠΙΔΙΟΣ, *addito* ΛΑΙΟΥ *nomine, seu* Epidius Laii *filius, quo Prætore nempe aut Rectore Abderitarum nummus hic sit cusus. Nota utique & recepta utraque, quod aliunde liquet nomina apud Græcos. Immo idem caput imberbe & laureatum, aut quadrangulo, ut dixi inclusum, in aliis Abderitarum nummis vidisse & adnotasse memini, & cum Grypho pariter in aversa eorum parte, in quibus*

alia

alia signantur Præsidum loci nomina, sicuti in duobus Abderitarum nummis, in quorum altero, figuræ illi in quadrangulo adscriptum erat, exesis aliquot litteris ΕΠΙ Γ- - - - ΚΟΣΙΟΣ; *in altero, ubi Grypho addita epigraphe,* ΜΕΝΑΝ· *seu* Menander. *Addo nullum hactenus, quantum equidem recordari licet, à me nummum observatum, in quo illud* ΕΠΙ, *Jovis aut aliorum Deorum nominibus & simulacris adjunctum occurrat; passim vero, ut nosti, Prætorum aut loci Præsidum nominibus, sub quibus nummi id genus cusi, idem societur. Gryphum autem in aversa eorundem nummorum parte obvium, Soli quidem non apud Indos solum, quod testatur alicubi Philostratus, sed alibi etiam apud Græcos sacrum non diffiteor; unde Gryphos Solem trahere videas in veteri marmore apud Cl. Sponium. Sed non proinde liquere arbitror, quod eo Gryphi symbolo, uti existimas, dignos se Apollinis alumnos, ob præclara scilicet Democriti, Protagoræ, aliorumque ingenia, efferre voluerint Abderitæ. Gryphi enim id Genus sæpe in Græcorum nummis obvii, neque semper in iisdem ad Apollinis cultum aut numen referendi. Hinc non Apollinis quidem aut Solis, sed* Jovis acuti oris Canes, *ab Æschylo dicti alicubi iidem Gryphi; sicuti eadem appellatione* Volucrum Jovis Canum, *Aquilæ alibi ab eodem Pöeta nuncupantur. Aquilis quippe acuto oris rostro ac alis, quod hic & gemini nummi abunde comprobant, similes Gryphi; unde opportune* γρυπαιέτας *vocat eosdem Aristophanes; & è quibus insuper nummis liquet, cur* quadricruris ales πτερασκελὴς οἰωνός *ab eodem Æschylo Gryphus alibi appellatur. Verum ut totam hanc rem*

De vit. Apoll. l. III. c. XIV. p. 152.

Miscell. Tom. V. pag. 3.

ὀξυστόμους Ζηνὸς κύνας Prom. V. 802.

πτανοῖσιν κυσὶ πατρὸς. Agam. V. 140.

Ran. p. 153.

Prom. V. 344.

rem de hoc Abderitarum nummo paucis expediam, illud ex Herodoto & Strabone constat, Abdera à Teiis Joniæ incolis quondam condita, quum ab Harpago expugnati, in Thraciam trajecissent Teji. Herodot lib. I. Hinc ἄβδηρα καλὴ Τηίων ἀποικία, Abdera pulcra Tejorum Colonia dici olim peculiari elogio, teste Strabone, meruit. Tejorum autem, lib. XVII. pag. 644. in antiquis & insignibus eorundem nummis, symbolum Gryphus; cujusmodi plures vidisse juvit in præclaris Cimeliarchiis, ac maxime in Gaza Gallorum Regia, in quibus hinc in anteriori parte, modo Lyra, modo Corona hederacea, modo Caput muliebre turritum, in aversis autem singularum partibus Gryphus visitur. Unum hujus generis cum Grypho, & tanquam è Cimelio Regio, sed verius ex ejusdem πινακίῳ, minus accurate, gnarus loquor, confecto depromptum adtulit Harduinus, nempe ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΤΗΙΩΝ, cum in eodem nummo ΜΗΤΡΟ- Num. vrb. III. p. 491. ΔΩΡΟΣ ΤΗΙΩΝ legatur; adscripto nempe Metrodori, urbis Prætoris aut Præsidis nomine, non Metropoleos, qualis nuspiam legitur, Teos. Alius occurrit in eadem Gaza nummus, in quo hinc Caput muliebre turritum ac vrbis nomen ΤΕΟΣ; illinc Gryphus pedem Catharo imponens. Sacer enim Baccho idem locus, quod arguunt etiamnum alii vrbis illius nummi sub Cæsaribus cusi, cum Bacchi & Pantherisci, Dei illius symboli, sicuti à Philostrato vocatur, Icon. lib. I. p. 754. effigie; quales duos imprimis insignes, & e maximorum genere sub Severo & Valeriano subministrat eadem Gaza Regia, ac evincit insuper nummus itidem cum Regius tum Mediceus, in quo hinc Gryphus, illinc Corona hederacea, cum inscr. ΤΗΙΩΝ. Inde autem jam liquidum, cur consueto Coloniarum more, & in hoc veterum

 num-

nummorum ſuppellectile paſſim obvio, ad denotandam originem, ſignetur in Abderitarum nummis Gryphus, haud aliter ac Pegaſus, Grypho haud abſimilis & Corinthiorum, ut notum, inſigne, in Syracuſanorum & Corcyræorum, qui à Corinthiis orti; nummis paſſim ſpectatur. Caput autem illud imberbe ac laureatum in anteriori ejusdem Abderitarum nummi area, vel ad Abderum, Herculis delicium & à quo non ſolum (a) Strabon. Exc. l. VII. & Steph. in Ἄβδηρα *Vrbi, ut* (a) *volunt, nomen, ſed ſolemnes quoque & ſtati Agones in ejus memoriam ab Abderitis celebrari ſoliti, ſicut aperte docet alicubi Philoſtratus,* ὁ δὲ ὥσπερ οἱ πολλοί γε τῷ Ἀβδήρῳ ἀνίσασιν, ἣν ἀπ' αὐτοῦ καλοῦμεν· καὶ ἀγὼν τῷ Ἀβδήρῳ Icon lib. II. pag. 817. κείσεται· ἀγωνιεῖται δὲ ἐν αὐτῷ *&c.* Hic autem (*nempe Hercules*) non ut multi, Abdero civitatem condit, quam ab ejus nomine appellamus. Abdero inſuper Agon conſtitutus, in quo certandum pugilatu, lucta, pancratio. *Ni malit quis forte ad Tiſamenem Clazomenium eandem figuram referre, qui quum ante Tejorum in Thraciam profectionem, Abdera primus condere cepiſſet, Thracibus ejectis, pro Heroe tamen à Tejis eadem in urbe coli meruit. Luculentus teſtis hujus rei Herodotus,* τιμὰς lib. 1. νῦν ὑπὸ Τηΐων ἐν Ἀβδήροισιν ὡς ἥρως ἔχει, honores nunc à Tejis apud Abderitas tanquam Heros obtinet. *Unde plana jam huic Abderitarum nummo, à te poſt Golzium producto lux, nec aliunde arceſſenda. Ne indictum jam hic ſinam alium Abderitarum nummum Gazæ Mediceæ, & ſub Antonino Pio cuſum, in cujus averſa parte caput non lauro equidem, ſed diademate revinctum ſpectatur, retro autem caput media Luna, notum jam olim Thracum, apud quos Abdera, & in Byzantiorum nummis conſuetum pridem Numen.*

Sed

Sed manum cogor de tabula tollere. Unum modo addam, postremum à te adductum, Tenediorum nempe nummum, hinc cum bifrontis seu, junctis viri ac mulieris capitibus, illinc cum Bipenni inter Botrum ac Lyram, ab Aristotele pridem, ut ex Stephano non solum, sed Suida etiam liquet, explanatum fuisse, indicata omni ejus rei, bicipitis nempe capitis ac Securis in iisdem expressæ causa & origine. Quamquam ab eo discedat Plutarchus, dum à Cancris, qui apud Tenedios nascerentur, formam Securis expressam gestantibus, dedicatam apud eos, ut consuetum, loci insigne, Securim notat; & cujus rei vel appellationis originem à voce Arabica deducit in eruditissimo de Coloniis Phœnicum Opere, ὁ πάνυ *Bochartus. De Lyra autem ac Botru, una cum Securi in eodem Tenediorum nummo signatis, non opus pluribus monere, sacrum Baccho non minus ac Apollini Smintheo, qui* Tenedo imperare *pridem ab Homero dictus, ac in aliis Tenediorum nummis spectatur, locum denotari. Hinc communionem inter Teneatas Corinthii pagi & Tenedios, in Apollinis cultu, tanquam indicium ejusdem originis commemorat alicubi Strabo. Botrus autem obvia in eodem nummo,* εὔβοτρυν *nobis seu* πολύβοτρυν *Tenedum, haud paullo manifestius ante oculos ponit, quam vel Peparethum* (a) *Sophocles, vel Bouprasium, aut Amurum* (b) *Theocritus vel* (c) *Hesiodus, quas similibus ornant elogiis. Immo non vino solum, sed frugibus etiam feracem eandem Tenedum, arguit similis Regiæ Gallorum Gazæ nummus, in quo non Lyra equidem sed Spica visitur cum Botru ac Se-*

Obs. p. 61.

de Pyth. Orac.

lib. I. Cap. IX.

Τενέδοιό τε ἶφι ἀνάσσεις. Iliad. A.

lib. VIII. p. 380

(a) Philoctr. V. 565.

(b) Idyll. 25. v. II.

(c) Steph. in Ἄμυρος.

Securi; ac firmat alius insuper nummus Tenediorum aureus, cum expressa Cereris in priori ejusdem area effigie, ac Securi in aversa. Sed de his hactenus; idque haud alium in finem, quam ut lectas à me, quod rogasti, ingeniosas ac eruditas Observationes tuas, apud Te testatum relinquerem.

On omnia novimus omnes. Imò nec omnes omnia ignoramus. Doctiſſimus eſt, qvi pluribus Scientiarum radiis illuminatur; Negari tamen non poteſt, etiam Doctiſſimos interdum latere, qvæ rudioribus aperuit ſive fortunæ favor, ſive laboris conſtantia. Pauca in exemplum hoc Syntagmate conabor.

Procedit

I.
APOLLO PILEATUS.
in
Nummis Aetolorum.

I.

IN Numismatibus Ætolorum, à Goltzio propoſitis, interpres Nonnius, ſub capite petaſato *Mercurium* agnoſcit ſed, ſine pinnulis;

nulis; Sub figura haſtata autem qvendam habitu *Venatoris*, addens: *Ætolos venationibus deditos fuiſſe.*

Mihi aliud videtur. Et figuram haſtatam, & caput pileatum ejusdem arbitror eſſe. Qvod figuræ haſtatæ à tergo dependet, id caput pileatum in vertice oſtendit. Utrinqve forma convenit. Utrinqve *Pileus* eſt, qvem in Numiſmate Auguſti,

2.

Qvod & ipſum Nonnius citavit, eodem modo Apollo à tergo dependentem oſtendit, qvo in figura, qvam Nonnius Venatorem interpretatur, cernimus. Ut ita vel ex hac convenientia colligas, in Numismatibus Ætolorum eundem Apollinem exhiberi.

Suffragatur conjecturæ Hiſtoria, in altero Aetolorum numismate expreſſa.

3.

De Apro Calydonio agi, Aper oſtendit; Calydon enim Ætoliæ Urbs fuit. De Apri venatione agi, oſtendit Venabulum apro ſubjectum.

jectum. Et ne de Apolline dubites, narrat Pauſanias: Venabulum Meleagrum Apollini dedicaſſe. Verba hæc ſunt:

Ἐπὶ τὸν Σύθαν ἴασιν οἱ παῖδες τῇ ἑορτῇ τοῦ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ, καὶ ἀγαγόντες δὴ τοὺς θεοὺς εἰς τὸ τῆς Πειθοῦς ἱερὸν, αὖθις ἀπάγειν εἰς τὸν ΝΑΟΝ φασὶ τοῦ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ. ὁ δὲ ναὸς ἔστι μὲν ἐν τῇ νῦν ἀγορᾷ. τὸ δὲ ἐξ ἀρχῆς λέγουσιν αὐτὸν ὑπὸ Προίτου ποιηθῆναι. τὰς γὰρ οἱ θυγατέρας ἐνταῦθα τῆς μανίας παύσασθαι. λέγουσι δὲ καὶ τάδε ὡς Μελέαγρος ΕΣ ΤΟΤΤΟΝ ΤΟΝ ΝΑΟΝ ἀνέθηκε τὴν λόγχην, ᾗ τὸν σῦν κατειργάσατο.

id eſt, interprete Amaſæo: *Pueri feſto* Apollinis *die ad Sythan veniunt, ac Deorum ſigna in ædem Svadelæ deportant*, *deinde* in templo Apollinis *ea reponunt. Ac ipſum qvidem templum, qvod hoc tempore exſtat, in foro eſt. Vetuſtum verò à Prœto dedicatum tradunt, qvo in loco ejus filiæ furoris morbo liberatæ ſunt. Addunt* Meleagrum in hoc ipſo templo haſtam *poſuiſſe, qvâ Aprum confecerat.*

In memoriam venit & nummus Rhodiorum, apud Goltzium, qvi tamen vel unicè Apollinem ſignarunt: Imò & Aureus Cyrenæorum,

4.

Qvem inter Palatinos ante aliqvot annos vulgavi: In eo Eqves & ipſe Petaſo inſignis eſt: Imò adjectum cernimus & Solem, cujus Apollinem Aurigam Antiqvitas credidit. Eqvitem tunc ad *Eqveſtrem Cyrenæorum peritiam* retuli, adducto in aſſerti fidem Pindaro; Solem autem retuli ad Apollinis Cultum, cujus Sacerdotium ne Reges adſpernatos fuiſſe, ex Athenæo docemur. Nunc, qvæ tunc disjunxi, pronus ſum, ut jungenda exiſtimem: Ita

 ut

ut ſub Eqvite non tantùm eqveſtrem peritiam, ſed vel Apollinem ipſum, vel certè Regum aliqvem Apollinis ſacerdotem agnoſcam. Non adjectus tantùm Sol id perſvadet, ſed et habitus Eqvitis, qvi & ipſe cum Apolline Auguſti convenire videtur.

II.

ΟΙΚΙΑΙ ΙΣΟΥΨΕΙΣ

ſive

ÆDIFICIA ÆQVALIS ALTITUDINIS, PARALLELARUMQVE PARIETUM.

In Inſula Siphno,

Diverſoria eorum, qvi in Aurifodinis operabantur.

5.

NOnnius Goltzii interpres, licet Siphnum ex Aurariis & Argentariis tantas opes paraviſſe aſſerat, ut ex Decimis apud Delphos Theſaurum repoſuerint, locupletiſſimo cuiqve non inferiorem; tamen incertum eſſe ait, qvale in propoſito Numiſmate ſit Ædificium? an Turris qvædam, an Pharus?

Mi-

Mihi cùm de Aurariis legerem, continuò in mentem venerunt *Ædificia æqvalis altitudinis æqvaliumqve parietum*, in qvibus, qvi in Aurifodinis operabantur, ſi Svidam audis, habitavère. Verba Svidæ hæc ſunt: ἰσοϋψεῖς οἰκίαι καὶ παράλληλοι τοῖ τείχει ἐν Σιφλῷ (lege ἐν Σιφνῷ) ὅσαι καταλύματα τοῖς ἐργαζομένοις τὰ χρύσεια μέταλλα.

Certè, ſi numiſma conferam, parallelos parietes in ædificio hoc invenio: Nec de nihilo eſt, qvòd etiam altitudinis mentio fiat, non in parietibus, ſed in ædificiis ipſis; Altitudo enim propoſiti, ſpeciem Turris refert, nec dubium eſt, eandem figuram & reliqva habuiſſe: Scilicet, cùm tantum ex Aurifodinis Siphnii utilitatem traherent, credibile eſt, Operariorum diligentem Eos cuſtodiam egiſſe, id qvod nullâ re aptius fieri potuit, qvàm Ædificiis ejusmodi, Turrium in ſpeciem æqvali altitudine exſtructis, in qvorum ſummitate Vigil cuncta perſpicere poſſet, qvæ circum gererentur.

Apud Herodotum in reſponſo Oraculi, qvod tale eſt,

ἀλλ' ὅτεν ἐν Σφνῷ πρυτανήια λευκὰ γένηται
λευκόφρυς τ' ἀγορή.

Etiam *Prytanei* mentio eſt, Imò & *Fori Pario Marmore* exſtructi; Sed veriſimilius eſt, id monumenti Siphnios Numiſmate expreſſiſſe, qvod non tantùm felicitatis ſuæ Fontem oſtenderet, ſed & Nominis ſimul index eſſe poſſet, ſi verum eſt Etymon Bocharti, Siphnum Phœnicicè צפנא *Siphna* dictum aſſerentis, qvia צפן *Saphan* ſignificet *recondere*, & צפונים *Sephunim Theſauri reconditi* ſint, qvod apprimé convenit cum eo, qvem apud Delphos repoſitum modò diximus.

 III. Id.-

III.

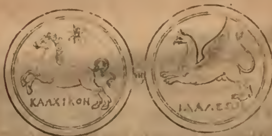
IDALIUM URBS CYPRI.

à VISO SOLE,

qvi exſtruendæ auſpicium dederat, denominata.

6.

MIratur Nonnius, qvid Apollini cum urbe Veneri ſacra? ſed mirari deſiuiſſet, ſi legiſſet apud Stephanum: *Chalcenorem, cùm Oraculum datum eſſet, ut illic urbem conderet, ubi primùm* Orientem Solem *conſpicaretur, unusq; ex comitibus, qvi fortè adſtabat, ad eum converſus,* ἴδον ἅλιον *vidi ſolem, dixiſſet,*

ſet, omen arripuiſſe civitatemqve ibi exſtructam ob eo verba appellaſſe. Solem certè in altero numiſmate cernimus, & Solis Aurigam eſſe Apollinem, in Vulgus patet, non minus ac Eqvi Gryphisqve conſecratio, de qvibus proinde plura hic addere ſuperſedemus. Verba Stephani ſubjicere ſufficiat, ut & origo urbis & etymon appellationis ad nummos collatæ eò clarius pateſcant. *Ἰδάλιον Πόλις Κύπρου. Χρησμός γὰρ ἐδόθη, ὅπου ἴδοι τὸν ἥλιον ἀνίσχοντα, πόλιν κτίσαι. ὁ οὖν χαλκήνωρ περιὼν, τὶς τῶν σὺν αὐτῷ ἔφη,* ΕΙΔΟΝ, *βασιλεῦ,* ΤΟΝ ἍΛΙΟΝ. *ἀφ' οὗ ὠνομάσθη τὴν πόλιν.*

IV.

AMAZON, an MINERVA

in Nummis Amiſenorum.

7.

CApuc, qvod in Numismatibus Amiſenorum, inuſitatâ ſpecie galeatum viſitur, Nonnius Goltzii interpres ait, *Viri eſſe.* Mihi, ſi modo ſculptor Goltzii id exactè delineavit, non Viri videtur, ſed *Fœminæ.* Id non tam ex ductu lineamentorum mihi videor colligere, qvamqvam & hinc forſitan argumentum ſurgat, qvàm ex adornatis ſub Caſſide fœmineum in morem capillis. Ex Viris certè, qvi ejusmodi mundum præferat, hactenus, qvod meminiſſem, non apparuit, præter Apollinem & Bacchum, qvi-

qvibus tamen, an Galea tribui possit, adhuc incertum est. Eò sanè usqve, dum doceatur, non Viri hoc Caput crediderim, sed Mulieris

Duæ sunt apud Græcos Mulieres an Deæ? qvibus in nummis Galeæ affinguntur, *Venus* & *Pallas*. Veneris exemplum habes in nummis Curii Urbis Cypri.

8.

Venerem hanc esse, ipse Nonnius conjicit: Et fulcitur opinio, non tam avibus aversæ, qvàm loco signati numismatis, qvem Veneri sacrum novimus: Imo & blando langvore, qvo caput inclinatur. An eadem sit, qvæ sub cognomine *Armatæ* Lacedæmoniis culta fuit, alii videant. Qvicqvid sit, ad exemplum ejus etiam apud Romanos *Venus Victrix* Galeam, si non capite, tamen manu prætulit. Seqventia contemplare!

9.

Primum signatum est sub Cæsare, & in honorem divinæ Ori-

Originis, qvam à Venere repetebat, & in memoriam Tesseræ militaris in præliis Pharsalico & Cordubensi. Alterum est Augusti, demonstratqve in Venere adoptionem, Cæsaris Testamento factam, qvâ Juliæ familiæ, à Venere, ut modo dictum, oriundæ germen videri cœpit. Tertium est Titi, ostenditqve in deliciis orbis Terrarum, vel imperii auspicium, qvod, Svetonio teste, Venus Paphia ei dedit, vel delicias in memoriam revocat, in qvibus Berenicen habuisse memoratur: Adeò, ut hæc Venus Martem illum exarmasse, Victoriæqve suæ Spolia in Numismate videatur jactare.

Imò non tantùm à Venere Græcorum armata, sed etiam à Pallade, qvæ fœminarum, sive Dearum, Galeâ ornatarum, altera est, cujusqve effigies millenis in Numismatibus prostat, Romani ornamenta desumsere: En Romam & Virtutem Militarem!

10.

Romam ad effigiem Minervæ effictam, testatur Claudianus:

ROMA triumphatis qvæ poſſidet æthera regnis
Aſſilit innuptæ RITUS IMITATA MINERVÆ.

Et cùm Virtutis idem planè habitus ſit, nec de hâc arbitramur dubitandum.

At át! Annon Roma & Virtus Amazonum ritu prodeunt? Annon exerta mamma id teſtari videbitur? cùm Pentheſilea Virgilio memoretur

Aurea ſubnectens exertæ cingula mammæ.

Sed mammam dextram oſtendunt, qvam Amazonibus aduſtam hiſtoria docet, unde & Virgilium non de Mamma dextra, ſed de ſiniſtra intelligi debere, jam dudum Eruditi notârunt. Galea rem propius tangit, qvam & ipſam, an Amazonibus tribuas, forſan dubitaveris. Seqvens Gemma, qvod apud Angelonum habetur, dubium fulcire poterit.

11.

Amazonem eâ præfigurari, vel ex pelta agnoveris humi jacen-

te,

te, cúm *CLAUDIANUS Peltatam cohortem*, & *VIRGILIUS.*

Amazonidum Lunatis Agmina peltis, dixerit; Sed Galea abeſt, & ſi Diodorum audis, Amazones, origine Africanas, exuviis ſerpentum uſas arbitraberis, id qvod tamen de Scythicis non facilè aſſerendum, utpote qvæ Martis progenies fuére, qvem Galeâ uſum, nemo negaverit. *STRABO Amazonibus Galeas ex pellibus ferarum*, ait, *fuiſſe*. Idem etiam *Themiſcyram Amazonum domicilium LX. tantum ſtadia ab Amiſo*, de cujus nummis hîc ſermo eſt, *diſtantem* narrat, imò & *eandem ſub ejusdem imperio fuiſſe*, aſſerit: Ut ita dubium ſubeat, annon Amazonum aliqva ſub hoc capite lateat? Nihil obſtat Pegaſus; Cùm enim hic Bellerophontis fuerit, Bellerophon autem, teſte Homero, præter alia, etiam Amazones debellaverit, forſitan Amiſeni gloriam Antiqvitatis ſuæ hoc Symbolo celebrare voluerint? Qvicqvid ſit, eas pauliſper ſeponimus, viſuri, qvid de Venere adferri poſſit, qvid de Minerva? ut ita liberius Lectori judicium relinqvamus.

Venerem non tantùm Armatæ cognomen videtur commendare, ſed etiam ſeqvens Amiſenorum numiſma,

12.

Cujus caput muliebre, cui potius addicas, qvàm VENERI?

 for-

Forſitan APOLLINI, cujus in averſa Tripos eſt, cum *à Mileſiis, à Mileto Apollinis filio ortis*, qvibusdam memoretur condita? ſed diverſos Deos eodem nummo celebrari, inſolitum non eſt. Qvid qvòd ipſe NONNIUS hic mulierem agnoſcat? nec Apollinis ſit ornamentum, qvod ſupra frontem cernimus? Mulierum id proprium eſt, qvod centenis ex numiſmatibus probari poteſt, ut ita nihil prohibeat, qvò minus ſub effigie hâc VENEREM, & ſub ſuperiore VENEREM GALEATAM agnoſcas.

Hæc ſatis ſpecioſè dici poſſunt. Qvanqvam etiam ſint, qvæ pro Minerva adferri debeant. Similitudo Galeæ in medium prodit, cùm Minerva eandem ferè etiam alibi præferat. Exemplo ſint ſeqventia:

13.

Qvorum primum ex ΗΡΑΚΛΗΤΩΝ, Secundum ex Romanorum Græci ponderis, Tertium ex Hyelenſium, Qvartum ex Picenorum,

norum, Qvintum ex Thurinorum, nummis deſumtum eſt, & omnia apud Goltzium viſuntur. Qvid dicemus? Annon Galea hæc, Galeæ Amiſenorum qvadrat? Si ornamenta demas, & laminas genarum præſidia addas, nihil video, qvod obſtare poſſit: indeqve non aliam in Amiſenorum nummo expreſſam forſan arbitraberis, qvàm Minervam: Idqve eò magis, qvòd ſub hujus imagine commodè & Amiſenorum originem nobis imaginemur. Amiſus certè non tantùm primò à *Mileſiis Jonico populo*, teſte Theopompo apud Strabonem, condita eſt; Sed etiam vel ipſo Nonnio agnoſcente, ab *Athenocle & Athenienſibus* fuit habitata, qvorum Dea Tutelaris *Minerva* erat; Qvamqvam *Pegaſus* averſæ potius ad Corinthum ſpectare videatur, apud qvos Minervæ auxilio Pegaſum à Bellerophonte captum, Antiqvi tradiderunt, à qvo facto & nomen *Minervæ* χαλινίτιδος ſive *frenatricis* apud poſteros manſit.

V.

ΖΕΥΣ ΛΑΙΟΣ.

in

Nummis Abderitarum.

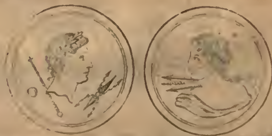
14.

Caput Laureatum in Numiſmatibus Abderitarum, Philippum referre; arbitratur Nonnius; Qvid autem ſibi velint verba

illa ΕΠΙ ΔΙΟΣ ΛΑΙΟΥ, ait, hactenus sibi ignotum esse. Ego an certi aliqvid adferre possim, tentabo.

Gryphes Apollini sacri sunt, vel ipso Nonnio agnoscente: Annon Apollinis igitur caput in Capite Laureato? Novi caput Philippi in numismatibus etiam laureatum occurrere, sed id fit ob victoriam de Phocensibus, ut alibi docebitur. An eandem celebraverint Abderitæ? An suffragabitur Vicinitas urbis, capillorumqve brevitas? cùm caput Apollinis longioribus plerumqve ornatum prostet?

Sed in Lineamentis à Philippi facie, qvam infra videbimus, non exigua differentia est. Indeqve, si regis cujusdam effigiem arbitreris, non tamen Philippo ea erit addicenda: Et si Regi cuidam addicas, non tamen excludes Apollinem, cui sacer Gryphis in aversa visitur: Imò cui etiam inscriptio aliquo modo quadrare videtur. ΕΠΙ ΔΙΟΣ ΛΑΙΟΥ legimus. ΛΑΙΟΣ *sinistrum* aut *lævum sonat*. Ut apud Herodianum ἐν τῷ λαιῷ μέρει *à levâ*: Sic inscriptionem ΕΠΙ ΔΙΟΣ ΛΑΙΟΥ *sub jove sinistro* interpretamur, id quod idem crediderim, quod apud Romanos esset, *Sub Vejove*. Vejupiter scilicet, nisi quòd fulmine instructus sit, eodem ferè modo cernitur, quô in propositis Numismatibus ζεὺς λαιὸς. Id sequentia demonstrant:

15.

In quibus caput non tantùm imberbe & juvenile, sed etiam Laurea

reá coronatum, quò modò alibi Apollo Solis auriga præfigurari ſolet, qui quòd, peſte præſertim, jaculis, hoc eſt radiis ſolaribus, perdere ſoleret, id nominis ἀπὸ τῦ ἀπόλλυσθαι habuiſſe memoratur: Indeque cum Vejove & jove ſiniſtro optimè convenire videtur, cùm conſtet, ſiniſtrum non tantùm *locum* denotare, ſed & *infelicitatem*, eò quòd ſiniſtra fuerint infelicia, ut in illo Virgilii,

Sæpè ſiniſtra cava prædixit ab Jlice cornix

Prout non minus *Lævum* apud eundem

Sæpè malum hoc nobis, ſi mens non læva fuiſſet
De cælo tactas memini prædicere quercus.

Quid ni igitur & Vox λαιὸς apud Græcos? Commodè ſuccurrit Euſtathius in Odyſſ. p. 30. lin. 27. λαιὰ μὲν τοι χεῖρες, ἐκ ἐξῆν ἅπτεσθαι ἀλλήλων τὰς φιλομένας. Διότι ἐν κακῇ μοίρᾳ οἱ παλαιοὶ ἐτίθεντο τὰ μὴ δεξιά. ὅθεν καὶ τὰ φαῦλα συμπτώματα, λαιὰ καὶ ἐπαρίστερα ἔλεγον.

Sed id juxta notandum, quod in *Vejove* & Jove λαιῷ Antiquitas Solem cum aere conjunxerit. Conſtat enim Jovem, à quo Vejovis & Διὸς λαιῦ nomina ſunt, non minus aërem deſignare, quàm ſub effigie juvenili, imberbique, & Laureatâ, Apollinem ſolis Aurigam latere.

Hæc cum ita ſint, videndum, quid in Numiſmate Abderitarum Διὸς λαιῦ nomen? quid effigies?

Lucianus in libro, *quomodo conſcribenda ſit hiſtoria*, ex interpretatione Benedicti, quam ob loci amplitudinem adſcribimus, ſequentia habet: *Abderitis*, inquit, *Lyſimacho jam regnante, morbum hujusmodi ajunt incidiſſe. Videlicet, primum omnes in totâ civitate febri correptos fuiſſe, eáque à prima ſtatim die validâ & continuâ. Circa ſeptimum autem diem, aliis multam ſangvinis è naribus fluxionem, aliis copioſum ſudorem obortum, febrim ſolviſſe. Cæterùm ridicula quædam perturbatio mentes illorum obſedit; omnes enim ad Tragœdiæ actionem per-*

move-

movebantur & Jambos recitabant, & vociferabantur. Imprimis verò Euripidis Andromedam flebiliter canebant, & Persei sermonem concinnè referebant, plenaqve erat civitas pallidis omnibus macilentisqve septimanis illis Tragœdis, Illudqve: O Tu Deorum, Tu Tyranne hominum Amor! *aliaqve magna voce clamantibus, idqve perqvàm diu, donec hyems magno cum frigore oborta, delirium ipsorum compescuit. Caussam verò ejus rei mihi videtur præbuisse Tragœdus* Archelaus *illo tempore celebris, qvi* media æstate multo æstu *Andromedæ fabulam ipsis egit, ita ut multi ex Theatro redirent febricitantes, & seqventi die mentibus eversi, in eandem tragœdiam delaberentur, illorum memoriæ svaviter inhabitante Andromeda, ac Perseo, unâ cum Medusâ, singulorum animis adhuc obvolante.* En morbum Abderitarum! En & morbi causam, æstum scilicet, qui à sole procedit. Hæccine sufficiens ratio? cur solem infectumque, vehementiore solis æstu, aërem, Διὸς λαιȣ̃ Jovis sinistri nomine venditent?

Sed ais: Propriam ita infelicitatem consecraverint? Respondeo: cùm hoc ab æstu sibi illato morbo ubique diffamarentur Abderitæ, adeò ut *Abderitica mens*, pro stupido in adagium abierit, & CICERO, *de nat. Deorum Abderitanos stupori mentis obnoxios* scribat: Imo & PLINIUS l. 25. c. 8. *apud Abderam pascua esse* testetur, *in qvibus Eqvi pasti in rabiem vertantur;* In tantum ut JUVENALIS non dubitaverit *Vervecum patriam* Abderam appellare, potius est, ut famæ publicæ iniqvitatem, in effigie Διὸς λαιȣ̃, additoqve Apollinis Gryphe credantur refutasse, qvasi dicerent: Licet æstu vehementiore in morbos incidere adeòqve ἐπὶ Διὸς λαιȣ̃ sub jove sinistro videantur siti, morbum tamèn non esse pudendum, sed qvi dignos Apollinis Alumnos efficiat. Opinionem fulciunt celeberrima Abderitarum ingenia,

Demo-

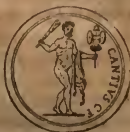
Democritus, Protagoras, Anaxarchus, Hecatæus, & Nicænetus; aliique, qui passim apud Authores idoneos celebrantur.

VI.

HERCULES

Geryone domito, in Italiam regressus, Cacum interfecit, erectâqve arâ maximâ Jovi inventori bovem immolavit.

16.

URSINUS Deos Penates, in nummo Antiæ gentis secundo, expressos arbitratur, vel qvòd Antia Restionum familia Lanivio oriunda fuerit, vel qvòd Legem tulerit Restio, qvæ ad

 au-

augendam religionem Penatium Deorum pertineret. Idem etiam de nummi tertii Ara & Capite bovis infulâ redimito, non dubitari posse, ait, qvin ad Sæculares ludos, qvibus id animal sacrificabatur, qvibusqve ex Restionum familia XV.Vir aliqvis interfuerit, sint referenda. De Hercule tropæum ferente omninò tacet.

Ego aliter: Dii Penates colebantur Lavinii, qvam urbem, ut infra dicetur, Æneas condidit. Æneam inter Romanorum Progenitores connumerari, dubium non est: Imò & ipsum Deos Penates Lavinii collocasse, testimonio VALERII MAXIMI constat.

Hæc cum ita sint, qvid obstat, qvò minus sub Diis Penatibus originem Romanæ gloriæ contemplemur? & qvidni etiam sub Hercule?

Hercules tropæum præ se fert, qualis Geryone in Hispania domito, in Italiam advenit. Hercules clavam elevat, in modum percussuri, qvalis ob Boves sibi surreptas percussit Cacum.

Hæc cùm opinioni nostræ serviant, qvidni serviat & ara, & caput bovis infulatum? si constet, Herculem Aram cognomento maximam erexisse, bovemqve de grege eximiam super ea immolasse, cùm ab Evandro perpetratæ cædis absolutus esset?

Hæc si probè considerentur, nemo non videbit, Antium Restionem, cujus effigies ad Ciceronis ævum pertinet, his Numismatibus non sua, non suæ familiæ celebrare decora;
Sed unicum esse in illustrandis Romanorum antiqvitatibus.

VII. LU-

VII.

LUPÆ & AQVILÆ,

qvæ

Aeneæ Lavinium condituro præſagium dedère

ænea ſimulacra

LAVINII fuiſſe, non LANIVII.

17.

Lupa & Aquila, quæ propoſito in Numiſmate exhibentur, ex Dionyſio Halicarnaſſenſi interpretationem recipiunt. URSINUS eam ſuppeditat, non denuó proponendam, ſi qvoad urbem, in qva Animalium iſtorum ſimulacra duraſſe leguntur, eandem Dionyſio fidem habuiſſet, qvam habuit qvoad portentum.

De Lavinio & Lanivio lis eſt: Qvod Dionyſius de Lavinio loqvitur, id Urſinus de Lanivio aſſerit: *Nec de Dionyſio, ait; dubitandum eſt, qvin ipſe qvoqve, nominum ſimilitudine deceptus, Lavinio tribuerit ea, qvæ Lanivio tribuenda erant.* Unde hoc probaverit Urſinus? Audi! *Fuiſſe Lanivi*, inqvit, *non Lavini Simulacra illa ænea, ex ſexto Tabellæ denario facilè intelligitur, in qvo Papius, ad indicandum familiæ genus è La-*

 nivio

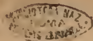
nivio ortum, notam Lanuvini serpentis in eo fabulam impressit. Et jam ante: *L. igitur Papius Triumvir, ut Papiam Gentem Lanuvio oriundam indicaret, Aqvilæ & Lupæ ænea monumenta, qvæ in foro Lanuvinorum exstabant, simulacrumqve sospitæ Junonis, qvæ Lanuvii colebatur, in denariis expressit.*

Hæc URSINUS, cujus, si qvod sentio fateri licet, infirma videtur contra Dionysium ratio; Qvid enim obstat, qvò minus Papius hic Celsus, qvi nummos signavit, in Dracone & Junone Sospita Lanivium respexerit? in Lupa & Aqvila autem Lavinium? Nonne eleganter ita familiæ suæ origines conjunxerit cum originibus Romæ? Librarios peccasse, non crediderim; Dionysius enim de urbe loquitur, quam Æneas condidit, Lanivium autem à Diomede Conditam, ex APPIANO discimus. Utriusqve verba subjicienda sunt, ut certius inde judicium ferri possit! Appiani hæc sunt, ut ea restituit & interpretatur Phil. Cluverius in Ital. Antiqva lib 3. *Ægrè id ferens Milo profectus est Lanivium, qvam primam fertur Diomedes, post captum Ilium, in Italia condidisse urbem, dissitam à Roma stadia CL.* Scio in authore legi LAVINIUM; Sed LANIVIUM legi debere, non tantùm ex situ constat, sed etiam ex authoritate Ciceronis. Ejus hæc sunt, Pro T. Annio Milone: *Qvum sciret Clodius, iter solenne, legitimum, necessarium ad diem XIII. Kal. Febr. Miloni esse* Lanuvium *ad Flaminem prodendum, qvòd erat Dictator* Lanuvii Milo. En de eodem Milone loqvitur, de qvo & Appianus, & bis *Lanuvium* repetit. Et alibi *Viâ Appiâ fuisse dicit, longius à Mari remotum*, cùm Lavinium tria tantum passuum millia abfuerit: Ut ita de Appiani testimonio constet,

Au-

Audiamus & Dionysium! *Fertur*, inquit ille ex collatione Fried. Sylburgii. *Fertur*, *dum* Lavinium *conditur*, *oblata Trojanis qvædam prodigia, in nemore, accenso suâ sponte igni*, Lupum (nummo monente legimus Lupam) *ore aggesfisse fomitem aridum: ibi* Aquilam *advolasse & alarum ventilatione flammam excitasse: Vulpem contra, caudâ in flumen intinctâ, ignem ab aliis accensum aspersisse, & nunc accedentibus, nunc exstinguente prævalentibus, tandem vicisse illos duos, hanc verò abiisse conatu irrito. Qvo visô ÆNEAM dixisse: illustrem, nobilemqve, & mirandam futuram eam coloniam; Sed suis incrementis invidiosam, & molestam circum vicinis; fore tamen, ut tandem vincat adversarios, humanæ invidiæ prævalente favore Numinum. Tam insigne futuræ urbis præsagium tunc accidisse dicitur, exstantqve rei monumenta in foro* Laviniensium, *longissimò ibi tempore asservatæ.*

Omnia plana sunt! De *Lavinio*, loqvitur qvam urbem Æneas condidit, ibiqve ænea horum animalium signa dicit fuisse: Non de Lanivio opere Diomedis; Unde & nescio, qvid dubii superesse possit?

VIII.

TULLI HOSTILII
fœdus cum Albanis
de
Bello, Trigeminorum certamine, compônendo.

18.

HOc Veturiæ gentis numiſma URSINUS ad fœdus inter Romulum & Tatium videtur referre. Ego ad fœdus Hoſtilii cum Albanis: Idqve tribus, licet fragilibus forſan, potioribus tamen, qvàm URSINI rationibus. Primò, Veturiæ Gentis prima mentio ſub Numa occurrit, Indeqve probabile qvidem eſt, eam Romæ ſub ſeqventibus Regibus duraſſe, cùm & poſterioribus temporibus memoretur; Qvis autem inde certò aſſerat, etiam ſub Romulo fuiſſe? Deinde, Livius aſſerit, nullam Vetuſtiorem fœderis inter Hoſtilium & Albanos, memoriam ſuo tempore exſtitiſſe. Si vetuſtioris memoria non exſtitit, qvomodo potuit Vetuſtius numiſmate exprimi? Tertiò, convenit & modus percuſſi Vetuſtiſſimi hujus fœderis cum expreſſis in numiſmate figuris. Media porcum tenet, adſtantibus utrinqve, imò & porcum tangentibus duobus aliis, qvos Fecialem arbitror, & Patrem Patra-

tra-

tratum. Unicum dubium est. Livius *fecialem M. Valerium facit;* Sed quis dijudicet, annon pro Valerio exiguâ literarum mutatione Veturius legi debeat, occurrente fœderis memoriâ in Veturii nummo? Reliqva sanè apprimè conveniunt. Audiamus Livium: *Ita factum accepimus, NEC ULLA VETUSTIOR FOEDERIS MEMORIA EST. Fecialis Regem Tullum ita rogavit: Jubesne Rex cum Patre Patrato Populi Albani fœdus ferire? Jubente Rege, Sagmina, inqvit, Te Rex posco. Rex ait, puram tollito. Fecialis ex arce graminis herbam puram attulit, posteá Regem ita rogavit: Rex, facisne me Tu Regium nuncium Populi Romani Qviritium? Vasa, Comitesqve meos? Rex respondit: Qvod sine fraude meâ Populiqve Romani fiat, facio. Fecialis erat* M. Valerius (*an* Veturius?) *Patrem Patratum Sp. Fusium fecit, verbenâ caput capillosqve tangens, fœdus, multisqve id verbis, qvæ effata longo carmine non operæ est referre, peragit: Legibus deinde recitatis, Audi, inqvit, Juppiter! Audi Pater Patrate Populi Albani! Audi Tu Populus Albanus! ut illa palam prima, postrema, ex illis Tabulis Cerave, recitata sunt, sine dolo malo, utiqve ea hic hodie rectissimè intellecta sunt. Illis legibus Populus Romanus prior non deficiet. Si prior defecerit, publico Consilio, dolo malo, Tu illo die, Juppiter, Populum Romanum sic ferito, ut ego hunc* Porcum *hodie feriam: tantòqve magis ferito, qvantò magis potes pollesqve. Id ubi dixit,* Porcum *saxo silice percussit.*

IX.

TULLUS HOSTILIUS

Victis Fidenatibus pacem dedit.

19.

CUr Victoriæ simulacrum hoc in nummo signatum sit, qværendum esse, Ursinus ait. Obseqvar & conabor. In adversa video Caput Clementiæ olivâ præcinctum, in aversa Victoriam non tropæum tantùm, sed etiam caduceum ferentem.

Victoria cum Tropæo & Caduceo, qvin Pacem adumbret Victoris arbitrio datam, nescio an dubitari possit. Si admittas, sub Capite Clementiæ tutò Pacis Æqvitatem intellexeris. Pacem hanc & æquam, & Victoris arbitrio datam, Hostiliæ familiæ decus esse, facilè persuaserit inscriptio, & cujus in ea? Si non *Tulli* Romanorum Regis, qui cùm luctantem contra vicinos Patriam defenderet, hostes & victoriosè prostravit, & prostratos Clementiæ Aurâ refocillavit? Vel soli Fidenates asserti documentum præbent: Cùm hos altero jam prælio fudisset, oppidumq; cepisset, civibus tamen pepercit. Dionysii verba adscribimus ex interpretatione Sylburgii: *Tullus Rex intermisso per insequentem hiemem bello, ineunte Vere iterum contra Fidenates ducit exer-*

exercitum. His nulla publicè Auxilia ab ullâ ſociarum Civitatum ſubmiſſa fuerant, ſed mercede conducti qvidam ex multis locis eò confluxerant, qvibus freti urbem egredi auſi ſunt. Verùm collatis ſignis, multisqve in pugna interemtis, rurſus intra Mœnia ſunt compulſi. Ut verò à Tullo foſſa atque Vallo cincti, ad extremam redacti ſunt inopiam, neceſſe habuerunt ei ſe dedere, quibus ipſe vellet conditionibus. Is ad hunc modum urbe potitus, occiſis defectionis ſociis, reliqvis & veniam dedit & omnium ſuorum bonorum uſum & fructum permiſit, redditoqve ipſis priſtino Reipublicæ jure dimiſit exercitum. En clementiam Victoris! En pacem Victoris arbitrio datam!

X.
ANCUS MARCIUS GALEATUS

20.

EFfigiem hanc ex Gente Marcia depromtam Urſinus, & cum eo Ill. Patinus L. Marcii imaginem arbitrantur, cui in Hiſpania concionanti è capite flamma eluxit, de qva re videri poſſunt Valerius Maximus lib. 1. c. 6. Plinius lib. 2. c. 110. & Livius l. 25. Cl. Vaillant contra in Nummis Regum Syriæ, ſub Antiocho X. p. 389. ſi rectè locum intelligo, Philippo Perſei Patri videtur adjudicare, aſſerens, *ſibi eſſe eam in rem ad amicum diſſertationem.* Fateor, ut Urſino calculum negaret Vaillantius, cauſam ſonticam fuiſſe; Non enim Galea tantùm, ſed etiam *faſcia* Galeæ

circumpoſita luce meridianâ clarior cernitur. Imò nec flammæ apparent,ſed cornua faſciæ alligata,qvod cùm aliás in diademate fieri ſoleat, uti teſtanturNumiſmata Lyſimachi, Antigoni & aliorum, qvid obſtat, qvò minus & faſciam hanc diadema credamus? Credidiſſe videtur Vaillantius ideóqve L. Martio Eqviti Romano eam abjudicaſſe, Regi Philippo Perſei patri autem addixiſſe: Prius qvidem noſtro judicio rectè,an & poſterius, liceat bonâ celeberrimi Viri cum veniâ aliqvantiſper dubitare; Neqve enim vel litera φ. quam præpoſitam cernimus, rem confecerit, non magis ac poſtpoſitum monogrammon ROMA. Qvid enim Philippus Macedoniæ Rex in nummo Romano, cùm totâ ferè Regiminis ſui periodo Romanorum vel hoſtis fuerit, vel infidus amicus? Poterit Litera φ. quidem initialis eſſe nominis Philippi, ſed ut Græcum Etymon oſtendatur ejus Philippi, cujus nomen in averſâ viſitur, non ut Græcæ appellatinis Rex. Ut omnem dubitationem tollamus, Philipporum Macedoniæ Regum numiſmata proponimus

21.

Ca-

Caput imberbe eſt, ſi qværas cujus? reſpondent averſæ, Philippi: & ejus qvidem, qui equi pernicitate vicit, qvod in primo ſignatum eſt; Qvi Victorias Currules numiſmatibus impreſſit, qvod in ſecundo cernis: Imò etiam, ſi lauream capitis reſpicias, & ejus, qvi ſacrilegium ulturus milites Laureas ſumere juſſit. Omnia hæc de Philippo Alexandri M. Patre aſſerunt Authores. De laurea vide Juſtinum: De Eqvi pernicitate & Victoria currali in olympicis Plutarchum, unde nec dubium eſt, qvin ejusdem etiam effigies in adverſis exhibeatur. In ſequentium

22.

adverſis caput jovis eſt. Inde etiam hactenus utrumque ejusdem videretur, cùm jovem ut præcipuè coleret ab Oraculo monitum, ex eodem Plutarcho diſcamus. Sed artificium in poſteriore deficiens diverſitatem inducit, eaqve adhuc major elucet in adverſis,

cùm Eqves in priore numiſmate, qvod digno ejusdem Philippi ætate artificio elaboratum eſt, imbërbis ſit, & lauri ramum præferat, procul dubio in memoriam ludorum Pythiorum, qvos ut Philippus cum Bœotiis ederet, in Amphictyonum Senatu decretum, apud Diodorum legimus: In poſteriore autem numiſmate *Prolixa barba* in Eqvite apparet, Imò & Chlamys, qvæ Regem deſignat, & cujatem? ſi non Regem Macedoniæ? cùm idem utriusq; numiſmatis pondus ſit? Imò inter Macedoniæ Reges non alium, qvàm Perſei Patrem, cùm nomen adſcriptum ſit, & barba etiam in Perſeo occurrens ætatis morem abundè demonſtret. Hæc ſi fidem faciant, apertum eſt, Perſei patrem in ſuperiore Gentis Marciæ numiſmate expreſſum nullo modo credi poſſe: Et cùm nec L. Marcius Eqves Romanus poſſit, uti ſupra vidimus, reliquum eſt, ut diſpiciamus, cui tandem tribui debeat?

Si Galeæ innexum *Diadema* agnoſcas, Regi alicui tribues: Et cui in Marciæ gentis numiſmate? Si non Anco, cui etiam effigiei lineamenta reſpondent? Confer ſequentem indubitatam ejus effigiem.

23.

Confer Nummorum prototypa! deprehendes, ſi non eandem utrinqve maciem, eandem tamen naſi elevationem & lineamentorum ductum, qvæ duo per omnes ætatis gradus permanent,

cùm

cùm macies cum annis irrepat. Ita credibile fit, *Ancum Marcium Galeatum*, eam ætatem præferre, qvâ Latinos attrivit, Sabinos devicit, Vejentum Latrocinia coërcuit, Volſcos ad pœnitentiam adegit; *Diadematum* autem eam, qvâ Urbi coloniâ extendendæ, ponte jungendæ, muroque cingendæ, imò & ſacrificiis obeundis, qvod per lituum deſignatur, intentus erat: Unde & Floro *ædificator* audit, & Ovidio *ſacrificus*,

Marcia ſacrifico *deductum nomen ab* Anco.

Hæc ſi probè conſiderentur, non ex *Livio* tantùm diſces, ſed etiam ex nummis: *Medium in Anco ingenium fuiſſe, & NUMÆ & ROMULI memor.*

XI.

TARQVINIORUM EFFIGIES
an in nummis occurrant?

FRuſtra videbor laborare de effigiebus Tarquiniorum, non tantùm, qvia hactenus in nummis non apparuerunt, qvæ enim à Puteano ſubſtituuntur, apertè non ſunt; Sed etiam, quia à primo ſtatim Libertatis exordio tantum fuit eorum odium, ut Romani ne nomen qvidem in urbe toleraverint. Hæc utut ſe habeant, duo tamen ne deſperemus, monere videntur. Primum eſt, qvòd apud *Plinium* l. 33. c. 1. legimus, non minus Tarqviniorum qvàm etiam aliorum Regum ſtatuas ſuâ adhûc ætate Romæ fuiſſe: Alterum, qvòd præter reliqvorum Regum capita, plura adhuc diademata in Numiſmatibus occurrant. Novi eqvidem qvædam Deorum eſſe, utpote Termini in Calpurnia, Plutonis in

in Claudia, *Genii populi Romani* in Cornelia. Novi & alterum, quod in eadem Cornelia habetur, Boccho à me vindicari: Ita ut feré non ſuperſit, præter unicum in familia Lollia. At ego ut odio Romanorum concedam, neque hoc in cenſum vocabo; qvanqvam tertia æris magnitudo eo tempore id percuſſum arguere poſſit, qvò odium jam deferbuerat, Libertaſqve rurſus in ſervitutem, tam diu vitatam, ruebat. Ad ea numiſmata me confero quæ, *Varrone teſte*, à Servio Tullio primò conflata fuere. Græcum eorum artificium eſt, Græcum pondus. Duo ex his proponimus,

24.

In qvorum primo ſi Herculem, in Secundo Martem agnoſcas, non eqvidem refragabor; cùm & Herculi diadema interdum dari ſoleat, & Clava ſecundi commodè ad eundem referri poſſit.

Id

Id tamen mihi viciſſim largieris, pronius eſſe, ſub capite diademato Regem agnoſcere, & cujatem? ſi non Romanum in Romanorum numiſmate? Romani Reges ex nummis omnes noti ſunt exceptis Tarqviniis. Si his clava non obſtaret, forſitan ſpes eſſet, eos noſcendi.

Non obſtat, imo conjecturæ ſuffragatur. Corintho oriundum Tarquinium Priſcum conſtans Authorum aſſertum eſt; Atqvi Corinthios ab Hercule Genus duxiſſe, & ipſum idonio teſtimonio probari poteſt, cùm Aletem quintum ab Hercule Corinthum occupaſſe, imò & Herculis ſimulacrum Dædali opus ibidem ptopter theatrum fuiſſe conſtet. Poterit igitur clava hæc affixa eſſe, non tam ut Hercules, qvàm ut origo Tarquinii Priſci noſceretur, ab ea urbe oriundi, qvæ Herculem Progenitorem ſuum venerabatur: Forſan etiam, ut ſimul Romanorum favor conciliaretur habitu Dei, qvem inter Conditores & Romani numerabunt. Si conjecturam admittas, facilè caput diadematum utpote qvietum, & Genio Regis pacifici dignum Tarqvinio Priſco aſſignaveris, cùm Galeatum projecto mento arrogantiam Superbi magis præferàt. Fateor minus in hoc, qvàm in ſuperiore certitudinis eſſe, cùm diadema abſit, ſed ea ſunt faciei hujus lineamenta, qvæ non figmentum, qvalia Deorum ſunt, ſed Naturæ luxuriantis opificium præferre videantur: Unde dubium naſcitur, annon & hic clava cum capite galeato jungi, & in originis demonſtrationem affixa credi debeat? Sub Galea ſané ritè intellexeris bellicos ſudores, qvibus Tyrannica Superbi indoles & externos domuit, & domeſticos oppreſſiſſet, niſi filiorum libido filum dominationis abrupiſſet.

Hæc ita ſpecioſè dici poſſunt; Sunt tamen, qvæ hactenus aſſerta ſubruunt, qvod eò facilius fieri poterit, qvò infirmiori fun-

da-

damento innituntur. Primò, ſi Varroni fides, qvi tamen argenteum numiſma omnium vetuſtiſſimum fecit, ſub Tarqvinio Priſco argentum nondum ſignatum fuit; Sed hoc leve videtur, cùm Superbus utrumqve, & in patris & in ſui memoriam, ſignaſſe potuerit. Secundo, ætas Regum videtur obſtare, qvæ in numismatibus ex genis ſucculentis ſatis virilis apparet, cùm ex Hiſtoria provectiores fuiſſe conſtet; Niſi Superbum florida adhuc ætate & ſe & Priſcum adhuc florentem ſignaſſe contendas. Sed de, his ſuum cuiqve judicium ſit! Apponenda duxi, non ut opinionem aliis obtruderem; Sed ut peritiores ad inqvirendas Tarqvinorum effigies excitarem.

XII.

CAPUT LIBERTATIS PILEATUM

25.

CN. Plancium, qvi denarium ſignavit, anno V. C. DCXCVI. P. Lentulo & Q. Metello Coſſ. Tribunum plebis, poſtea autem Macedoniæ Qvæſtorem fuiſſe, tandem A. VC. DCIC. L. Domitio Ahenobarbo, Ap. Claudio Pulchro Coſſ. ædilitatem petiiſſe, Urſinus

ſinus obſervat, qvi & in numiſmate Ædilitatis ejus non nomen tantùm, ſed & monumentum agnoſcit, cùm, Cicerone authore, Ludorum ſolennium cura ad Ædiles ſpectaverit, in ludis autem etiam Venationes fuerint.

Hæc clara ſunt: Non æqvè de Capite Pileato. Urſinus de eo tacit. Tacent & Alii, qvoscunqve de nummis diſſerentes inſpexi. Ego Libertati id addico, idqve tam qvòd Pileus Libertatis ſymbolum ſit, qvàm ob muliebrem vultum, eosdemqve capillorum nexus, qvibus Libertas in numiſmatibus viſitur. Seqventia contemplare:

26.

Sed ais, qvid Libertas ad Plancium? Dicam quod ſentio. Cùm Plancius ædilitatem petens à M. Juventio Lateranenſi de ambitu accuſatus, & à Cicerone eâ oratione, qvæ pro Cn. Plancio inſcribitur, defenſus legatur, ædilitatemqve, hoc nummo teſte, obtinuerit, nihil mirum videtur, Libertatis ſimulacro uſum, qvi Libertatis fructum ſenſit.

XIII.

Q. FABII MAXIMI

Prudens cunctatio.

CUm omnes ferè Maximi, Q. prænomine usi sint, ad qvem pertineant hæc numismata, divinare non licere, Ursinus ait: posse tamen arbitratur referri ad Fabium Maximum, qvi anno VC.708. COS fuit cum C. Trebonio. Aversarum *Cornucopia fulmen & corona spicarum cum culmo* quò pertineant, nondum se assecutum ingenuè fatetur Ill. Patinus: Ut neqve, qvid sibi *Clio* velit, qvam adversus denarius cum *Cithara* ostendit.

Li-

Liceat in re obſcura divinationibus agere! Vaſtitatis ſimul & ubertatis, imò potius Pacis Belliqve notas hîc inter ſe conjunctas, ipſe Patinus agnoſcit. Fulmen belli ſymbolum eſt, Cornucopiæ ſi non Pacis, certé rerum in orbe Romano ubertatis & abundantiæ.

Notiſſima eſt Q. Fabii Maximi cunctatio. Notiſſimum eſt, eâ & Hannibalem fractum, & perditas Romanorum res reſtitutas olim fuiſſe. Hanc egregii Ducis laudem, qvin aliqvis ex Poſteritate adumbrare his in nummis voluerit, nullus dubito. Vel hoſtis eam laudavit, quidni & Citharâ dignam judicarent Amici? Et quid ſi eodem ſchemate & Auguſto ſubpalpatus fuerit? quem & ipſum non minus ac Fabium Cunctatorem in Duce Bellico temeritatem legimus damnaſſe? Eodem ſanè ſtratagemate & Aqvillius uſus eſt, in dedicandâ reſtitutione Siciliæ.

Quicquid ſit, Fabio addicit inſcriptio, de cujus cunctatione & judicio de temeritate Magiſtri Eqvitum hæc ſuppeditat Livius: *Annibal*, inqvit, *quod tunc demum, edocti malis Romani parem ſibi ducem quæſiſſent, prudentiam quidem, non vim Dictatoris extempló timuit, Conſtantiamque ejus haud dum expertus, agitare, ac tentare animum, movendo crebrò caſtra, populandoque in oculis ejus agros ſociorum, cœpit: Et modò citato agmine è conſpectu abibat, modo repente in aliquo flexu viæ, ſi excipere digreſſum in æquum poſſet, occultus ſubſiſtebat. Fabius per loca alta agmen ducebat, modico ab hoſte intervallo, ut neque omitteret eum, neque congrederetur. Caſtris, niſi quantum uſus neceſſariò cogeret, tenebatur miles. Pabulum & ligna nec pauci petebant, nec paſſim, Equitum leviſque armaturæ ſtatio compoſita, inſtructaque in ſubitos tumultus, & ſuo militi tuta omnia, & infeſta effuſis hoſtium populatoribus præbebat.*

Neque univerſo periculo ſumma rerum comittebatur: Et parva momenta levium certaminum ex tuto cœptorum, finitimo receptu, aſſuefaciebant territum priſtinis cladibus militem, minus jam tandem aut virtutis aut fortunæ pœnitere ſuæ. Sed non Hannibalem magis infeſtum tam ſanis conſiliis habebat, quàm Magiſtrum Equitum, qvi nihil aliud, quàm quod non imperabat, moræ ad præcipitandam Rempublicam habebat, ferox rapidusque in Conſiliis, ac lingvâ immodicus, primò inter paucos, deinde propalam in Vulgus pro cunctatore ſegnem, pro cauto timidum, affingens vicina Virtutibus vitia, compellabat.

En utriusqve genium! Sed qvô eventu? Magiſter Eqvitum, dum incautius in aciem progreditur, internecionis periculum adiit: Fabius laborantem videns: *Ita eſt* inqvit, *non celerius, quam timui, deprehendit fortuna temeritatem*! Inde in auxilium profectus extorſit & hoſti Victoriam, & Collegæ erroris confesſionem: imò & ſibi ſimul æternam paravit bellicæ prudentiæ gloriam.

XIV.

P. SULPITIUS

Philippum & Macedones
terreſtri navaliqve robore preſſit.

28.

URſinus hoc numiſma ad Trajectum Sulpicii Coſ. reſtringit,

de quo Livus L. 31. c. 14. Ego trajectum hunc non excludo, Numiſmatis autem radios latius extendo. Non trajectus tantùm eo videtur abumbrari, ſed omnis contra Philippum & Macedones expeditio, non navalis tantùm, ſed & terreſtris. Navalem ſub Nave, Acroſtirio, Temone & Anchora agnoſcimus; terreſtrem etiam ſub adſtantibus Captivis. P. Sulpicius ab initio ſtatim *Lævino Cos* ad claſſem miſſus eſt, indeque prorogato imperio Ætolos juvit, nobiliſſimumqve inter Sicyonem & Corinthios agrum vaſtavit, & ad Elim, Regem in Romanos incurrentem, lapſuqve ſaucium in fugam conjecit, tandemqve Oreum cepit, navibus ipſo, terrâ autem Attalo oppugnationem urgente.

Omnia hæc ante prædictum in Macedoniam trajectum. Pax intervenit; Sed eam Athenienſium preces dirimerunt, ipſo Sulpicio II. Cos. id eſt decem annis, poſtqvam Ætolorum in præſidium duxerat claſſem. Tunc, cùm ei mandata Macedonia eſſet, ſecundum vota in Capitolio nuncupata, paludatus cum Lictoribus profectus ab Urbe, Brunduſium venit, & Veteribus Voluntariis ex Africano exercitu in Legiones deſcriptis, navibusqve ex claſſe conſulis Cornelii lectis, altera die, quàm à Brunduſio ſolvit, in Macedoniam trajecit. Nec trajecit tantùm, imò etiam Philippum Terrâ perſecutus eſt ipſe, Mari perſeqvendum Claudio Centoni permiſſit.

Glorioſa utriusqve facinora latius videre eſt apud *Livium dicto libro*. *Florus* rem ſuccinctè, & qvamvis tecto Sulpitii nomine, appoſitis tamen ad propoſitum verbis: *Lævino* inqvit, *Conſule Populus Romanus Jonium mare ingreſſus, tota Græciæ litora velut* Triumphante claſſe *peragravit*.

XV.

C. ABURIUS

Auxiliorum, contra Perſeum rogandorum,

gratiâ cum aliis
ad Maſſaniſſam & Carthaginenſes,
Mercurii inſtar, qvaſi a Diis miſſus, Martium Gentis Robur
Africaniqve Herculis auxilium
Romanis conciliavit.

29.

C. Aburium, qui his in Numiſmatibus deſcriptus eſt, eum deſignari, qui *P. Licinio Craſſo & Caſſio Longino Coſſ.* Inter

ter

ter alios ad Maſſaniſſam & Carthaginenſes legatus fuit, Urſini ſententia eſt. Verba Livii ex L. 42. c. 35. talia citantur: *In eam rem (ad Numidos Equites ſc. Elephantoſque contra Perſeum petendos) Legati ad Maſſaniſſam Carthaginenſesque misſi L. Poſtumius Albinus, Q. Terentius Culleo,* C. Aburius.

Ex his Livii verbis Legationem C. Aburii diſcimus; Sed ex numiſmatibus diſcimus etiam Aburii mentem, quam Urſinus omiſit. Mercurium expreſſum cernimus, eumqve alatum cum caduceo. Mercurius Deorum Nuncius credebatur, alaſqve gerebat ob celeritatem, Caduceum autem, ob amicitiam inter eos, à qvibus & ad quos mittebatur, vel conciliandam vel conſervandam. Amicitiam inter Romanos & Carthaginenſes hoc tempore fuiſſe, ex Hiſtoria conſtat. Celeritatem Legatos ſpopondiſſe, veriſimile eſt. Sed C. hic Aburius ulterius tendit. Sub Mercurii ſimulacro non munus tantùm ſuum celebrare videdur, ſed & ſubpalpare Senatui. Non acqvieſcebat Cineæ ſententiâ, qvi à Pyrrho Epirotarum Rege de Romanis interrogatus, *Senatum conſeſſum Regum ſibi viſum edixit;* Sed ornatum habitumqve celebravit humano Auguſtiorem, Majeſtatemqve ſimillimam Diis, qvæ & atrocibus Gallorum animis venerationem expreſſerat. Ab his cùm miſſus eſſet, ſe Mercurium mentitus eſt, eodemqve Symbolo etiam Senatum Conſeſſum Deorum nuncupavit.

Ne tamen vel in omnibus Mercurio ſimilis crederetur, vel fauſtum Legationi deeſſet omen, navim in averſa addidit: Herculis imaginem in altero expreſſit: Expreſſit & in tertio Martem juxta tropæum rapidis inſiſtentem quadrigis.

Navim ad Maritimum Legatorum iter referimus; Neqve enim aëreas potuerunt findere plagas, qvod Mercurius ſolet; Sed navibus ire neceſſe habuerunt, cùm medium æquor Carthaginen-

ſes

ſes à Romanis dividat. Omen ſub Hercule & Marte contemplamur. Hercules inter Deos Carthaginenſium, Tutelares cenſetur, eorumque à Tyro originem oſtendit, Mars autem Bellorum arbiter credebatur. Utrumqve de Eqvitum Numidarum, Elephantorumqve & Herculeo robore, & Martio ardore & ſucceſſu interpretamur, quibus in futuro contra Perſeum & Macedones bello, Carthaginenſium effulſura fuerint auxilia.

XVI.

EFFIGIES BOCCHI,

30.

EFfigiem propoſitam *Urſinus* Fauſto tribuit Sullæ filio: *Segvinus*, & eum ſecuti *Ill. Patinus* & *Oiſelius* non Fauſti arbitrantur, ſed Jugurthæ, eâ potiſſimùm ratione ducti, qvòd barbarum qvid ſapiat hoc caput, & Diademate cinctum ſit, qvod nec Civi Romano conveniat, nec filio Sullæ, cùm in Patre, Romanorum ſui temporis potentisſimo, nihil tale occurrat: Rationes has ſatis ego graves arbitror, cur Sullæ filio abjudicetur hæc effigies; an autem ideò Jugurthæ tribui debeat, licebit bona celeberrimæ hujus Antiqvariorum trigæ cum venia paulò penitius inqvirere.

Oiſe-

Oiſelius nullum, ait, eſſe dubium, quin Regis Jugurthæ facies hic expreſſa ſit. Sed eſt, & ſanè non contemnendum. Qvis credat, Imperatorem Romanum ejus effigiem Regio in ornatu ſignaſſe, qvi qvoad imperitavit, magno Romani nominis cum dedecore imperitavit? qvi Victoris pedibus advolutus eſt? qvi opertus catenis Romam vidit, qvam olim venalem pronunciaverat? Qvi poſt victoris Triumphum carceri mancipatus, tandemqve cum filiis in eo necatus legitur? Quis credat, hunc Regio in ornatu vel ad tempus modicum, ne dicam ad æternitatem fuiſſe donatum? Ego ſanè, ut credam, adduci non poſſum. Sapiat barbaricum qvid hæc effigies; Barbarus fuit & Bocchus Jugurthæ gener Numidiæ Rex. Hic non eò tantùm Sullæ gratiam iniit, quòd Jugurtham Populi Romani hoſtem ejus manibus obtulit; Sed & eò, qvòd facinoris memoriam aureis in Capitolio ſtatuis dedicavit. Utroqve certè meritus videri poteſt, ut honos ei haberetur, non ad exiguum tempus, ſed æternitatis quoque, quam in averſa vides, deſtinatione. Factum id eſt, & confirmato Regiæ dignitatis ſolio, quod ex diademate agnoſcis, & dedicatâ ad poſteros ejus effigie, qvam in numiſmate hoc Sullæ filium expreſſiſſe, ex inſcriptione colligitur.

Huic noſtræ conjecturæ non allatæ tantùm famulantur rationes, ſed & ſeqvens numiſma

31.

Tres in eo figuræ ſunt, & ſine dubio notæ: Sedens Sullam

 repræ-

repræſentat, Ramum porrigens Bocchum, vincta Jugurtham: Omnes exiguis qvidem lineamentorum ductibus, non tamen usque adeò obſcuris, ut non *Jugurtham longiſſimâ barbâ conſpicuum*, *Bocchum* autem, qualis etiam in ſuperiore effigie eſt, *imberbem* agnoſcere poſſimus, quæ uti hactenus obſervata non ſunt, ita conjecturam noſtram, qvâ propoſitam effigiem Jugurthæ Barbato abjudicamus, Boccho autem imberbi adſcribimus, egregié firmare videntur.

XVII.

C. MALLEOLUS

Dolabellæ in Aſia Qvæſtor

rapinas ſuas

Specioſo Victoriarum & Parſimoniæ velo

texit.

32.

AN hæc effigies Malleolli ſit, non ſatis diſcerno, qvamvis ei ut tribuatur, Malleus fortaſſis ſuadeat Galeæ impoſitus. Eo certè cognominis rationem indicari, nemo dubitare poteſt. Figura nuda ante tropæum vel thoraci, vel alii cuidam baſi, dextrum pedem

pedem imponens, ad Qvæstorium in Asia munus videtur respicere, qvod Malleolus sub Cn Dolabella gessit. A tergo navis prora est, ut navibus advectum, vel etiam navali potentiæ præfectum agnoscas. Ante pedes Tropæum cernitur, ut Victoriarum gratiâ se Galeatum, hastâqve armatum ostendat. An hæc de Malleolo? an de Dolabella? an de Gentilis cujusdam terrestri navalique Victoria, intelligi debeant? videbimus, cùm de expeditione in Asiam Ciceronis verba adscripserim, quæ & Ursinus dedit: *C. Malleolo*, inqvit l. 3. in verrem, *Qvæstore Cn. Dolabellæ occiso, Verres duas sibi hæreditates venisse arbitratus est, Unam Quæstoriæ procurationis, nam à Dolebella statim Proqvestore jussus est esse; Alteram tutelæ, nam cùm Pupilli Malleoli tutor esset, in bona ejus impetum fecit. Nam Malleolus in provincia sic copiosè profectus erat, ut Domi prorsus nihil relinqveret: Præterea pecunias occupârat apud Populos, & Syngraphas fecerat: Argenti optimi cælati grande pondus secum tulerat (nam ille qvoqve sodalis istius erat, in hoc morbo & cupiditate) grande pondus argenti, familiam magnam, multos artifices, multos* formosos Homines reliqvit.

Formosos inqvit homines reliquit; Et in nummo galeata facies formosa est, an inde conjectura eam Malleolo addicat? Pupillum reliquit, quidni igitur virili adhuc ætatis flore decesserit? qvæ & ipsa in hoc numismate elucet. Sed qvid locusta navis proræ insidens? An quòd divitias suas parsimoniæ providentiæqve adscriberet? Locustas ejus virtutis symbolum esse, nemo nescit; & Verris similem Malleolum fuisse, imò in expeditionem providè sibi prospexisse, modò ex Cicerone audivimus. Nec obstat, quòd hâc ratione Vitia sua expresserit; cùm eum in finem id egisse credi debeat, ut sub virtutis velo ea commendaret; Sed obducat velum virtutis. Eloquentia Ciceronis, Vitia prodidit,

 & ma-

& malè parta malè dilabuntur. Sic Malleolus Gentes, Malleolum, si non vivum, post mortem tamen spoliavit Verres.

XVIII.

BACCHIUM JUDÆUM

Regem non fuisse.

33.

URsinus primum numisma de Rege Areta interpretatur, quem & inscriptio arguit. In secundo arbitratur Cn. Plautium, cum Ædilis Curulis esset, ad indicandos ludos in eo munere exhibitos, Camelum expressisse; Sed tamen subjungit: *Magis placere, si Camelus ad Arabiæ Regulum Bacchium Judæum referretur*

tur, qvem à Cn. Plautio Pompeji in Asia Pro Quæstore superatum fuisse credibile sit, eo bello, in quo Aretas quoque Rex ab Æmilio Scauro Pompeji Proquæstore victus est. Sic Ursinus eò, qvòd nihil de Bacchio Judæo apud Scriptores occurreret, dubitavit, an ludi ædilitii, an factum bellicum, postremo in nummo, expressum credi debeat? Sed dubitationem videntur tollere non tantùm adscripta Aretæ & Bacchii Judæi nomina, qvorum ille Rex vocatur, hic autem non; Sed etiam Corona Camelo Aretæ imposita, qvæ & ipsa in Bacchii Judæi Numismate omissa est.

Hæc differentia, licet ab Ursino observata non sit, in numismatibus tamen ad oculum patet, ostenditque, Bacchium Regulum non fuisse. Qvid igitur? Respondet inscriptio Judæum. Scilicet, cùm Aretas, eo tempore, qvo à Scauro victus est, Hierosolymam obsederit, eodemqve modo in numismate Bacchius se victum fateatur, qvo & Aretas, non dubitaverim asserere, Bacchium hunc origine Judæum, ex iis unum fuisse, qvorum vel in gratiam, vel persuasionibus Aretas Hierosolymam obsidione pressit. Scio eqvidem præcipuum, qvi ad id bellum Aretam adduxerit, apud Josephum nominari Antipatrum; sed cùm hic labentibus Aretæ rebus ad Pompejum transierit, & procul dubio non unus ejus rei suasor exstiterit, nihil video impedire, qvò minus, nummo docente, & Bacchium admittas, qvi à partibus Aretæ durasse, similemqve cum Rege fortunam expertus videatur.

XIX.

C. JULII CÆSARIS

Effigies juvenilis.

34.

EFFigiem Galeatam his in numiſmatibus præterit Urſinus, nec alibi recordor certi quid de ea legiſſe. Ego Julii Cæſaris arbitror, non tantùm eâ ratione ductus, qvòd Cæſaris nomen in eo legitur, & Venus bigâ Cupidinum vecta ad Cæſaris origines pertineat. Sed quòd in altero, etiam tyrocinium expreſſum videam, quo juvenis adhuc, Prætore Thermo, civicam meruit, cùm in expugnatione Mitylenarum, Civem ab hoſte defenderet,

Cre-

Credibile ſanè videtur, Q. Thermum M. F., qui numiſma percuſſit, ut Cæſaris, jam rerum potiti, gratiam memoriâ paternæ militiæ ſibi conciliaret, non factum tantùm expreſſiſſe, ſed ipſam etiam juvenis effigiem. Idque eò magis videtur aſſerendum, quò planius ex numiſmate eſt, illud caput & Virile eſſe, & elevatum, quale & caput Cæſaris ſenile viſitur. Quid quod rem propius intuentibus, nec lineamentorum diverſitas major appareat, quàm quantam diuerſitas ætatis inducere potuit?

Si conjectura noſtra fidem inveniat, planum erit, qvâ ratione Suetonius Cæſarem *teretibus membris & ore paullò pleniore* fuiſſe ſcribat, cui aſſerto cùm effigies ſenilis in nummis unanimi quaſi conſenſu conſpirantibus, hactenus contradicere viſa fuerit, varia Authoris correctio dicam, an detorſio? ſurrepſit. Fruſtra! Ore pleniore fuiſſe Cæſarem, cùm ætatis adhuc robore vigeret, colligitur & ex his numiſmatibus, & ex ipſa ſenili effigie, quæ in tantas, quibus obſita eſt, rugas concidere non potuiſſet, niſi luculentior ſuccus vegetam ætatem antea inflaſſet.

XX.
INDUTIOMARUS
Trevir.

35.

TRiſtanus in adverſa hujus nummi Venerem Victricem agnoſ-

agnoſcit: Averſam, conjicit, ad Germanam Indutiam pertinere, aitqve, Plinium eam coloniam Induſtriam appellare, & proinde ex hoc nummo fortaſſe corrigendum eſſe. Ei videbatur favere & Bos cornupeta Coloniæ Symbolum, & Fluvii in alio numiſmate ad montem ſimulacrum, quòd eò modo urbis ad Padum ſitus commodè expreſſus eſſet, Videbatur ſuffragari & Venus Victrix, Cæſaris gloria, quæ cauſa fuit, ut non Triſtanus tantùm, ſed etiam Mediobarbus Biragus ſub Cæſare nummum exponerent.

Ergo licet hæc ſatis ſpecioſè dicta fatear, tamen ut vel ad Coloniam Cæſaris hæc numiſmata reſtringam, vel Germanam Indutiam eam appellatam credam, adduci non poſſum, cùm in numiſmate propoſito non Germana, ſed Germanus apertè legatur. Imò nec Venerem in adverſa agnoſco, ſed caput virile diadematum. Ut ita indubium videatur, Regulum quendam eo exhiberi, nomenqve ejus in averſa expreſſum eſſe, proindeque ſub bove cornupeta felicem in hoſtes expeditionem, ſub fluvio locum prælii deſignari.

Hæc utut aſſerenda videantur, obſcurum tamen adhuc eſt, quis ille Rex? Ego INDUTIOMARUM in medium adduco, cujus apud Cæſarem mentio, quique in Treviris cum Cingetorige de principatu contendens, cùm primò Cæſari ſe oppoſuiſſet, deinde factum excuſans, ſe ei tradidit: poſtea à Cæſare, Cingetorigi faventiore irritatus, denuò defecit & à Labieno occiſus eſt.

Opponi quidem poteſt, primò Indutiomarum hunc non Germanum fuiſſe, cùm Treviri Galliæ Belgicæ partem incoluerint; Sed Germanorum partibus eum acceſſiſſe, vel inde credibile ſit, quòd jam ante etiam fama tulerit, *à Treviris Germanos* *ſolli-*

sollicitari, qvæ fama & Cæsarem permovit, ut dilatâ expeditione Britannicâ contra Indutiomarum progrederetur. Secundò opponi potest, apud Cæsarem, non Indutiomarum per T. sed INduciomarum per C. legi, & ita etiam Græcè ΙΝΔΟΥΚΙΟΜΑΡΟΝ Vocari. Sed hoc levius arbitror, cum facilè apud imperatorem Romanum Unius literæ mutatio potuerit irrepere.

Tertiâ instantia esse possunt adjecti numeri & bos cornupeta, qui potius ad coloniam aliqvam spectare videbuntur. Sit ita, quid hoc obstabit? Annon & Indutiomarus coloniam aliqvam potuit emittere? quem legimus Equitatum & peditatum contra Cæsarem cöegisse? eosque, qui per ætatem in armis esse non poterant, in sylva Arduenna abdidisse? postea Ambiorigem & Cativulcum, ad oppugnanda Romanorum castra, concitasse? Quanquam, ut diximus, necesse non sit, ut coloniam statuamus, cùm Bos cornupeta commodè etiam ad incursiones, ab Induciomaro in Romanos factas, referri possit.

Opinioni non obstat Fluvius, qui in numismate Tristani, loco Tauri, conspicitur, cúm eum commodè Rhenum interpretemur, medium inter Treviros & Germanos TransRhenanos. Appositè succurrit Ausonius:

Armipotens dudum celebrari Gallia gestit
Trevericæque Urbis solium, quæ proxima Rheno.

XXI.

CASTOR & POLLUX,

in
Gente Servilia.

36.

DUos Equites hoc in nummo, non minus ac eos, qui in Secundo & quarto Serviliorum numiſmatibus exhibentur, ad C. Servilium Ahalam Magiſtrum Eqvitum & Spurium Melium Equeſtris dignitatis virum refert Urſinus. Sed Numiſmata, quæcumque equidem viderim, Equites propoſitos ſtellis inſignitos exhibent, ex quibus patet, non Ahalam & Melium, ſed Dioſcuros eſſe, qui hactenus ſub familia Serviliorum incogniti fuere.

Si rationem Dioſcurorum quæras, in C. & P. Serviliis eam invenies. Cùm enim Dioſcuri ſalutaria Reipublicæ Romanæ ſidera non ſemel affulſerint, credibile eſt, C. & P. Servilios, qui cum aliis Cæſarem interfecere, ſub hoc Dioſcurorum biga latere, & proinde C. Servilium M. F. indigitare voluiſſe, facinus id Romanis non minus utile eſſe, quàm fuit auxilium Dioſcurorum in pugna Regillenſi, quo ultimùm pro Libertate cum Tarquiniis pugnavére Romani.

XXII.

C. JULII CÆSARIS & CÆSARIS DIVI.F.

Victoriæ navales

contra

Sextum Pompejum.

37.

NUmisma hoc Vaillantius Bellovacensis, celeberrimum nostra ætate nobilioris Antiquitatis lumen, vel ad *Valentiam* referendum, vel inter incerta numismata censet ablegandum, contra Tristanum, qui ad *Thurium* id retulit, & Harduinum, qui ad *Lugdunum Galliæ.* Tristano calculum negat, quòd nulla Copiæ apud Geographos mentio exstet: Cur Harduino, tacet, substitutâ duplici conjecturâ, quarum altera integrâ literarum serie Valentiæ cognomen, altera distinctis literis Coloniam Octavianorum Pacensem Juliam Augustam exprimat, qvaliter Plinio teste, Forum Julii cognominatum sit. Utramqve conjecturam argumentis firmat: De Colonia Julia Valentia, qvòd cum numismate ejus coloniæ, eadem propositi sit & forma & magni-

magnitudo, cognomenqve potuerit mutuari ex eo, qvòd à Julio deducta, ab Augusto autem pro horreo & Apotheca, in quâ militaris Annona conderetur, electa fuerit. De Octavianorum Pacensi, qvòd præter Plinii testimonium, etiam nomen Forum Julii suffragetur, Augustusqve coloniam Legionis octavæ Augustæ in eam deduxerit, & Tacito teste, præsidium navium Actiacâ Victoriâ captarum ibi locaverit.

Hæc Vallantii sunt argumenta, cujus cum veniâ, qvæ in contrarium habeo, qvin proferre mihi liceat, notissima Viri æqvitas neminem dubitare sinit.

Qvod secundam opinionem attinet, suffragarer Viro Doctissimo, si literas punctis distinctas deprehenderem, id quod consuetum Cæsaris ævo fuisse, vel numisma Col. Jul. Valentiæ innuit, ut alia taceam; At nullum omninò punctum, & ne puncti qvidem vestigium in proposito apparet. Diligenter id inspexi, sed hac in parte frustra: Unde nec à me impetrare possum, ut separem, quæ Antiquitas conjunxit.

Quod coloniam Juliam Valentiam attinet, nec huic accedere possum; Licet enim nummi hujus magnitudo eadem sit, eadem tamen non est vel Navium figura vel Capitum habitus, ut taceam absentiam inscriptionis, & meram in appellatione Copiæ conjecturam, quæ nec ipsa vel minimo Copiæ vel annonæ indicio fulcitur.

Hæ sunt rationes, cur Vaillantio subscribere non possim. Si meam sententiam exqviras, Tristano calculum adjicio, qvi ad Thurium retulit, urbem in sinu Tarentino Maritimam. Licet enim hujus nomen, numero singulari COPIA, apud Geographos non legatur, legitur tamen COPIÆ, numero plurali, qvæ differentia tanta non est, ut non una eademqve credi possit. Audiamus

Stra-

Strabonem lib. 17. Θούριοι εὐτυχήσαντες πολὺν χρόνον ὑπὸ Λευκανῶν ἠνδραποδίσθησαν. Ταραντίνων δ' ἀφελομένων ἐκείνους, ἐπὶ Ρωμαίους κατέφυγον. Οἱ δὲ πέμψαντες συνοίκους ὀλιγανδροῦσι μετωνόμασαν ΚΟΠΙΑΣ τὴν πόλιν.

Thurii inquit *longo tempore fortunâ usi secundâ, tandem à Lucanis in servitutem subacti sunt, Tarentinisque eos opprimentibus ad Romanos confugerant. Hi Thuriis jam attritis Colonos miserunt, COPIASQVE Urbem nuncuparunt.*

Sic de vocabulo Copia Thurium designante dubium non est. Videamus an res in numismate expressæ permittant, ut à Thurinis percussum credamus? Effigies Divi Julii, cum effigie Cæsaris Divi F. conjuncta, facilè mihi persuadet, negotium hìc proponi Utrique commune. Palma intermedia videtur indicacare, qvale illud negotium sit? Bellicum scilicet, & ob enatam ex bellis Victoriam, gloriosum; Neque enim ad Ægyptum palmam hanc restringere necesse est, cùm universale Victoriarum Symbolum Natura arguat. Navis aversæ rem ad victoriam maritimam deducit. Si maritimas Cæsaris Octaviani Victorias consideres, nullam invenies arctius cum Victoriis Divi Julii connexam, qvàm eam, quam contra Sextum Pompejum obtinuit, unde nec dubium esse potest, qvin tota illius belli fortuna hoc nummo præfigurata credi debeat. Qvod Cæsar contra Pompejum Patrem, imò & contra filios, & nominatim Sextum intendit, id Cæsar Divi F. ad exitum perduxit, ut ita non mirum sit, quòd unum utriusqve negotium unâ palmâ præfiguratum videamus.

Sed aliis adhuc opinionem nostram firmamus argumentis. Navium Vastitas in censum venit. Ea qvalis in Numismate radiat, talis contra Sextum Pompejum Cæsari Divi Filio fuit. Audiamus Dionem lib. 48. αἱ νῆες ἀντίπρωροι πεπηγμέναι, οὐδεμίαν οἱ ἀσφαλῆ ἐμβολὴν ποιήσασθαι ἐπέτρεπον, ἀλλ' ἅτε καὶ ΠΑΧΥΤΕΡΑΙ, καὶ ΥΨΗΛΟΤΕΡΑΙ οὖσαι, πλεῖον τοὺς πλησιάσαντας ἔβλαπτον, καὶ οἱ ὁπλῖται ἐς χεῖρας σφίσιν ἰόντες, πολὺ κρείττους ἐγίγνοντο.

Naves[Cæsaris]*PRORIS VERSUS HOSTEM DIRECTIS, non concedebant, utis tutò ictum iis inferre posset; Sed qvum & CRASSIORES ET CELSIORES* essent, *majus damnum accedenti hosti-li navi inferebant. Ad hæc milites cum hoste manus conserentes longè superiores fiebant.* Et iterum de eodem classem per Agrippam reparante: pr. lib. 49. Μέγιστον δὲ τῷ, τῷ ΤΨΕΙ ΤΩΝ ΣΚΑΦΩΝ καὶ τῇ ΠΑΧΥΤΗΤΙ τῶν ΞΥΛΩΝ ἐθάρσει. ὑπερπάχη γὰρ καὶ ὑπερμεγέθη κατεσκευάσθη, ὥς τε ἐπιβάτας τε πλείστους ὅσους ἄγειν, καὶ γὰρ ΠΥΡΓΟΥΣ ἔφερον, ὅπως ὥσπερ ἀπὸ τείχους ἐξ ὑπερδεξίων ἀγωνίζωνται. *Fidebat plurimum ALTITUDINI NAVIUM lignorumq́; ex qvibus eæ compactæ erant, crassitiei, qvæ modum utraq; excedebant, efficiebantq́; ut maximus Classicorũ Militũ numerus recipi posset, erantq́; eæ naves TURRITÆ, ut ex editiore hi loco, tanqvam de muro pugnarent.* Et tandem paulò post: ἦσαν οἱ μὲν τῷ πλήθει τῶν νεῶν, οἱ δὲ ταῖς ἐμπειρίαις τῶν ναυτικῶν προφέροντες. καὶ τοῖς μὲν τό, τε ΤΨΟΣ ΤΩΝ ΣΚΑΦΩΝ, καὶ τὸ ΠΑΧΟΣ ΤΩΝ ΕΠΩΤΙΔΩΝ, οἵ τε ΠΥΡΓΟΙ συνήρεγντο. *Erant Multitudine navium alteri, alteri peritia rei nauticæ superiores. Atqve alteris NAVIUM ALTIDUTO CRASSITIESQVE EPOTIDUM TURRESQVE proderant.* En altitudinem navium, & proras in Hostem directas! En Turres navibus impositas! qvæ omnia in numismate visuntur.

Sed alia adhuc sunt ad rem facientia: Nomen COPIA, & Piscis navi affictus. Copiæ nomen Thurii diximus esse. Thurinos bello Siculo à Sexto Pompejo abscissos, fugatoqve eo, ab Agrippa liberatos, observat Goltzius. Sic & causa fuit, cur hoc numisma signarent Thurini. Victoriæ scilicet, sibi qvoqve salutaris, monumentum dedére. Et iterum. Thuriis Nomen Copiæ Romani imposuere, uti supra ex Strabone audivimus; Inde nec mirum, qvòd omisso vetere nomine, Romanum expresserint, in nummo, Principis Romani Gloriæ dicato.

Piscis navi affictus in nostro numismate ad oculum patet.

Apud Goltzium ejus loco Equum, apud Vaillantium nescio qvid ornamenti cernimus. An diversa ea hâc in parte â nostro sint dicere non possum. Nostro lucem affundimus, Historiæ, ex hactenus allatis in nummo expressæ, convenientissimam. Dio Cassius docet, Cæsari Divi F. cùm à Sexto, clade ad Mylas saucio, fugatus, exercitum destituisset, piscem suâ sponte ex mari exilientem, ad pedes ejus se projecisse, imperiumqve maris ei portendisse, verba hæc sunt: οὔκουν οὐδ' ἠδυνήθη πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ τοὺς ὄντας ἐν Σικελίᾳ διαφυγεῖν, ἀλλ' ἀγαπητῶς ἐς τὴν ἤπειρον ἀπεσώθη. Καὶ αὐτὸς ἐν ἀσφαλεῖ ἦν. Ὁρῶν δὲ τὸ στράτευμα ἐν τῇ νήσῳ ἀπειλημμένον, δεινῶς ἤχθετο. Καὶ οὐ πρότερον ἀνεθάρσησε πρὶν ΙΧΘΥΝ τινὰ ἐκ τῆς θαλάσσης αὐτόματον ἀναθορόντα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ προσπεσεῖν. Ἐκ γὰρ τούτου πιστεύσας τοῖς μάντεσιν εἰποῦσιν οἱ ὅτι δουλώσεται αὐτὴν ἀνερρώσθη; Καὶ ὁ μὲν τὸν Ἀγρίππαν σπουδῇ πρὸς τὴν ἐπικουρίαν αὐτῶν μετεπέμπετο: *Ad suos, qui in Sicilia erant, perfugere (Cæsar) non potuit. Sed evasisse in continentem optimè contentus fuit. Ibi quantumvis in tuto erat, tamen exercitum in insula destitutum ægrè ferebat, neqve prius animum recepit, qvàm PISCIS qvidam sponte sua ex mari prosiliens, ad pedes ejus se projecit. Id qvum Aruspices imperium ipsi Maris portendere dicerent, confirmato animo Agrippam ad opem eis ferendam vocavit.*

Hoc imperii Augurium qvidni in Pisce numismatis nostri agnoscas? Nihil obstare video. Omnia potius amico nexu conspirant, monentqve, non nomen tantùm, sed etiam Historiæ series, & insecutæ Potentiæ omen, numisma hoc ad bellum Siculum pertinere, & Thurii, qvæ urbs & Copia dicta fuit, esse perçussum.

XXIII.

XXIII.

AUGUSTUS

Virtutis & Honoris feſtum tranſtulit,

ſubjectoqve Romæ Terrarum orbe,

Italiæ felicitatem ſtabilivit.

38.

HOnoris & Virtutis capita hoc in numiſmate expreſſerunt *Kalenus* & *Cordus*, an qvod horum Deorum ædes Cordus perfecerit? An qvod Kaleni ejus fuerit procuratio? Alterum opinatur Urſinus, alterum docet ex Vitruvio: *C. Mutius* inqvit allegatus author, *magnâ ſcientiâ confiſus*, *ædes* Honoris & Virtutis *Marianæ cellæ, columnarumque & Epiſtiliorum, ſymmetrias legitimis artis inſtitutis perfecit. Cùm autem*, addit Urſinus, *Cordi cognomine aliqui ex Mucia gente uſi ſint, fieri poteſt, ut qvæ à Vitruvio de C. Mutio ſcripta ſunt, ea ad Cordum hunc, qvi in denario notatus eſt, aliqvo modo pertineant.*

Sit

Sit ita! An autem numiſmati ſatisfactum? minimè verò! Marcellum poſt devictas Syracuſas Ædes Honoris & Virtutis conſecraturum, à Pontificibus impeditum ſcribit Valerius Maximus. Marcellus A. V C. DXLI. Syracuſas occupavit. Inde conſtat, circa id tempus jam exſtructas fuiſſe illas ædes, & proinde, cum terrarum orbe tunc temporis nondum potiretur Roma, non poſſe tunc Numiſma ſignatum eſſe, in qvo Roma Orbem terrarum pedibus ſuis jam ſubjectum calcat.

Illud non inficiabor, Cordum hunc in numiſmate expreſſum, ex Mucii illius, à Vitruvio nominati, poſteris fuiſſe, & hoc monumento Gentilis ſui gloriam renovare voluiſſe. Non tamen hoc tantùm. Auguſto Eum hoc Schemate ſimul adulatum, ex ipſo numiſmate colligo. Roma Orbem pedibus premit: Id devictum Orbem Terrarum denotat, qvalis ſub Auguſto fuit. Caduceus Italiæ appoſitus eſt, qvod Italiæ pacem ſignificat, qvalem orbe poſt civilia bella ſubacto, Auguſtus ſtabilivit. Italia Cornucopiæ præfert, Romæqve qvaſi gratias agit, qvòd ex pace, rerum ſibi abundantia excreviſſet. Gratias agit Romæ terrarum Dominæ, an Auguſto Romæ terrarumqve Domino? Utrum ſtatuas, non errabis, Roma ſub Auguſto terrarum orbem ſubegit: Roma ſub Auguſto Italiæ pacem & felicitatem ſtabilivit, qvidni Auguſti Virtuti & Honori aſſurgat Romæ Civis, celebretqve & Romæ potentiam & pacificam Italiæ ubertatem? Non defuit occaſio. Dio teſtis eſt: *Auguſtum Feſtum Virtutis & Honoris trantuliſſe*, idqve C. Furnio & Silano Coſſ. Iter. & in eam diem, qua Dionis etiam ætate agebatur. Verba hæc ſunt: Τήν τε τῆς Τιμῆς καὶ τῆς Ἀρετῆς πανήγυριν ἐς τὰς νῦν ἡμέρας μετέστησε.

Hoc meritum mihi videntur reſpicere Kalenus & Cordus, qvanqvam non excluſerim meritum Cordi ejus, qvi ædes Hono-

ri & Virtuti exſtruxit, cùm præter ſolitum non fuerit, Familiarum decora Gloriæ Principis apponere.

XXIV.

JANUM.

In nummo Getæ

ad imperii cum fratre communionem pertinere.

30.

JAnum hoc in numiſmate, cùm Theſaurum ex Theſauro Palatino Selectum ederem, Occonem ſecutus, ad diviſum cum Caracalla imperium retuli.

ILLUSTRIS CUPERUS, Magnum hoc ſæculo & Civilis Prudentiæ, & Nobilioris Literaturæ Nomen, non aſſentitur aſſerto: Idqve ideò, qvòd nec faſces nec Janus ipſe opinionem admittere videantur, utpote qvum Janum Auſonius hoc decoraverit tetraſticho.

Hic Jano menſis ſacer eſt. En aſpice, ut aris
Thura micent, ſumant ut pia Thura Lares.
Annorum ſecliqve caput, natalis honorum,
Purpureos faſtis qvi numerat Proceres.

Hu-

Hujus tetrastichi vigore ILL. Cuperus nummum hunc percussum esse existimat, cùm secundum Consulatum Geta iniret, Idqve etiam secum existimasse, ait, eos, qvi explicandis his Ænigmatibus Æternâ cum laude incumbunt. Nota est Æqvitas Viri, nota modestia, eruendæqve Veritatis ingenua Cupido; Unde nec dubito, qvin solitam scribentibus Libertatem libenti animo & mihi concessurus sit. Authoritas AUSONII rem conficere non videtur, In ipso enim nummo invictum contra initum Secundum Consulatum radiat Argumentum. Percussus creditur Nummus, cùm Consulatum II. Geta iniret; Atqvi non Cos. II. tantùm in nummo habetur, sed etiam TR. P. III. qvam tertio demum post initium secundum Consulatum anno gessit. Cùm Consulatum secundum iniret, Tribuniciam potestatem nondum habuit, sed durante eo Magistratu eam demùm à Patre accepit; Proinde, cùm non nulla, non prima, sed Tertia Tribunica potestas in nummo habeatur, planum est Chronologicam rationem in hoc nummo assertum de initio Consulatu excludere.

Argumentum, qvod à fascibus desumitur, nihilo firmius est. Licet enim & sculptor meus tunc fasces expresserit, penitius tamen inspicienti patescit, fasces non esse, sed aliqvid aliud, trifido fulmini in superiore parte simile: An clavis sit, ad descriptionem Ovidii,

Ille tenens baculum dextra, clavemqve Sinistra.

Ulteriori disqvisitioni reservo. Nihil ad propositum facit. Ex sola Jani effigie conjecturam eruo, non qvidem illam, qvam de divisione imperii fovebam; Sed aliam, qvâ sub Jano & imperii communionem deprehendo adumbratam, & Imperatorum concordiam mihi persvadeo votam: Non tamen eâ ratione, qvòd Janus faciendis fœderibus præfuerit, dupliciqve fronte effictus sit,

 qva-

qvaſi ad imaginem duorum Populorum, cùm Romulus & Tatius in fœdera coirent, uti Med. Biragus arbitratur. Sed qvòd priſcis temporibus Janus, qvi apud Aborigines imperium obtinuit, Saturnumqve in regni ſocietatem aſſumſit, ob concordiam imperii cum collega, à Poſteritate duplici facie effictus ſit: Rei fidem ut faciamus, antiqviſſimum ſubjicimus ex ære gravi pondus, an numiſma?

40.

In hoc non Janus tantùm, ſed etiam Navis exſtat. Si navis deeſſet, forſitan ad fœdus Romuli & Tatii reſpici poſſet; Cùm adeſt, aliud erit dicendum. Adventum Saturni ſub navi latere Romano calamo docemur:

Cauſſa ratis ſupereſt: Thuſcum rate venit in amnem
Ante pererrato Falcifer orbe Deus,

inqvit ipſe Janus apud Ovidium, qvi licet aliam bifrontis imaginis cauſam attulerit, cauſam navis tamen negare non potuit.

Navi advenit Saturnus: Nec advenit tantùm, imò & in Regni ſocietatem à Jano admiſſus eſt, & pacificè cum eo imperitavit. Sic

Sic Rex, qvi antea uniformis erat, tunc qvasi biformis factus est, eodem modo, qvo in communione & concordia Maritali Conjuges, qvos & ipsos hoc in numismate

41.

biformi capite expressère Tenedii. Scio alias vulgò dari Jani bifrontis rationes: Qvidam ad Chaos respiciunt, Qvidam ad officium Janitoris, Alii ad Noachum, Alii ad Populum ab agresti vita ad cultiorem institutum; Sed nulla harum rationum tanti est, ut mereatur præferri nostræ, qvæ & historiæ innititur, indubio Antiqvitatis monumento fultæ, & convenientissima est, etiam ad Numisma Getæ, Romanum imperium cum fratre administrantis, cùm non tantúm eo schemate imperii communio adumbretur, sed etiam dissidentibus concordia & voveatur & simul commendetur.

Per-Illustri & Generosissimo
Domino
Ezechieli Spanhemio,
Serenissimi Electoris Brandenburgici
Ministro Statûs & Intimo,
Summoque Cimeliarchii & Bibliothecæ
Electoralis Præfecto,
Domino & Patrono suo,
Omni submissionis & observantiæ cultu Venerando
S. P. D.
Laurentius Beger.

NUnquam, GRATIOSISSIME MÆCENAS, majore animus meus voluptatis exiluit dulcedine, quàm ad conspectum Epistolæ Tuæ, mellifluo nobilioris doctrinæ penu refertissimæ. Nihil sanè jucundius mihi accidere potuisset, qvàm

ab Eo, cujus profundam Antiqvitatis notitiam omnis Eruditorum corona veneratur, levidensi meo opusculo & fulcrum apponi & lucem præferri. Id felicitatis etiam ab iis, qvi minore & fastigio fulgent, & negotiorum mole distrahuntur, grato animo suscipere; Cùm autem à TE mihi tributum videam, qvi & Publicæ Patriæ saluti curas tuas cum gloria impendis; & eo dignitatis in culmine radias, qvò rarus, etiam non ignobilibus Musarum Alumnis aditus patet, non possum, quin animum profiteat non gratum tantùm & lætum, sed, qvem debeo, cum lætitia devotum. Benevolentiæ scilicet non vulgaris indicium est, quòd non, ad receptum hodie morem, quæcunque mea laudaveris, sed paternâ sinceritate, qvæ minus ex re videbantur, detexeris. Ea benignitatis Tuæ tessera, uti simul in universos, quos jam dudum æternis Tuis operibus Tibi devinctos tenes, nobilioris Antiqvitatis Cultores derivatur, ita mihi præcipuè spem facit; non iniquo Te animo laturum, si ea in medium proferre sustineam, qvæ mihi, in Epistolæ Tuæ assensum ruituro, se objiciunt. Id eò magis confido, qvò puriore affectu negotium suscipio, non alio fine procedens, qvàm ut nobilissimas cogitationes Tuas ab omni, qvæ forsitan iis occurere posset, nubecula liberandi Tibi occasionem præstem: sat magnum laboris mei & præmium habiturus & gloriam, si causa fuisse dicar, ut illustri Tuo stylo recondita qvædam Antiqvitatis κειμήλια fuerint illustrata.

Egregia sunt, quæ pro mea de APOLLINE PETASATO opinione: Egregia, quæ contra eam adferre Tibi placuit. Petasum Venatorum, Piscatorum, iterqve aut aliud opus facientium, contra Solis ardores, gestamen fuisse, oportune doces, eoqve opinionem meam firmari posse arbitraris, quòd Apollo ἀγρευτὴς *Venator SOPHOCLI* memoretur, & Mercurius cognomento Ἐνόδιος *Viæ Dux* in antiquis monumentis petasatus occurrat.

Quod

Quod de Solis ardore refers, egregiè fulcit exemplum Augusti, qvi *SUETONIO* [*a*] *teste*, *Solis ne hiberni quidem patiens*, *domi quoque non nisi PETASATUS sub divo spatiabatur.* Et quid, quòd non Mercurius tantùm ἐνόδιος audiat, sed ipse etiam Apollo Ἀγυιεὺς καὶ Ἀγυιάτης ἐπὶ τῶν ἐφόδιος. *Viæ præses* apud *STEPHANUM BYZANTINUM* & *SUIDAM* [*b.*] legatur, ut taceam *Synodum*, qualiter in inscriptione Lanuvii à *M.* Aurelio Augusto posita, Apollinem dictum, Lilius Gyraldus refert, quod vocabulum Hesychius συνοδοιπόρον *Viæ* sive *itineris Comitem* interpretatur: adeò ut hactenus nec mos, nec conjectura vacillarent, etiamsi firmiora argumenta deessent.

Sed arctius rem stringendam arbitrabar; Quid enim mos petasum gestandi, nisi & innotesceret, Apollinem eum morem secutum? Id ex collatione Numismatum Augusti & Ætolorum me effectui daturum sperebam, & cum Tu, PATRONE GRATIOSISSIME, Opinioni meæ, saltem quoad capita petasata non refrageris, jam aliquid mihi videor profecisse. Unicum dilucidandum restat. Figuram in aversa Numismatis primi, cum appenso à tergo Petaso stantem, ne Apollini continuò tribuas, obstare dicis, quòd non hastâ solùm, sed præterea brevi gladio, seu pugione, cinctus ibidem obversetur, quod amaturæ genus Gentilium Dii præferre non soleant: adeò ut potius Meleagrum, Apri Calydonii apud Ætolos interfectorem, illo Ætolorum nummo, in aversa ejus parte, signari existimes, præsertim cùm Tuam conjecturam firmare omninò & asserere visus sit *JUNIOR PHILOSTRATUS*, ubi hanc ipsam Meleagri depictam venationem pluribus narrans, hæc de eodem refert. οἱ νεανίαι δ' οὗτοι, Μελέαγρος καὶ Πηλεύς. τούτους γὰρ δὴ τοὺς καθελόντας τὴν σῦν, φασὶν ἡ γραφή, ὁ μὲν ΕΠΕΡΕΙΣΑΣ ΕΝ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΩ ΛΑΙΩ ΠΟΔΙ ΕΑΤΤΟΝ Ο ΜΕΛΕΑ-

(a.) *c. 82.* (b) *sub voce* Ἀγυιά. *Adde & Macrobium Saturn. 1.*

ΓΡΟΣ, καὶ τὴν βάσιν περήσας (al. ἐρείξας) ἀσφαλῶς ἐνδέχεται τὴν ὁρμὴν τῆς συὸς ΛΟΓΧΗΝ ὑποσήσας *Hi porro adolescentes sunt Meleager & Peleus; nam hosce fuisse, qui aprum interfecerant, pictura dicit. Hic equidem SINISTRO PEDE se ipsum in procinctu fulciens (aut sinistro pede innixus) MELEAGER, & gressum obfirmans, securè impetum apri excipit, LANCEA sustentatus.* Hæc è Philostrato adducta quàm apertè & luculenter cum illa figura Ætolorum Numismatis conveniant, imò quàm lucem jam ei clarissimam præferant, eundemque non illustrent modò, sed interpretentur, mihi, ipse ut statuam, jubes, & probaturum procul dubio, confidis.

Equidem tantum mihi non arrogo, ut de sententiâ Tuâ mihi judicium sumam; attamen cùm meam hæsitationem illustriores adhuc nobilissimæ Antiquitatis gemmas ex refertissimo omnigenæ Eruditionis Tuæ penu eliciturum sperem, paucis quid assensum meum cohibeat, pandam.

Primò in allatis *PHILOSTRATI* verbis Meleager *sinistro pede* se fulcire dicitur; Atqui in Numismate non sinistro pede se fulcit, sed dextro; Neque enim est, quod excipere possim, elevato pede dextro super lapidum strue, corpus omninò sinistro pede fulciri, cùm Author dicat ἐπερείσας ΕΝ ΠΡΟΒΟΛΗ τῷ λαιῷ ποδὶ ἑαυτὸν ὁ Μελέαγρος *sinistro pede seipsum in procinctu*) vel ut postea cùm Hesychio interpretaris, ἐξοχὴ *Lapidum strue*) fulciens.

Deinde Macedonum, Laconum, imò in genere Græcorum Gladios ante Iphicratem breves fuisse, ipse ex Plutarcho & Nepote probas. Addere possem & sequentem Cimeliarchii Electoralis Brandenburgici nummum,

in

in quo gladiator, aut ſecundum *HARDUINUM* Ajax, brevem ejusmodi gladium ſtringit, ut ita aſſertum id ex idoneis non tantùm Authoribus, ſed etiam Antiquitatis monumentis pateſcat; Si autem ad id, quod in figura Numiſmatis Ætolorum gladium dicis, priſci gladii longitudinem metiamur, apparebit, longius id eſſe, quâm ut gladius priſcus credi poſſit; Non enim tantùm à tergo ad brachium ſiniſtrum pertingit, uti apud *GOLTZIUM* delineatur, ſed ad haſtam uſque, quâ figura ſe fulcit, uti ſequens nummus,

quem Cimeliarchium Electorale Brandenburgicum aſſervat, procul dubio ad antiquum effictus, innuit, in quo ferè dimidiam totius figuræ longitudinem adæquat, ut taceam cuſpidem, quæ non, ut gladiorum ſolet, retrò, tergum verſus, ſed inverſo modo, verſus haſtam antrorſum vergit.

Tertiò: *PHILOSTRATUS* ait, *Meleagrum impetum Apri excipere*; In nummo autem nullus omninò Aprum excipientis habitus. Quieti potius eſt & otioſi, qualiter ferè & in numiſmatibus Neptunum cernimus.

Unicum, quod aliquem Meleagri colorem præferre poſſet, reſtat *indumentum album ſuper genu:* Sed ſi probè figuram inſpiciam, nec acies me fallit, non ſuper genu indumentum hoc, ſed à brachio Siniſtro juxta genu dependet, adeòquè & hoc, ne pro Meleagro ex hoc *PHILOSTRATI* loco adducatur, evaneſcit.

Dum hæc ita deduco, duplicem mihi videor impoſuiſſe neceſſitatem: Primò ut veram & verbis *PHILOSTRATI* convenientem Meleagri imaginem oſtendam; Deinde, ut figuram in Numiſmate Ætolorum haſtatam determinem, indubiisque argumentis, quid de ea ſentiendum ſit, evincam.

Quod Meleagrum attinet, cum ex ſchedis *PIGHII* MSCtis, quæ in Electorali Cimeliarchio aſſervantur, propono talem:

Hic

Hic cernimus Meleagrum, Secundum *PHILOSTRATUM*, ἐν προβολῇ, id est, *in ipsa se objiciendi & opponendi, imò & Venabulum prætendendi actione*; Quamquam enim fatendum sit, προβολὴν sæpius etiam idem significare, quod πρόβλημα, id est, *ipsam rem*, quæ objicitur, uti eruditè mones; STEPHANUS tamen: προβολὴν, inquit, *intelligo ipsam actionem objiciendi & opponendi aliquid, aut prætendendi; at πρόβλημα id quod objicitur.* Et iterum: προβολὴ *est status pugilis in procinctu stantis, occasionique inferendæ plagæ imminentis.* Tandem: προβολὴ *Metaphoricè pro eo, quod prætenditur, & prætexitur.* Metaphoricè? Ergo prior significatio, quâ actionem denotat, propria est? Quæ igitur ratio, ut à propria significatione recedamus? In numismate Ætolorum nihil video, quod objiciatur, opponatur aut prætendatur, nullum munimentum, aut propugnaculum; solus, si ita placeat, Lapis apparet, sed vix unum pedem, si ad figuram metiamur, altitudine superans, ut taceam, dextro pedi suppositum, quâ ratione potius ὑποβολὴ dicendus esset, quàm προβολή. Sanè quò magis Meleagrum Pighianum considero, eò magis eum ἐν προβολῇ stantem deprehendo, se ipsum enim toto corpore pronum apro objicit, & quod

Alterum Argumentum est, ad descriptionem PHILOSTRATI ἐρείσας ἑαυτὸν τῷ λαιῷ ποδὶ *Sinistro pede se ipsum fulciens* cernitur, quod scilicet projecto extra centrum gravitatis, ut cum Mathematicis loquar, corpore, aliter consistere non posset.

Imo & τηρήσας (al. στηρίξας) τὴν βάσιν *gressum sive servans sive obfirmans* deprehenditur. Ideò enim pedem dextrum retrò protensum summâ vi terræ quasi affigit, ut fulcrum esset contra ima-

manis feræ impetum : Ideò pede ſiniſtro, non tantùm ut corporis fulcro, ſe fulcit, ſed tantò niſu inflexum figit, ut undique muſculi emineant, non vulgaris conatûs indices. Et quid multa?

Ἐνδέχεται τὴν ὁρμὴν τῆς συός, ut cum eodem Philoſtrato loquar, *Excipit impetum Apri Meleager*, & excipit ἀσφαλῶς *ſecurè*, ut interpres Philoſtrati vocem reddit. Ita & STEPHANUS *tutò*, *ſine periculo*; Sed hæc tantùm per conſequentiam; propriè enim *minimè lubricè* dicerem, ut ἀσφαλὴς ὁδὸς *via minimè lubrica*, *via in qua non lapſatur*, *via quam quis citra lapsûs periculum inſiſtere poteſt*, eodem Stephano docente; ut ita clarum ſit, vocem hanc ἀσφαλῶς non ad περιβολὴν ſeu munimentum aliquod reſpicere, ſed ad στηριγμὸν τῆς βάσεως ſtabilitatem greſſûs referendam eſſe.

Sed & Lanceæ mentio incidit. λόγχην ὑποστήσας Meleager apud PHILOSTRATUM memoratur. *Interpres Lanceâ ſuſtentatus* vertit, quod ad Numiſma quadraret, ſi juſta eſſet verſio; Sed ut, quod ſentio, fatear, ſuſpecta mihi videtur. Vox ὑποστήσας eſt Aoriſtus primus Activi à verbo ὑφίστημι, quod prælaudatus Stephanus interpretatur *ſtatuo ſub*, *colloco ſub*, *Suppono*, *ſubjicio*. ὑποστήσας igitur ſonat *ſubjiciens*, *ſupponens*, *collocans ſub*, *aut ſimile quid*, uti apud Plutarchum Otho τὸ ξίφος ὑποστήσας ὀρθὸν ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ, περιπεσὼν ἄνωθεν. *Pugionem ſubjiciens* (pectori ſuo) *directum ambabus manibus*, *&* *incumbens supernè* Nonne ita & Meleager noſter λόγχην ὑποστήσας haſtam ſubjiciens Apro ex geſtu colligitur? Sed λόγχην in ſuperiore monumento vetuſtas ſubtraxit, in ſequente

Imo

Imo & in eo, quod *Cl.SPONIUS* publici juris fecit, adhuc cernitur, Meleagro, eodem ubique habitu, Aprum excipiente, ut eò minus dubitari possit vel de antiqvitate, vel de veritate.

Restat ἐσθὴς λευκὴ ὑπὲρ γόνυ *indumentum album super genu*, quod unicum his in monumentis non apparet, apparet autem *chlamys*, quam cervici involutam, planè qualiter hîc visitur, Meleagro fuisse idem *PHILOSTRATUS* memorat: χλάμυδά τε κογχοβαφῆ ὑπὲρ αὐχένος κολπώσας inquit. Ut taceam habitum Corporis, quem talem interprete *STEPHANO NIGRO* apud eundem legimus: *Callosus & rigidus est juvenis, & corpore toto vegetus. Suræ ipsi benè compactæ & rectæ, atque in curriculis ad ferendum idoneæ, & in certamine inito cominus sustinendo bonæ custodes, & femur*

mur junctum toris, genu inferiori tibiæ respondet: & talis coxendix, ut fiduciam præbeat, Adolescentem apri impetu non subversum iri: tum latus profundum, & venter minimè super vacuus, & pectora moderatè propensa, & brachium articulis nexum, & humeri ad cervicem validam cohærentes, & basin ipsi exhibentes: coma verò Soli concolor & nunc vi impetûs *erecta, & horrendum intuens cæsiis oculis, itemque supercilium non remissum, sed in animi æstu totum, ut vultus constitutio, quæ non concedit de forma quicquam dicere, quia intento actu fuit.* Hæc utique concinnè ad Meleagrum Pighianum quadrare mihi videntur. An eadem in figura Numismatis Ætolorum? Minimè verò. Licet enim ob simulacri parvitatem de singulis aptè judicari non possit, tamen *Vis impetûs* (τὸ τῆς ὁρμῆς ἐνεργὸν) quæ etiam in minimis appareret, in ea non invenitur; & cùm ab hac reliqua ferè omnia vel dependeant, vel intendantur, jam pronum est de iis, etiam in minimis, judicium.

Ad secundum transeo. Cùm Verba *PHILOSTRATI* ob deductas hactenus rationes simulacro Numismatis Ætolorum non conveniant, aveo scire, an aliunde pro Meleagro rationes surgant? Mihi hactenus nullæ apparent. Potius conjectura sedet, quæ & in observationibus meis, hoc Ætolorum in Numismate non alium, quàm Apollinem agnosci debere, idque eò magis, quod hastam in Apolline nihil novi esse, vel TE, *Patrone gratiosissime*, docente intellexerim. Sed inquiat aliquis, utique non hastâ solâ insignis est hæc figura, imò adhuc aliud ad latus gerit. Id quid rei putabitur, si non gladius, Apollini neutiqvam addicendus?

De gladio quidem consentiri possem, cum Apollo χρυσάορ *Aureo ense cinctus* tam *HOMERO*, (a.) quam *HESIODO*, (b.) imò

(a) *Il. lib. 15. v. 256. & hymn. in Apoll. v. 123.* (b.) ἔ. γ. ἡμερ. v. 769.

imò & *PINDARO* (a.) memoretur. Sed in propoſito gladium eſſe non poſſe, luculenter opinior ſupra oſtendi. Quid igitur eſt? An Pedum Apollinis Paſtoris? Non arbitror: An Jaculum Sagittarii? Neque hoc, cùm nec arcus adſit, nec figura ſagittam referat: An plectrum? Atqui longius eſt, quàm ut Plectrum dici poſſit; Plectrum enim in Numiſmatibus obſervatur, ſed ubique breviſſimum: Et ad quid plectrum ſine Citharâ? Quid tandem? Reſpondeo *Tibia*! At excipi poteſt: Quis unquam Tibiam Apollini tribuit? Annon id genus inſtrumenti huic Deo inviſum? Fuerit a! Nonne reconciliari potuit? Id aperte docet *PAUSANIAS* (b.) *Sacada*, inquit, *primus Cantum Pythium Tibia Delphis cecinit, quo delectatus Apollo cum Tibicinibus in gratiam rediit, cùm ante eos malè odiſſet propter Marſyæ & Sileni certamina.* Et quid? Nonne τὸ αὔλημα τὸ Πυθικὸν *Pythii Tibiarum Modi* Apollini Sacri? Idem PAUSANIAS (c.) id aſſerit, additâ ratione, quòd primus Olympicis Apollo viciſſet, unde poſtea & ſalientibus Quinquertionibus fuerint adhibiti. Et iterum: Nonne Ipſe Apollo *Tibiarum* repertor fuit? Nonne ſacrificia ejus *Tibiis* interim canentibus peragebantur? Nonne ipſe in Delo poſitus dextrâ manu arcum, lævâ Gratias habuit, quarum una *Tibias* præferebat, dum aliæ alia inſtrumenta Muſica? Nonne id ſimulacrum antiquiſſimum & Herculis jam tempore à Mœropibus factum? Nonne & Puerum, qui Tempiam laurum Delphos deferebat, comitabatur *Tibicen*? Nonne & Hyperboreorum Sacra, adhibitis inter alia inſtrumenta Muſica *Tibiis*, in Delum antiquitùs mittebantur? Taceo, quod tamen rei caput videri poſſet, fuiſſe, qui *Deum ipſum Tibia ceciniſſe*, imò qui *à Minerva ideum* autumant *didiciſſe*. Omnia hæc appoſitè deducit Soterichus apud PLUTARCHUM (d.) Et quale eſt, quod apud DIODORUM (e.)

 legi-

(a) *Olymp. od. 5.* (b.) *in Corinth.* (c.) *Eliaspriore.* (d.) *de Muſica.* (e.) *lib. 3.*

legitur, Apollinem Marsyæ pelle detractâ, pœnitentiâ ductum, ruptis citharæ nervis, inventam à se harmoniam abolevisse, inde *Citharâ Tibiisque* in antro Bacchi dedicatis, amore Cybeles inflammatum, ad Hyperboreos usque cum eâ oberravisse? Sed hæc benè se habent. Apollini Tibias quadrare mihi videor probasse. Ulterius progredior; Neque enim sufficere videtur, Apollinem Tibiis vel amicum, vel usum nosse, nisi & pateat, qualis illa Tibia sit, quæ in nummo visitur, & cur in Ætolorum Numismate Apollini tribuatur?

Equidem de Tibiarum generibus non disputabo. Tantummodo dicam, *Marsiæ Tibiam* videri, tributamque Apollini, ut rem ei Deo dedicatam, non minus ac Venabulum Meleagri, proindeque proposito in numismate utrumque eum præferre. Conjecturam non tantùm fulcit mos, res dedicatas Diis adaptandi, quod vel ex nummo Hecatomni (a.)

patet, in quo Jovi Cario bipennis Amazonis adaptata visitur, docente PLUTARCHO; (b.) Sed etiam, & quidem imprimis, PAUSANIAS, qui, cùm hastam Apro Calydonio fatalem à Meleagro in Apollinis Templo repositam, verbis à me paginâ secundâ observationum allatis, narrasset, ne unicâ quidem voce interpositâ, subjicit: καὶ αὐλοὺς ἀνακεῖσθαι φασὶν ἐνταῦθα τοῦ ΜΑΡΣΥΟΥ. *Ibidem* (in eodem templo) *etiam Tibias Marsyæ repositas ferunt.*

(a.) *Cim. El. Brand.* (b.) *Quæst. Gr.*

runt. Imò etiam addit, à quo fuerint repositæ, & quomodo in Peloponnesum devenerint *Post adversum Sileni casum, eas Marsyam amnem in Mæandrum* [ajunt.] *detulisse, deinde in Asopo apparentes, ejectasque in agrum Sicyonium, Pastorem quendam eas sustulisse, & Apollini dedicasse.*

En Apollini dedicatæ Tibiæ Marsyæ! Apollini eidem, cui & Venabulum Meleagri! Meleagri Maximæ Ætolorum Gloriæ! Quid obstat igitur, quò minus utrumque, & Venabulum & Marsyæ Tibiam simul cum Apolline in Numismate Ætolorum fateamur? Non obstat Pileus, cùm hunc & Apollo numismatis Augusti præferat.

Eques Cyrenæorum subit, sub quo, ut non tantùm Equestrem peritiam, sed vel Apollinem ipsum, vel certè Regum aliquem Apollinis Sacerdotem agnoscam, me pronum esse dixi. Fateor conjecturam de Apolline forsitan fragili insistere fundamento, & libens Tecum vel Battum Cyrenæorum Conditorem ac Regem, aut unum ex Battiadis ejus Posteris, peregrè & ad agones Equestres proficiscentem fatebor; Ipse enim non tam Apollinem, quàm Regum aliquem, sed Solis sacerdotem credebam, eò, ut Tibi quidem videtur, nimius, quòd ob Petasum & sidus, ad Apollinem respexi, cùm sine Apollinis respectu, nudus in sole Equitantium habitus rem conficere potuisset, idque eò magis, quòd Apollo ἵππιος apud veteres non legatur, imò potius apud *Sextum Empiricum* Equus Apollini, maximè Didymæo, invisus fuisse legatur.

De Apolline ἱππίῳ infra videbimus. Ad Sexti assertum, quomodo Equus Apollini negari possit, non video. Actiis certè in certaminibus, etiam *certamen equestre Apollini dicatum* STEPHANUS BYZANTINUS (a.) docet. Taceo Equum Soli

(a.) *sub voce* Ἄκτια.

Soli ſacratum, quamvis Solem cum Apolline eundem vulgò ſtatvant, & juxta meminerim, non de quovis Apolline, ſed de Solis Auriga in conjectura me locutum eſſe: Taceo MACROBIUM, qui Apollinem Didymæum inde id cognominis ſortitum arbitratur, quod geminum præferat ſpeciem, & ipſe illuminando, & etiam formando Lunam: quâ ratione planum eſſet, nominatim hunc Didymæum Antiquis Solem fuiſſe; Taceo Numiſma Gallieni, in quo Centaurus, qui ex infero Equo, ut cum *Lipſio* loquar, & ſupero homine formabatur, & ita equitem potius, quàm figmentum denotare videri poſſet, APOLLINI CONS. AUG. inſcribitur.

Sed Unum tacere non poſſum. Licet Ἀπόλλων ἵππιος hactenus apud Veteres non apparuerit, dicitur tamen ἱπποκορυστὴς in *Epigrammatibus Græcorum* (a.) quod Latinè *Equeſtris Bellator*, qui armato equo pugnam init, *Scapulæ* vertitur.

Equidem *Suida* docente ἵππος in compoſitione interdum pro *magno* ponitur; Sed apud HOMERUM (b.) ἀνέρες ἱπποκορυσταὶ *Viri Equites galeati*, & Μήονες ἱπποκορυσταὶ *Meones Equis armatis utentes*, Viris non contemnendæ doctrinæ explicantur. Iisdemque ſuffragatur & EUSTATHIUS (b.) cujus hæc ſunt. ἐὰν ἱπποκορυστὴς ὁ καὶ ἱπποχάρμης, ἤγουν ὁ ἱππότης πολεμιστής, ut ita nullum dubium mihi videatur reſtare, quin Apollo antiquitùs, ſi non *eques*, tamen quod magis eſt, *Eques Bellator* audierit, ſatis firmo argumento, non tantùm non equos, ſed ne bellum quidem ei odio fuiſſe, quod poſterius etiam innuere videntur & Thorax & velamentum gorgoneum, ſimul cum haſta & victoriola, quæ *MACROBIO* (d.) teſte apud Hieropolitanos Barbatus Apollo præferebat.

Hæc cùm ita ſint, non opinor mihi vitio dabitur, quod Equitem

(a.) *Lib. I. c. 38. n. 12.* (b.) *Il. l. 2. v. 1. & Lib. 10. v. 431.* (c.) *ad Lib. II. Iliad v. 1.*
(d.) *Saturn. l. I c. 17.*

tem Numiſmatis Cyrenæorum ex appoſito Solis ſidere, petaſoque, in Apollinis ſimulacris jam viſo, ipſum Apollinem eſſe poſſe conjecerim, de cætero facilè deſcenſurus, ſi aliquis non hunc, ſed ejus cultorem ſtatuere voluerit. Sive enim quendam ad Ludos, ſive ad bellum proficiſcentem agnoſcamus, ſub favore Apollinis tamen eum proficiſci, perſuadebit Sol à tergo fulgens, proindeque, ſivè Battus is ſit, ſive aliquis ex Battiadarum familia, tamen & juxta planum erit, etiam Apollinis cultorem fuiſſe, quo uſque conjecturæ meæ locum arbitror eſſe poſſe, cùm propius ſit, ſub aſtro in numiſmate expreſſo Numen, quod genti ſanctiſſimum fuit, quàm nudum Solis corpus deſignatum credere.

His ita deductis, forſitan quis exſpectaverit, quid de aſſerto *Sexti Empirici* judicem? Si quod ſentio fari licet, vereor, ne idem ei obvenerit, quod alibi *Phurnuto*, qui etiam Corvum à Phœbo alienum ſtatuere auſus eſt, cum tamen ſacer hic *Tripodum Cuſtos* vel centenis documentis Apollini vindicetur.

Certè, ſi aliquod ad mentem *Sexti* contra equos Apollinis odium fuiſſet, ſequeretur, nec Cyrenæos, utpote Equeſtris rei ſtudioſiſſimos id Numinis cum gratia colere potuiſſe, nec Apollinem ipſum Regionem ſuâ tutelâ fuiſſe dignaturum, quam διώξιππον, ut eam *PINDARUS* (a) vocat, vel ut *STRABO* (b.) ἱπποτρόφον ἀρίστην *optimam Equorum nutricem* noverat.

Succedit conjectura de Amazone vel Pallade in Amiſenorum Numiſmate, prout mihi videtur, expreſſa. Agnoſcis Amiſenorum à Mileto & Athenis originem: Agnoſcis Bellerophontis cum Amazonibus pugnam, quarum altera Palladi, altera & Amazoni favet. Unica videtur obſtare Galea, quam STRABO

ex

(a) *Pyth. od, 9. pr.* (b.) *Lib. XVII. geogr.*

ex pellibus ferarum, HESYCHIUS ex Leonis exuviis Amazonibus fuisse, testantur.

Antiquissimis Temporibus ferarum exuvias loco cassidis fuisse, varia gentium exempla evincunt, uti videre est apud *ALEXANDRUM ab ALEXANDRO* (a.) Cùm autem illæ exuviæ subsequentibus ætatibus in Cassides æreas paullatim degeneraverint, adeò, ut sub Trojanum bellum mixtus earum usus fuerit, quod vel inde colligo, quòd *HOMERO* non tantùm κόρυς χαλκείη *Cassis ærea* memoratur, (b) sed etiam κυνέη ῥινοῦ ποιητὴ *galea pelle facta* (c) Cùm itidem post Trojanum bellum, ad Alexandrum Magnum usque, Amazonum gens duraverit, facilis, ut arbitror, erit cum *STRABONE* & *HESYCHIO* concordia, si dicamus, eos de antiquissimis temporibus locutos, galeam autem æream, quæ in nummo visitur, ea tempora respicere, quibus animalium exuviæ jam in æreas cassides fuerant mutatæ. Thyatirenorum numisma

quod *JLL. PATINUS* protulit in Thesauro & suo & Maurocceno. Imò & Lampas Amazonum.

quam

(a.) *Gen. Dom. lib. 1. c. 20.* (b.) *Il. M. v. 184. & Y. v. 398.* (c.) *Il. K. Y. 261.*

qvam *Fortunius LICETUS* exhibet, Româ ſibi transmiſſam, conjecturam egregie juvant: In Numiſmate cernimus Amazonem Galeâ, non tantùm ærea, ſed etiam criſtatâ inſignem: In lampade Galeæ duæ, altera criſtata habentur, altera ſine criſtâ: Utrinqve Amazones ex bipenni & Pelta agnoſcimus, Galeis non futile argumentum ſuppeditantibus, ea tempora has reliquias concernere, quibus Galeæ pelliceæ in æreas jam fuerant mutatæ, eâ tamen cum differentia, quòd Lampas ea videatur adumbrare, quibus criſtæ Galeis promiſcuè vel aberant, vel appoſitæ fulgebant, cum Numiſma eorum tantùm teſtis ſit, quibus criſtæ galeis affigebantur, Adeò ut his præmiſſis nihil obſtet, quò minus & in Numiſmate Amiſenorum Amazonem Galeâ æreâ tectam affirmem,

c &ad

& ad ea Tempora reducam, quibus Galeæ pelliceæ in æreas quidem abierant, cristis autem insignes nondum erant.

Hæc dum dico, nolim assertum, iisdem temporibus etiam Numisma percussum esse, cùm sciam, cò Antiquitatis hæc κειμήλια rarò pertingere; Sed tamen nec ultra Augusti tempora id rejecerim; quamquam enim constet, Amisenos ab Augusto libertate donatos fuisse, eamq; suam felicitatem variis numismatibus testatam fecisse: Quamquam etiam negari non possit, Equos & boves pascentes, tranquillitatem & Pacata tempora designare; Tamen cùm Amiseni eam felicitatem ut plurimum ipsâ etiam inscriptione notârint, quod in proposito nummo non factum: cùm insuper non equus nudus, sed *equus alatus* seu *Pegasus* in nummo radiet, nescio, an ratio hæc ab opinione meâ de Bellerophonte & Amazone me deturbare debeat; Si enim rationem quæram, cur boves & Equi pascentes pacata tempora designent? video equidem habitum pascentis, non autem cujuscunque animalis, sed equi & bovis, eorumque fortasse, quorum præcipuus in re communi usus est. Et licet Equus alatus, etiam equus sit; talem tamen, qui utilitatem publicam provehere, proindeque naturale Tranquillitatis & felicitatis symbolum esse possit, non video; Cùm enim fabulosus sit, vix eum pro symbolo tranquillitatis publicæ venditare potero, nisi conspirent & ea, quæ fabulosè de eo traduntur. Id cùm ad propositum Numisma fiat, fateri equidem possum, sub habitu pascentis tranquillitatem publicam designari, Bellerophontis autem contra Amazones pugnam ideò respici non debere, id est, quod fateri non possum. Utrumque videtur concurrere. Et cùm Galea, uti demonstratum arbitror, non amplius obstet, liberum, imò rationi consentaneum existimaverim, sub Galeato hujus Numismatis capite vel Amazonem agnoscere, patriæ vetustatis indicem, vel Minervam χαλινῖτιδα, cui

cui

ob Pegaſum ſibi adductum Bellerophon aram ſtatuiſſe apud *Pau-ſaniam* legitur. Idque eò magis, quòd ſub Minerva, etiam civitatis origo, uti jam ſæpè monitum eſt, adumbrata videri poſſit.

De forma Galeæ paucis addo, etiam hoc in Alexandri M. Numiſmate,

quod in Theſauro Electorali Brandenburgico aſſervatur eandem plane, quamvis minutam occurrere. Coincidit figura cum pileo Phrygum, quem in antiquis monumentis & Attys Cybeles Amaſius præfert, & in nummis ipſa Phrygia. Utrumque ſubjicio:

Illum ex Schedis *PIGHII* MSC. Hunc ex Numiſmate *HADRIANI.* Utrinque forma eadem eſt, quæ & Galeæ Numiſmatis Amiſenorum, niſi quod hæc æneas habeat laminas, quibus malæ includuntur, totaque galea ſub mento religatur. Has ſub epitheto χαλκοπαρήυ *Æneas malas habentis* ab Homero arbitror adumbratas, cùm Latinis dependentes ejusmodi laminas *bucculas* dictas, quòd buccas tegant, *LIPSIUS* (a) obſervet, allegato præter alia & hoc *Juvenalis*:

Fractâ de caſſide buccula pendet.

Sed de his hactenus!

De Abderitarum Nummo origini à Tejis Tuâ operâ, ANTIQVARIORUM ILLUSTRISSIME vindicato, fortunæ gratulor & orbis Literati & Meæ; Ut tamen etiam hic ad effundendum uberius Eruditionis Tuæ Nectar, occaſionem tibi præbeam, paucas aſpergam ſpicilegii mei reliquias.

Inſcriptionem ΕΠΙ ΔΙΟΣ ΛΑΙΟΥ ut *ſub Jove ſiniſtro* aut *lævo* interpretarer, non tantùm ſuadebant allatæ in obſervationibus meis rationes, quamvis ex *A. GELLIO* (b.) Numina quædam vim nocendi habere didiciſſem, & inſuper illud *VIRGILII* (c.)

Numina læva ſinunt, auditque vocatus Apollo.

aſſertum juvare videretur; Sed etiam, & quidem potiſſimùm, quod *JUVENALIS* (d.) appoſitè ad meam mentem de Democrito caneret:

Prudentia monſtrat,
Summos poſſe viros & magna exempla daturos
Vervecum in Patria craſſoque ſub aere *naſci.*

Quid poterat magis ad rem videri dictum? Neque enim ſufficiens apparebat cauſa, cur ab infauſto nomine debuerint abſtinere Abderitæ, cùm à Vejove infauſto Numine non abſtinuerint

(a.) *De militia Rom.* (b.) *l. 5. c. 12.* (c.) *Georg. IV. v. 7.* (d.) *Sat. VI.*

rint Romani? Imò nec ab Hieroglyphicis infelicitatis suæ testibus Agrigentini, si conjectura fidem mereatur, quâ sequentes numismatis Aquilas Leporem discerpentes

ad interitum urbis retuli, binis Carthaginensium castris, *DIODORO* (a,) teste, maturatum. Scilicet finis spectandus videbatur: In cultu Numinum Lævorum, *A. GELLIO* teste, ne nocerent: In Numismate Agrigentinorum, ut cives præteritæ infelicitatis memoriâ ad frugem incitarentur: In Abderitarum, ut Publicæ famæ iniquitas eò inventò aliquantisper molliretur.

Equidem facilè concesserim, solam facetam illam *LUCIANI* de Abderitis Historiam, atque adeò casum singularem Numismati feriundo causam non fuisse; sed tamen mihi, opinor, vicissim dabitur, cum casum non tantùm esse indicem aeris non usque adeò temperati, sed etiam sinistram de intemperie illa famam immane quantum auxisse, quæ proinde non temporaria videbitur, cùm tantas radices circumfuderit, ut etiam Proverbio locum fecerit.

Hæc utut se habeant, *DOMINE*, tamen is non sum, qui mihi aliquid tribuam. Video conjecturam subrui vel unico illo, quem in medium producis, inscribendorum Numismatum more; Eo enim Prætorum passim & Præsidum nominibus, non autem Deorum illud επι præponi solere agnosco, indeque

(a.) *l. 13. p 376.*

Illum ex Schedis *PIGHII* MSC. Hunc ex Numismate *HADRIANI.* Utrinque forma eadem est, quæ & Galeæ Numismatis Amisenorum, nisi quod hæc æneas habeat laminas, quibus malæ includuntur, totaque galea sub mento religatur. Has sub epitheto χαλκοπαρήυ *Æneas malas habentis* ab Homero arbitror adumbratas, cùm Latinis dependentes ejusmodi laminas *bucculas* dictas, quòd buccas tegant, *LIPSIUS* (a) observet, allegato præter alia & hoc *Juvenalis* :

Fractâ de casside buccula pendet.

Sed de his hactenus!

De Abderitarum Nummo origini à Tejis Tuâ operâ, ANTIQVARIORUM ILLUSTRISSIME vindicato, fortunæ gratulor & orbis Literati & Meæ; Ut tamen etiam hîc ad effundendum uberius Eruditionis Tuæ Nectar, occasionem tibi præbeam, paucas aspergam spicilegii mei reliquias.

Inscriptionem ΕΠΙ ΔΙΟΣ ΛΑΙΟΥ ut *sub Jove sinistro* aut *lævo* interpretarer, non tantùm suadebant allatæ in observationibus meis rationes, quamvis ex *A. GELLIO* (b.) Numina quædam vim nocendi habere didicissem, & insuper illud *VIRGILII* (c.)

Numina læva sinunt, auditque vocatus Apollo.

assertum juvare videretur; Sed etiam, & quidem potissimùm, quod *JUVENALIS* (d.) apposite ad meam mentem de Democrito canerет:

Prudentia monstrat,
Summos posse viros & magna exempla daturos
Vervecum in Patria crassoque sub aere *nasci.*

Quid poterat magis ad rem videri dictum? Neque enim sufficiens apparebat causa, cur ab infausto nomine debuerint abstinere Abderitæ, cùm à Vejove infausto Numine non abstinuerint

(a.) *De militia Rom.* (b.) *l. 5, c. 12.* (c.) *Georg. IV, v. 7.* (d.) *Sat. VI.*

rint Romani? Imò nec ab Hieroglyphicis infelicitatis suæ testibus Agrigentini, si conjectura fidem mereatur, quâ sequentes numismatis Aquilas Leporem discerpentes

ad interitum urbis retuli, binis Carthaginensium castris, *DIODORO* (a,) teste, maturatum. Scilicet finis spectandus videbatur: In cultu Numinum Lævorum, *A. GELLIO* teste, ne nocerent: In Numismate Agrigentinorum, ut cives præteritæ infelicitatis memoriâ ad frugem incitarentur: In Abderitarum, ut Publicæ famæ iniquitas eò inventò aliquantisper molliretur.

Equidem facilè concesserim, solam facetam illam *LUCIANI* de Abderitis Historiam, atque adeò casum singularem Numismati feriundo causam non fuisse; sed tamen mihi, opinor, vicissim dabitur, cum casum non tantùm esse indicem aeris non usque adeò temperati, sed etiam sinistram de intemperie illa famam immane quantum auxisse, quæ proinde non temporaria videbitur, cùm tantas radices circumfuderit, ut etiam Proverbio locum fecerit.

Hæc utut se habeant, *DOMINE*, tamen is non sum, qui mihi aliquid tribuam. Video conjecturam subrui vel unico illo, quem in medium producis, inscribendorum Numismatum more; Eo enim Prætorum passim & Præsidum nominibus, non autem Deorum illud επι præponi solere agnosco, in-

 deque

(a.) *l. 13. p. 376.*

deque junctâ voce ΕΠΙΔΙΟΣ ΛΑΙΟΥ libenter Tecum legerem, si Epidio Laji filio, vel unicum aliud Græcorum monumentum lucem affunderet. *Epidii* Gens Romana fuére, id quod vel ex *Inscriptione Gruteriana* patet:

DIS MANIBUS
M. EPIDIO PAMPHILO
FEC. ET SIBI
EPIDIA CHRYSIS
CONIUNX ET
M. EPIDIUS AUCTUS
ET EPIDIA TERTULLA
PARENTI BENEMERENT.

ut taceam *Epidium Marullum*, qvi sub Cæsare, *SUETONIO* (a.) Authore, Tr. Pl. fuit, aliosque. Equidem non diffiteor, posse vel ex hac familia aliquem in Græciam vicinamque Thraciam nomen intulisse: Posse etiam Græcum quendam Epidium familiam Romanam stabilivisse, adeòque Virum ejus nominis apud Abderitas in honore vixisse; Attamen ne omninò calculum meum apponam, facit Numisma Cimeliarchii Electoralis, licet non omnibus indubitatæ antiquitatis notis illustre, tale tamen, ut ad minimum antiqui ectypon credi debeat. In eo illud ΕΠΙ non minus legitur ac in Golzianis, adjuncta autem nomina non ΔΙΟΣ ΛΑΙΟΥ, sed ΠΥΘΟΛ - - - - habent, unde conjectura subiit annon illud ΕΠΙ etiam in nummis Golzianis separatum legi debeat? Annon in vocibus ΔΙΟΣ ΛΑΙΟΥ fortè ob literarum obscuritatem & convenientiam erratum fuerit, eorumque loco ΠΥΘΟΛΑΟΥ, aut simile quid legi debeat? Sed hæc, cùm in duobus nummis error prosumendus non sit, mera conjectura sunt, ad conspectum vel genuini nummi, vel etiam indubitatæ Sententiæ facile ruitura; Indicare tamen volui, ut ulterior inquirendi occasio nasceretur.

Quod

Quod in fine de Tenediorum nummo memoras, ad claritatem ejus & opportunum eſt, & profundæ, ut omnia, eruditionis. Mihi, quòd ratio capitis bifrontis *in Theſauro Palatino* à me producta, & ex veteribus dilucidata, eruditis jam conſtare videretur, nec de eo nummo præcipuè agerem, ſed rationem illam capitis bifrontis tantùm, ad evincendum rationem capitis bifrontis in Jano, adducerem, nec locus videbatur pluribus de ea ſcribendi, nec etiam inſtituti ratio prolixitatem admittere.

Hæc ad eruditiſſimam, quâ me dignatus es, reſpondere viſum eſt Epiſtolam: non alium in finem, *PATRONE GLORIOSE* quàm ut Nobiliſſimum Tuum calamum, quod ab initio profeſſus ſum, ad κειμήλια hæc ulterius dilucidanda induceretm, officiumque Orbi Literato, quod meis Viribus non potui, ſaltem Tuo munere præſtarem. Faxit Deus, ut diu Superſtes valeas, MAGNUM DILECTISSIMÆ PATRIÆ COLUMEN! ÆTERNUM ELEGANTIORIS LITERATURÆ & DECUS & PRÆSIDIUM!

Eximio Præstantissimoqve Viro,

LAURENTIO BEGERO,

Consiliario Electorali Brandenburgico, ab Antiquitatibus & Bibliotheca,

S. D. E. Spanhemius.

NON tanti erant, quæ ad ingeniosas Observationes & Conjecturas tuas obiter notaveram, ut illa effuse adeo ac blande, in limine superioris Tuæ ad me Epistolæ, commendares. Neque enim aliud mihi tum insedit, quam ut factum à me, quod petieras, lectum nempe novum illud ingenii tui & ἀγχινοίας haud vulgaris specimen, tibi

a con-

continuo adprobarem; ac ſimul de iis, quæ dubiæ aut diverſa notationi viam commonſtrare videbantur, paucis & amice tecum agerem. Quod gratulor eum apud te locum habuiſſe, ut & vera officii mei ratio tibi conſtaret, & ſimul de iis ſtatuendi, libera tibi, quod omnino decuit, ac plena facultas, haud minus relinqueretur. Quam viam utiqve inſiſterent, quicunque præclara hæc elegantioris antiquitatis κειμήλια illuſtrare adgrediuntur; ac ad ea verſanda & explananda omnem ingenii & eruditionis ſuæ aciem intendunt. Idque eo magis decuit, quod eadem ſtudia, non ſolum in magna litterarum varietate, ſed præterea in recondita ſæpius nec ante eruta veteris hujus elegantiæ penu verſentur; nihil mirum ſit proinde aut alienum, ſi non continuo eadem de iis ſentiant, qui ad ea animum & curas conferunt; & variis etiam, iisque adverſis ſubinde de una re conjecturis, ab iisdem locus detur. Quod ut non ſolum, absque omni vitiligandi aut inſectandi quempiam lubidine, ſed grata etiam & decori ubique ac honeſti memori & ſtudioſa mente fiat, efflagitant omnino dictæ ab humanitate litteræ; manſuetis proinde ſententiarum divortiis, non vero acerbis animorum contentionibus pertractandæ. Id proinde à te continuo factum lecta tua ad me Epiſtola, lubens percepi; ut ſimul ea, de quibus opportune, uti exiſtimas, monueram, probari tibi haud invitus concederes, ea vero, de quibus adſenſum adhuc tuum cohibendum putaſti, tuisque Conjecturis inhærendum, novis tibicinibus erudite ac ingenioſe fulcires. Quod vero in iis denuo te ad meum arbitrium refers, eaque ſimul mihi tribuis, quæ ego, ut Tullianis utar verbis,

bis, non agnoſco nec poſtulo, id omne a tua erga me voluntate ſtudioque profectum, reputare unice debeo. Noſti enim, quam feliciori fato ac ſorte defungi talibus posſint, quibus æra illa antiqua ac erudita, nocturna diurnaque, quæ felicitas etiam & conditio tibi dudum meritisſime obtigit, verſare, expendere, librare concesſum; quam ii, in quorum ego numero ac cenſu, qui nullo privato veteris hujusce elegantiæ peculio aut credita aliunde ejus cuſtodia inſtructi vel adjuti, aliis præterea curis diſtracti, ad ea ſolum, eaque multis intermiſſa temporibus, ubi otium ſuppetit quandoque & occaſio, oculos & animum advertunt. Quamquam illud quod à me iterum & blande contendis, officium, præſtare tibi eo magis debeam, quod ſemel judicium meum de Conjecturis aliquot tuis, tuo ſuaſu, tulerim; ac proinde quid de iis, quæ a te eam in rem ſuperiori tua ad me Epiſtola adnotaſti, meo quidem arbitratu ſtatuendum videatur, declarare ulterius, te annuente non ſolum, ſed rogante liceat.

I. De nummo ÆTOLORUM, & figura cum Petaſo &c.

AC primum quidem Ætolorum nummum quod adtinet, à te e Goltzio in Obſervationum tuarum fronte prolatum, in quo Petaſo munitum Apollinem ſignari exiſtimas, id obiter inde firmari poſſe monueram, quod Ἀγρευτὴς ſeu Venator Apollo dictus olim à Sophocle fuerit, addo & ἄγριος ab Orpheo; Venatorum autem, ſicuti Agricolarum opus ruri facientium, aut Piſcatorum geſtamen adverſus Solis ardores vulgo eſſet Petaſus; ſicuti iter facientium; unde petaſo tectus in monumentis antiquis Ἐνόδιος ſeu Viæ Dux Mercurius, aut Pi-

Hymn. in Apollin.

pileatus in iisdem Ulysses. Quæ opportune, & ad aliquam non solum petasati illius, uti existimas, Apollinis, iisque in nummis, quos ad Apri Calydonii Venationem ipsemet referebas, sed ad petaso etiam muniti Equitis in Cyrenæorum nummo a te ibidem prolato, lucem ac illustrationem spectare mihi videbantur. Unde quod præterea observo, non Dianæ solum Ἀγροτέρᾳ, *sed Apollini etiam, juxta Panem, Nymphas & Mercurium, sacra a Venatoribus facienda, monet eleganti de Venatione libello Arrianus. Neque tamen eadem continuo, quod arbitraris, Apollinis* Ἀγυιέως *appellati, quæ Mercurii* Ἐνοδίου *ratio. Dictus enim* Ἐνόδιος *hic Majæ filius, qui vulgo in triviis, quod notat vetus*[a] *Epigramma (haud aliter ac*[b] Ἐνοδία *olim Hecate,*[c] τριοδῖτις *inde etiam, aut*[d] θεὸς ἐν τριόδοις *nuncupata) tanquam Viatorum nempe seu iter facientium Dux & Præses, statuebatur; & quo nomine idem* ὅδιος *juxta Hesychium, aut* Ἡγεμόνιος *Athenis, sicut mihi ex*[e] *Aristophane liquet, cultus. Unde utrumque* Ἑρμοῦ Ἐνοδίου καὶ Ἡγεμονίου *elogium conjungi ab,*[f] *Arriano, libro modo laudato, videas; immo eundem* Ἐνόδιον *ira exæstuare apud*[g] *Theocritum, ubi Viatorem lædi a quopiam videt,*

Εἰκέν ὁδοῦ χατέοντ' ἀπανήνηται τις ὁδίτην

Si quis viæ indigum repellat viatorem.

ac unde, ut obiter fontem ejus rei mihi indicare liceat, inter leges Israelitis a Deo traditas, ut mittam a Mose eandem in rem tradita; retulit eam quoque Josephus, μηνύειν δὲ καὶ τὰς ὁδοὺς ἀγνοοῦσιν, viam etiam ignorantibus commonstrare, *non autem, per ludibrium eis aberrandi causam præbere. Ita & VIACUS dictus in Antiqua Inscriptione apud Gruterum Mercurius, ac in veteri numismate,*

quod

cap. XXXV.

(a) Ἑρμῆς τῇδ' ἕσταμαι Ἐνοδιῳ... Anthol. l. IV. C. XIV. Ep. 3.
(b) Sophocl. Antig. v. 1213.
(c) Athen. l. VII. p. 325.
(d) Theocrit. Id. B v. 36.
(e) in Pluto. p. III. ἱερὰ Ἑρμοῦ Ἐνοδίου καὶ Ἡγεμονίου c. XXXV.
(g) Id. κε v. 6.

Deuter. XXXII. 1/2. 3.
Antiq. l. IV. c. V. p. 127.

Thes. LV. 5.

quod ad Priapeia memorat Scaliger, idem ab una parte Petaso munitus, ab altera Viator cum pedo & cane insculptus traditur. Hinc Dii Semitales *in Virgilii Catalectis, observante ibidem* τῳ πάνυ, *de hoc* Ἐνοδίῳ *Mercurio &* Ἐνοδίᾳ *Hecate, aut Priapo etiam, quod aliunde notum, in compitis & triviis cultis; immo* Dii Viales, *de quibus Labeo alicubi apud Servium, aut* Viales Lares *apud Plautum; sicut* Vii *etiam* Dei, *in Epigrammate Fortunæ Prænestinæ, facta occurrit mentio. Apollo vero, quem memoras,* Ἀγυιεύς, Viis *tantum, ut de eo Macrobius loquitur,* præpositus urbanis, *ante fores privatarum ædium erigi in urbibus solitus; isque, non Mercurii instar Petasatus, sed Obelisci tantum seu Columnæ in acutum desinentis figura sacratus. Id aperte docent non solum veteres Grammatici, iique eruditi priscorum rituum Interpretes, Harpocration, Hesychius, Eustathius, Stephanus quoque Byzantinus & antiqui ad Euripidis Phœnissas Critici, sed cum Rhetor Aristides in Smyrnæ Panegyrico, qui simul a levi mendo liberandus* ὁ δὲ δὴ περὶ θυρῶν κόσμος, ἐνῆν Ἀπόλλωνος Ἀγυιέως, περιπύλαιος τῇ πόλει, Μέλης ὁ ἐπώνυμος, Jam qui præ foribus ornatus, instar Apollinis Compitalitii, Orbi Vestibularis, Meles cognomine; *tum iisdem Auctoribus longe antiquior Comicorum Græcorum Venus,*

ad Æn. l. III. v.
Mercat. A. V. Sc. 2.
Vet. Epigr. lib. IV.
Saturn. l. I. cap. IX.
in Ἀγυιᾶ
in Ἀγυιεύς.
ad Iliad. B p. 166.
in Ἀγυιά.
ad Phœn. v. 634.
in Smyrn. Orat. p. 401. Tom. I.

> Ω δέσποτ᾽ ἄναξ, γεῖτον Ἀγυιεῦ τοὐμοῦ προθύρου προπύλαιε
> O Rex here, vicine Aguyeu pro foribus vestibuli hujus.

Aristophan. Vesp. p. 493. ed fol.

Plenius autem ad eundem Comicũ Critici, περὶ τῶν θυρῶν ὀβελὸς ἦχος

κίονας

κίονας εἰς ὀξὺ λήγοντας, ὡς ὀβελίσκους, ἱδρύειν εἰς τιμὴν Ἀπόλλωνος Ἀγυιέως; *mox*, Ἀγυιεὺς κίων εἰς ὀξὺ λήγων, ὃν ἱστᾶσι πρὸ τῶν θυρῶν. ἰδίως δὲ αὐτοῦ φασὶν εἶναι Ἀπόλλωνος. οἱ δὲ Διονύσου, οἱ δὲ ἀμφοῖν; Ante fores intus habebant Columnas in acutum desinentes, tanquam Obeliscos statuerent in honorem Apollinis Aguyeos. *Idem*, A-(guyeus, *ita enim Horatio etiam dicitur*) Columna in acutum desinens, quam erigunt ante fores; propriam autem dicunt esse Apollinis, quidam vero Bacchi, alii autem utriusque. *Quæ postrema etiam apud Harpocrationem legas; ac unde eadem, ut sæpe alibi, in eruditis ad Comicum Scholiis, desumpta videntur. Hinc vero Bachus, quod observo, dictus ab Orpheo* περικιόνιος, *in eumque tali, quam modo vidimus, forma cultum, sacratus ab eodem, aut quicunque antiquus omnino eorum Hymnorum auctor, Paan*, Κικλήσκω Βάκχον περικιόνιον, Invoco Bacchum Columellam *Ut proinde* Ἀγυιεὺς *Apollo, sic* Προστατήριος *Athenis itidem cultus, ac ut notant rursus veteres ad Sophoclem Critici*, ὅτι πρὸ τῶν θυρῶν ἱδρῦται, quod ante fores statueretur. *Unde sacra etiam huic* Ἀγυιᾷ, *aut iis, qui eodem nomine & ritu, qualis, ut modo vidimus, Bacchus, ante fores ædium facta, ubi adlatum foret faustum aliquod nuntium; sicuti hoc alibi notant iidem Græci ac valde eruditi Aristophanis Interpretes. Immo hinc invocatus ab iis, qui è longinquo itinere domum reduces, idem* Ἀγυιεὺς *Apollo; unde alicubi apud Plautum*

lib. IV. Od. VI

Βάκχου περικιονίου. Hymn. Orph.

Demosth. adv. Midiam p. 392. ed. Basil.

ad Electr. v. 640.

ἔθυον δὲ περὶ τῶν εὐαγγελιῶν, πρὸ τῶν πυλῶν &c. Schol. ad Equit. p. 361.

Bacchid. A. IV. Sc. I.

Herilis Patria Salve! quam ego bienno
Postquam hinc in Ephesum abii conspicio lubens.
Saluto te, vicine Apollo, qui ædibus
Propinquus nostris accolis, veneror que te.

Ne-

Neque enim alius ibi vicinus Apollo, *quam* Ἀγυιεὺς *dictus, ſicut animadvertit jam ad eum locum eruditisſimus Meurſius. Diſpar proinde, ut vides,* Ἐνοδίου *Mercurii & Ἀγυιέως Apollinis ratio; illius, de quo hic agitur petaſati, & propter viæ ac in triviis, tanquam Viatorum Ducis, ac ſolo interdum, ad indicandam iter facientibus viam, lapidum acervo ſacrati; hujus autem ante fores ædium, idque intra urbium pomœria, & quidem Obeliſci ſeu Columnæ in acutum deſinentis forma, in fauſti vel reditus vel nuntii ſignum, culti.*

Quod autem Synodum *in Inſcriptione Lanuvina dictum* Apollinem *e L. Gyraldo memoras, h. e. te interprete, & quidem juxta Heſychium,* συνοδοιπόρον, viæ ſeu itineris Comitem, *de eo ex ipſa Inſcriptione, de qua nihil aliud memorat Gyraldus, licuiſſet tibi aliquanto certius ſtatuere.* Synodi *quidem* Deum *dictum novi à Tertulliano in Apologetico, ſi vera* τὴν πάνυ *Salmaſii emendatio, Antinoum, non tamen ut viæ Comitem vel Ducem, ſed tanquam in* Synodum *ſeu* Collegium *magnorum Deorum adlectum: Sicuti nempe* Σύνοδος Μυστῶν *&* Σύνοδος τεχνιτῶν, Collegium Myſtarum *& ſcenicorum* Artificum, *cum apud Gruterum, tum in duabus Inſcriptionibus Smyrnæis, una apud illuſtrem Cuperum,* Σύνοδος τῶν περὶ Βρισέα Διόνυσον τεχνιτῶν καὶ Μυστῶν Synodus *ſeu* Collegium *ſcenicorum* Artificum & Myſtarum circa Bacchum Bryſeum; *altera apud Cl. Sponium, in qua inter alia itidem legitur,* Συνόδῳ τῶν περὶ Βρισέα Διόνυσον, *ac in fine* Συνόδῳ τῶν ἐν Σμύρνῃ Μυστῶν Synodo Myſtarum Smyrnæ. *Nec ignota* Ξυστικὴ Σύνοδος, Collegium Xyſticum *ſeu Athletarum, ſicut ea haud ſemel occurrit in Inſcri-*

ad Hiſtor. Aug p. 78.

Monum. Antiq. add. p. 287.

Miſc. Antiq. p. 354.

ſcriptionibus aliquot Athleticis, non in Theſauro ſolum Gruteri ſed aliis inſuper, quæ a me olim ad ipſos Lapides Romæ tum repertos eorumque aliquos jam laceratos ac mutilos opportune deſcripta, ac inde a nobiliſſimo amiciſſimoque Falconerio, qui aliquod etiam hic mihi bene-

Inſcr. Athlet, p. 97. *ficium imputat, edita poſtea fuerunt ac illuſtrata. Sic etiam* Σύνοδος τῶν Τυρίων Ἐμπόρων καὶ Ναυκλήρων, Collegium Tyriorum Mercatorum & Naviculariorum, *in Inſula nempe Delo degentium, in alio præclaro & antiquo marmore a-*

Miſc. Antiq. p. 345. *pud laudatum modo Sponium, viſitur. Quæ utique conſueta vocis illius* Synodi *ſeu* Σύνοδος, *in antiquis lapidibus, ſignificatio, & ab ea proinde, quam Inſcriptioni illi, cujus obiter Gyraldus meminit, tribuis, haud parum ut vides, aliena. Sed hoc ſcripſeram, quum inſpecto poſtea Gruteri Theſauro, eandem Inſcriptionem Lanuvinam a L. Gyraldo obiter memoratam, ibi opportune reperi, quæ hiſce a me modo dictis omnino ſuffragatur. Ea e-*

Theſ. Gruteri CCCXXX. 3. *nim dicata cuidam M. AUR. LIB. AGILIO. SEPTENTRIONI. PANTOMIMO. SUI. TEMPORIS. PRIMO. SACERDOTI. SYNHODI APOLLINIS. PARASITO. ALUMNO. FAUSTINÆ &c. Quæ verba ita diſtinguenda ſunt omnino & explicanda, ut hic* Agilius *Pantomimus fuerit* Sacerdos Synodi, *Scenicorum nempe, ut erudite jam vidit* ὁ πάνυ *ad Hiſtoriam Auguſtam, quos, ſicuti & Xyſtas*

Salmas p. 39. *ſeu Athletas, ſua ſacra ac inde Pontifices ſuos & Sacerdotes habuiſſe, e commemoratis Inſcriptionibus abunde liquet; idem vero, quod præterea obſervo,* Apollinis Paraſitus *etiam fuerit, ſeu* Epulo. *Iſtud autem pro nota eruditis ac*

Athen. l. VI. p. 234. *ab Athenæo tradita veteri & ſancta hujus vocis* παράσιτος

ſigni-

significatione, & quæ egregie illustrant indeque etiam lucem fœnerantur, non ea solum, quæ de Herculis apud Athenienses, aut de annuis constitutis ab iisdem in Delo Sacrorum consortibus Parasitis, ibidem memorat, sed quæ addit insuper, κἀν τοῖς τοῦ βασιλέως ἢ νόμοις γέγραπται, θύειν ΤΩ ΑΠΟΛΛΩΝΙ τῶν Ἀχαρνέων ΠΑΡΑΣΙΤΟΥΣ, Regis (*sacrorum nempe*) leges imperant sacra facere APOLLINI Acharnensium PARASITOS. Ibidem.
Unde PARASITI APOLLINIS mentio fit in aliis duabus, quæ ibidem occurrunt apud Gruterum Inscriptionibus, & quarum altera plenior alibi apud eundem traditur. CCCXXX, 1. MLXXXIX, 6. *Quo referri etiam debet, & qui inde itidem haud parum illustratur, ille Martialis de alio præstantissimo sui ævi Mimo versus,*

Vos me laurigeri Parasitum dicite Phœbi. l. IX. Ep. 29.

Neque vero audiendus in Ausonianis Lectionibus ὁ πάνυ, Scalig. lib. II, cap. 19. *qui quum eandem, de qua hic agitur, dicatam huic AGILIO Inscriptionem, aliamque insuper adtulisset,* Parasitum Apollinis *in iisdem, ac in adducto Martialis (non de Paride histrione, ut ibidem tradit Scaliger, sed de Latino Mimo) versu, de Mimis inde dictum demum putat quod quemadmodum Parasiti ridiculi dicerentur, ita Mimi. Aliam enim antiquiorem & magis honorificam, hujus muneris his Pantomimis aut*[a] *Archimimis delati rationem, arguunt abunde, tum quæ ex Athenæo, apud quem plura ea de re leguntur, modo adtulimus; tum ipsum earundem Inscriptionum, & de quibus adhuc paullo post, ad laudem eorum & honorem unice dicatarum consilium ac institutum. Illud vero ex iisdem liquidum, nullum hic* Synodi Apollinis; *quod existimabas cognomen obversari, quod nec etiam agnovit, qui labo-*

a) Ita etiam dicuntur in Inscriptione a Scaligero ibidem adlata, & Thes. Grut. CCCXX, 2.

b *riosos*

riosos Thesauri ejusdem Indices, ut notum, confecit idem illustris Scaliger; quamquam in eo jure à Salmasio
ad Hist. Aug. p. 59. τῷ πάνυ obiter reprehensus, quod voces illas hujus Inscriptionis Synhodum Apollinis simul junctas in Indice; (quo tamen non diversa equidem Apollinis, aut aliorum Deorum cognomina, sed eo quo varios Sacerdotum aut sacris Ministrantium nomenclationes recensentur,) posuerit. Id quod proinde non debuit nobilissimo Falconerio
Inscript. Athlet. p. 22. negotium facessere, qui non videre se ait, cur Scaligerum notaverit Salmasius, nec assequi quid iste voluerit; neque aliud innuisse Scaligerum, nisi eam SYNHODUM, cujus in hoc, de quo agitur lapide, fit mentio, ab APPOLLINE denominari. Verum neutiquam plane, quod superiora abunde arguunt, ad Apollinem respicit ibi vox Synhodi; nec ab eo ullatenus ibi denominata; adeo ut jure in Scaligero notaverit Salmasius, quod eas voces, quasi ibidem junctas, in Indicem retulerit. Neque enim ibi, quod τῷ πάνυ sententiam adstruit omnino, de Apollinis Synodo, sed de illius Parasito agebatur; & id
Thes. cccxxx. 2. Scaligerum duæ proximæ, quæ eadem apud Gruterum pagina memorantur inscriptiones, & quas opportune idem in sequentem Indicem congessit, sub vocibus Parasitus Apollinis, docere continuo potuerunt. Immo quod extra omne dubium ponit, si aliquod hic, ubi nullus omnino ei locus, dubium superesse potuisset, alia Inscriptio Prænestina eidem AGILIO, cui superior, dicata, quam e Suaresii, ut in margine notat, Antiquitatibus Prænestinis in idem laudatum modo opus, alibi retulit illustris
Inscript. Athl. p. 41. Falconerius, Dedicatio nempe est Statuæ huic AGILIO, ut civi bene merito a Prænestinis positæ,

ei-

eique rursus tanquam PANTOMIMO SUI TEMPORIS PRIMO, ac praterea, ut in eadem legitur ac distinguitur,

PARASITO. APOLLINIS
ARCHIEREI. SYNODI. &c.

cum iisdem proinde, quæ illi in superiori Inscriptione a te post Gyraldum memorata, tribuuntur, munerum aut dignitatum titulis, nisi quod ibi latina voce Sacerdos, *hic Græca* Archiereus Synodi, *Scenicorum nempe, ante autem* Parasitus Apollinis *similiter dicatur. E quibus utique, & luce quidem meridiana clarius liquet, haud attente satis ab eruditissimo alioquin L. Gyraldo id traditum; dum ex commemorata Inscriptione,* Synhodum *inter* Apollinis *cognomina memorat; multo minus ullum, quod inde colligebas,* συνοδοιπόρῳ *ceu* viæ comiti *Apollini locum ibidem relinqui.*

Quum autem figuram stantem de qua hic agitur, cum appenso a tergo Petaso, & in Ætolorum nummo apud Goltzium a te inde producto, obviam, Apollini tribuisses, ne idem continuo statuerem, illud obstare obiter monui, quod non λόγχῃ *solum seu* Hasta *armatus, quod infrequens esset hujus Dei symbolum, sed Gladio præterea ceu Pugione cinctus ibidem videretur. Hastam quidem quod attinet, eadem vulgo armati, quod monuit pridem Justinus, & obvium in Statuis* lib. XLIII, 5.
aut Nummis, qui supersunt, antiquis, cœlestes Gen- (a) Od. VI, Ol. p. 52
tium Dii, uno forte Apolline excepto, qui tanquam (b) Od. IX, Pyth. p. 299.
Arcitenens, *seu* [a] τοξοφόρος *&* [b] εὐρυφαρέτρας *inde a* (c) Trachin. v. 212.
Pindaro, a Sophocle [c] εὐφαρέτρας *dictus, Arcu proinde* (d) Eurip. Alcest. v. 271.
& Sagittis; aut vero tanquam [d] εὔλυρας *vel* [e] χρυσολύρας (e) Orph. H. in Apoll.

 Citha-

Citharœdico proinde habitu, & cum Cithara ceu Lyra ac Plectro, nuspiam autem Hasta munitus, quantum equidem memoria teneo, in iisdem monumentis visitur. Unde etiam pro Triplici Dei ejus potestate, tria tantum

Ad. Eclog. V, v. 66. *ejus insignia commemorat ad Virgilium Servius, Lyram nempe, Gryphinæum (quod ad Gryphum, de quo infra Apollini sacrum refero,) & Sagittas. Callimachus autem Citharam & Arcum, sola Apollinis arma agnoscit,*

Hym. in Apoll. v. 19. ἢ κίθαριν ἢ τόξα Λυκώρεως ἔντεα Φοίβου.

Aut Citharum aut Arcus Lycorei arma Phœbi.

Hinc duo solum Hastati *apud Græcos (nullus enim hic Hierapolitarum Syrorum, de quo infra, Apollini locus) seu* λογχοφόρου *Apollinis notata mihi e veteri, non quidem Nummorum sed Auctorum penu, exempla indicaveram; unum Amyclæi Apollinis apud Laconas signum, non Petaso, teste Pausania, sed Galea tecti, ejusdemque* λόγχῃ *seu Hasta & Arcu simul armati, cætera autem, quod ibidem legitur, præter os, manus & pedes,*

ἔχει δὲ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ κράνος, λόγχην δὲ ἐν ταῖς χερσὶ καὶ τόξον. lib. III, p. 191. æneæ Columnæ similis, τὸ λοιπὸν χαλκῷ κίονι ἐστὶν εἰκασμένον; *ut postremum hoc in Apollinis, quod jam vidimus, cultu haud insolitum obiter moneam. Alterum quod e Plutarcho retuleram, solos ferme Megarenses, & quo nomine iidem ab eo culpantur, ejectis ab Urbe Atheniensibus, Hastatum Delphis Apollinem statuisse, eosdem tamen postea, notis Apollinis Symbolis obsecutos, aureum Deo Plectrum dedicavisse. Sed locum ipsum rei illius indicem, & ne quidquam de meo largiri videar, ad-*

Pyth. Oracul. p. 402. *scribere hic non pigebit;* αἰτιῶμαι καὶ Μεγαρεῖς ὅτι ΜΟΝΟΙ σχεδὸν ἐνταῦθα ΛΟΓΧΗΝ ἔχοντα τὸν ΘΕΟΝ ἔστησαν ἀπὸ τῆς μάχης, ἣν Ἀθηναίους μετὰ τὰ

Περσικὰ

Περσικὰ τὴν πόλιν ἔχοντας αὐτῶν, νικήσαντες ἐξέβαλον, τῷ θεῷ χρυσοῦν &c. Megarenſes autem culpo, quod SOLI FERME DEUM (n. *Apollinem*) ibi HASTATUM poſuerunt, a pugna qua poſt bellum Perſicum, Athenienſes, qui Urbem ipſorum obtinebant, victos ejecerunt. *Poſt* quidem tempus, aureum Plectrum dedicaverunt, obtemperantes, ut apparet &c. *Adeo quidem ut tanquam alienum ab hoc Deo & inſolitum illud Megarenſium, in dicando primum Haſtato Apolline factum, commemorare videas ſimul & redarguere Plutarchum; & quo etiam graviſſimi Auctoris teſtimonio, præter alia ibidem a me adducta, minus probari mihi tuam de Apolline Haſta amato, & in Ætolorum quidem nummo, ſententiam, obiter indicaveram. Unde ipſe pro candore tuo judicium feres, an hoc eo modo a me traditum, tuæ illi opinioni, quam denuo is adſertum, ſuffragetur; aut ego, ut firmius eidem inſiſteres autor fuerim; idque eo magis, ut ibidem ais, quod Haſtam in Apolline nihil novi eſſe, vel me docente intellexeris.*

Quamquam de Gladio aut Pugione, quo ad latus cinctus aut armatus videbatur in hac Ætolorum figura, & qua de re nihil a te montium fuerat, ille, quem exiſtimas, Apollo, mujus adhuc ſuboriri mihi dubium monueram. Inde nempe, quod cum Haſtati paſſim occurrant in monumentis, quæ adhuc proſtant, antiquis, cæleſtes Gentium Dii, uno forte excepto Apolline, in tanta tamen, quæ ſuperſunt etiamnum veterum id genus κειμηλίων *copia, nullum hactenus a me viſum meminerim, in quo ille Latonæ filius; aut reliqua etiam Gentium numina, Gladio cingantur. Quid vero adhuc in ſuperiori tua ad me Epiſtola reponis? Primo conſentire*

Citharœdico proinde habitu, & cum Cithara ceu Lyra ac Plectro, nuspiam autem Hasta munitus, quantum equidem memoria teneo, in iisdem monumentis visitur. Unde etiam pro Triplici Dei ejus potestate, tria tantum Ad. Eclog. V, v. 66. *ejus insignia commemorat ad Virgilium Servius, Lyram nempe, Gryphinaum (quod ad Gryphum, de quo infra Apollini sacrum refero,) & Sagittas. Callimachus autem Citharam & Arcum; sola Apollinis arma agnoscit,*

Hym. in Apoll. v. 19. Ἢ κίθαριν ἢ τόξα Λυκώρεος ἔντεα Φοίβου,

Aut Citharum aut Arcus Lycorei arma Phœbi.

Hinc duo solum Hastati *apud Græcos (nullus enim hic Hierapolitarum Syrorum, de quo infra, Apollini locus) seu* λογχοφόρου *Apollinis notata mihi e veteri, non quidem Nummorum sed Auctorum penu, exempla indicaveram; unum Amyclæi Apollinis apud Laconas signum, non Petaso, teste Pausania, sed Galea tecti, ejusdemque* λόγχῃ *seu Hasta & Arcu simul armati, cætera au*ἔχει δὲ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ κράνος, λόγχην δὲ ἐν ταῖς χερσὶ καὶ τόξον. lib. III, p. 191.*tem, quod ibidem legitur, præter os, manus & pedes,* æneæ Columnæ similis, τὸ λοιπὸν χαλκῷ κίονί ἐστιν εἰκασμένον; *ut postremum hoc in Apollinis, quod jam vidimus, cultu haud insolitum obiter moneam. Alterum quod e Plutarcho retuleram, solos ferme Megarenses, & quo nomine iidem ab eo culpantur, ejectis ab Urbe Atheniensibus, Hastatum Delphis Apollinem statuisse, eosdem tamen postea, notis Apollinis Symbolis obsecutos, aureum Deo Plectrum dedicavisse. Sed locum ipsum rei illius indicem, & ne quidquam de meo largiri videar, ad-* Pyth. Oracul. p. 402. *scribere hic non pigebit;* ἀκούομεν δὲ Μεγαρεῖς ὅτι ΜΟΝΟΙ σχεδὸν ἐνταῦθα ΛΟΓΧΗΝ ἔχοντα τὸν ΘΕΟΝ ἔστησαν ἀπὸ τῆς μάχης, ἣν Ἀθηναίοις μετὰ τὰ

Περσικὰ

Περσικὰ τὴν πόλιν ἔχοντας αὐτῶν, νικήσαντες ἐξέβαλον, τῷ Θεῷ χρυσοῦν &c. Megarenſes autem culpo, quod SOLI FERME DEUM (n. *Apollinem*) ibi HASTATUM poſuerunt, a pugna qua poſt bellum Perſicum, Athenienſes, qui Urbem ipſorum obtinebant, victos ejecerunt. *Poſt* quidem tempus, aureum Plectrum dedicaverunt, obtemperantes, ut apparet &c. *Adeo quidem ut tanquam alienum ab hoc Deo & inſolitum illud Megarenſium, in dicando primum Haſtato Apolline factum, commemorare videas ſimul & redarguere Plutarchum; & quo etiam gravisſimi Auctoris teſtimonio, præter alia ibidem a me adducta, minus probari mihi tuam de Apolline Haſta amato, & in Ætolorum quidem nummo, ſententiam, obiter indicaveram. Unde ipſe pro candore tuo judicium feres, an hoc eo modo a me traditum, tuæ illi opinioni, quam denuo is adſertum, ſuffra-„getur; aut ego, ut firmius eidem inſiſteres autor fue-„rim; idque eo magis, ut ibidem ais, quod Haſtam in „Apolline nihil novi eſſe, vel me docente intellexeris.*

Quamquam de Gladio aut Pugione, quo ad latus cinctus aut armatus videbatur in hac Ætolorum figura, & qua de re nihil a te montium fuerat, ille, quem exiſtimas, Apollo, majus adhuc ſuboriri mihi dubium monueram. Inde nempe, quod cum Haſtati pasſim occurrant in monumentis, quæ adhuc proſtant, antiquis, cæleſtes Gentium Dii, uno forte excepto Apolline, in tanta tamen, quæ ſuperſunt etiamnum veterum id genus κειμηλίων *copia, nullum hactenus a me viſum meminerim, in quo ille Latonæ filius, aut reliqua etiam Gentium numina, Gladio cingantur. Quid vero adhuc in ſuperiori tua ad me Epiſtola reponis? Primo conſentire*

 te

„te equidem posse, cum Apollo χρυσάωρ, aureo ense cinctus, *„tam Homero quam Hesiodo & Pindaro memoretur. „Alterum, Gladium tibi non videri, qui ad latus figuræ, „quam Apollinem statuis, adponitur, utpote, longiorem, „quam ut priscus Gladius credi possit; adeo etiam „ut in simili Electoralis hujus Cimeliarchii, quem inde „profers, Ætolorum nummo, totius figuræ dimidiam „longitutinem exæquet, & ad hastam usque pertin„gatur; cuspidem præterea, non, ut solet, retro ter„gum versus, sed inverso modo versus hastam vergere. Tandem haud unis interrogationibus, ac adductis e Plutarcho, Diodoro, ac Pausania imprimis, & quo postremo potissimum niteris, testimoniis, non Gladium sed Tibiam esse, eamque quæ Marsyæ prius fuerat, Apollini dicatam, evincere, immo extra omnem dubii aleam ponere satagis. Quæ sicuti ingeniose ac industrie a te adnotata lubens equidem video, ita an adsensum continuo impetrent vel exigant, nullisque laborent incommodis, tu ipse lectis & expensis, quæ de iis monenda mihi occurrent, pro singulari tua* ἀγχινοίᾳ *ac fide statues, præstantissime BEGERE.*

Ac primum quod spectat, seu Apollinem χρυσάορον *a Poëtis olim antiquis, Homero, Hesiodo ac Pindaro,* Argon. l. III, v. 182. *adde etiam ab Apollonio Rhodio dictum, idque non solum, juxta Latinos eorum Interpretes, sed antiquiores iis Grammaticos,* aureo Ense *armatum & cinctum, notum utique & compertum. Quamquam haud ignotæ sint etiam aliæ veterum Criticorum de hac voce explicationes, quæ nempe* χρυσάορα *vel* χρυσάορον *Apol-*

Apollinem, *non* Ensigerum, *sed ab* aureo *Citharæ quam gestabat* loro; *aut vero pro* Sole *ita dictum statuunt, cui Auri metallum sit dicatum. Prius tradunt aperte brevia & antiqua, quæ Didymo vulgo tribuuntur, ad Homerum Scholia, ubi Apollo se ipsum apud Poëtam indigitaverat*, Φοῖβον Ἀπόλλωνα χρυσάορον; *nempe ab Apolline Mercurium accepisse fatidicam virgam, Apollinem vero a Mercurio Lyram*, ὅθεν & χρυσάορος ὠνομάσθη ἀπὸ τοῦ τῆς κιθάρας ἀορτῆρος, unde & χρυσάωρ vocatus est a Citharæ loro, *a quo eadem pendet; adduntque insuper in explicatione ejusdem vocis* χρυσάορον, *ita dictum Apollinem*, vel cum Ense aureo, vel aureum Pharetræ aut Citharæ lorum gestantem, NON VERO GLADII; purus enim est (*a cæde scilicet*) hic Deus, χρυσοῦν τὸν ἀορτῆρα τῆς Φαρέτρας, ἢ τῆς κιθάρας ἔχοντα; ΟΥΚ ΕΤΙ ΔΕ ΞΙΦΟΥΣ; ἁγνὸς γὰρ ὁ θεός. *Quæ postrema abunde utique arguunt, quam potiorem e duabus illis, quas tradunt hujus vocis significationibus, Apollini convenire existiment, iidem veteres & eruditi Critici. De eadem vero* χρυσάορος *appellatione, Apollini tanquam* Soli *tributa consuli potest, Criticorum in hoc genere princeps Hesychius, qui utramque illam* Citharæ & Solis *in hac voce agnoscit*, χρυσάωρ, χρυσήλιος, χρυσοκίθαρις; *tum qui id de Hesiodo nominatim, observat* [a] *Eustathius, ac ad eundem Poëtam Moschopulus* [b] χρυσάορα ἤγουν τὸν ἥλιον, τὸν χρυσοειδεῖς ἀκτῖνας ἔχοντα, *h. e.* χρυσάορα, nempe Solem auri specie radios habentem. *Immo unde Hesychio* χρυσάωρ, χρυσήλιος, *etiam redditur; & quo referri insuper videas, quod* [c] χρυσοκόμαν, [d] χρυσοχαίταν, *aut vero* [e] χρυσότοξον *eundem dixerint antiqui Poëtæ, Pindarus inprimis ac Orpheus, & prius etiam in alterius veteris Poëtæ ver-*

ad Iliad. O. v. 255.

(a) Ἡσίοδος μὲν τὸν δαιμόνιον, ὅτι ἦν ἄπειρος, χρυσάορον &c. ad Schol. Θ. p. 1014.

(b) ad Hesiod. Ἔργ. v. 7.

(c) Ol. VI, Od. & VII. & Orph. H. in Apoll.

(d) Od. Pyth. II.

(e) Ol. XIV, Od.

verſu apud Ariſtotelem legitur, χρυσοκόμα παῖ Διός, Aurea coma fili Jovis. *Quo ſenſu* χρυσότοξον, *ſeu cum* Arcu Aureo *dictum eundem Deum, vel unus docere poteſt Euripides*,

Hercul. Fur. v. 858.

apud quem τόξα ἡλίου, Solis râdii, *appellantur. Immo hinc Apollinem ſtatim à Latonæ partu* χρυσάορα *vocat Hymnus Homero tributus, & quem recens natum non lactaret Mater, ſed cui continuo Nectar & Ambroſium præberet Themis. Mitto alias vocis illius ſignificationes, quod nempe* ἄορας *alibi apud Homerum, non per* Enſes *juxta Latinos Poëtæ Interpretes, ſed per* Mulieres *aut vero, & opportuniori quidem loci illius ſenſu, per* Tripodas *explanent*

vid. Schol. Didym. ad Idyſſ. P. v. 222.

veteres ad Homerum Critici, ubi nempe de Ulyſſe mendico ac proinde fruſta panis, non vero Tripodas aut Lebetes, nota Agonum apud antiquos præmia, petente, ait Poëta,

Odyſſ. P. v. 222.

αἰτίζων ἀκόλους, οὐκ ἄορας, οὐδὲ λέβητας

Petens fruſta, non Tripodas aut Lebetes.

ad quem locum adiri poſſunt cum antiqua Scholia Didymo tributa, tum Euſtathius, qui ad Mulieres *ibi hanc vocem refert, easque* ἄορας *vocari ab* ἀείρω quod eſt conjungo.

ἄορες γυναῖκες λέγονται καὶ τρίποδες Heſych.

Hinc ab Heſychio ἄορες *non* Enſes *ſolum, ſed cum* Mulieres, *tum* Tripodes *etiam dicti; ac unde videas Apollinem opportune* χρυσάορα, *quaſi* cum aureo Tripode *appellari, & cui ſacrum juxta Citharam Tripodem vel Anacreon, pridem docuit*,

Od. LVIII.

ἱερὸν γὰρ τοῦ Φοίβου κιθάρα, δάφνη, τρίπους, Eſt enim res ſacra Phœbo, Cithara, Laurus & Tripus; & *Apollonius*.

Argon. L. IV. v. 529.

Μισθὸν ἀειράμενοι τρίποδα μέγαν Ἀπόλλωνος,

Mercedem adepti magnum Apollinis Tripodem.

Sed nihil opus omnino hiſce Grammaticorum veterum ſcitis, quamquam haud omnino abſonis, hic inniti, qui

ultro

ultro etiam observo, χρυσάορα Apollinem ab eodem Vate dictum, quasi aureo Ense armatum, *& quo nomine Deo illi ac Marti, Jasonem Gladio circa humeros more veteri cinctum, ibidem comparat Apollonius. Quibus addere haud gravabor, quod apud Plutarchum legisse memini,* de Oracul. Defectu p. 433. *sacrum exstare apud Tarsenses Cilicas, Apollinis gladium, qui nulla alia aqua quam Cydni ibi præterlabentis fluvii, tergi possit ac purgari. De eo autem, aut quo sensu χρυσάορ dictus sit Poëtis, ut vidimus, Apollo hic non vertitur; verum, quod unice monueram, an in nummis, qui supersunt, aut antiquis lapidum monumentis, quæ publice etiamnum prostant, idem Latonæ filius, aut alia etiam Gentium Numina, Ense cincta conspiciantur. De Apolline utique res, quantum equidem sciam, hactenus liquida; neque ullum ejus moris vel alterius etiam Dei Ense armati in nummis antiquis specimen aut exemplum a te prolatum video. Quamquam, nequid dissimulem, ac ut, quod ibi a me obiter traditum fuerat, paullo plenius exequar, uni quidem Marti Parazonium, quo non idem cingitur, sed quod elata dextra ab eo teli instar gestatur, in præclaris aliquot, non Græcorum quidem, quantum equidem norim, sed Romanorum nummis tribui haud ignorem. Talis inter alios insignis quidam nummus & e maximorum genere in Regia Gallorum Gaza sub Severo cusus, in quo Mars, dextra tale Parazonium seu latum Ensem, sinistra Hastam tenet, posito ad pedes Clypeo. Unde etiam de Ense, ut proprio Martis telo, sicut Hasta Minervæ, Jovis Fulmine, Herculis Clava, Apollinis Sagitta, alicubi in Priapejis,*

Ense potens Mars est, Hasta Minerva tua est;
Mox Fertur Apollinea missa Sagitta manu.

Neque vero videris ipse refragari, ut in antiquis nummis alienum ab Apollinis insignibus Gladium, mecum statuas. Ensem quippe vel ideo in hoc Ætolorum nummo, de quo agitur esse non posse contendis, quod quum breves fuerint olim, me obiter id monente, Græcorum Gladii, tu vero ex nummo Opuntiorum, in quo Figura nuda & galeata, cum brevi Gladio seu Pugione signatur, ulterius is adsertum; longius autem sit illud, quod in Ætolorum nummo visitur, quam ut priscus Gladius videri possit: Neque enim eundem ad brachium duntaxat sinistrum, uti ille in nummo apud Goltzium signatur, sed ad hastam usque pertingere in nummo Cimeliarchii Electoralis Brandenburgici, a te ibidem, ad rei illius fidem faciendam, prolato. Sed hæc rursus, quod te haud invito monere liceat, facile equidem diluuntur. Primo enim illud advertere oportuit, non breves fuisse, cui rei observatio illa tua innititur, Gladios omnes priscos; neque id a me in superiori ad te Epistola adsertum; qui dum obiter tantum & paucis verbis ea de re agerem, longos etiam Thracum Gladios exstitisse, vel ex Homero tradideram; breves autem vulgo Macedonum, Laconum, immo in genere Græcorum ante Iphicratem militum, teste in vita ejus Nepote. Neque ideo, priscos omnes Gladios, quod hic statuis, breves omnino, & Heroicis quidem temporibus, fuisse ibidem contendi. Nec soli etiam Thraces longis usi olim Gladiis, sed cum Græci ipsi Heroes ac Duces, tum Trojani ad Trojam depugnantes, teste vatum principe,

Καὶ

Καὶ ξίφεσιν μεγάλοισι καὶ ἔγχεσιν ἀμφιγύοισι; Iliad. O. v. 713

Et Ensibus magnis, & Hastis utrinque acutis.

Hinc & magnum Achilli Ensem alibi tribuit, ἂψ δ' ἐς κουλεὸν ὦσε μέγα ξίφος; Statim autem in vaginam protrudit magnum Ensem; *& Diomedi etiam, eique, ut aliunde notum Ætolo, & cum Aiace in ludis Patrocli funebribus decertanti, datum ab Achille præmium*, Iliad. A. v. 220

Αὐτὰρ Τυδεΐδῃ δῶκεν μέγα φάσγανον ἥρως, Iliad. Ψ. v. 824.

At Tydidi dedit magnum Ensem Heros.

Adeo quidem ut Heroicis illis temporibus, longos ceu magnos Enses in usu fuisse, abunde liqueat; iisque etiam appensos subinde Cultros seu Pugiones, quibus cædendis victimis Heroes illi, quod de ipso Regum Rege & Exercitus supremo Duce Agamemnone tradit idem Vatum parens,

Ἀτρείδης δ' ἐρυσσάμενος χείρεσσι μάχαιραν, Iliad. Γ. v. 271.

Ἥ οἱ παρ' ξίφεος μέγα κουλεὸν αἰὲν ἄορτο;

Atrides autem extrahens manibus Cultrum,

Qui ei ad Gladii magnam vaginam semper pendebat.

Unde ipse procul dubio agnosces, imbelle esse omnino, quo hic niteris, telum, quasi breves fuerint omnes veterum & Heroicorum etiam temporum Gladii, instar illius nempe Pugionis, seu ἐγχειρίδιον *verius quam Ensis, quem Gladiator potius quam*[a] *Aiax, in Opuntiorum nummo, a te e Cimeliarchio Electorali prolato, manu intentat; ac proinde an priscus Gladius, quod statuebas, esse non possit, qui in Ætolorum nummo a Goltzio tradito signatur. Immo quæ manifesto arguunt, nihil hinc utique, ni alia vetant, obstare, quin Meleagro, Heroici temporis viro, eidemque Herculis ac Pelei socio, talis ejusmodi*

(a) Hard. de num. Ill. p 371.

Gladius, qualem Goltzianum nummi, de quo agebatur, ſchema exhibet, tribui omnino posſit; nihilque proinde in eo, præter clara veteris illorum temporum ritus veſtigia ac documenta a me traditum. Quod autem id præterea fide nummi Cimeliarchii hujus Electoralis, in quo eadem figura longior quam apud Goltzium, & ad haſtam uſque pertendit, evincere nunc intendis, ut major eadem omnino ſit, quam ut Gladius priſcus credi poſſit, *hoc ipſum quam lubrico nitatur argumento tu ipſe videas, amicisſime BEGERE. Nummus enim ille, de quo ante in Obſervationibus tuis & merito quidem ſilueras, quamquam tibi, cui ejusdem Cimeliarchii custodia dudum meritisſime credita, haud ignotus foret, & qui mihi etiam, te eundem exhibente, ad manus, dum hæc ſcribo, verſatur, adulterinus omnino, nec priſci, te ultro id etiam agnoſcente, commatis. Neque juvat, quod ad veteris ac genuini Ætolorum nummi typum effictum eundem arbitraris. Id enim ut non liquidum, ubi maxime talis, qui eum per omnia exprimat, antiquus non comparet, immo in quo ille priſcus quem exhibet, Goltzius, & quem in limine tuarum Obſervationum, a te ibi explanandum, protuleras, ab eo recedit. Unde ipſemet pro tua in hiſce peritia & uſu haud vulgari ſtatues, quam invalidum ſit argumentum, nummo ejusmodi extra omne dubium novitio ac adulterino, a te etiam e Cimeliarchio Electorali cum aliis ejusdem notæ pro tali rejecto, uti hic pro clypeo; maxime ea in re, ubi ille alterius vere probi & antiqui fide haud nititur,*

ſed

ſed in quo potius eidem aperte refragatur. Eundem vero hunc Ætolorum nummum exſtare ſcio in Gaza Medicea, unde a Viris præclaris, quos alit flos ille urbium, genuinum ejus ectypum conſequendi facultas forte dabitur; ac inde aliquanto certius ſtatuendi, an ideo Gladius eſ- „ſe non poſſit, quod luculenter a te oſtenſum exiſtimabas. Haud aliunde utique certior monumentis id genus antiquis lux & veritas conſtat, quam ubi a traditis aliunde eorum ectipis, ad prototypa ipſa licet continuo recurrere.

Quaris autem, quid ſit igitur, quod ad latus hujus figuræ, quam Apollinem ſtatuis, adhæret, id- „que ais non Pedum eſſe Apollinis Paſtoris, non Jacu- „lum Sagittarii quod nec Arcus adſit, nec figura Sa- „gittam referat; non Plectrum, quod utique ſit brevis- „ſimum & ad quod Plectrum, quod ais, ſine Cithara? De Pedo quidem ac Plectro, res liquida. An vero Jaculum, & quod ibi addis, nec ſatis intelligo, Sagittarii, quaſi proprium eſſet illud ſagittariorum telum, ideo eſſe non poſſit; quod nec adſit Arcus, nec figura Sagittam referens, id equidem haud inde continuo evinci, agnoſces ipſe omnino, Vir Præſtantiſſime. Aliud enim apud veteres, & quod vulgo etiam notum, teli genus Jaculum; aliud Arcus & Sagitta; unde prius illud ἀκόντιον, ἀγκύλη, ξυςὸν, παλτὸς, *Plutarcho etiam* καταπαλτικὸν *(non ut ibi* In Demetrio. *gitur,* καταπελτικὸν*)* βέλος; *Homero autem etiam* αἰγανέα; *aut juxta eruditos ad Apollonium Criticos aliosque,* σίγυνος *aut* σίγυμνος *a Cypriis olim dictum; & tale quidem telum, quod non Arcu, ſed manu ſurſum elata, emitti in hoſtem ſolitum. Rem eam, ceu modum, quo vibrata olim Jacula, tradunt alicubi veteres,*

ad Argon l. II. v. 99. Euſtath. ad Il. B. p. 344. & Ariſtot. de Poet. c. XI.

ad Hippolyt. v. 516. *ad Euripidem Critici*, οἱ μὲν ἀκοντίζοντες τὴν χεῖρα ἄνω πρὸς τὴν κεφαλὴν ἀνατείνεσι; τὸ δὲ σίδηρον τοῦ ἀκοντίου πρὸς τὸν κρίκον τοῖς δυσὶ δακτύλοις τοῖς μέσοις κατέχοντες, ὅτω ἐκπέμπουσι; Qui jaculantur manum superne usque ad caput elevant, ferrum autem jaculi circa annulum duobus mediis digitis tenentes, ita illud projiciunt. *Immo quod hic magis ad rem facit, proprium illud quodammodo & consuetum Ætolorum telum, qui jaculandi peritia & usu commendati olim præ aliis Græcorum*

Phœn. v. 142. *Populis. Hinc* λόγχαις ἀκοντιστῆρες εὐστοχώτατοι, *dicti ab Euripide Ætoli, & rursus in eodem dramate*, λόγχαισιν Αἰτωλοῖσιν εἰς ἄκρον στόμα πύργων ἀκοντίζοντας, *ceu*, Hastilium jaculatores

Ibid. v. 1173.

peritissimi, *item* hastilibus Ætolicis, in summitates Turriũ jaculantes, *haud insolita in utroque loco, quod eruditissimum Canterum fugit vocis* λόγχης, *non pro* Hasta stataria, *sed pro* Missilis Hastæ *ceu* Jaculi *significatione; aut quomodo utrumque, præter*[a] *Strabonem, in voce* δόρυ *agnoscunt veteres*[b] *Grammatici, & sicuti pridem apud Homerum,* ἀκόντισε δουρὶ *haud semel dicitur. Unde insuper juxta antiquos Euripidis Interpretes*, ὅπλοισι μιξοβάρβαρος, *seu* armis semibarbarus *vocatus ab eodem Tragico Tydeus Ætolus, quod partim* Σακεσφόροι *seu* Clypeati *essent, quod ibi ait Poëta, more Græcorum* omnes Ætoli; *partim* Jaculis instar Barbarorum uterentur; *& quam in rem jam olim Vatum Parens, de Thoante Ætolorum ad Trojam Duce, ait*,

(a) lib. X,
(b) Hesych. in δόρυ & Eust. Il. B. v. 282.

ὅτι οἱ Αἰτωλοὶ πάντες ὁπλιζόμενοι, ἀκοντίζουσι δὲ ὡς βάρβαροι. Schol. ad Phœn. p. 284.

Iliad. Θ. v. 282.

Αἰτωλῶν ὄχ' ἄριστος ἐπιστάμενος μὲν ἄκοντι,
Ἐσθλὸς δ' ἐν σταδίῃ,
Ætolorum longe præstantissimus, peritus quidem Jaculo pugnandi.

Strenuus etiam in Stataria, *seu qua cominus Hasta & Gladio*,

dio, pugnabatur. Immo ea jaculandi peritia & usu adeo exerciti ac præstantes fuerunt olim Ætoli, ut non Viri solum sed Mulieres, Jaculis acriter contra Gallos, qui Brenno duce Græciam invaserant, dimicasse legantur; eosque, quod in sequentibus monet iterum Pausanias, recedentes, iisdem Jaculis feliciter confecerint. Unde etiam Ætoli quamquam levi tantum armatura seu jaculis usi, Atheniensium nihilominus, qui eos duce Demosthene invaserant, gravis armaturæ milites profligasse leguntur apud Thucydidem. Adeo quidem, ut non Arcus aut Sagittæ, quod existimabas, figura ullatenus requiratur, ut Jaculum hic esse possit quod in hoc nummo visitur; immo nihil quod non apprime eatenus conveniens, ut nempe Jaculum, Ætolicum, prout vides telum, in illo Ætolorum nummo una cum Hasta Stataria, quo utroque armorum genere excellebat, juxta Homerum, Ætolorum Dux, opportune signaretur.

Pausan. l. X. p. 651.

Idem p. 653.

Thucyd. l. III, p. 237. ad Wechel.

οἵ τε Αἰτωλοὶ ἐνέκειντο καὶ ἐσηκόντιζον Ibid. p. 239.

Quod vero non Gladium, non Jaculum (quamquam obiter & properans istud attigeris) sed Tibiam esse, superiori tua ad me Epistola, contendis, hoc ipsum, de quo agitur, in Ætolorum nummo cusum; de eo utinam, amicissime BEGERE, *possem tibi continuo adsentiri; deque occasione tibi, prioribus meis adnotatis data, accuratius in eadem anquirendi, mihi simul ac Tibi serio gratulari. In eo utique haud difficilem me præbebo, dum Tibiam, de qua nemo litem moverat, aut monitum quidquam a te antea in Observationibus fuerat, ab Apolline haud omnino alienam statuis; idque prolatis eam in rem Pausaniæ, Plutarchi ac Diodori testimoniis, firmare adgrederis. Illud*

equi-

equidem extra dubium, tibique apprime etiam notum, Citharam, non Tibiam Apollini propriam olim exstitisse; ac inde illam toties in nummis ac monumentis antiquis, modo cum Plectro, modo sine Plectro, eidem sacratam. Unde & εὐλύρας Apollo, aut Lyram vel Ci-
Eurip. Alcest. v. 570. *tharam (vulgo enim hæc indistincte a Poëtis olim & sculptoribus sumpta) aut quandoque una manu Plectrum, altera Citharam tenens, idemque sæpius habitu Citharœdico, aut Cithara supra Columnam vel Tripodem, quandoque quiescente, stans ipse, aut recumbens visitur. Quorum illud ab Apolline factum narrat Pausanias, posi-*
lib. I. p. 78. *tam nempe supra lapidem Citharam, dum Alcathoo operam navat, in fabricandis muris Megalensium. Tibiam vero nulla hactenus antiqua nummorum aut statuarum κειμήλια, Apollini tribuere memini; quamquam sciam, quod sicuti in aliis Græcorum Agonibus & sacris, sic etiam, quod e Pausania memoras, in Pythiis huic Deo dicatis, Tibia ac Tibicines locum itidem habuerint. Neque tamen Sacadas, qui autor ejus rei a Pausania traditur,* cantum, *prout ejus verba refers,* Tibia Delphis cecinit, *sed primus Tibiam inflandi Pythicum dictum inde modum, in sacrum illum agonem invexit. Deceptus enim eo loco, ut sæpe alibi, elegans alioquin Pausaniæ interpres Amasæus (unde toties eruditissimi Sylburgii, ac novissime doctissimi Kuhnii censoriam procul dubio meritus erit virgulam) qui*
lib. II. p. 126. *verba illa* Σακάδα μνῆμά ἐστιν, ὃς τὸ αὔλημα τὸ Πυθικὸν πρῶτος ηὔλησεν ἐν Δελφοῖς, *vertit,* Sacadæ monumentum invenient, qui primus Pythicum cantum tibia cecinit, *quum vertendum ei fuisset, & quod miror a Sylburgio non animadversum,*

qui

qui primus Pythicos modos Tibia Delphis inflavit. *Aliud enim erat apud Græcos, & in his ipsis Pythiis agonibus,* αὐλῳδίαις, *seu* cantu ad Tibiam; *aliud,* αὐλοῖς *seu* Tibiis *decertare; ac diversa proinde* τῶν αὐλῳδῶν, *alia* τῶν αὐλῶν *seu* τῶν αὐλητῶν *præmia, sicuti alia* κιθαριστῶν, *vel* ψιλοκιθαριστῶν, *alia* κιθαρῳδίας *ratio. Quod discrimen, ut aliunde notum, ita in hoc ipso Sacada notat alibi Pausanias,* προσέθεσαν δὲ καὶ αὐλῳδίας ἀγώνισμα καὶ αὐλῶν; ἀνηγορεύθησαν δὲ νικῶντες Κεφαλλὴν τε ὁ λάμπου κιθαρῳδός, καὶ ΑΥΛΩΔΟΣ Ἀρκὰς Ἐχέμβροτος, ΣΑΚΑΔΑΣ δὲ Ἀργεῖος ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΑΥΛΟΙΣ; Addiderunt etiam (*nempe Amphictyones*) cantus ad Tibiam, & Tibiarum certamen. Renuntiati sunt victores de cantu ad Citharam, Cephallen Lampi filius, DE CANTU AD TIBIAM Echembrotus Arcas, DE TIBIA vero SACADAS Argivus; *de quo additur, binis deinde Pythicis agonibus eundem de Tibiis præmium tulisse; quum tamen secunda jam Pythiade, non Tibiarum quidem, sed ad Tibiam cantus seu* αὐλῳδία, *tanquam tristis nimium & lugubris, fuerit sublatus. Quamquam, quod obiter moneo, in Musicis veterum agonibus, Sacadæ & Pronomi cantiunculas locum habuisse alibi idem Pausanias memoret. Remansit vero etiam extra Pythia, ille de quo hic agitur, Tibias inflandi modus a Sacada inductus, qui & inde* τὸ Πυθικὸν αὔλημα *dici meruit; & cujus duo exempla suppeditat Athenæus; unum extra Pythia, in convivio nuptiali Alexandri Magni, ubi præter* αὐλῳδοὺς *seu ad Tibiam canentes, postea etiam inductos refert* αὐλητάς, οἳ πρῶτοι τὸ Πυθικὸν ηὔλησαν, Tibicines, qui primi modos Pythicos inflarunt. *Alterum in Pythiis, ubi nempe de Bromia tibicine ait,* καὶ ἔμελλε τὰ Πύθια αὐλεῖν, in Pythiis modos erat Tibia factura, *ni nempe obstitisset turba. Hinc* αὔλημα *illud* Πυθικὸν *etiam in Olympi-*

lib. X, p. 621.
lib. IV, p. 268.
lib XII, p. 537.
l. XIII, p. 685.

cum Agonem inductum, tanquam Apollini sacrum,
lib. I. Eliac. p. 300. *refert alibi Pausanias. Unde etiam, quod observo,* πύθαυλοι *inde dicti apud Græcos, non quivis in genere* Tibicines, *sed qui Pythios illos modos, tam in Gymnicis, quam in Musicis aut Scenicis Agonibus inflarent; & quorum* πυθαύλων *memoriam exstare video, in præclara Inscriptione a duo-*
(a) Syntagm. p. 313. *bus diligentissimis harum lautitiarum promicondis* (a) *Rei-*
(b) Misc. Antiq. p. 369. *nesio ac* (b) *Sponio vulgata, & cui lux inde aliqua e modo dictis accedit. In ea nempe, non Musici solum, quod censuit eruditissimus Reinesius, sed Dionysiaci etiam h.e. Scenici Agonis, sub Severo & Caracalla Augustis, editi fit mentio, ac simul inter alia cujusdam Ventidii Sota* ΠΥΘΑΥΛΟΥ ΠΕΡΙΟΔΟΝΕΙΚΟΥ ΠΑΡΑΔΟΞΟΥ, *seu* Tibicinis ad Pythios Modos, Victoris in omnibus sacris Agonibus, Admirandi, *sicuti ea verba intelligi omnino debent & explicari. Immo retenti etiam*
Quando enim Chorus canebat &c. in canticis autem Pythaules Pythicus respondebat Diomedes. *in Scenicis Romanorum, quod vel ex Diomede liquet, qui horum meminit,* Pythaules. *Alias, ut in Pythiis seu Delphicis Apollinis sic in reliquis solemnibus Græciæ, Jovi aut Neptuno sacris Agonibus, aut in omnibus Musicis etiam, aliisque Baccho aut alteri Numini dicatis id genus certaminibus, adde & sacris Gentilium, Tibias & Tibicines, in genere adhibitos, nemo equidem nescit. Hinc Tibicines inter sacrorum Ministros, juxta Æditos, Au-*
Ibid. p. 317. *gures, aliosque id genus, a Pausania alicubi relati leguntur & inde id genus Tibicines, non unam tantum, sed vulgo duas inflantes Tibias, in residuis sacrorum, quæ nummi vel lapides antiqui magna copia suppeditant, monumentis videre passim licet. Adeo quidem ut singu-*
Biblioth. LIII. *lare alicubi notet Apollodorus, quod Minos Gratiis sacra faciens in Paro Insula, nuntiata filii morte,*
Ti-

Tibias inſlare vetuerit, ac inde ſine Tibiis & Coronis, Gratiis ſacrificarint poſtea Parii. Neque tamen e modo dictis continuo ſequitur, Tibias Apollinis, aut alterius Numinis, cui Agones & Sacra id genus fieri olim ſolita, ſimulacris, ſi Muſam forte, Euterpe, & Gratias, in ſigno, cujus recordaris, Deliaco, & cui ſimile voluit ſibi erigi, teſte alicubi Philone, Leg. ad Cajum p. 1005. C. *Caligula, excipias, addita; aut ulla ejus rei veſtigia, vetera hactenus, quod equidem norim, ſubminiſtant id genus* κειμήλια. *Immo ne Minervæ quidem, a qua* (a) *inventa traditur, ſed* (b) *exoſa poſtea ab eadem, Tibia; aut Cybele, cui* Μητρῷος *Tibiarum cantus, a Phrygibus olim ſacratus; aut Baccho, cui* πλαγίαυλοι, *ſeu* obliquæ *aut* curvæ Tibiæ, *juxta* (d) *Maronem, dicatæ, adponi Tibiam videas; quod etiam de Bacchantibus, Tibias ore patulo inflantibus, abunde e nummis & marmoribus antiquis notum. Quod autem hic præcipuum, & quo uno tuam de Tibia Apollini in Ætolorum nummo appenſo ſententiam evincere exiſtimas, diſſimulare utique non licet; id nempe quod e Pauſania memoras,* lib. II, p. 99. *in eodem Apollinis Templo, cum Haſtam ſeu Venabulum, quo Meleager Aprum Calydonium, & quem locum eam in rem in Obſervationibus tuis adtuliſti, interfecerat; tum, quod nunc addis, & opportune ibidem reperiſſe exiſtimas, Marſyæ Tibiam ſacratam, „Unde nihil obſtare contendis, quo minus utrumque & Venabulum Meleagri, „& Marſyæ Tibiam ſimul cum Apolline in numiſmate Ætolorum fateamur? Neque certe ego facile obſtarem quin accederem potius lubenter tuæ illius*

(a) Pindar. Pyth. Od. XII. Athen l. XIV, p. 616.
(b) Athen. l. XIV. p. 616.
(c) Pauſan. l. X, p. 668.
(d) *Aſt ubi curva Choros induxit Tibia Bacchi* Æn. l. XI, v. 737.

 ea

ea de re sententia, & ἀγχινοίας simul, qua in te utique haud vulgaris, laudator & praco. Sed multa tamen, mi BEGERE, eundem adsensum hic meum sufflaminant, & qua tuo etiam judicio lubens, prout decet, relinquo. Mitto illud primum, quod non Tibiam unius numero, sed Tibias Marsya, Apollini dicatas tradat ibidem Pausanias; καὶ αὐλὰς ἀνατεθῆναι φασὶν ἐνταῦθα τὰς Μαρσύου, in eodem etiam Templo, *nempe Apollinis*, dedicatas fuisse Marsyæ Tibias. *in Ætolorum autem nummo una tantum occurrat, quam existimas, Tibia. Quum enim varia essent Tibiarum apud veteres genera, neque unus tradatur earum inventor; Marsya vulgo non unius, sed gemina Tibia, juxta Plinium, inventum adscribi videas, Alterum & palmarium quidem, quod non de antiquo Ætolorum Templo aut ab Ætolis condito, vel repertis Marsya apud Ætolos Tibiis agat eo loco a te adducto Pausanias; sed de Apollinis fano apud Sicyonios, & abjectis a Marsya Phryge, ut notum, in Maandrum, Phrygia & Caria in Asia fluvium, Tibiis; iisque dein in Æsopum delatis; ejectis postea in agrum Sicyonium, ibique a Pastore forte repertis & dicatis Apollini. Verum non de Sicyonorum nummo, quod tum minus habere difficultatis, ni alia obstarent, posset, sed de Ætolorum numismate hic agitur. Nulla autem inter Sicyonios & Ætolos communis vel Originis, qua sape eadem Numina, pro Metropoleon & Coloniarum ritu, nobis in antiquis nummis, & qua de re alibi, ante oculos ponit; aut ejusdem situs alioquin ratio. Eleorum quidem & Ætolorum nota ex antiquis Auctoribus & monumentis cognatio; unde Elei & Ætoli vicissim* ἀλλήλων ἀρχηγέται *apud Strabonem, seu*

lib. II, p. 99.

obliquas Tibias Midas in Phrygia, geminas Tibias Marsyas in eadem gente lib. III, c. LVI.

Lib. X, p. 464.

ſeu alii aliorum Auctores vel Conditores dicti. Hinc factum etiam, juxta conſuetam nempe Metropoleon & Coloniarum neceſſitudinem, ut Ætolos cum Eleis ſemper amicitiam coluiſſe, memoret alicubi Polybius. lib. IV, p. 179. *Nihil tale vero de Ætolis & Sicyoniis referunt veteres, quorum hi Corinthiis, ut notum, ſimul & Argivis finitimi, immo in Argivorum ditione, & quaſi pars* [a] *Argolicæ regionis, remanſerunt; illi vero extra Poloponneſum, ad Acheloum, ut de iis alicubi Pauſanias, incolæ. Unde ſtatues ipſe, haud levi laborare incommodo, ut figura in Ætolorum nummo ſignata, continuo ad Apollinem, qualis idem apud Sicyonios cultus, ceu cum repertis & ſacratis illi apud eosdem peculiaribus, & quæ nihil ad Ætolos ſpectant (de Marſyæ Tibiis loquor) inſignibus referatur. Meleagri fateor, tanquam Ætoli, Venabulum, quo Aprum Calydonium confecit, quamquam in alia Græciæ parte, Apollini dicatum, opportunius in Ætolorum nummo effingi potuiſſet, Verum re proprius inſpecta, nec Venabulum illud Meleagri, ſicuti nec Marſyæ Tibias, præfert idem nummus; nec proinde illa cum Apolline, cui eadem eſſent apud Sicyonios ſacra, in eodem celantur. Nulla utique hic Venabuli cuſpis, qualis vel in marmoribus a te cum inſculpta in iisdem Meleagri venatione viſitur, aut in aliis etiam Ætolorum nummis, eoque, quem e Goltzio ipſe in Obſervationibus tuis protuliſti,* Obſ. p. 2. *in quo Aper ille Calydonius cum Venabulo infra ſculpto ſpectatur; ſed Haſta tantum, ſicuti poſtea adhuc dicetur, pura viſitur*

a) Σικυώνιοι &c. ἀπὸ τούτου καὶ μοῖρα τῆς Ἀργείας. Pauſan. l. II. p. 96.

b) οἱ περὶ τὸν Ἀχελῷον οἰκοῦντες de Ætolis l. v. p. 288.

Neque ideo corruit continuo, quod ad Meleagrum potius, quam ad Apollinem, referendam existimaveram figuram illam in hoc Ætolorum, quem e Goltzio protuleras, nummo expressam; quodque tecum e dictis marmoribus, quæ suppeditavit opportune Manuscriptum hujus Bibliothecæ Electoralis Pighianum, tum excusso anxie Philostrati, quem adtuleram eam in rem loco, tibi, haud levi brachio convellendum putasti. Quo nomine tamen gaudeo, amicissime BEGERE, datam tibi inde occasionem, industriam diligentiamque tuam haud vulgarem exacuendi, & simul præclara hæcce, quamquam non plane integra, priscæ elegantiæ monumenta, e penu tibi credita opportune depromendi. Nec obstare ullatenus debet huic tuæ singulari diligentiæ, quod eadem Meleagri venatio, cum toto comitum aut adstantium Numinum vel Heroum Choro, Sylva insuper Calydonia, plenior haud parum & integrior, cælata etiamnum occurrat in antiquo & insigni marmore a Cl. Sponio vulgato, & ubi eandem Venabuli illius cumpinnata cuspide figuram itidem videas. Mitto plures Samiorum nummos, sub Romanis Inperatoribus cusos, quorum meminit ibidem diligentissimus Sponius, & quales vidisse haud semel juvit in præ-

Misc. Sect. X, p. 312.

præclaris Galliæ Cimeliarchiis, in quibus nempe, prout statuunt celebres Antiquarii, Meleager Aprum Venabulo confodiens spectatur. Quamquam, si verum fatear, viro erudito hic potius accedam, qui Impera- Harduin. de Num.Urb.ill.
torem, Gordianum puta vel Decium, sub quibus aut eo- p. 435.
rum Conjugibus cusi similes nummi, verius quam Meleagrum signari in iis arbitratur. Neque etiam obstat, quo nomine Harduinum hic redarguit Sponius, quod sine corona aliisque Imperatoriis ornamentis, eadem figura Aprum confodiens in nummis illis spectetur. Ut alia enim mittam, Gordianus itidem sine Corona, modo Leonem, modo etiam Aprum ex equo venabulo confodiens spectatur in duobus præclaris numismatibus, uno Regiæ Gallorum Gazæ, altero Illustrissimi Francisci de Camps, Apamensium in Gallia Episcopi, cujus humanitate singulari, præclara quæ possidet id genus κειμήλια, *seu selectiora & luculenta eorum ectypa ære calata, nunc ad me, ea curante Abbate Nicasio, viro omni laude, quæ ab humanitate, probitate, & eximia rerum antiquarum peritia peti potest, ornatissimo, una cum meis quibus a meo e Galliis discessu hactenus carueram, libris opportune deferuntur. Unde nec ingratum tibi accidet opino aut ab hoc argumento alienum, ut petitum inde nummi illius schema infra hic exhibeam, in quo non Venabulo solum armatum videas Gordianum, sed transfixum jam simili telo Aprum, cum inscriptione, quæ ab Ephesiis percussum nummum arguit, iisque, in hac supellectile antiquaria, familiari,* ΕΦΕΣΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΣΙΑΣ, Ephesiorum Primorum Asiæ;

Mit-

Mitto vero alias id genus ferarum Venationes, quæ tanquam præclara fortitudinis Imperatoriæ specimina, in Cæsarianis nummis haud semel cælantur.

Quod vero adtinet ad Philostrati locum, & in quo enucleando pluribus versari tibi libuit, idqve ut argueres, non paria omnino facere figuram in nummo Ætolorum expressam, & quam ad Meleagrum referebam, cum ea Apri Calydonii Venatione a juniore Philostrato depicta, in eo utique aliquod laboris compendium facere omnino poteras, præstantissime BEGERE. Neque enim vel ea mens mihi fuit, vel esse potuit, ut nummum Ætolorum, de quo agebatur, & in qua una figura imberbis & armata cernitur, sine ulla vel Apri, vel Meleagri adjutorum in ea Venatione Iconibus, eundem tamen statuerem, cum illa icone seu tabula prisci operis, in qua præter Meleagrum, Aper ipse, & Peleus venationis socius, ac feræ impetum excipiens Meleager, totaque proinde decantatæ illius venationis historia vel fabula a Philostrato depingitur. Quod a me etiam haud obscure utique, sed clarissimis verbis indicatum fuerat, ubi ex tota Autoris illius ea de re narratione, locum unum adferens, & mihi, ut videbatur, opportunum, elucidando, de quo agebam, argumento, hæc præmisi, Philostratus ubi

hanc

hanc ipsam Meleagri depictam Venationem pluribus narrans, hæc de eadem refert &c. *In loco autem ipso, quem ibi adtuli, continuo Meleagri & Pelei, qui ambo Aprum interfecerant, & Apri ipsius, cujus impetum exciperet Meleager, facta occurrit mentio, seu descriptæ in tabula, quam ibi Autor memorat, Icones. In ipso autem Ætolorum, de quo agebatur, & sculpto in fronte tuarum Observationum, nummo, nulla Pelei, immo nec Apri figura, solus occurrit ille, quem conjiciebam, Meleager. Unde utique non id me statuisse aut potuisse statuere, nisi cæcus omnino fuissem, ipsemet pro candore tuo agnosces; ut nempe eadem, quæ a Philostrato eo loco traduntur, in nummo Ætolorum continuo depicta existimarem, aut eundem vel similem nummum ante oculos habuisse, dum ea traderet, Philostratum. Id tamen haud obscure videris statuere in tota illa tua, de loco Philostrati a me adducto, cum Ætolorum nummo, collatione; immo aperte omnino indicas, ubi ideo quod a Philostrato nullus tribuatur Meleagro Gladius, eundem autem illi in nummo „ Ætolorum apponi dixeram, inde colligis, non id credi„ bile diligentissimum Scriptorem omissurum fuisse, & e „ contrario, si non adpictus, nec Ætolos eum in numismate expressuros. Si quæras autem, cur ergo adductus a me ille locus Philostrati? ea nempe occasione, ut ibi satis innuo, quod meæ, quam ante visum eundem locum, coram tibi indicaveram, de Meleagro conjecturæ, quædam videretur habere valde opportuna. Meleager nempe, ut aliunde notum, Heros Ætolus; Venatoris, sicut e Petaso colligebam, habitu, seu ad venationem accinctus; Hastæ idem innixus, altero pede se in incessu*

e ful-

fulciens ac sustentans, nonnullo etiam supra genu indumento tectus, quæ in eodem Philostrati loco ac in nummo etiam Ætolorum, & a Communi quidem, ut liquet, Gentis cuso, occurrebant. Quid vero ad hæc reponis: Primo, quod sinistro pede se fulciens apud Philostratum, dextro autem in Ætolorum nummo, ille, quem statuebam, Meleager visitur. In quo equidem quantum momenti sit situm, te ipsum lubenter judicem fero. Alterum, quod adfers, Gladii nullam fieri, quo accinctus foret Meleager, mentionem, quam non præteriisset, qui eum in Peleo notaverat, diligentissimus, uti eum indigitas, Philostratus. De diligentia quidem ejus vel accuratione, & an magnam eo nomine laudem mereatur hic Autor, multa forte dicenda occurrunt, quæ non sunt hujus loci. Immo quasi accuratioribus etiam Philostrato Scriptoribus non passim usu veniat, ut nonnulla prætereant, in quibus haud magnum rei pondus, iidem positum putant. Immo si Gladio accinctus venationis illius, vel tradente Philostrato, adjutor Peleus, cur non & Meleager? a quibus nempe duobus adolescentibus interfectum Aprum tradit, eo quem adtuleram loco, Philostratus. Tertio, eundem, quem censebam Gladium, nimis longum, contendis, quam ut priscus Gladius videri possit; qua de re equidem quid statuendum sit, abunde supra, ut opinor, evici. Quarto, Meleagrum Apri impetum excipere, quod in nummo Ætolorum non comparet; unde ex adducta, ea occasione, e Schedis Pighii, quod jam antea monui, vera Meleagri Aprum venabulo excipientis aut adgredientis verius icone, totam illam ea de re Philostrati narrationem inde

lu-

luculenter illustrari. Neque vero hanc tibi diligentiæ laudem animus est denegare, quamquam mutila sint, ut dixi, eadem apud Pighium marmora, longe autem plenius ac sincerius totius illius venationis index marmor apud Sponium reperiatur. Dum vero Philostrati verbis a me adductis pressius insistis, quædam in iis observas, de quibus tamen non opus fuit, quod te haud ingratis dicam, ut H. Stephani autoritate, a me ibi adlata, prout existimas, convelleres. προβολὴν *non* progressum *ibi apud Philostratum, juxta Latinum ejus Interpretem, sed* procinctum *notare monueram, nota significatione, & quo sensu a Cicerone sumitur, decertaturi pugilis, ceu cujuscunque, ut hoc loco Meleagri, plagam inferre parati, immo ita in præmissa Latina versione loci illius Philostratei, hanc vocem, missa Interpretis explicatione, per* procinctum *reddideram. Unde nihil minus tribui mihi potuit, quam me ibi ab eadem vocis illius explicatione discessisse.* προβολὴν *etiam eodem sensu, non de Venatoris, sed de Apri ipsius e Sylva exeuntis impetu dictam videas alibi apud eundem Philostratum, ubi depictam in veteri Tabula Aprorum Venationem nobis ante oculos ponit,* εἶτα ἐμπίπτει τοῖς ἱππεῦσι, καὶ ταράσσει μὲν αὐτοὺς ἐκ προβολῆς, statimque in Equites incidit, & ipsos quidem repentino impetu perturbat. Icon.l.1.p.774 *Illud tantum obiter addideram,* προβολὴν *etiam apud Græcos dici de* Lapidum strue, *immo de* Lapidis fulcro; *quo sensu quoque haud incommode de Meleagro in nummo Ætolorum, lapidi aut lapidum strui innixo, sumi vox eadem posset. Sic* προβολὴν, *(sicuti* πρόβολον *&* πρόβλημα, *ac prius etiam de* Venabulo *apud Herodotum)*

 de

Vid. Harpocr. in περιβολή. *de* munimento *quovis frequenter ab Atticis scriptoribus dici noveram; sicut præter illa, quæ eam in rem jam congessit, quem inter Majores meos maternos jure licet mihi venditare*, ὁ πάνυ *Budæus, addi potest etiam Sophocles,*

Ajac. v. 1233. δεῖμα[τ]ος ἦν μοὶ περιβολή, metus erat mihi munimentum. *Quemadmodum* πετρῶν περιβλήματα, *apud Æschylum dici videas,*

Sept. Theb. v. 681. *non* lapides *quidem, sed* munimentum contra lapidum ictus, *Clypeum nempe, juxta Græcos ad eum Criticos. Quum alioquin* περιβολαὶ *in jure Attico dicerentur actiones de ca-*

(a) adv. Midiam (b) de fals. Leg. *lumnia, maxime diebus festis illata, ut præter* [a] *Demosthe-*

(c) Ελλην. L. 1. p. 452. *nem aut* [b] *Æschinem liquet mihi insuper ex* [c] *Xenophonte. Eodem spectat, quod vocem* ἀσφαλῶς securе, *aut ut iterum ex H. Stephano adfers,* tuto, *vel, ut addis,* minime lubrice *&* *ad* στηριγμὸν τῆς βάσεως, *seu* stabilitatem gressus, *de qua ibi Philostratus, non ad* περιβολὴν *seu* munimentum, *referendum statuas; quod nec a me etiam factum vel cogitatum, qui verba illa, prout ab Interprete intellecta quoque fuerant, retinui ac distinxi,* & gressum obfirmans, secure impetum Apri excipit. *De voce quidem* ὑποστάς, *quam ibi idem Interpres per vocem* sustentatus *reddit, nempe* λόγχην ὑποστάς, lancea sustentatus, *& quam rectius activa significatione per* sustentans *aut* subjiciens, *& apposite ad Meleagri in Pighianis marmoribus depicti icones vertendum putas, in eo utique haud difficulter tibi adsentior. Sic præter*

Ol. VI. Ol. *adlatum a te ex H. Stephano Plutarchi locum, apud Pindarum legas,* χρυσέας ὑποστάσαντες, *nempe* aureas supponentes *quod mox sequitur,* κίονας, *seu* Columnas: *ac inde similiter*

lib. V. p. 147. *Tripodum* ὑποστάματα *apud Athenæum seu* sustentacula *ap-*

Orest. v. 556. *pellantur; & apud Euripidem* τῆς ὑποστάσης τροφῆς, quæ exhibuit nutrimentum, *h. e. mater. Superest illud quod Phi-*

Philoſtratus de Meleagro tradit eodem, de quo agitur loco, ἐσθὴς ἡ λευκὴ ὑπὲρ γόνυ, veſtimentum album ſupra genu, *quale in monumentis Meleagri e Pighio adductis, aut in eo marmore, quod vulgavit, uti diximus, Sponius, non comparet, ubi Clamyde a tergo rejecta, cætera nudus toto corpore Meleager viſitur; ſicut depromptum inde ſequens ſchema abunde arguit;*

Spon. Miſc. Antiq. p. 312.

Quum autem in Ætolorum nummo eo habitu, ceu cum indumento ſupra genu *figura ibi cælata ſpectetur, & uni-„ cum illud eſſe exiſtimes, quod aliquem Meleagri, ut ais, „ colorem præferre poſſet, id vero continuo inde putas con-„ velli, quod ſi te acies non fallat, non ſuper genu indu-„ mentum hoc, ſed a brachio ſiniſtro juxta genu dependere tibi videatur. Verum quum non ſit alius nobis hactenus index hujus rei aut fundus, & de quo etiam unice inter nos agebatur, niſi productus a te in limine tuarum Obſervationum e Goltzio nummus, ita quoque quid de indumento illo ſtatuendum videatur, & an juxta, uti quidem cenſes, non etiam ſupra genu dependeat, haud certius utique, quam ex ipſa traditi a Goltzio nummi, & accurate ad eundem expreſſa icone liquere nobis poteſt.*

Qua

Quæ ectypa ideo etiam a me hic adlata, ut quid de figura in aversa hujus nummi parte, mea quidem sententia statuendum sit, certius aliquanto liqueat. Cur vero eum Apollini, quod tamen indubiis argumentis evicisse *existimas, nullatenus ego tribuendam putem, ut paucis hactenus ea de re a me monita hic contraham, aliisque insuper ac novis tibicinibus id firmem, ea sunt, præstantissime BEGERE: Primo, quod insolita sit omnino in nummis & Statuis Græcorum antiquis, quæ tanta etiamnum copia hujus Dei simulacra exhibent, Hastati Apollinis, & Gladio, ceu vero Tibia, utiquidem arbitraris, insigniti figura: Alterum, quod nummus hic sit non Sicyoniorum, sed Ætolorum; ea autem, & qui fundus tibi tuæ hujus conjecturæ, quæ Pausanias memorat, de Meleagri venabulo, & Marsyæ Tibiis, in Apollinis fano apud Sicyonios dicatis, ad Sicyonios proinde spectent, non ad Ætolos. Nulla vero inter Sicyonios & Ætolos communia Originis, Cognationis, aut Situs alioquin jura exstitisse leguntur, quæ suadeant, ut apud Sicyonios Apollini dicata, & quidem quæ nihil ad Ætolos spectent, sicuti Marsyæ Tibiæ, in Ætolorum nummo signentur: Tertio, idque eo minus existimandum, quod non omnia Diis, seu in eorum fanis sacrata, ideo eo-*

rum

rum simulacris continuo addita fuerint, ubi id aperte non tradunt veteres, & sicuti frequenter solet aloquin Pausanias, maxime ubi de insolito aliquo Dei cultu, qualis foret Venabulo & Tibia insignitus Apollo, agitur. Immo sicut hoc ipsum in eo, quod adfers, exemplo, Jovis Labradei, seu Securigeri, *opportune notat Plutarchus; Amazoniam nempe Securim, simulacro Jovis apud Caras, pro Sceptro, aut Fulmine, consuetis scilicet Deum Regis & Tonantis insignibus, additam; & inde continua serie a Cariæ Regulis vel Dynastis gestari solitam;* Διὰ τί τοῦ Λαβραδέως Διὸς ἐν Καρίᾳ τ᾽ ἄγαλμα πέλεκυν ἠρμένον, οὐχὶ δὲ Σκῆπτρον ἢ κεραυνὸν πεποίηται. Quæst. Græc. *e quorum numero ille, quam tradis, Hecatomnus, tum Hidrieus, & quem alibi e rarissimo nummo Regiæ Gallorum Gazæ vulgamus, Pixodarus, cum signata in iisdem Jovis illius Securigeri icone. Adde, quo vel uno tota illa tua de hoc nummo, e Pausania, uti existimabas, explicato, sententia corruit; quod nempe nullum sit in eodem numismate, re accuratius inspecta, Meleagri Venabulum, quo Aprum Calydonium confecit; sicut cum e propriis a te vulgatis, aut iis quæ apud Sponium exstant, venationis hujus monumentis; tum ex ejusdem Venabuli icone vel ejus cuspide in aliis Ætolorum nummis, apud Goltzium & alibi conspicua, quæ de re jam ante, omnino liquet; sed Hasta tantum pura, qualis Diis ac Heroibus in antiquis eorum simulacris, tribui consuevit. Ita nec Tibia etiam statuenda est, id quod sinistro lateri figuræ illius additum; minus gemina Marsyæ Tibiæ, quæ ejus inventum feruntur, & quas numero utique plurium Apollini in fano Sicyoniorum, a pastore quodam dicatas, tradit, uti ante vidimus, Pausanias; sed vel Gladius, aut vero Jaculum Ætolicum, de quo supra abunde diximus, telum.*

Illud

Illud equidem præterire hic non licet, quod Apollinem etiam Jaculo seu telo armatum exhibeant plures Syriæ Regum e Successoribus Alexandri nummi, sicut Antiochi II; Seleuci Callinici; Demetrii II; Antiochi Dionysi, & aliorum, quales versare mihi licuit in Gaza Gallorum Regia, & cujusmodi prostant in Cl. Vaillantii de Syriæ Regibus opere. Verum, quod notari hic simul debet, cum peculiaris ille Syris ac Phœnicibus, apud quos iidem nummi sunt cusi, Apollinis habitus, sicut ex armati itidem ejusdem Dei apud Syros Hierapolitanos simulacro, & tanquam alieno a Græcorum ritibus observant alicubi, & qua de re infra, (a) *Lucianus &* (b) *Macrobius; tum simul consueta in iis videas, vel Arcitenentis, vel Tripodi aut Columnæ innixi, quæ continuo Apollinem produnt, Symbola. Id quod in sequentibus similium nummorum ectypis licet abunde agnoscere, quorum primum Seleusi II. vel Callinici; alterum Seleuci IV. Nicatoris; tertium Antiochi Dionysi nomen, ut de eorum vultu in anteriori area signato sileam, præfert;*

(a) De Deo Syriæ.
(b) lib. I. Saturn. c. XVII.

Vid. Hist. Reg. Syr. Vaillantii

Nihil vero tale exhibet hic, de quo agitur Ætolorum nummus, aut quod cum receptis apud Græcos hujus Dei simulacris sit consonum. Id autem eo magis adtendi hic meretur, quod Apollinis non petasatum equidem, sed lau-

laurea: tum, more ei consueto, caput signetur, in alio insigni Ætolorum nummo Cimeliarchii Gallorum Regii, qui in aversa parte dentes Apri Calydonii, & venabuli, quo ille a Meleagro casus, cuspidem præfert, cum eadem autem totius gentis epigraphe ΑΙΤΩΛΩΝ Ætolorum. *Adeo ut petasatum in aliis eorum nummis caput, non uti statuis, ad Apollinem sed ad Mercurium, aut forte de quo mox, heroem Ætolum referri opportunius debeat; sicut rursus galeatum Palladis caput præfert alius eorundem Ætolorum in Thesauris illis Regiis nummus. Adde & quod superiora iterum haud parum firmat, quod in Calydonis, primariæ Ætolorum urbis nummo apud Goltzium, signetur Apollo Citharœdus, nudus nempe Citharam Columnæ innixam pulsans, nullo vero a tergo Petaso, sicuti in Augusti, quem conjecturæ tuæ stabiliendæ adduxeras, nummo, munitus: & quod sequens, qualis apud Goltzium exstat, nummi icon abunde ante oculos ponet, cum expresso in aversa ejus area Tripode;*

Ut mittam denique, quod alia etiam sit Citharœdi Apollinis, cum Petaso in tergo signati figura in nummo Augusti, & quem post Nonnium, qui eundem ad Goltzium indicaverat, in limine tuarum Observationum adtulisti.

Quares autem, si non Apollini, cuinam ergo, & an continuo Meleagro, eadem figura adscribi debeat, & petasatum in aliis Ætolorum nummis, quod ad Apollinem itidem referre tibi, uti modo vidimus, libuit, caput? hoc vero sic habe, vir Amicissime: Signatus nempe ille & alter etiam in limine tuarum Observationum post Goltzium vulgatus, a Communi Ætolorum, quod docet nummi ipsius & aliorum id genus inscriptio, ΑΙΤΩΛΩΝ, Ætolorum, *non vero unius urbis, sicuti Calydonis vel Naupacti, quarum occurrunt peculiares, sicuti de prima paulo ante vidimus, apud eundem Goltzium nummi. Tales vero Ætolorum conventus annuos Thermi, quod vetus Ætoliæ oppidum, idque ob loci firmitatem exstitisse* (a) *Strabo, & plenius aliquanto* (b) *Polybius, tradunt; ubi nempe statis ac solemnibus Festis, Comitiis de creandis Magistratibus, aliisque publicis Gentis negotiis vacarent; & qua proinde occasione nummi id genus, sicuti passim apud alios Græciæ Asiæque populos factum, e veteri nummorum penu constat, publico gentis nomine ac decreto fuerunt cusi. Unde nihil etiam magis hic conveniens, quam ut sicuti communia Græcorum & Gentis Numina, cum solitis eorum typis, laureati nempe ut vidimus, Apollinis, galeatæ Palladis, aut Petasati Mercurii signantur in anterioribus eorundem Ætolicorum Nummorum partibus; sic in aversa unius ex eis area, Heros Ætolus, & maxima, ut ipse ais,* Ætolorum Gloria, *adde & juxta Oeneum Patrem, ejusdem gentis quondam Princeps, ac venatione, ut notum, Apri Calydonii in-*

(a) lib. X. p. 463

(b) lib. V. p. 357

insigniter nobilitatus, in communi Ætolorum nummo, idemque Hasta & jaculo Ætolico conspicuus caelaretur. Haud aliter nempe ac supra memoratus Ætolorum Dux Thoas, mortuo paullo ante, quod ibidem memorat Vatum Parens, Meleagro, tanquam utraque & jaculandi & statariæ, quæ Hasta geritur; pugnæ laude strenuus, uti antea vidimus, commendatur. Hinc etiam Meleagrum quod adtinet, modo Aper ille, unde partum eidem Heroi decus una cum Venabulo; modo Apri ejusdem dentes, & Venabuli cuspis signata solum visuntur, in præclaris, quos paullo ante commemoravi, Cimeliarchii Gallorum Regii nummis. Ut proinde nihil obstet omnino, immo quod non suadeat & adstruat potius, ut figura illa, de qua agitur, in Ætolorum nummo expressa, ad Meleagrum, Heroem Ætolum, opportune referatur, Ni malit quispiam, quod hæc scribenti forte occurrit, ut ipse gentis conditor Ætolus, ibi depictus statuatur; illoque petasati habitu, profectio ejus, quam veteres Auctores memorant, ab Elide in Strabo l. X. p. 463. *Curetum regionem, Ætoliam inde ab eo dictam, & ejectis prioribus incolis, inhabitatam, continuo denotetur. Haud insolitum vero in antiquis Græcorum nummis sciunt, qui eosdem attente versarunt, ut Urbis aut Gentis Auctores seu Conditores, tanquam Dii vel Heroes, Deorum ritu, fanis, sacris, festis, cultu, aliisque solemnibus sacrati, publicis etiam eorum monumentis, in perpetuam grati ac memoris animi memoriam, signarentur. Sic præter*

 De-

Deos creditos quandoque loci, Perinthi *puta*, Niceæ, Maroneæ, *aut similium Conditores*, Herculem, Bacchum *aliosve*, Cyzicus, Byzas, Pergamus, Tomus, Abderus, Alexander & Amazones, *quales* Smyrna, Thyatira, Amisus, Amastris, *aliaque*, *& de quibus nos alibi, in præclaris* Cyzicenorum, Byzantiorum, Pergamenorum, Tomi. Abderitarum, Apolloniatarum, Smyrnæorum, Thyatirenorum, Amisenorum & Amastrianorum *nummis etiamnum prostant. Quod de Ætolis proinde minus mirum aut insolens videbitur, qui meminerit insuper, quod de Thoante, Ætolorum ad Trojam, mortuo jam quippe Meleagro, duce, tradit alicubi Poeta, eum Dei instar ab Ætolis cultum,*

Iliad. N. v. 219. Αἰτωλοῖσιν ἄνασσε, θεὸς δ' ὡς τίετο δήμῳ,

Ætolis imperabat, Dei autem instar colebatur a populo Ætolorum.

II. De Figura, Equestri In Cyrenæorum Nummo.

QVIA vero huic tuæ opinioni de petasato in superioribus nummis Apolline, aliquod pondus e Rhodiorum & Cyrenæorum, cum pileato in iisdem, uti existimabas, hoc Deo, tibi arcessendum putasti, inde obiter, quid de postremo, Cyrenæorum nempe, cui insistebas potissimum, nummo statuendum crederem, obiter superiori mea ad te Epistola monueram: Equestri nempe illa figura cum appenso a tergo Petaso, & præterea cum Solis sidere retro signato, non tam Apollinem, Solis, ut ibi tradebas, Aurigam, quam Battum primum, duce Apolline, Cyrenarum conditorem, aut unum e Battiadis ejus posteris, ad Agones forte Equestres, quorum peritia insignes olim, ut vel e Pindaro liquet, Battiadæ profectum, mea quidem sententia, denotari. Qua occasione Equestris illius, quam

Apol-

Apollini tribui posse existimabas, figura, obiter monui, quod Apollini, maxime Didymæo invisum Equum tradat Sextus Empiricus; neque, ἵππιος Equestris, *prout Neptunus, vel Minerva, aut* ἱππικὴ *etiam Diana, dictus legatur hic Deus. Ad primum quod adtinet, & in quo momentum hujus rei unice vertebatur, in eo utique haud difficulter adsensum præbes; ut nempe Battus, vel e Battiadis aliquis, verius quam Apollo, in eo Cyrenæorum nummo designetur. Quo ipso tamen petita inde a te pileati seu petasati in Ætolorum nummis Apollinis probatio vel Conjectura, ut vides, omnino evanescit. Quod* ,, *vero addis, ad Sexti adsertum, quomodo Equus negari posset, te non videre, neque ego illud, quod ais,* Sexti, *nempe Empirici* adsertum *præstare debeo, qui obiter tantum, & iis quidem* (a) *verbis, quæ ad id me haudquaquam adstrictum teneri satis arguunt, memineram; neque aliud etiam innuit Sextus, eo quem indicaveram, loco, nisi ut ipsa ejus verba referam, ne quidquam iis de meo adsuisse videar; nempe Equo litari Neptuno,* Apollini autem maxime Didymæo animal hoc invisum, Ἀπόλλωνι δὲ ἐξαιρέτως τῷ Διδυμαίῳ τὸ ζῶον ἀπεχθές. *Quo respexerit, dum hoc traderet gravis & præclarus, ut eruditis notum, Auctor, haud ita forte liquidum. Exstant quidem etiamnum Didymei hujus apud Milesios, ut notum, culti, in nummis illius urbis antiquis simulacra, in quibus utique Apollo hic nudus stans, dextra non Equum, sed vel Cervulum, sicuti alibi apud Seguinum, sinistra vero Arcum, aut utraque manu, ne de aliis adhuc Symbolis dicam, Lyram tenet, & in quibusdam nummis cum inscriptione ipsa* ΔΙΔΥΜΕΥΣ ΜΙΛΗΣΙΩΝ, Didymeus Milesiorum; *qualem sub Caligula cusum, & quem in*

(a) Mitto quod Apollini maxime Didymæo invisum Equum apud Sextum Empiricum observasse memini.

Hypoth. l. III. p. 156.

Select. Num p. 121. prim. ed.

Gazæ Gallorum Regia versare nobis licuit, jam vulgavit celeberrimus ac bene de præclaris hisce studiis meritus Patinus. Διδυμεὺς *enim &* Διδυμαῖος *ut supra apud Sex. Empiricum, & quod obiter observo, ex aquo dictus, ut notant veteres Critici, hic Apollo. Immo non Milesiorum solum, sed aliorum insuper locorum nummi, ejusdem Didymæi Apollinis simulacra nobis etiamnum exhibent; qualis & e maximorum genere sub Caracalla ab Egialensibus, sicuti præfert ipsa nummi inscriptio, signatus, exstat itidem in eodem Cimeliarchio Regio. Inde non* Διδυμαῖον *solum, seu* Didymeum *dictum, Dei illius nobilissimum simul & vetustissimum, ut vel e* (a) *Pausania, &* (b) *aliunde liquet, Templum; sed* Διδύμεια *insuper, festum apud eosdem Milesios, in honorem hujus Didymæi Apollinis celebratum; cujus occurrit mentio in Marmoribus Arundelianis,* ΜΕΙΛΗΤΟΝ ΔΙΔΥΜΕΙΑ, Miletum Didymea. *Neque vero hæc turbant, quæ de Didymæi hujus cognominis Apollini tribunti significatione e Macrobio memoras; inde nempe, ita „appellati, quod geminam præferat speciem, tum propria „luce, tum ea, quam Luna impertit. Unde, quod ais, pla„num sit, hunc Didymæum antiquis pro Sole habitum: Soli „autem, quod paullo ante dixeras, Equum sacratum; „immo quamquam Sol cum Apolline idem vulgo statui„tur, non te de quovis Apolline, sed de Solis Auriga, in Conjecturis tuis esse locutum. Ad Didymæum quod spectat, mitto, quod alia hujus appellationis ratio, e* (a) *Callimacho &* (b) *Stephano eruitur; nempe quod Jovi & Apollini sacrum esset Templũ illud ac Oraculũ; aut quod juxta* (c) *Lucianum, ita e Geminis cœlestibus sit dictum. Neque illud moror quod*

Numism. Imperat. p. 94.

Διδυμαῖος Ἀπόλλων καὶ Διδυμεύς. Etym. M.

(a) Lib. VII. p. 344.

(b) Curtius l. VIII. C. v. Sueton. in Cajo C. 21.

pag. 75.

Saturn. l. 1. C. XVII.

a Καλλίμαχος, Φοίβῳ τε καὶ Ζηνὶ Διδύμων γενάρχα. Etymol.

(b) in Διδυμαῖος.

(c) in Διδυμα. de Astrolog.

quod Didymæi hujus Apollinis superstes etiamnum in commemoratis paullo ante nummis simulacrum, non Solis in iisdem consueta, radiati nempe (si unum forte excipias adlatum a Seguino nummum) capitis, illiusque in quadrigis, ut plurimum stantis, Globo præterea & Flagello armati Symbola; sed Apollini demum, aut Dianæ, in antiquis id genus monumentis, propria & consueta demum præferat. Illud vero, qui nondum ære lavantur, haud nesciunt, non a Mythologis solum, qualem se passim toto illo Saturnalium libro præstat Macrobius, sed ab aliis quoque priscis Auctoribus, Apollinem, *ceu Phœbum eundem cum* Sole *statui, ac eadem utrique Symbola, easdemve nomenclationes subinde tribui. Memini equidem ante paucos annos, quum in Galliis publico nomine agerem, forte tum in aula Regia, ea de re in prandio apud Excellentissimum Heroem, magno nuper litterarum & bonorum omnium luctu defunctum, MONTAUZERIUM, litem a primaria Matrona, Herois illius filia, ita ferente occasione, motam; ac inde etiam scriptis, quamquam non vulgatis, diversæ ea de re sententiæ adsertorum agitatam: dum hi patrocinante iisdem & scribendi Auctore MONTAUZERIO, eundem omnino cum Sole Apollinem, ac unum proinde e duobus illis Numen a veteribus perpetuo habitum; alii vero eosdem, ut duo diversa aut distincta Numina, subinde in antiquorum libris aut monumentus tradi, contenderent. Quum autem haud in eo valde laborandum ducerem, quid ea de re e Gentilium libris, sci-*

scitis, & quæ supersunt, simulacris statuendum sit, immo inde omnino constare, cum pro eodem sæpe in hisce monumentis, sicuti & apud Autores antiquos, haberi utrumque illud Solis & Apollinis numen, quod vel veteres, ut alios mittam, Deliorum nummi, cum radiato Apollinis vel Solis in Bigis stantis capite, ac inscriptione ΔΗΛΙΟΣ, abunde arguunt; tum, distingui eosdem sæpius symbolis, gestis, insignibus, cultu. Id autem factum juxta ortas e disputatione de Diis, veteres ac discrepantes de iis opiniones ac fabulas, sicuti præclare observat gravissimus
Lib. X. p. 474. Auctor Strabo, dum inquirit in diversas veterum sententias, caussamque illius varietatis, secundum quam Cu-
Ibid. p. 464. retes, Corybantes, Cabiri, Idæi Dactyli, modo pro iisdem, modo pro cognatis inter se Geniis aut Numinibus fuerint habiti. Quæ ingens opinionum & fabularum varietas, in hac etiam amplissima veteris omnis elegantiæ & memoriæ penu spectatur, ubi plures gentium Dii, modo pro iisdem, secundum Theologorum inter ipsos Gentiles aut Philosophorum de iis scita, modo juxta vulgatas de iis fabulas, ut diversa subinde Numina signantur. Adeo quidem, ut quæ uni ex iis in antiquis monumentis tribuuntur, haud alteri nominatim adscribi ac imputari continuo debeant; quamquam alio a symbolicis interpretibus ac Mythologis trahi subinde eadem possent. Ita, ut de aliis sileam, Rheam, Cererem, Vestam, Opim, ac Isim insuper, quæ pro uno eodemque Telluris seu rerum hujus universi Naturæ numine, in veterum θεολογουμένοις, uti notum, recensentur; tanquam diversa tamen Gentium Numina, cum diversis proinde appellationibus, typis, symbolis, ac ut dici solet, attributis, secundum traditas scilicet peculiares de sin-

ſingulis fabulas, alioſque natales, & disſimiles caſus, in veteri nummorum penu exhiberi pasſim haud ignoras. Qua ratione etiam factum, ut hinc Citharœdus; hinc Arcitenens; hinc Lauro, non Radiis, ut plurimum, coronatus; aut Columnæ vel Tripodi innixus, aut quandoque eidem Tripodi inſidens, non gradiens proinde vel aurigans, qui conſuetus alioquin Solis typus, in Nummis ac Statuis antiquis Apollo ſpectari ſoleat; idemque vulgo habitus fuerit Jovis & Latonæ, non Hyperionis & Theiæ, juxta Solem, filius; tum idem modo e Cœlo exul; modo apud Admetum aut Laomedontem ſerviens, & in ædificandis Trojæ muris cum Neptuno mercenarias operas præſtans. Quæ utique Mythologis quidem licet, ut ingenium & ἀγχίνοιαν probent, ad Solem, ſi velint, revocare; ſicuti ut alia hujusce generis nota & trita hic mittam, omnes Deos referri ad Solem *contendit eodem libro Macrobius, ac inter alia,* Solem & Bacchum, *pro eodem Numine, quod antea tradiderat Dio Pryſæus, habendos ſtatuit. Cui rei, quod obiter addere liceat, præter ea, quæ apud* τὸν παραβάτην *in oratione de Sole, ea de re leguntur, ſuffragatur eximius Rhodiorum nummus a me haud ſemel in præclaris Cimeliarchiis viſus, in quo caput Solis Hedera coronatum viſitur. Ita factum, ut a gravisſimo auctore Plutarcho, quæri libro de Pythiæ Oraculis videas, an,* Sol *diverſus ab* Apolline *Deus habendus ſit; ibique continuo reſponderi,* omnino ſicut Luna a Sole differt; *alibi autem, libro nempe de Oraculorum defectu, ab eodem tradi, a* multis ex antiquioribus (*ergo non ab omnibus*) ſtatui unum eundemque eſſe cum Sole Apollinem, ὅθεν οἱ πολλοὶ τῶν προγενεστέρων ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἡγοῦντο θεὸν Ἀπόλ-

Saturn. l. 1. c. XVII. & ſeq.

Orat. XXXI.

12. Julian. Imp. Orat. IV. p. 269.

p. 400. ed. Wecul.

pag. 433.

λῶντα καὶ Ἥλιον, *quod iterum in sequentibus innuit, ac unde etiam iis verbis libro illi finem imponit, ut in aliud opportunius tempus ea rejiciat, quæ de* Sole & Apolline *dubia explicanda haberet Philippus, cui juxta Ammonium de hisce disserendi partes ibidem Plutarchus tribuerat.*

καὶ ὁ Φίλιππος περὶ ἡλίου καὶ Ἀπόλλωνος. p. 497.

Lib. XII. p. 945. 946. 947. edit. Steph.

Ita a Platone libris de Legibus, commune quidem Templum & communes Sacerdotes Soli & Apollini, *nempe ut* Συννάοις & Συμβώμοις, *quod aliis etiam Diis factum constat, sed ut duobus tamen, quamquam ejusdem virtutis numinibus, adscribi videas. Sicuti etiam* Apollo Soli συμβασιλεύων, *seu* Regni consors *a Juliano Imperatore dicitur.*

Orat. IV. p. 295.

Unde apud antiquiorem iisdem Æschylum, Sol & Apollo, *ut propinqua, sed diversa tamen Numina invocantur.*

Suppl. v. 221.

Καλοῦμεν αὐγὰς ἡλίου, σωτηρίους,
Ἁγνόν τ' Ἀπόλλω, φυγάδ' ἀπ' οὐρανοῦ θεόν.

Invocamus radios Solis salutares,
Castumque Apollinem, exulem a Cœlo Deum.

ὁρῶς δηλοῖ τὸν ἥλιον τὸν πρόγονον τοῦ Ἀπόλλωνος. Orat. XXVI. p. 330. ult. ed.

Qua ratione etiam factum, ut Sol Apollinis progenitor *alicubi a Themistio vocetur. E quibus, ut alia mittam abunde liquet, esse quæ in nummis & monumentis aliis antiquis, & de quibus obiter paullo ante, tanquam* Soli *propria quodammodo, non vero* Apollini, *ac vicissim tribuuntur; & quæ proinde in iis explanandis, maxime ubi quis juxta litteram, ut dici solet, interpretis, non vero mythologi munere fungitur, cautela & circumspectio adhiberi omnino debeat.*

Quod vero addis ibidem, dum Cyrenæorum nummum ad Apollinem refers, „ *te non de quovis Apolline,* „ *sed de Apolline Solis Auriga loquutum, sicut id postremum, unde hauseris, & quam vim hic habeat, mitto, ita illud*

illud novi, neque ipſe, ut opinor, diffiteberis, Solem *ipſum eo* Aurigæ *munere vulgo in nummis antiquis, qui illum ſignant, fungi, flagello, inde ut ſuprà jam monui, in iisdem armatum; immo qui hinc* διφρευτὴς *etiam, alicubi* διφρηλατῶν, ſeu auriga, vel aurigans *a Sophocle haud uno loco dicitur.* Ajac. v. 873. Ibid. v. 860. *Immo neque vulgo Equo vecti veterum Aurigæ, ſed Bigis vel Quadrigis inſidentes, aut in iisdem ſtantes, quod vel nummi antiqui ſi alia deeſſent noti alioquum ritus documenta, abunde comprobant, currum regere ſoliti, Unde etiam legas alicubi apud Dionem oris aurei*, tradi ab omnibus Poetis & conjugatos Equos & Solem ipſum currui inſiſtenrem, καὶ κατὰ ταῦτα πάντων ἐξηγουμένων ζευγνυμένους τε τοὺς ἵππους καὶ τὸν ἥλιον αὐτὸν ἐπιβαίνοντα τοῦ δίφρου. Orat. XXXVI, p. 448. *Adeo quidem ut ex illa* vel Solis vel Apollinis, *quam ſtatuebas*, aurigatione, *nullum videas momentum accedere, quo Equeſtris in nummo Cyrenæorum figura ad Apollinem continuo referatur; immo unde illa tua ea de re conjectura non cadat potius & corruat. Idque eo manifeſtius, quod nullibi in monumentis illis antiquis, & in quo tamen cardo hujus rei vertitur, Equeſtris vel* Solis *vel* Apollinis *etiam figura hactenus mihi ſit viſa, aut ab aliis veteris hujus penus cuſtodibus ac promicondis, quantum equidem ſciam, tradita fuerit vel obſervata. Neque ideo tamen minus nota e Scriptoribus antiquis, quæ de ſacris Soli, non apud Perſas ſolum aut Maſſagetas, ſed apud Græcos etiam Equis, eique immolari, ſicuti a Laconibus in Taygeti vertice, ſolitis, iidem memorant;* Strab. l. II. p. 513. *aut vero quod de Equeſtribus Agonibus abunde conſtat, non* Actiis *tantum a te e Stephano adductis, & quæ cum apud antiquiores Auctores, tum in priſcis quoque nummis, de quibus nos alibi,* Pauſan. l. III. p. 101.

bi, occurrunt, Actio *nempe* Apollini *sacris, sed Apollinaribus vel Circensibus, quos propius advocare huc poteras, Romanorum ludis, Tales enim in urbe Æterna cum Soli Invicto*

Orat. IV p. 291 *sacri, prout monuit Oratione de Sole Julianus Imper. & quo respicere observo veteres aliquot nuṁos, insignem inprimis Gaza Medicea sub Probo cusum, in quo Sol in quadrigis Globum & Flagellum tenet, cum inscr. SOLI INVICTO; tum Græcis* Ἀπολλώνια *ut ab Aristide alicubi nuncupati*

Serm. Sacr. IV. p. 582. Apollinares *iidemq; Circenses Romanorum ludi*, ἑορτὴν Ἀπόλλωνος εἶναι Ἀπολλώνια, ἐν ᾗ τὴν ἱπποδρομίαν Ῥωμαῖοι ποιοῦσι τῷ θεῷ; festum Apollinis esse Apollinares, in quo Equorum cursum Romani Deo celebrant. *Ubi, quod obiter observo,* ἱπποδρομίαν *minus accurate per* Equiria *reddit Canterus, quæ tamen, ut vel*

(a) Varro l. V. de (b) Fast. l. II. v. 321. lib. XXV. c. 12. *ex (a) Varrone & Ovidio constat, non Apollini sed Marti sacra, nec in Circo maximo, sicut Livio teste* Apollinares, *de quibus hic agit Aristides, ludi, sed in Campo Martio peragebantur. Præcipua vero ludorum illorum, ut notum, solemnitas in Bigarum & Quadrigarum cursu ceu Aurigatione posita, ac inde etiam iisdem Soli & Apollini dicati.*

Centaurum quod adtinet, qui in Gallieni nummo cum inscript. APOLLINI CONS. AUG. visitur, Arcitenens idem, quod memorari omnino hic opportuit, ac inde Arcitenenti Deo opportune ibi dicatur. Hinc votum

Instit. Cyr. l. IV. *olim Cyri apud Xenophontem, ut Persarum Equites pro totidem Centauris h.e. peritissimis Sagittariis haberentur; & similis etiam Centaurus in alio Galleni nummo occurrit, inscripto LEG. II. PARTH. seu* Legionis Secundæ Parthicæ; *quo alioquin armorum seu militum, sagittariorum nempe genere, præstabant, ut notum Persæ, & eorum traduces aut Victores Parthi. Adde Centauros*

ros

ros Sagittarios, non in Apollinis, sed Dianæ, a qua nempe venandi artem, juxta Oppianum edocti, tutela olim exstitisse; unde de Capricorni signo Manilius, Κυνηγ. l. II. v. 6.

Venantem Dianæ virum, sed partis Equinæ, lib. II. v. 443.

quod ad præclarum quendam Trajani nummum, in quo duo Centauri, Alatæ Deæ, ejusq; Arcitenentis currum trahunt, erudite jam monuit Tristanus. Nihil vero hæc, quod agnosces opinor, ullatenus juvant, ut Equestris Apollinis, neque illius Arcitenentis figura, in Cyrenæorum nummo signari existimetur. Ut mittam in residuis etiam nummorum marmorumve veterum monumentis, observari haud semel Liberum Patrem, quod tradit itidem in Dionysiacis Nonnus, a Centauris, vini, quod aliunde etiam constat, potoribus strenuis, ductum. Romæ equidem in Hortis Montaltis, & sicut inter Admiranda veteris Romæ a peritissimo talium J. P. Bellorio editis ac illustratis videas, Dei illius currum trahunt duo Centauri, non Sagittarii equidem, sed quorum alter Lyram tenet, alter solito Bacchantium ritu, duas inflat Tibias; ut summos non venandi solum aut bibendi, sed Musicæ etiam artifices noris. Ut nec mirum proinde sit, cur Achilles, cum (a) medendi, tum ad (b) Citharam canendi artem, a Centauro quippe doctore eruditus, apud Poetam egregie calleat. Quibus accedat præclarus insuper Pergamenorum nummus, a me Parisiis in Schedis Morelli nostri, raræ industriæ viri, omnisque hujusce veteris memoriæ intelligentissimi observatus, in quo duo itidem Centauri impositum thensæ Æsculapium trahunt. Quod non mirabitur qui apud Pindarum legit, Pergamenum

Com. Histor. T. I. p. 405.

lib. XIV p. 402

Admir. V. R. Tab. 54.

(a) Iliad. I. v. 830.
(b) Id. II. l. v. 185.

Pyth. Od. III. p. 216. 220.

hunc Deum non alio nutritio aut doctore, quam Centauro Chirone usum, a quo medendi artem didicerit.

(a) Pindar. Schol. Neait. Od. I.
(b) Id. Od. III. & Od. v. Ibid.

Quia vero nec ἵππιον *seu* Equestrem *dictum eundem Apollinem, juxta Neptunum, Minervam, aut* (a) ἱππικὴν *etiam quod superaddere liceat, vel* (b) ἱπποσόαν *Dianam, obiter indicaveram, id neque tu is inficias, talem hacte-„nus apud veteres non apparere hunc Deum; dictum „tamen eum in veteri Epigrammate* ἱπποκορυστάν, *h.e. Sca-„pula, quod ais, interprete,* Equestrem Bellatorem. *Addis autem, ut hunc vocis illius usum firmes,* ἵππον *quidem Sui-„da in compositione interdum pro* magno *poni, sed apud „Homerum* ἀνέρας ἱπποκορυστὰς, de Equitibus Galeatis, *aut qui „* Equis armatis utuntur, *a viris non contemnendæ doctri-„næ explicari, & quibus etiam suffragetur Eustathius, „a quo* ἱπποκορυστὴς ἤγουν ἱππότης πολεμιστὴς *redditur. Ita ut „nullum tibi amplius dubium videatur, quin Apollo an-„tiquitus, si non* Eques, *tamen quod magis est,* Eques „ Bellator *audierit, eoque etiam Bellatoris cultu apud Hie-„rapolitanos, teste Macrobio, idem Deus fuerit cultus. „De hisce autem, quæ a me dicta in superiori mea ad te Epistola, nullatenus feriunt, possem facile tibi ad-sentiri. Unum nempe & quidem obiter monueram, non legi hactenus dictum aut cultum ab antiquis A-pollinem* ἵππιον seu Equestrem, *sicuti de Neptuno & Mi-nerva (ut de Marte, Diana, vel Junone etiam* ἱππία *nihil dicam) factum constat. De Neptuno quidem* Ἱππίῳ, *res e priscis Auctoribus,* (a) *Aeschylo,* (b) *Euripide, aliisque obvia; eoque inde dicto, ceu quod primus Equos regere docuerit juxta* (b) *Sophoclem, Diodorum & his suffragantem alicubi Pausaniam; aut quod juxta Pin-*

(a) Sept. Theb. v. 123.
(b) Phoeniss. v. 1701.
b) Oedip. Col. v. 715. &c.
(c) lib. VII. p. 439.

(d) *Pindarum, Equestrium certaminum fuerit inven-* (d) Oed.
tor ; aut juxta vetera ad Homerum (e) *Scholia &* (e) ad Il. ψ 346.
Pausaniam rursus, ob ejus, ut fabulantur, cum Cere- (f) l. VIII. p. 494.
re Erinnye sub Equi forma apud Thelpusam in Arcadia congressum. Certe quæcunque ejus appellationis causa vel origo fuerit, Ara ἱππείῳ *Neptuno in* (g) (g) Pausan. l. I. p. 88.
Attica & in (h) *Elide sacrata ; tum quod hic ma-* (h) Id. L. V. p. 316.
gis ad rem facit, Equestris etiam ejusdem Dei Statua (i) *Athenis erecta.* (i) Id. l. 1. p. 4.
Ut mittam, quæ apud Platonem in Critia leguntur, de Neptuni Templo, Sacello, Simulacro itidem Equo insidentis, seu ἱππίου. *Et quo referre etiam licet, quod in Romanis Cæsarum nummis, Equus marinus occurrit cum eadem cæteroquin epigraphe, quæ supra Apollini, tribuitur, NEPTUNO CONS. AUG. h. e.* Neptuno Conservatori Augusti;
aut vero quod Bigis Equorum vectus apud Home- Iliad. N. v. 23
rum alicubi legitur, & qualis utique in sequenti Marmore Manuscripti Pighiani, de quo supra, spectatur ;

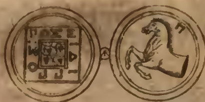

quo-

Unde etiam Bigis vel Quadrigis decurrentes, per Neptunum adjurari videas, ut Antilochum a Menelao apud Poetam. γαιήοχον Ἐννοσίγαιον ὄμνυθι Iliad. ψ. v. 584. *Immo onde Equus tanquam Neptuno sacer signatur subinde in Nummis Urbium, quæ Neptunum vel Conditorem ac Præsidem loci Deûm agnoscebant, aut ab eo erant denominatæ. Talis* Posidonium *in Lucania, aut juxta Melam & Plinium in Brutiis, Græca olim, quod vel ex nomine ac* (a) *Scylace præterea liquet, Colonia; in cujus nempe urbis nummis, quales occurrunt apud Goltzium, spectatur Neptunus cum elato Tridente; in alio autem Equus currens. Sed cujus rei fidem luculentam faciet præclarus, qui a me præteriri hic non debet, Cimeliarchii hujus Electoralis nummus, forte mihi inter alios ejusdem Gazæ tibi commissæ, nuper te eos exhibente, inspectus, in quo hinc Equus currens, illinc quod præterea observo, Rosarium, cum nomine apposite omnino ad* Equestrem, *quem modo commemoravi,* Neptunum, *nempe* ΠΟΣΕΙΔΙΠΠΟΣ,

(a) πόλεις εἰσὶν Ἑλληνίδες, αἳ δὲ Ποσειδωνία &c. pag. 14.

Mag. Græc. Tab. 6. XXI.

Spectatur quidem inter alios Posidoniatarum *similis apud Goltzium nummus, cum iisdem nempe in utraque nummi area typis, sed ubi pro* ΠΟΣΕΙΔΙΠΠΟΣ, *qui clarissime in hoc modo adducto legitur,* ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΤΑΝ *expressum occurrit, ac præterea additæ a tergo Equi litteræ* ΠΟΣΕΙ. (Ibidem)

quæ

quæ in Electorali nummo non amplius comparent, nisi quod litteræ n. *vestigium adhuc videas Quod vero dixi* Rosarium *in altera nummi parte signari, inde utique lucem mutuatur, quod hæc* Posidonium *eadem esset, ut ex Geographis antiquis aliisque Auctoribus constat, quæ dein a Romanis* Pæstum *fuit appellata; nihil autem* Pæstanis Rosis *&* Rosariis *sit e Poetis, Marone, Ovidio, Propertio, Martiali, Ausonio, aliisque notius ac magis decantatum; adeo ut* eædem Pæstanæ Rosæ *in proverbium etiam abierint, teste alicubi Ovidio,* Pæstanas vincet odore Rosas, Quam tibi &c. *Neque vero, ut obiter hoc addere liceat,* Posidonium, *ob communem nominis originem, eadem cum* Neptunia, *Romanorum, & cujus unus forte meminit* [a] *Vellejus, Colonia, statui a diligentissimo alioquin* [b] *Cluverio, idque post Ortelium, qui dubitanter demum id tradiderat, debuit.* Posidonium *enim, quæ a Græcis* [a] *Sybaritis vel* [b] *Tarentinis condita ac denominata primum traditur, post deductam in eandem Romanorum Coloniam, mutato, sicut frequenter contigit, nomine,* Pæstum *ab eo tempore, nullibi vero* Neptunia *a Romanis dicta legitur; quæ postrema alio etiam tempore & quidem longe serius, sicut utrumque e Vellejo aperte liquet, a Romanis fuit deducta. Sed hoc alterius loci. Sicut vero* Neptuni *de quo hic agimus,* Ἱππείου, *sic* Minervæ *etiam* Ἱππείας *seu* Equestris *Ara, juxta commemoratam supra* ἱππείου *illius Dei in Attica itidem, Aram, teste* [a] *Pausania, posita; ac ideo quidem,*

Vid. Strab. lib. V. Melam. lib. II. c. 4. Plinium lib. III. c. 5.

de Pont. l. II. El. IV.

(a) lib. I. c. XV.

(b) Ital. Antiq. p. 1255.

a) Martian. Heracl. seu Scymnus Chices. a Strabo l. IV. (b) Philargii ad Virg. Georg. l. IV. v. 119

lib. I. c. XIV. & c. XV.

h aucto-

Hym. in Minerv. p. 26. *Auctore Aristide, quod Erichtonius Minervæ alumnus primus Equos curru junxerit, ac Bellerophon Equi frenum, indice etiam ejus rei Pindaro a Minerva acceperit.* Olymp. Od. XIII. v. 6. *Unde & ἱππία a Callimacho dicta in Poematio de Lavacro illius Deæ, immo quod huc propius spectat, inde* Pindar. Pyth. Od. IV. εὔιππος *alio apud Thebanum vatem modo commemoratum loco, seu* Equestres Cyrenæ, *quod nata fuerit in Libya Minerva* ἱππεία. *Qualia equidem, si de* Ἱππίῳ *seu* Equestri Apolline *apud Cyrenæos aut alibi etiam culto, dicta a veteribus fuissent, inde utique tua de Equestri ejus in Cyrenæorum nummo simulacro conjectura, modo insuper accessissent quædam solita Dei illius Symbola, locum habere potuisset. In eo enim vis tota illius, quamquam obiter a me adlatæ, ea de re notationis. Neutiquam vero, quod videris statuere, eodem redit, si* ἱπποκορυστὴς *in aliquo* Anthol. l. I. c. XXXVIII. Ep. 12. *veteri Epigrammate, cum plena aliorum epithetorum congerie, dicatur forte hic Deus. Neque opus proinde, ut de varia vocis illius, quam tradidere veteres Critici, significatione essemus solliciti, aut ut eam, quam pratulit Eustathius, & quam amplexi sunt Latini Homeri, sed ubi nullus de Apolline sermo, interpretes, & quo auctore hic insuper uteris Scapula, convellamus. Quamquam alteram de* Galea cum setis equinis, *non omiserint iidem Critici, immo eam primo loco retulerit Criticorum eruditissimus Hesychius,* ἱπποκορυσταὶ (*non ut ibi legitur* ἱπποκόρυστοι) ἐν ταῖς περικεφαλαίαις τρίχας ἵππων ἔχοντες, *seu* ἱπποκορυσταὶ, in Galeis setas Equinas habentes. *Unde etiam haud male a Latino Græci illius de Apolline, quod memoras, Epigrammatis, aliorumque in eadem συλλογῇ contentorum interprete, non de* Equestri, *sed de* Galeato *hoc Deo vox eadem*

dem sumitur. Galeas autem ejusmodi cum setis equinis consuetas heroicis illis temporibus, abunde utique arguunt dicta inde passim apud Poëtam, (a) κυνέη ἱππουρις, *vel* (b) κόρυς ἱπποδασείη; *vel* (c) ἵππειος λόφος, *vel* (d) ἱπποκόμος *etiam* τρυφάλεια, Galea *nempe vel* Crista cum setis equinis *seu* equestris. *Illam autem quam e Suida refers,* ἵππου *in vocibus compositis pro* magno *significationem, cum laudatus modo* (a) *Hesychius; tum veteres, quod observo, ad* (b) *Sophoclem &* (c) *Aristophanem Critici haud semel notaverunt; & quo sensu apud Atticos illos Auctores,* ἱππομανῆ, ἱππόβολον, ἱππόκρημνα ῥήματα, valde furentem; læta magnopere pascua; & verba valde confragrosa, (d) *Æschyli nempe, seu* ὑψίκρημνα, *qua voce usus ipse Æschylus in Scholiis apud Pindarum, (non* ὑψίκρυμνον, *ut in iisdem legitur) & quo respexit omnino, ut obiter id monere liceat, Aristophanes. Adde alibi apud eundem Comicum,* κρόνιππον *h. e. juxta eruditos ejus* (f) *Scholiastas,* μέγαν λῆρον, magnum præ senio delirium; *apud Æschylum in alio deperdito dramate,* (g) θυμὸν ἱππογνώμονα, animum magnanimum, *&* ἱππόπορνον *apud Alciphronem de* immani scorto, *ac apud* (h) *Athenæum de* magno stupratore *dictum; ut voces* ἱπποσέλινον *&* ἱπολάπαθον, *ad eum locum a magno Causaubono notatas hic prætereeam. Unde agnosces opinor hunc vocis* ἵππου *pro* magno *usum, non unius equidem Suidæ, quem eam in rem memoras, auctoritate, sed gravioribus haud parum cum testimoniis, tum exemplis niti. Notus etiam similis omnino vocis* βοῦς *in compositis apud Græcos vocibus pro* magno *usus; unde, ut alia mittam, idem Apollo* βούπαις *ab Apollonio Rhodio alicubi appellatus, h. e. juxta eruditos ad eum Criticos,* μέγας παῖς, magnus puer. *Adde, ut*

(a) Il. Γ. v. 337. & alib.
(b) Il. Γ. v. 369. oll.
(c) Il. Ω. v. 537.
(d) l. Π. v 797.

(a) in ἱππόβοτος.
(b) ἵππος γὰρ τὸ μέγα παρ' Ἀττικοῖς ad Ajac v. 132. & 143
(c) Ran. p. 256.
(d) Aristoph. Ran. p. 255.
(e) Od. 1. Pyth.
(f) κατ' ἐπίτασιν τοῦ ἵππου. ad Nub. p. 184.
(g) in Schol. Sophocl. ad v. 143.
(h) l. XIII. p. 565.
lib. 1. v. 760.

nihil obstet omnino, quin vox illa ἱπποκορυστὴς *de Apolline dicta, eandem etiam ibi vim obtineat; immo quod non suadeat omnino, formata ad eum modum vox* χαλκοκορυστὴς, *eidem Poëtæ itidem haud infrequens, de* gestantibus æreas Galeas. *Ni malit forte quispiam, ut eadem vox in Græco Epigrammate, non* Equitem *adeo Apollinem, qualis nuspiam in monumentis antiquis Sol aut Apollo, uti diximus, comparent, quam* διφρευτὴν *seu* ἁρμηλατοῦντα, *Bigis nempe aut Quadrigis vectum, denotet; sicuti* ἱππικὴ, ἱπποσύνη, ἱπποδρομία *passim de curulibus Bigarum vel Quadrigarum agonibus a Græcis auctoribus, uti notum, dicuntur. Quod quin Soli vel Apollini, cui Agones etiam id genus, uti vidimus, sacri, conveniat, tu ipse, ut opinor, haud diffiteberis, mi B E G E R E. Neque ignoras Heroas Homericos ad Trojam, quamquam e curru pugnantes, dici ab eodem Vate* ἱπποδάμους *vel* ἱππιοχάρμους, equitandi peritos, *vel* equis gaudentes. *Unde etiam, quum voce* κελητίζειν *ali-*

(Iliad. O. v. 679.) *cubi usus esset Homerus, de eo, qui decurrentibus quatuor Equis desultoriis, modo in unum ex iis, modo in alterum currendo ipse insiliret, notant ad eum locum veteres Grammatici, id per anachronismum a Poeta dictum; neque enim Heroas illos habuisse tum Equos desultorios, seu singulari Equo decurrisse, poste-*

(vid. Eustath. p. 1037.) *rius id fuisse inventum,* κέλητες γὰρ οὐκ ἦσαν παρὰ τοῖς Ἥρωσιν ἀλλ' ὑστερογενὲς τὸ εὕρημα; *& sicut alii rursus ad eum lo-*

(in Schol. Didym. ad Il. O. v. 679.) *cum Critici observant,* ἐπεὶ τὸ παλαιὸν ὡς ἐπὶ πᾶν τοῖς ἅρμασιν ἐχρῶντο; quandoquidem antiquitus quasi semper Curribus utebantur. *Mitto hic vero, quod de Bellatore,*

de

de quo jam ante & Barbato insuper apud Hieropolitanos Apolline e Macrobio memoras ; quorum prius vel e navata scilicet ab eodem Deo Trojanis in Ilii obsidione, strenua haud semel opera, abunde firmatur ; ubi tamen idem haud Equo vectus, sed modo ante (a) Hectorem gradiens, humeris nebula, ne videri posset, circumfusus ; modo (b) labra fossæ, non Equo, sed pedibus dejiciens ; modo in (c) summa Trojæ Arce stans, propellens & deturbans ab Ilii muris Patroclum ; modo (d) turba etiam bellantium immixtus & Hectoris adjutor, eidem (e) Patroclo arma a capite & humeris detrahens ; modo contra (f) Neptunum Sagittis armatus, pro Trojanis stans ; nuspiam autem Eques aut in Equo pugnans ; immo neque Bigis Equorum, sicut alibi, & quod paullo ante vidimus, apud eundem Vatem (g) Neptunus, insidens legitur. Barbati vero ejusdem Apollinis apud Hieropolitanos simulacrum, non Macrobius tantum, sed ante eum Lucianus tradiderat ; ita vero, quod de reliquo etiam illius Dei cultu supra vidimus, ut solis, eodem Luciano teste, Syris proprium illud esset ac peculiare ; & quale alibi nuspiam occurreret. Adde quod neutra hic, nec armati scilicet aut bellatoris, nec barbati, in hac Equestri Cyrenæorum figura, sed pacati & imberbis ac Petaso tantum a tergo, Viatoris instar, muniti Equitis effigies occurrat.

Saturn. l. I. c. XVII.

(a) Iliad. O. v. 307. & Π. v. 790.

(b) Iliad. Π. v. 356.

(c) Ib. Π. v. 700

(d) Ibid. v. 719.

(e) Ibid. v. 739. & 804.

(f) Il. Υ. v. 68.

(g) Il. N. v. 23.

de Dea Syri.

Quod autem in hisce a de adductis & modo a me expensis tibi licuisse existimas, aut vitio verti non pos-„se, quod ex apposito Solis sidere, Petasoque in Apol-„linis simulacris jam viso, Apollinem ipsum in hoc Cy-„renæorum nummo signari posse conjeceris, de cætero

,, facile te descensurum, si aliquis non hunc, sed ejus ,, cultorem statuere voluerit; neque, ego utique, dum postremam hanc de eo nummo sententiam, Batto scilicet aut uni e Battiadis eundem nummum tribuendi, ob rationes adlatas, prætuli, ideo id magnopere culpandum censui, quod de Apolline ibidem signato conjeceras. Quæ mihi verior visa est de eodem opinio, vel, si vis, conjectura, ac aliis Cyrenæorum nummis, traditæque de iis origini, & præterea in Equestribus agonibus peritiæ, ac figuræ in eodem nummo expressæ consona; neque aliena etiam ab ea quam in Thesauro tuo Palatino de hoc ipso nummo protuleras, paucis tantum & amice, te occasionem ejus rei præbente, indicaveram. Neque aliter umquam cum præclaris hisce & reconditis sæpius antiquitatis studiis comparatum credidi, quam ut libere suum cuique de iis judicium promere, & ab altero, amice modo ac honeste, dissentire, non impune solum, sed opportune etiam, & ad majus faustumque priscæ eruditionis incrementum, liceat. Qui aliter sunt adfecti, ac modeste explorateque a se de talibus dissentientes non ferunt ac maledictis etiam, quod fieri sæpenumero contigit, insectantur; quid aliud iis, amicissime BEGERE, quam sedatam mentem, humanitatisque & communium sacrorum, quibus initiantur Musarum Mystæ, magis memorem optare continuo liceat? Neque sat scio a tali animo vel consilio profectum reputabis, si haud inde omnino, quod arbitrari tibi utique licuit, sequi existimavi, & adhuc censeo, ut ob appositum in

Cyre-

Cyrenæorum nummo Solis ſidus, ideo Equeſtris figura viatoris habitu in eodem ſignata, ad Apollinem referatur. Quod, ut alia mittam, & ab uſu veterum id genus nummorum, in quibus Sol tali ſidere haud ſemel denotatur, alienum; nec aliis inſuper Cyrenæorum, qui ſuperſunt etiamnum nummis, conſonum. Battum equidem, primum duce Apolline Cyrenarum conditorem, ac inde ſacrum Apollini locum, nullumque Numen ſanctius (cui addendus inſuper, quod vel Cyrenæorum nummi adhuc arguunt, Juppiter Ammon) ibidem a Battiadis, primi nempe illius Batti ſucceſſoribus, cultum, adlato eam in rem ampliſſimo Cyrenæi vatis teſtimonio, comprobaveram. Addideram præterea, eosdem Battiadas, a ſingulari erga Equeſtres ceu Curules agones ſtudio, & in iisdem petitia, quod vel e Pindaro liquet, olim commendatos; unde & ab eodem Pindaro Cyrenas Pyth. Od. IV. εὐάρματον πόλιν, currubus præſtantem civitatem *vocari videas, idemque teſtimonium de Cyrenæis ab Ephoro alicubi apud Stephanum Byzantium perhiberi*, Κυρηναῖοι δὲ περὶ τὴν διφρευτικὴν ἐπιστήμην ἠσχόληνται; Cyrenæi vero circa curulem artem ſe exercebant. *Mitto quæ & ipſe de Cyrenis* διαξίπποις *ſeu Equeſtribus, & earum in Equis alendis præſtantia, obiter ex eodem & Strabone nunc commemoras. Unde nihil mirum utique, Equeſtrem figuram in nummo horum Cyrenæorum ſignari; ſeu, prout ſtatuebam, Battus primus Coloniæ & quidem ſub Apollinis, uti diximus, vel Solis auſpiciis conditor; ſeu e Battiadis aliquis ad Agones* ἱππικοὺς *profectus, credatur; ſeu denique Equeſtris Cyrenæorum peritia, ac in Equis alendis ſtudium ſingulare, eo ſymbolo duntaxat denotetur. Ita haud abſimi-*

similis, quod opportune hic mihi occurrit, Cyrenaeorum nummus in Gaza Gallorum Regia, in quo Eques similiter in prima nummi area, in altera vero Silphium, decantata ibidem, ut aliunde notum, planta & in urbis illius, quod monuerunt jam veteres Critici, ac alibi vidimus, nummis signari solita: Quod de Batto itidem, sicut a nobis etiam tum monitum, iidem observant Critici, & firmat inter alios insignis inprimis Palatinae olim, nunc Electoralis hujus Gazae nummus, a te in Thesauro Palatino vulgatus, in quo illinc Cyrenarum, aut uti conjicis, Cyrenae Nymphae turritum caput cum littera illius urbis initiali K, hinc caput imberbe diademate cinctum, cum duabus litteris B A. seu Battus. *Addo hisce insignem & rarissimum Cyrenarum nummum in Gaza Medicea exstantem, in quo figura non Equo quidem vecta, sed Equum dextra tenet, laeva vero Sceptrum gestat. Neque vero pro eodem, quod ibi tamen innuis, continuo habendum liquet; Apollinem, aut vero ex ejus, in loco ei sacro, cultoribus aliquem in nummo illo, de quo agitur, expressum statuere; maxime ubi inde de petasato ibidem & in aliis Aetolorum nummis Apolline argumentum aut conjectura petitur, Cui rei tamen nullum, ut vides, fulcrum aut subsidium accedit, si non Apollo, sed alius ibi a Cyrenaeis depictus statuatur. Quia autem redis denuo ad Sexti Empirici, ut ais,* asserum, *de eo utique obiter a me, uti supra vidimus, adducto, nollem anxie, quo jure, aut qua injuria id ab eo dictum fuerit, laborare. Verba ipsa praeclari alioquin & accurati valde Auctoris supra retuli, quae id omnino, quod a me traditum inde*

Diff. de Praest. Num. p. 254 &c

inde fuerat, produnt. Qua mente aut quibus rationibus inductus id ab eo dictum fuerit, haud liquere satis hodie supra innui; nisi quod illud Equorum odium, maxime Apollini Didymeo tribuat. In Didymei vero hujus commemoratis ante, quæ veteres exhibent nummi, simulacris, pedestris idem, ut solet, hic Deus; nec Equum, quod & ei alibi in omni hac penu insolitum, sed vulgo Cervulum tenet. Varia autem esse κριτήρια *haud ignoras, quibus Gentium Dii in Nummis & Marmoribus antiquis designantur; & unde etiam vulgo de singulis, seu quibus Numinibus tribui eadem debeant, haud dubium vel incertum licet, ut plurimum, judicium ferre. Vel enim cum notis aliunde singulorum symbolis ac typis, & addito insuper subinde ipso Numinis nomine signantur; vel si forte insolitum præferunt cultum, ipsa exstans in nummo Dei epigraphe, aut alia simul addita & nota quidem illius symbola, aut vero clarissima veterum ea de re testimonia, eundem facile produnt. Quæ multis liceret hic mihi ac indubiis, petitis ex eadem hac veterum nummorum penu exemplis illustrare, ni jam præter omne hujus institutæ scriptionis consilium, longius hic essemus immorati.*

III. De AMISENORUM numo cum Galeato Capite & Pegaso.

TRANSIS *inde ad tuam de Pallade vel Amazone, in Amisenorum nummo expressa conjecturam, quam pluribus, & quidem de Galeata in eodem Amazone confirmare adgrederis. Neque certe id me invito vel reluctante, qui plurima*

etiam argumenta & testimonia, ultro congresseram, quibus utramque illam tuam, eamque postremam inprimis, de Amazone ibidem signata opinionem, adstruerem potius ac illustrarem. Hinc utique Amisum, *a cognomine olim Amazone conditam, e veteri eoque insigni apud Cl. Patinum nummo, non vero inde quod conjecerat vir eximius, suffragante eidem postea eruditissimo P. Petito, a Smyrna Amazone, monueram. Addideram*
Obſ. p. 11. *opportunam eam in rem, neque a te præteritam locorum viciniam ac situm; Themicyram quippe Amazonum sedem in Amisenorum regione, & iisdem quidem ver-*
lib. XII. p. 547. *bis, aperte a Strabone collocari. Qua occasione simul il-*
Ibidem. *lud obiter, & ex alio ejusdem Strabonis loco, a te itidem in Observationibus tuis indicato, monueram, ne, quod suboriri inde dubium posset, dissimularem; Amazonum nempe Galeas e ferarum exuviis, & quidem juxta Hesychium. leoninis, perhiberi. Haud eo minus tamen in sequentibus, usitatas, quales præfert nummus, de quo agebatur, Amisenus, religatas nempe sub mento Galeas, gestasse olim gentes a Ponto haud dissitas, ex residuis etiamnum veterum monumentis docueram. Ut alia nunc mittam, quæ ad illam Amiseni nummi Galeam, cum facie non clausa vel tecta; eandemque præterea sine Crista aut pinnis; aut vero sine cælato ullo in eadem Casside, (consueto alioquin, quod vel antiqui Græcorum nummi arguunt, ritu,) insigni, ad pleniorem Galeati illius capitis illustrationem, obiter fuerunt a me animadversa, Adeo quidem, ut iis etiam verbis totam meam de eodem notationem absolverem; galeatum nempe caput in anteriori nummi illius Amiseni area, vel ad*
*Pal_*

Palladem (a) quod nempe urbs Attici generis, *aut* (b) Colonia Athenienſium, *ac* (c) Piræi *proinde nomine dicta fuerit* Amiſus, *juxta veteres, quos obiter tuisque & Nonnii inſiſtens veſtigiis, innueram Autores; aut vero ad Amazonem aliquam illius tractus referri poſſe haud incommode. Quibus utique haud alienum me, ſed paratum potius tuæ illius de hoc nummo conjecturæ vindicem illuſtratoremque præbui. Ut proinde, quæ eidem ulterius firmandæ ſtabiliendæ-ve nova tibi comparaſti ſubſidia, haud impugnare mihi ſit neceſſe, ſed iisdem potius me ſimul tecum circumſepire ac tueri.*

(a) Appian. Mithrid. p. 173.
(b) Arrian. Peripl. Ponti Plutarch. Lucull.
(c) lib. XII. p. 577.

Exuvias equidem ferarum, loco Casſidis olim fuiſſe; Trojano autem bello, mixtum jam exſtitiſſe, quod ex Homero liquet, earum uſum; qui cum Casſidis æneæ, *tum alibi* Galeæ e pelle *meminerit, vere utique obſervas. Hinc utrumque pasſim apud Poetam obvium, qui ut de poſtremis loquar, & quod jam monuit Lipſius, Galeas e* Muſtela, Cane, Tauro, Capra, *ut nihil dicam de Criſtis, quod ſupra vidimus, cum* ſetis *vulgo* Equinis, *haud ſemel memorat; aut quæ de* Leonis, Pardi, Urſi, Lupi, *ac* Vulpis *etiam pellibus ad idem capitis tegmen adhibitis, aliunde etiam, & e Poëtis potisſimum antiquis, Græcis ac Latinis, quibus immorandi hic non eſt locus, conſtat. Verum non ideo, quod ibidem ſtatuis, Galeæ e pellibus, ſeu exuviis id genus, ſequutis ætatibus, continuo ac ubique fuerunt abolitæ; nec proinde valida ſunt ac firma, quæ Straboni vel Heſychio, de ferinis ceu Leonis Amazonũ Galeis agentibus, cum galeato in Amiſenorum nummo Amazonis capite, conciliandis, a te ſunt ibidem adlata: ,, Nempe duos illos Auctores de antiquisſimis temporibus*

De Mil. Rom. L. III. Dial. I.

 loquu-

,, loquutos, quibus ferarum exuviæ, quod paullo ante ,, dixeras, loco Casſidis fuerint ; Galeam autem æream, ,, quæ in nummo viſitur, ea tempora reſpicere, quibus a- ,, nimalium exuviæ jam in æreas Casſides fuerant muta- ,, tæ. Quæ an facilis ſit, *quod arbitraris, Strabonis & Heſychii cum nummo illo Amiſeno* concordia, *haud parum ambigo, mi BEGERE. Obſtat enim continuo, quod poſt receptas longo uſu æreas Casſides, & ſequutis quidem longe bellum Trojanum temporibus, haud proinde deſierit omnis ille Galearum e pellibus ceu ferarum exuviis uſus, immo idem a pluribus etiam gentibus ad ſeras usque ætates fuerit firmiter retentus. Neque etiam id arguunt quæ adfert, & quo auctore vel teſte niteris, Alexander ab Alexandro, variarum gentium Galeis id genus utentium, exempla, immo contrarium potius evincunt ; dum vel Æthiopes Leonum & Pardorum pellibus, puta in Xerxis contra Græcos exercitu armatos ; vel Thracas, Galeas geſtare e pelle vulpina ; vel Albanos & Hiberos cum ferinis Galeis ; vel Cimbros & Teutonas cum horrendis animalium hiatibus in aciem contra Marium prodiiſſe idem memorat; quæ ex Herodoto non ſolum, quod jam viderunt ad illum Parthenopæum Jurisperitum viri docti, ſed recentioribus longe ſcriptoribus, Strabone, Plutarcho, aliisque id genus, quamquam præteritis eorum nominibus, ab eo ſunt ibidem hauſta. Adde Græcos etiam ſubinde, ſicut montanos Arcadas, quos in bello Meſſeniorum contra Lacedæmonios, Luporum & Urſorum exuviis armatos depugnaſſe tradit alicubi Pauſanias. Inmo quod propius huc ſpectat, non Thracibus ſolum exuviæ id genus, ut modo vidimus, pro Galeis*

Lib. IV. p. 237.

adbi-

adhibita, sed Mosynoeci etiam Ponti accolæ nec ab Amazonum solo dissiti, coriaceis itidem, Paphlagonum ritu, juxta Xenophontem, ejus rei non Scriptorem solum sed testem luculentum, usi leguntur. Adeo quidem ut nihil in eo cultu, ceu ferino, quod Strabo & Hesychius Amazonibus tribuunt, capitis tegmine, a Thraciis *illis, quales olim eadem dictæ, Virginibus alienum occurrat, immo quod ad sera usque earum tempora pertingere omnino non potuerit. Ne hic denuo superaddam, recentiora adhuc longe, nec dubia ejusdem ritus, quæ jam superiori ad Te Epistola indicaveram, vestigia; eodem nempe Leonino capitis tegmine, loco Galeæ armatos occurrere Romanarum Legionum Signiferos & Aquiliferos in Columna Trajani, aliisq; Dacicæ Victoriæ monumentis etiamnum Romæ in Arcu Constantini obviis, ac inde vulgatis a viris præstantibus. Immo cujus haud aboliti in Europa vel Asia ritus exempla, clarissime hodie ante oculos ponunt, non antiquiorum solum Alexandro Macedoniæ Regum Archelai, Amyntæ, Perdiceæ, Philippi, aut vero ipsius Alexandri, neque unius inter ejus Successores nummi. Cujusmodi utique e Seleucidis, primi Seleuci Nicatoris, Alexandri I. infelicis item, qui ab Antiocho magno defecerat, Regis quoque nomine adsumpto, Achæi; ac similiter Cassandri, Lysimachi, Meleagri & aliorum capita, Galeæ aut Diadematis loco, leoninis exuviis, quibus scilicet se pro veris Heraclidarum posteris vel successoribus venditarent, tegi in eorum Nummis videas. Adeo quidem, & quod ipse haud invitus, ut opinor, agnosces, alio sit omnino confugiendum, quo Strabonis & Hesychii, cum Galeato in Amisenorum*

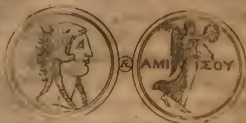
Anab. l. V. p. 352.

Virgil. Æn. XI. v. 659.

Vid. Admirand. V. Romæ T. XI.

Vaillantii Histor. Reg. Syriæ p. 151.

capite, concordia *ſanciatur*, *quam ut ad ea tempora*, „ *quod ais, nummus ille reducatur, quibus Galea pelli-* „ *cea in areas abierunt. Immo hæc ſcripſeram, quum inſpecta opportune Goltzii, in qua hoſce* Amiſenorum *nummos refert, Tabula, poſtremo inter eos loco adductus occurrit nummus, in quo muliebre caput cum leonino capitis tegmine, in averſa autem nummi area, Victoria, conſueto ejus typo, gradiens cum corona & palma viſitur, ac inſcripto urbis nomine*, ΑΜΙΣΟΥ, Amiſi, *ſicut depromptum inde ſequens ſchema docet ;*

En ergo λεοντόκρανον *illud* κράνος, leonina *nempe* Galea *ab Heſychio, uti priori ad te Epiſtola monueram, Amazonibus tributa; ſeu ut Statius alicubi loquitur*, Galeæ vacua ora leonum ; facilis *proinde, immo plana & obvia liqueat eruditi illius Critici ac Strabonis, cum eodem nummo, nullo modo autem cum eo, quem hic expendimus*, concordia. *Nihil enim obſtat amplius, quin eadem illa muliebris cum leonino capitis tegmine effigies*, Amiſo *Amazoni, quæ in commemorato ſupra nummo depicta, more urbium turrita & Bipenni armata exſtat, tribuatur, non vero Bacchæ alicui, juxta Goltzii commentatorem Nonnium, cui nullus hic omnino locus relinquitur, & quod*

Thebaid. lib. VII. v. 276.

vel

vel aversa nummi pars, cum Victoriæ signo abunde indicat, cui nihil cum insanientibus Bacchantibus commune, & quæ in aliis etiam Amisenorum nummis, cum Palladis Ægide in anteriori eorum area, apud eundem Goltzium signatur. Equibus autem magis dubia aut infirma valde redditur de Amazone in eo Amisenorum, de quo hic agebatur, nummo expressa, & quæ nullo utique certo tibicine nititur, conjectura; cui alioquin nec lunata Pelta, aut Bipennis accedit Amazonia, quibus ornari insuper ac dignosci vulgo solent in conditarum denominatarumve ab iis urbium, & qua de re nos alibi, nummis Amazones. Adde quod insolitam, Galeati capitis in hoc ac simili Amisenorum nummo effigiem, non ad feminam, sed ad virum haud male retulisse videatur ad Goltzium Nonnius; neque abludat eadem, quod vere alioquin observas, a Phrygii pilei vel Athidis, addo & a solitis Dei Luni simulacris, qui in toto illo Asiæ tractu, Phrygia, Pisidiæ, Galatiæ, (cui postrema adscripta etiam a nonnullis Amisus) & quod veteres arguunt & insignes eorum locorum nummi ac inter alios Ancyræ Galatiæ Metropolis, cultus legitur; nisi quod ut plurimum addatur eidem mediæ Lunæ insigne. Immo pileatæ olim eo ferme modo, (ut de Arcadicis, ceu Macedonicis pileis aliunde notis, nihil hic dicam) haud dissitæ itidem a Ponto gentes, illinc Armenii, hinc Daci, ut ex nummis itidem antiquis & Columna Trajani etiamnum liquet & viderunt ad eandem eruditi Antiquarii; ac unde de Dacis Aurelius Victor Dacorum pileatis Sacisqve nationibus. *Adeo ut ad Heroem aliquem illorum tractuum aut Amisi Evergetem, qualis etiam apud Sinopen-* In Trajano.

Bell. Mithrid. p. 225. *penses in eodem terrarum tractu cultus, Appiano auctore, Autolycus, referri possit haud incommode Galeatum illud in duobus Amisenorum nummis caput; sicuti Galeatum itidem juvenile caput, exhibet alius ejusdem urbis nummus apud Goltzium. Quod vero adtinet Galeata subinde Græcorum ritu Amazonum capita in aliis nummis & monumentis antiquis, quæ e celeberrimo Patino aut Liceto profers, & quibus alia e Cimeliarchio Gallorum Regio possent superaddi, illud omnino statuendum,* Æn. l. VI. v. 314. *easdem Martias virgines, subinde Græcorum, seu* Argolicas, *ut Virgilius alicubi eas vocat,* Galeas, *tanquam rapta de iis spolia, omissis leoninis aliisque ferarum exuviis gestasse; aut vero ad Græcanici ritus normam, earundem Galeas, a Græcanicis aut a Græcis conditis ac inhabitatis urbibus, expressas ceu cælatas fuisse.*

Pegasum vero, eumque pascentem opportune signari dixeram in altera hujus nummi area, ceu in Bellerophontis, quod monueras, memoriam, qui ab Homero nonsolum, sed a Pindaro aliisque cum Amazonibus depugnasse dicitur; ceu forte, ut libera pacataque Amisus, eodem symbolo denotetur. Id enim cum in nummis antiquis obvium, ut pascentis Equi, vel Muli, vel Bovis etiam symbolis, locorum, in quibus eadem occurrunt, tranquillitas & pacata tempora designentur; tum Amiso apprime conveniens, recuperata primo a Lucullo, bello Diss. de Præst. Num. p. 871. *Mithridatico, dein ab Augusto, quam denuo amiserat, libertate & petita inde loci, quod alibi docui, Epocha, ipsaque singularis beneficii memoria urbis illius nummis frequenter adscripta, nempe* ΑΜΙΣΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ Liberæ Amisi. *Quibus a me superiori ad te Epistola obiter adduc-*

ductis, non te, quod videris tamen arbitrari, a tua opinione de Bellerophonte & Amazone deturbare volui, cui suffragator quodammodo accederem; quamquam alteram etiam de Pegaso ibi pascente conjecturam, ut liberum esset ea de re lectori statuere, in medium pariter adferrem. Neque vero aliter cum reconditis hisce caliginosæ ut plurimum antiquitatis studiis comparatum norunt, qui hæc æra sedula versarunt manu, quam ut in dubiis ac incertis, quæ nimis frequenter se eadem tractantibus offerunt, haud uni subinde sed pluribus conjecturis locus detur; quæ accuratiori earum intuitu & examine, examinantium, qui in talibus se exercent, industria, ac similia, quæ vero propior, subductis rite calculis, reliquis anteponatur. Immo haud temere id a me ibi factum video. Idque eo magis, quod vel [illegible] sit incerta, ut paullo ante vidimus, de Amazone in ulteriori nummi parte cælata, opinio; vel, si eundem locum habeat, ad conditam ab Amazonum aliqua [illegible], eamque inde signatam in alio veteri [illegible] nummo, referri omnino debeat; nullumque proinde [illegible] ad Bellerophontis cum Amazonibus pugnam [illegible], causa vel causa subesse ibidem videatur. Neque enim vel Heros, vel Conditor [illegible] Bellerophon; neque cladis illius, quam Amazonibus intulisse a Poetis dicitur, memoria id [illegible] ut in [illegible] Amazonibus tra- [illegible] & [illegible] forte ab Amazonum aliqua, quod modo vidimus, [illegible] publicis [illegible] monumentis signatur. Immo

me

nec pascens Pegasus ullum ejusce pugnæ vel cladis indicium aut vestigium præbet, quum eodem alato Equo vectus ac in aere sublimis (qualis utique in Corinthiorum nummis Chimæram conficiens visitur ; [illegible] Chimæram, & Solymos a (a) *Pindaro di*[illegible]. [illegible]

(a) Ol. Od XIII. *mittam post infelicem Bellerophontis e* [illegible]

(b) Iliad. z. *so, cujus* (b) *Homerus etiam meminit, in* [illegible]

(c) Tzet. ad Lycophr. p. 45. *eundem illum alatum Equum tradi a* [illegible] (c) [illegible]

(d) Pindar. Olymp. Od. XIII. *ditoribus, sursum ac deorsum oberra*[illegible] *a* (d) *Pindaro autem, eum inde in supremum æthera* [illegible] *traductum. Nisi inde quippiam* [illegible] *misenorum nummo Pegasum, qui* [illegible] *litans, passim in antiquis num*[illegible] *re ; in memoriam scilicet præ*[illegible] *dati Amazonum hostis Beller*[illegible] *quam veri earundem Amazo*[illegible]

Quamquam nil opus sit, si [illegible] *hanc fabulam confugere, ubi* [illegible] *dem pascentis in hoc Amisenorum* [illegible] *Quum enim in Corinthi &* [illegible] *consueto nempe* [illegible] *liarumque Græciæ* [illegible] *occurrat frequenter Pegasus* [illegible] *tis pedibus in aere volitans* [illegible] *no subesse debet causa* [illegible] *am alibi occurrit, pascentis* [illegible] *nummo, signetur ; & eo* [illegible] *nes alioquin Equi, vel Muli etiam* [illegible] *nonnunquam in antiquis nummis.* [illegible] *nec etiam diffiteris, eo symbolo* [illegible]

eorundem locorum tempora denotentur, haud absimilis omnino videtur pascentis hujus in hoc Amisenorum nummo Pegasi ratio. Immo eo magis eadem conveniens, quod Amisenus, a recuperata sub Augusto libertate, proprium quodammodo & peculiare arguant veteres illius urbis nummi, ut singulare hoc beneficium, variis utique [illegible] & insignibus, tum, prout ante diximus, deductæ inde Æræ, tum ipsa ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ *seu* Liberæ *appellatione, in iisdem ad perpetuam rei memoriam consignarent. Quæ res, ut hic etiam in [illegible] locum habeat, dispiciendum, [illegible] possit aliquod indicium reperire. Illud vero nec deesse huic nummo opportune video, quamquam id non fuerit in eo aliisque id genus animadversum. Æra enim duabus, quas profert vulgatus a [illegible] post Goltzium hic nummus, literis junctis signatur [illegible] seu XLV. Anni, sicut in aliis rursus hujus urbis nummis, in eadem Tabula a Goltzio expressis, [illegible] seu XLV,* Tab. Asiæ II. *in [illegible] seu XIV. Anni [illegible]. Quum autem [illegible] a qua deducta ab Amisenis, quod [illegible], Æra, ab accuratioribus Chronologis referri soleat ad Annum Urbis conditæ DCCXXIII. hinc juxta eorum calculum, nummus ille, quem explicamus, incidit in annum V. C. DCCLXV. h. e. in extrema Augusti tempora. Ne tamen [illegible] hunc & similes Amisenorum nummos, non signatis [illegible] annis ad anteriora Augusti tempora, aut reddito quondam eidem urbi, quod Auctores iidem memorant, ab Alexandro Magno, dein etiam a Lucullo, populari statu vel [illegible] referre suadent haud pauca. Primo equidem, quod in aliis Amisenorum nummis sub sequentibus Cæ-*

k 2 *sari-*

saribus cusis, signata passim occurrat hæc Aera, & de
Diss. de Præst. Num. p. 871. *qua nos pridem alibi, a reddita nempe huic urbi ab Augusto post Actiacam Victoriam libertate. Secundo, quod vel ex iis abunde liqueat, diuturnius fuisse illud beneficium priori, quod ei a Lucullo, aut vero pridem ante ab Alexandro partum fuerat; quum brevi post*
(a) Ibid. *hujus excessum, Ponticis Regibus, quod tradit (a) Ap-*
(b) L. XII. p. 547. *pianus & ex (b) Strabone etiam constat, paruerat. Neque vero eadem, reddita ei a Lucullo libertate diu usa, sed*
(c) Ibid. *mox in Pharnacis, quod docet ibidem (c) Strabo, potestatem redacta, vix autem a J. Cæsare liberata, ab Antonio Regibus Ponticis denuo subjecta, ac ab Augusto demum in libertatem denuo fuit asserta. Tertio, quia [illegible] hi XLV. Anni, in superiori Amisenorum nummo, quod modo vidimus, signati, dicta Æra initio ex recuperata per Lucullum libertate, circa Annum scilicet Urbis Romæ DCLXXXIII. inciderent in Annum urbis DCCXXVIII. atque ita aliquot annis post Victoriam Actiacam, cujus tempore tamen, & diu ante, minime liberam fuisse Amisum abunde e modo dictis & Augusti facto constat, ac adscripta inde toties [illegible] seu Liberæ Amisi, cum signata Æra, mentione. Addo insuper, quod in schedis meis notatum opportune reperio, exstare eundem hunc aut geminum huic nostro, de quo agimus, nummum in Gaza Gallorum Regia, cum simili nempe Galeato capite in anteriori area, & passim Pegaso in aversa ac nomine ΑΜΙΣΟΥ, nisi quod aliæ numerales litteræ in eodem leguntur, nempe [illegible] LXXXV [illegible] quæ in V. Neronis principatus incidunt. Quarto, quod signata in iisdem, qui apud Goltzium [illegible]*

Item paullo ante retuli, Amisenorum nummis, Victoria, nummo eadem in uno ex iis Prora navis insistens, haud alia sint, quam Actiaca Victoria clarissima symbola ;

Neque enim duo priores libertatis hujus urbis Auctores, vel Alexander, vel Lucullus, parta demum insigni aliqua navali victoria, quod de Augusto liquet, hanc urbem libertate donasse leguntur, seu veterem restituisse reipublicae formam, suisque legibus vivendi arbitrium. Quinimo, quod nec ea, quam existimabas, felicitati hujus urbis [illegible] nummus, Liberæ Amisi, *seu* ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΑΜΙΣΟΥ *appellatio, etsi ea apud Goltzium non compareat, hic etiam deficit. Occurrit enim similis nummulus, quem hic exscripsimus, Amisenorum nummus in Gaza Medicea, cum iisdem omnino typis, cum galeato in prima ejus area, peculiari eodem etiam capite, cum aversa Pegaso itidem pascentis, cum nomine urbis* ΑΜΙΣΟΥ, *aliaque insuper partim vetustate [illegible] literis quae legebat peritus Gazae illius custos [illegible] - - -* ΥΑΣ, *pro quibus* ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ, *quod passim in aliis Amisenorum nummis legitur, pridem supplendum erat. Unde quum duo ejusdem notae nummi cum Galeato nempe illo, de quo egimus, capite, & cum Pegaso pascente in altera nummi area occurrant apud Goltzium, [illegible] quidem potest, ut quod haud semel ei-*

dem

dem contigit, illud ΚΛΕΥΘΕΡΑΣ *nomen, ut vetustate excesum, ab eodem sit præteritum. Neque vero ullum hic facesset negotium, quod more ceteroquin in Græcis aliisque Cæsareanorum temporum nummis consueto, haud celebris occurrat in priori nummi area rerum tum potientis Cæsaris effigies. Plures enim, quod norunt talium periti, occurrunt Græcarum aut Asiaticarum urbium, sicuti Smyrnæ, Laodiceæ, Sardium, Rhodi, Tyri, Antiochiæ, aliorumque nummi, qui quamquam sub primis Cæsaribus, quod ex indubiis aliis documentis signatisque [illegible] Romanis eorundem temporum & aliunde notis Rectoribus constat, percussi fuerint, nullum tamen regnantium Imperatoris vultum præferunt, sed antiquum aliquod loci insigne ac typum vulgo retinent.*

Nihil itaque obstare amplius agnosces, Vir Præstantissime, immo quod non suadeat potius omnino, ut pascentem in hoc Amisenorum nummo Pegasum, recuperatam sub Augusto libertatem, tranquillumque inde & pacatum eorundem statum, haud insolitis in nummis pascentium aliorum animalium, maxime Equi, ut diximus, Muli & Bovis symbolis denotet. Cur autem Pegasum potius seu alatum & fabulosum Equum eam in rem iidem delegerint, id inde factum statui haud immerito possit, ut nobiliori symbolo, partum quasi divinitus illud beneficium prædicarent. Quamquam & alia & propior quidem subesse videatur hujus rei, seu sculpti ab Amisenis Pegasi, causa. Nobiles nempe olim & veloces Equi Pegasi haud semel leguntur appellati, ut ex Ausonio & Græcis Epigrammatis dudum monuit. Unde etiam inter Equorum nomina, qui tamquam palmati [illegible] *in Circensibus*

[illegible]

[illegible]-

victores celebrantur in veteri Inscriptione a Cl. Sponio Itin. Tom. III. p. 23.
e schedis τοῦ θαυμασίου *Peireiskii edita, occurrit aliquoties PEGASUS. Cui rei praeiverat pridem Vatum Parens,*
dum Equos a velocitate praedicans (a) ΟΡΝΙΘΑΣ ὥς tanquam (a) Boeot. v. 271.
aves; [illegible] Accipitribus etiam celeriores, (b) θάσσονας ἰρήκων *vo-* (b) Il. M. v. 819.
cat; & alio rursus loco, (c) volare *eosdem dicit. Im-* (c) πεδίοιο Il. K. v. 530.
mo inde Africae & in eadem etiam, cujusmodi nummos
[illegible] *existimat* (d) *Ant. Augustinus, Carthaginis in-* (d) Dialog. VI.
signe Pegasus, in antiquis aliquot nummis, ob velocium
Equorum eadem in regione, ut vidit jam Cl. Tristanus,
proventum, & quod egregie insuper illustrat indicata
modo vetus Inscriptio, in qua Pegasi, *seu Victoris Equi ita*
[illegible] *in eadem appellati, patria utrique adscribitur Africa,*
[illegible] *PEGASO AF. haud aliter ac in nummo a Tri-*
stano dicto, [illegible] *Pegasum exstant litterae AFR. seu* Africa. Tom. I. p 88.
Quae causa etiam, [illegible] *Equorum eo in tractu singularis*
praestantia ac celebritas opportune impellere potuit Ami-
senos, ut similiter Pegasum publico eorum aere signarent.
[illegible] *in Paphlagonum & Cappadocum ora olim*
ad Pontum sita, modo his proinde, modo illis ab Autori-
bus, qui de ea agunt, adscripta; eademque etiam, juxta
[illegible] *quae ab Homero* Ἐνετῆς *nomine fu-* vid. Strab. l. XII. p. [illegible] & Eustath. Il. B. p. 361.
isse [illegible] *Nobilitatus autem omnis ille tractus*
[illegible] *Equorum praestantia, unde* [illegible]
[illegible] *seu Heneti Equi ab Euripide aliisque veteribus* H[illegible] v. 231
celebrati. Illa vero inprimis ac decantata ab anti-
quis [illegible] *Cappadocum Equorum prae aliis cele-*
ritas, [illegible] *etiam fuit, ut* divinorum animalium [illegible]
[illegible] *Imperatori Romano* [illegible] *nomine, vocata*
[illegible] *in veteri Orbis descriptione; &* [illegible]

eo-

In Laudib. Serenæ v. 192. *eorum* Præsepia *dicantur alicubi a Claudiano*,

Semina Cappadocum sacris præsepibus edunt;

idque, quod nemini etiam, ac ne Consuli quidem, iis uti, aut tales factionibus dividere, præter Imperatorem, sicut in Gordianis. *testatur alicubi Capitolinus, licuerit. Unde Eutropius, quod Consul Equis hujusmodi usus fuisset, Arcadii jussu* Hist. Eccl. l. XV. v. 6. *capite plexus apud Philostorgium dicitur, & ad quem consuli ea de re potest princeps hujus ætatis Jurisconsultorum Jac. Gothofredus, & qui eadem de re post eum e-* Phaleg. l. III. c. XI. Hieroz. l. II. c. IX. *git in utroque eximio opere, ὁ πάνυ Bochartus. Quibus addere obiter hic licet Themistium, qui venalem in foro Equum inspici primum tradit, an magnus, an pulcher, an celeriter* Orat. XXVII. p. 335. ult. ed. *currat, an* Thessalus, *an* Cappadox, *an* Siculus, [illegible] καππαδόκης, ἢ σικελός. *Quod vero huc potissimum facit, laudata maxime eorundem Cappadocum Equorum incredibilis quædam velocitas, unde apposite omnino ad hunc nummum,* Volucrum *etiam nomine iidem a Claudiano ap-* In Rufin. l. II. v. 31. *pellati,* Volucrumque parens Argeus Equorum; *immo [illegible] iis ut miraculi instar observat Oppianus, Cappadocum* Equos eo celeriores esse, quanto magis senescunt,

Κυνηγ. l. I. v. [illegible] Κραιπνότεροι [illegible] μάλα γηράσκωσι.

E quibus abunde, ut opinor, liquet, nihil hic ad rei veritatem, ceu notum loci decus convenientius, aut magis ad veterum etiam, sicuti de Africa paullo ante & de Carthagine diximus, nummorum fidem, quam ut Pegasus pariter in hoc Amisenorum nummo, præ aliis nobilitatum præstantissimis ac velocissimis Equis locum [illegible] denotet. Amisus certe in Cappadocum solo, eorumque qui ad Pontum, ad discrimen aliorum, qui ad Taurum, (a) Strab. [illegible] *Leucosyri dicebantur, a (a) Cappadoce Geographo, a (b) Sy-*

[illegible]

mno Chio præterea, nuper cum Holstenii ad Stephanum notis edito, aliisque collocatur. Mitto proinde hoc, quod a Dione Prysæo in Borysthenica traditum legas, sacrum nempe præ aliis Jovi Equum, eumque alatum, quem victimis omnique honorum genere eximie colerent Borysthenitæ, Πτηνὸν ᾗ εἶναι, τὴν δὲ χρόαν λαμπρὸν, αὐγῆς ᾗ καθαρωτάτης esse alatum & colore splendidum, purissimi splendoris. *Haud enim necesse hic arbitror, ubi lux aliunde propior certiorque huic Amisenorum nummo accedit, ut ab hisce Borysthenitis, similem inde alati Equi cultum, ad alteram eamque dissitam Ponti oram in qua Amisus, & quæ* urbs Græca, *sicut eadem a veteribus dicitur, & Græci ritus mansit, credamus dimanasse.* Orat. XXXVI. p. 449. Ἀμισὸς πόλις Ἑλληνὶς Arrian. Peripl. Pont. Eux.

IV. De ABDERITARUM Nummo, ejusque inscriptione ac typis

ABDERITARUM nummi adspectu liceret paucis hic defungi, quod ea, quæ de utraque nummi illius area, animadvertenda mihi videbantur, quamquam tuis de iisdem Conjecturis minus consona, haud improbanda tibi, sed arripienda potius censuisti, Quia tamen nonnulla eidem tuæ, quoad primam nummi effigiem seu inscriptionem, opinioni confirmandæ haud eo minus adferre tibi libuit; cumque, quod nimis blande ibidem innuis, in finem, ut novam eis lucem impertirem, in eo etiam mos utcunque petitioni tuæ voluntatique gerendus est. Occurrit nempe in anteriori nummi parte e Golzio in Observationibus tuis adducti, caput imberbe, cum epigraphe sicut eandem ibi distinguis & explanas ΕΠΙ ΔΙΟΣ ΛΑΙΟΥ, *nempe* Sub Jove Sinistro; *eoque indicari credidisti loci illius intemperiem, notam cum e Luciani narratione de suborta per æstatem quandã Abderitarũ insania, tum e stupore eorundem, qui in proverbiũ* pag. 13.

etiam abierit. Id autem eo consilio ab iis factum arbitraris, ut hinc effigie illa & inscriptione Jovis Sinistri, *qui ibi idem esset aut similis cum Romanorum Veiove; depicto autem in aversa nummi parte Grypho, Apollini, ut aliunde liquet, sacro, hanc, quod ajebas, famæ publicæ ini-*

Obs. p. 16.

„*quitatem refutarent; quod æstu vehementiori, in mor-* „*bos, tanquam* sub Jove Sinistro, *nati, inciderent; morbum* „*tamen non esse pudendum, sed qui dignos Apolline alumnos efficeret. Quæ me vero impellerent, ne illi de hoc nummo Conjecturæ continuo adsentirer, superiori ad te Epistola paucis indicavi; minus nempe videri verisimile, ut ob aliquam loci seu infesti aeris intemperiem, ac inde subortam per nimios unius æstatis calores, suavem quandam, quam Lucianus narrat, Abderitarum dementiam, ideo sub infausto illo* Sinistri Jovis, *nomine colendum sibi Deorum Regem; idque publico ære, ad perpetuam rei memoriam, consignandum statuerent. Neque vero eæ, ad quas denuo te hic refers, adlatæ in Observationibus tuis, aut quas etiamnum hic repetis, rationes, id omnino, quod arbitraris, suadent aut probant.* λαιὸν *quidem a Græcis, æque ac a Romanis* lævum *aut* sinistrum, *pro* infausto *dici, non est utique quod dubitare liceat; sicuti eodem plane sensu* ἀριστερὸν, ἐπαριστερὸν, εὐώνυμον, *adde & quod propius huc spectat,* ἐξωλαίμας *Hesychio* οὐκ αἰσίους, *seu* infaustos, *& quidem quod vidit jam vir doctissimus Is. Vossius ad Catullum, corrupte pro* ἔξω λαίβας *h. e.* λαιᾶς *(unde, quod obiter addo, Romanorum* lævum) *a sinistra nempe parte caveæ, & sicuti non* ἐξέδρους *solum eidem Hesychio, sed* ἐξαισίους

S duppl. v. 553. e Leg. l. v. p. 732.

etiam pro infausto *apud Aeschylum, aut pro* intempestivo *alicubi apud Platonem, quod observo, dicitur. Hinc* læva

etiam

„etiam Numina a Poeta olim dicta; & quidem, quod quæ-
„dam sint Numina, quæ, ut e Gellio didicisti, nocendi vim
habeant, nihil utique certius; sed an id adsertum tuum,
quod arbitraris, juvet, de Jove nempe Sinistro signato in
superiori Abderitarum nummo, haud perinde liquidum.
Illud equidem constat e Theologia Gentilium, non quædam
solum Numina, eaque Terrestria ferme, aut quæ vulgo in In-
feriorum sede, sed ipsos Cœlestes & supremos Deos, dono-
rum datores alioquin dictos, hanc nocendi vim habuisse; adeo
quidem, ut malorum omnium, quæ hominibus eveniunt,
auctores etiam, sicut e Plutarcho obiter superiori ad te E- De audiend. Poet.
pistola tradideram, Dii in genere statuantur. Ita ut & Wech. el. de Iside p. 370.
quamquam idem alibi tradat, eam esse Græcorum opinio-
nem, a Jove Olympio bona, a Plutone mala proficisci; Id. p. 370.
haud eo minus tamen, eundem Jovem inter ἀποτροπαίους seu
Averruncos Deos, quales alioquin Terrestres Genii aut In-
ferorum Numina habebantur, referri, sicut apud [a] Ae- (a) Suppl. v. 1071.
schylum, [b] Sophoclem aliosque haud semel videas. Hinc (b) Aiac. v. 186.
[c] Ζεὺς ἀλεξιτήριος seu Jupiter Averruncus, sicut ex eodem Æ- (c) Sept. Theb. v. 8.
schylo & Græcis ad eum Criticis liquet, Thebis etiam
cultus, & cui proinde θυσίαι ἀποτρόπαιαι, ut eas vocat [d] Por- (d) περὶ ἀποχ. l. II. p. 207.
phyrius, seu sacra averrunca, quamquam haud eodem plane
ritu, [e] ἀποτροπαίοις δαίμοσι Averruncis Diis ceu Geniis fieri sicut (e) Æschyl. Pers. v. 203.
ea quæ solita, quo nempe placato eodem Jove ac propitio,
non vero infesto vel Ultore uterentur. Quo referas eti-
am, quod in veteribus (ut me intra nostram hanc penum an-
tiquariam contineam) vel Græcorum vel Romanorum nummis,
idem Juppiter, non solum ab illis Βουλαῖος, Ἐλευθέριος, Ἱκετήσιος, Στρα-
τηγός, Σωτήρ, Φιλαλήθης, Φίλιος; ab his autem Conservator, Custos,
Defensor, Liberator, Sospitator, Sponsor Salutis, Stator ac

 Tu-

Tutator *dicitur ; Sed* κεραύνιος *etiam*, καταιβάτης, *aut* Fulgerator & Ultor *in iisdem, ut nosti, signatur. Ita quoque idem* Vejovis *nomine a Romanis cultus, sagittis nempe ad nocendum armatis instructus ; immo quem, auctore Gellio, plerique non Jovem, sed Apollinem esse dixerint quem utique* Ἀποτρόπαιον *seu* Averruncum , *a Græcis dictum quandoque & cultum constat. At vero nullatenus hæc juvant, ut inde & quidem ob* crassum *apud Abderitas, quem Juvenalis eo loco tribuit*, aerem; *vel ob insaniam forte, eamque haud insuavem, e vehementiori æstu exortam*, ac morbum, *ut ipse ais*, non pudendum. *ab iisdem continuo Deum Parens, sub* Jovis Sinistri *appellatione fuerit cultus, usque publicis etiam urbis monumentis, ad posterorum memoriam sacratus. Notum vulgo, quid de crasso itidem Bœotiorum aere, pinguibusque & stolidis eorum ingeniis, & quo referunt nonnulli Homeri versum de* pingui *eorum* populo , *præter alios dixerit Horatius,*

Ἄπολλον ἀποτρόπαιε Aristoph. Vesp. p. 440.

πίονα δῆμον ἔχοντες. Iliad. E. v. 710.

Bœotum in crasso jurares aere natum ;

lib. II. Epist I. 1.

adeo etiam ut Bœotium, *sicuti apud Lucianum alicubi*, dictum, Bœotia auris ; *immo, quod fœdius*, Bœotia Sus *in proverbium abierint. Neque ideo tamen iidem Bœotii*, Sinistri *illius* Jovis, *seu infelicis, sub quo siti essent, aeris intuitu, hanc a se amovere aut mollire saltem contumeliam, testata hujusce rei publico eorum ære memoria, cogitasse reperiuntur. Ut Cumæos hic mittam, Cumæ scilicet principis quondam Æolidos urbis incolas, quos pro stolidis olim habitos ac irrisos tradunt itidem veteres ; nusquam tamen videas, simili aliquo, quale hic Abderitis tribuis, consilio, de molliendа hac injuria cogitasse. Nec a Nicæensibus Bithynis, vel a Ponti accolis, simile quid factum, aut in eorum,*

In Jove Tragœdo

Strabo l. XIII. p. 622 & Eusth. Iliad. B. p. 3[illegible].

qui

qui superſunt complures, nummis ſignatum utiq; cernimus; quamquam æſtuoſa, ſicut eam vocat alicubi Catullus, haud [Nicæaque æger uber æſtuoſ. Epigr. XLVI.] aliter ac de Abderis e Luciani narratione colligis, fuerit Nicæa; aut craſſus itidem in Ponto aer, immo frigus inde in eo tractu æque ac æſtus ingens ab Ariſtotele haud uno loco tradatur. [Problem. XXIII.] Unde inſalubris etiam, qui loca illa & quod aliunde [Ibid. XXV. 6.] itidem conſtat, ambiebat aer, ac proinde haud infrequentes morbi, juxta illud Galeni, Animalium corpora, pro ambientis nos aeris ſtatu, quod uno ἀγωγῆς verbo vocat Hippocrates, alterationibus eſſe obnoxia; [Com. I. ad l. I. Epidem. c. IX. Ibid.] ac aureo inſuper de Aere Aquis & Locis libro, haud ſemel indicat divinus ſenex. [Cap. LVII.] Imo ne ea quidem tuum aſſertum juvare hic poſſunt, quæ de acutis quorundam Abderitarum febribus, ac ortis, ſicut fieri ſolet inde quandoque, deliriis adferre alibi videas eundem Hippocratem. Haud magis utique, quam ea, ut de aliis [Epidem. l. III. 76. 77. 78. 79. 80 81. 84.] ſileam, quæ de Thaſiorum, qui Abderis haud disſiti et in adverſa illius Thraciæ parte, ut de iis alicubi Galenus, ſiti, morbis & ægrotis, eodem libro, immo ab ipſo initio præclari illius Epidemiorum operis, ac inde pasſim memorat. [Θάσος &c. κατάστασις τῆς Θερινῆς κοινὴ ad Epidem. l. 1. Text. 2.] Mitto inſuper, quod ex ἀμοιβαίαις Hippocratis & Abderitarum, prout illæ magni Senis nomine circumferuntur, Epiſtolis liquet; accerſitum nempe ab hiſce Hippocratem, qui creditam Abderitæ Democriti inſaniam curaret; deprehenſam vero ab eodem ſummam, quam ibidem prædicat, Philoſophi illius ſapientiam. [Epiſtol. Hippocratis Democrito] Neque enim quidquam inde liceret elicere, niſi deluſos ac deceptos Democriti populares, perpetuo illo ac immodico, ut iis videbatur, civis ſui & ab omni hominum conſortio remoti, Riſu. Adeo etiam, ut ea quæ de vervecum patria craſſoque aere, a Satyrico de Abderitis, [Juven. Satyr. X. v. 50.] ubi natus vulgo fertur Democritus, dicuntur, an apposite ad tuam mentem, nihil, ut magis ad rem h. e. de

Abderitis ; se Sub Siniſtro Jove *natis publico urbis are conteſtantibus, te ipſum, re propius inſpecta, libenter judicem fero, mi BEGERE. Neque eam in rem adducam quod non Abderita ab omnibus, ſed ab aliis Megarenſis,*
In Democrito lib. IX. *a nonnullis, teſte Diogene Laertio, Mileſius tradatur idem Democritus ; aut quod vere ſatyrico felle, ſicut agnoſcit etiam ad Melam vir excellenti doctrina & ingenio Iſ. Voſſius*, Vervecum patria *dicatur urbs præclaris ingeniis ferax, puta præter Democritum, Protagora, Anaxarcho, Hecatæo, Nicenato Poeta Epico, aliisque. Unde Stephani Byzantii, qui eosdem viros celebres commemo-*
in voce Ἄβδηρα *rat, de Abderitis elogium,* πλεῖστοι Ἀβδηρῖται ὑπὸ τῶν πινακογράφων ἀναγεγράφονται ; plures Abderitæ in doctorum virorum catalogis recenſentur. *Ne addam inſuper, nihil a Satyrico ibi de Abderis dictum, quod in Bœotiam & Bœotos, juxta nota & tradita paullo ante veterum de iis ſcita, non magis equidem quadret. Immo cui opponere etiam licet vetus illud, quod e Strabone jam adtuleram,* Ἄβδηρα καλὴ Τη[illegible]
l. XIII. p. 644. κία Abdera præclara Tejorum Colonia ; *quamquam de eo aliter ſtatuat laudatus modo vir magnus ad Melam. Neque enim video dictum illud, quicunque ſit ejus auctor, verti a Strabone, qui illud refert, in ullam Abderitarum contumeliam ; ſed unice ad memoriam, qua de re adhuc mox agetur, deductæ a Tejis eam in urbem Coloniæ. Quod firmat etiam ac illuſtrat ipſa loci illius, quam agnoſcit alioquin idem vir doctiſſimus, cum ubertas, tum amœnitas ; neque enim ſolum fuiſſe aſperum & incultum, ſed cereale & frugibus conſitum. Adeo quidem ut Triballi frumentorum inopia laborantes, Abderitarum Regio-*
l. XV. p. 354. *nem, teſte Diodoro Siculo, tanquam fœcundam frugibus in-*

invaderent ac popularentur. Adde, quod eadem Abdera videas μίαν πόλεων οὐκ ἄσημον, urbem non in celebrem, *ab Hippocrate vocari in commemoratis modo Epistolis ei tributis; ab eodem vero Diodoro,* Urbem Thraciæ tum potentissimis adnumerari. *Adeo ut non ignobilis utique aut inamœna, sed vere insignis ac* præclara *foret hæc* Tejorum Colonia; *Metropoli etiam sua, post eandem expugnatam ab Harpago & a civibus suis desertam, (quod aliis itidem Coloniis, sicut Tyro, Massiliæ, Syracusis, Byzantio contigisse tradit alicubi Vellejus,) potentior ac splendidior; nec necesse proinde sit, ut illud ironice a Strabone de Abderis dictum statui debeat. Et quamquam id factum etiam fuisset, nullatenus tamen sequeretur, hoc ab ipsis Abderitis, sed aliunde potius, promanasse; multo minus, quod ipsi, prout conjeceras, Abderitæ, se* Sub Jove Sinistro *sitos publico urbis ære fuerint contestati.*

Epist. XIII.

πόλιν ἐν ταῖς δυνατωτάταις οὖσαν, τότε τῶν ἐπὶ Θρᾴκης l. XIII. p. 194.

lib. II. c. XV.

„ *Quod enim non sufficiens, sicut ais, apparet tibi* „ *causa, cur ab infausto nomine abstinere debuerint Abde-* „ *ritæ, cum a Vejove non abstinuerint Romani, ea tamen, si rem accuratius hic introspexeris, facile, ut opinor se tibi approbabit. Inter Deos nempe quos diximus Averruncos, quos ut maleficos ac ad nocendum paratos, placandos sibi putabant Romani, relatus, ut iidem recto etiam casu loquebantur,* Vejovis; *quasi nempe alius a Jove;* væ *aut* ve *ibi, quod tradit de eo, Gellius vim particulæ* στερητικῆς, *sicut in vocibus* vesani & vecordis, *habente. Hinc etiam quis esset ille Romanorum* Vejovis *vel* Vejupiter, *cui Ædes foret in urbis primordiis a Romulo condita, ab ipsis Romanarum Rerum scriptoribus, aut qui de eo agunt, ambigi videas: dum ab accuratissimo Auctore*

lib. V. c. XII.

Dio-

ὅτῳ δὴ ἄρα θεῶν ἢ δαιμόνων οὐκ ἔχω τὸ σαφὲς εἰπεῖν. Antiq l. II. p. 88. l. V. c. XIII. Satyric. l. v.

Dionysio dicitur, non posse se certo dicere, quem Deum aut Dæmonem *seu* Genium eundem referat; *a Gellio, quod ante vidimus, a plerisque non Jovem sed Apollinem statui; a Martiano Capella & Papia, Ditem illum seu Plutonem tradi; ab ipso vero Ovidio haud affirmate, sed ut inde de eo, suo etiam ævo dubitatum abunde liqueat. Hic enim postquam de vi & usu illius particulæ* ve, *diminuendi vim, ut existimat, habentis in aliis compositis Romanorum vocibus, ut* vegrandia & vesca, *obiter egisset, addit,*

Fast. l. III. v. 447.

> Vis ea si verbi est, cur non ego Veiovis ædem,
> Ædem non magni suspicer esse Jovis?

Sed quæcumque de illo Vejove, *seu ad quem e Diis Cælestibus aut Inferis referri debeat, fuerit Romanorum opinio, in eo una eorundem sententia, Numen fuisse, quod* non juvandi potestatem, *ut ait Gellius*, sed vim nocendi haberet; *factum proinde, ut simulacro ejusdem Dei,* Sagittæ, *quod idem Auctor memorat*, ad nocendum paratæ, *tribuantur; ac præterea Capra humano ritu eidem immolaretur. Prius illud etiamnum ante oculos ponit adductum ab Ursino*

Obs. p. 14.

in Gente Cæsia, & inde a te supra traditum Vejovis simulacrum; sine expresso tamen ibidem, quod notandum [vitandi scilicet mali ominis causa] infausto ejus nomine. Nihil autem tale in Abderitarum, de quibus hic agitur, nummis: imberbe quidem, sed laureatum insuper, quod, Σωτῆρος *vulgo in monumentis antiquis aut Musagetæ Apollinis simulacrum; nullis præterea ad nocendum armis, non sagittis instar Romanorum* Vejovis, *non Hasta, non Fulmine, sicut in aliis, de quibus paullo ante, Græcorum Romanorumve nummis instructus* ΚΑΤΑΙΒΑΤΗΣ, ΚΕ-

ΡΑΤ-

ΡΑΤΝΙΟΣ aut FULGERATOR, vel ULTOR JUPPITER, *aut Arcitenens alioquin Apollo visitur. Dispar etiam longe hic fuisset Romanorum & Abderitarum ratio. Cultus nempe ab illis tanquam unus e Diis Averruncis Vejovis; immo, ut e Dionysio ac Ovidio etiam constat, erectum eidem ante Asylum a Romulo extructum, Fanum ac Simulacrum; quo nempe, ut e postremo licet colligere, paratum se ostenderet hoc Numen, quoscunque sagittis conficere qui confugientes eo supplices, inde vi abstrahere vellent, aut loci sanctitatem violare. Adde quod non Sagittis, sed Fulmine, verus itaque* καταιβάτης *vel* κεραύνιος, *armatus legatur apud veteres Etruscos hic* Vejovis *vel* Vejupiter; *ac ut inde petita liqueat omnis Averrunci hujus Dei apud Romanos notitia & religio. Quo referre insuper licet aliud* JOVIS JUVENIS, *ut de hoc Vejove loquitur alioquin Ovidius*, Juppiter est Juvenis, juveniles adspice vultus, *apud Romanos simulacrum, Fulmine nempe, ad instar Etrusci Vejovis, & Hasta insuper, armatum, infra autem cum Ara & Aquila. Exhibet illud insignis & e maximorum genere sequens nummus Gazæ Gallorum Regiæ sub Commodo cusus, & qualis etiam exstat in Gaza Medicea,* Fast. l. III. v. 437.

 Ut

Ut mittam hic JOVIS CRESCENTIS, ejusque Puerili adhuc ætate & Capræ insidentis, haud ignotam in a-
Tom. III. p. 119 *liis, & qualem jam vulgavit Tristanus, Romanorum nummis effigiem. Quin & apud Græcos cultus itidem & sacratus subinde legitur imberbis, seu* Juvenis Juppiter; *si-*
(a) ἔστι δὲ καὶ ἄλλος Ζεὺς οὐκ ἔχων γένεια. l. I. Eliac p. *cuti de tali* Jove Imberbi *in Olympia dicato meminit* [a] *Pausanias; alibi autem, neque uno loco, agit de duobus an-*
(b) lib VII. p 444. *tiquis* Jovis [b] Imberbis, *aut etiam* Pueri, *apud Ægienses*
(c) Ibid. p. 445 *in Achaia simulacris, ac de postremo quidem, quod fuerit* Ζεύς τε ἡλικίαν παῖς Juppiter puerili ætate. *Quæ utique egregie illustrat, eaque hactenus hic a nobis tradita, insignis ac rarus admodum nummus Cimeliarchii Gallorum Regii, cujus ectypum forte inter schedas meas opportune reperio, in quo hinc Jovis caput, more solito barbatum ac laureatum cum loci inscriptione* ΑΙΓΙΕΩΝ Ægiensium; *illinc figura nuda Jovis imberbis, aut puerili ætate stantis, divaricatis cruribus, ac elata dextra, fulmen vibrare parati, adducta memorabili epigraphe,* ΘΕΟΞΙΟΣ ΚΡΗΤΑΙΟΣ.

Nummus nempe Ægii, *seu* ἐν Αἰγίῳ, *claro Achaiæ oppido,*
(a) lib. VII. p. 139. 140. & l. IV. p. 276. *cusus; eoque non ob Conventus solum Achæorum, quod*
(b) l. VIII. p. 387. *ex* [a] *Polybio haud uno loco &* [b] *Strabone liquet, aut*
jux-

juxta [c] *Pausaniam, in vicino Jovis luco haberi solitos, sed Jovis insuper in eadem urbe a Capra nutriti fama, celebri. Postremum hoc equidem, & satis opportune ad illustrationem hujus praclari Ægiensium nummi, tradit Geographus;* Αἴγιον δὲ ἱκανῶς οἰκεῖται ἱστοροῦσι δὲ καὶ ἐνταῦθα τὸν Δία ὑπ' Αἰγὸς τραφῆναι, καθάπερ φησὶ καὶ Ἄρατος; Ægium incolis satis frequentatur. Ibi narrant Jovem a Capra fuisse nutritum, ut & Aratus dicit. &c. *Unde apposite in utraque nummi, ab illis Ægiensibus percusi area, signatus occurrit hinc Barbatus, illinc puerili adhuc atate, seu qui in Romanorum, uti diximus, nummis CRESCENS vocatur JUPPITER. De prima autem voce, qua in eo legitur,* ΘΕΟΞΙΟΣ, *nihil apud veteres legisse memini, neque forte alibi eadem legitur. Neque vero ullum ejus nominis vestigium videas, in antiquis aliquot, quas vulgarunt viri docti,* [a] *Cretensium Tabulis seu Fœderibus, in quibus Jovis* Cretensis *seu* ΚΡΗΤΑΓΕΝΟΥΣ, *de quo mox, sicut Jovis* Ταλαίου *apud eos culti fit alioquin mentio.* Σιὸν *quidem Laconibus nonsolum, sed Bœotiis etiam, ceu Dorice,* Deum *sive* Θεὸν *dictum, ex* [b] *Aristophane ac* [c] *Athenao eruditis notum; postremum vero de Bœotiis, ex eodem* [d] *Comico alibi liquet. Unde vocem* θεάων *a voce illa Dorica* σιῶν *pro* θεῶν *derivat quoque* [e] *Athenaus.* Θεῶ *tamen vel* θεῶν *vocem a Doribus etiam & Cretensibus retentam ac usurpatam, cum aliunde tum ex iisdem patet, quas modo innuebam,* [f] *Fœderum Tabulis, in quibus vox eadem haud semel occurrit; sicut in una ex iis observat quoque doctissimus* [g] *Reinesius. Hinc qui signatur in hoc Ægiensium nummo Juppiter* ΘΕΟΞΙΟΣ *voce, ut conjicere licet, e* θεὸς *et* ξιὸς *composita, dictus videtur quasi* Deus Deorum,

(c) lib. VII. p. 407. 409.

Strabo l. VIII. p. 387.

(a) Thes. Grut. DV. Prica Apol. Apul. Marm. Oxon. p. 116. Reines. Syntag. p. 581.

(b) de Pace p. 637. & Lysistr. p. 840.

(c) Lib. VIII. p. 362.

(d) Acharn. p. 414.

(e) Ibid. p. 362.

(f) Grut. Thes. DV. 2. Marm. oxon. p. 1:6. P. I.

(g) Syntagm. p. 502.

In Aur. Carmina quomodo ab Hierocle summum Deum seu τ̓ πατον, qualis e-
(a) Demosth. in Midiam. p. 392.&Pausan l. VIII. p. 456. tiam ab [(a)] Athenienſibus cultus, aut dictus ſubinde apud antiquos [(b)] Auctores Juppiter, appellari videas ΘΕΟΝ
(b) Æschyl. Agam. v. 518. etc. ΘΕΩΝ; quo ſenſu idem Βασιλεὺς θεῶν a [(c)] Pindaro ac [(d)]
(c) Od. VII. Neme. Apollonio & inde ab [(e)] Horatio Rex Deorum dicitur. Im-
(d) l. IV. v 558. mo eadem ratione, qua ſicut dudum [(f)] alibi ea de re egi-
e) l. III. O. l IV. (f) Diss. de Præst. Num. p. 432. mus, SAAN SAAN h. e. Rex Regum, geminata nempe vocis Saan quæ Regem apud eos notat, dictus Perſis,
(g) l. XIX. c. u. teste [(g)] Ammiano, Rex Perſarum; Litteræ vero σ in ξ mutatio, Θεόξιος nempe pro θεόσιος, aut θεόσιος non Atti-
Idyl. I. v. 12. cis ſolum, ſed Doribus etiam familiaris, ut ad Theocritum in voce καθξας; aut a Bœoto apud [(a)] Comicum ἀπί-
(a) Aristoph. Acharn. p. 412. (b) idem Lysistr. p. 596. κειξαν aut ἀπίκιξαν, pro ἀπίκισαν notarunt veteres Grammatici, & alibi apud eundem a Lacedæmoniorum Præcone, [(b)] μυθίξαι. pro μυθίσαι dici videas. Niſi malit quis forte, quod mihi hæc ſcribendi itidem occurrit ac verius etiam puto, nempe formatam hanc ΘΕΟΞΙΟΥ, ſeu Jovis hujus Pueri appellationem, ex θεὸς & ἀέξειν ſeu ἀέξιν (utrumque e-
ἀέξω καὶ αὐξάνω ad Il. Θ. v. 698. nim dici obſervat [(c)] Euſtathius) pro ἀέξειν; & quam proprie uſurpari de creſcente alicujus cum ætate ſtatura ob-
d) Eustath. ib. ſervant iidem Critici, [(d)] καὶ ἔστιν ἀέξεσθαι, τὸ μὴ ἐπέχεσθαι τῆς κατὰ φύσιν προκοπῆς, ἀλλ' εἰς μέγεθος προχωρεῖν, μεῖζον τῶν κατ' ἀρχάς. Immo quam vocem opportune de hoc ipſo adoleſcente & Cretenſi Jove adhibet Callimachus,

Hym. in Jov. v. 55. Καλὰ μὲν ΗΕΞΕΥ, καλὰ δ' ἐτράφες, οὐράνιε ΖΕΥ

Pulchre quidem CREVISTI, pulcreq; educatus es, ô Cœleſtis JUPPITER

Adeo quidem, ut Creſcentis hujus Jovis, ejuſdemque ΚΡΗΤΑΙΟΥ ſeu Cretenſis ſimulacro, hanc ΘΕΟΞΙΟΥ appellationem

qua-

quadrare omnino liqueat. Mitto proinde aliam de hac
voce, petitam quoque ex eodem, cui illa adhibetur, Simula-
cro conjecturam ; ut Deus *nempe seu Juppiter* Iratus *sive*
Ultor *hac* ΘΕΟΞΙΟΥ *appellatione, quasi alter de quo hic age-*
bamus Vejupiter *denotetur ; haud aliter nempe ac* ὀξὺν Ἄρηα,
iracundum & ferocem Martem vocat aliquoties Home-
rus ; aut vero ἀνὴρ ὀξὸς *Doribus, quorum lingua usi Ægi-*
enses, a Theocrito alicubi dicitur, ac unde formari ab iis po- Idyl.IE. v. 148.
tuit, vox Θεόξιος ; *quo sensu etiam, ut alia hic mittam, apud*
Sophoclem legas, (a) ὀξυνθὲν στόμα *pro* irasci, *& apud Æschylum* (a) Trachin. v. 1192.
(b) ὀξυκάρδιοι, *alibi* (c) ὀξυμηνίτω, *h. e. juxta veteres ad eum Criti-* (b) Sept. Theb. v. 413.
cos, pro irarum plenis, *aut* ad vindictam & pugnam accenso. *Quæ* (c) Eumen. v. 475.
loca ideo obiter tango, quod illa Thesauri & aliorum Lex-
icographorum effugerint diligentiam. Idem utique Jovis
in eodem nummo habitus, Ultoris *nempe ac* Irati *instar,*
advibrandum in merentes fulmen accincti. Dictus ve-
ro insuper in hoc Ægiensium nummo ΚΡΗΤΑΙΟΣ Cretæus
seu Cretensis *Juppiter ; sicut* Κρηταῖον ἄντρον (a) *Apollonius* (a) lib. II. v. 1237.
aut Κρηταῖον κευθμῶνα (b) *Callimachus vocant speluncam in* (b) Hym. in Jov. v. 34.
Creta, ubi nutritum Jovem veteres fabulantur. Unde
idem hic spectatur, qui fulmen pariter intentat in alio
insigni nummo, quem Tristanus jam luculenter illustra- Tom. II. p. 250.
vit, nisi quod hic inter septem Pleiadas barbatus præterea
& sinistra pluviam immittens, ὄμβριος *proinde ac* ὑέτιος,
non minus ac ΚΕΡΑΥΝΙΟΣ, Pluvius *nempe juxta &* Fulgera-
tor *visitur. Puerili vero ætate, ceu infans adhuc po-*
tius occurrit idem Juppiter, in alio Cretensium num-
mo ; Globo præterea insidens, ac similiter inter sep-
tem Pleiadas, quem adtulit ibidem ac egregie interpre-
tatus est Tristanus. Qui jam vidit etiam, eundem esse Ibid. p. 253.

ΚΡΗΤΑΓΕΝΗ, *ſeu uti in hoc nummo vocatur*, ΚΡΗΤΑΙΟΝ Jovem, *qui apud Gazæos* Μάρναϛ, *ut Stephanus docet, vocabatur, & cujus locus, quia* ΚΡΗΤΑΙΟΥ *Jovis in eo fit mentio, haud præteriri hic debet*, ἔνθεν καὶ τὸ τοῦ ΚΡΗΤΑΙΟΥ Διὸς

In voce Γάζα. παρ' αὐτοῖς εἶναι, ὃ καὶ καθ' ἡμᾶς ἐκάλουν Μαρνὰν ἑρμηνευόμενον ΚΡΗΤΑΓΕΝΗ; hinc apud illos reperitur Juppiter CRETÆUS, qvem ad noſtra usqve tempora *Marnan* appellant; quæ vox, ſi eam interpreteris, CRETAGENEA denotat. *Cujus præterea* ΚΡΗΤΑΓΕΝΟΥΣ *ſeu* Cretenſis *Jovis mentionem, quod ſupra innui, fieri videas, in veteri marmore a Seldeno primum, dein a*[a] *Reineſio vulgato, quo Latiorum & Olontiorum Fœdus continetur. Illud vero mirum videri forte hic poſſet, quod* ΚΡΗΤΑΙΟΣ *ſeu* Cretenſis *vocetur in hoc Ægienſium nummo puerili ætate Juppiter; quum apud ipſosmet uti paullo ante e Strabone vidimus, a Capra nutritus idem haberetur. De quo proinde haud aliud ſtatuendum videtur, niſi ut vel incertam ipſi Ægienſes minusque a ſe creditam, hanc de primis Jovis apud ſe incunabulis fabulam exiſtimaverint; vel natum quidem in Creta eundem, apud ſe vero educatum putaverint; aut denique, quod Strabo id de Ægienſibus minus vere & præter ipſorummet ea de re opinionem tradiderit. Neque certe, quem ibidem adfert, ut teſtem ejus rei vel indicem, id teſtatur Aratus, ſed tantum nutritum a Capra Jovem, eamque* Oleniam *a vatibus dictam, a loco nempe* Olenus *appellato,*

(a) Syntag. p. 501.

Phænom. v. 164.

ὠλενίην δέ μιν αἶγα Διὸς καλέουσ' ὑποφῆται.

Oleniam autem hanc Capram Jovis vocant miniſtri.

Hæc autem Olenus, *quæ cum Creta de Jovis incunabulis decertaſſe dicitur, non Achaica, quod ibi cenſuit Strabo*

bo ac Aegio vicina, sed Ætolica a Statio statuitur, dicente alicubi,

Et præceps Calydon, & quæ Jove provocat Idam, Theb. l. IV. v. 104.

Olenos.

Errant vero ibi veteres & recentes Interpretes, qui id de Oleno Arcadiæ *oppido interpretantur; quum ipsa ibi Calydonis, primariæ, ut liquet, Ætoliæ urbis, & eorum quæ ibidem præcesserant, mentio, id omnino redarguat, &* Il. Bœot. v. 146. *nota sit aliunde, ac pridem ex Homero, ne de antiquitate ejus dubitare liceat,* Ætolica Olenus; *cujus etiam alibi tan-* l. X. p. 451. *quam alterius Achaicæ cognominis, meminit idem Strabo. Adeo ut vel hunc Geographum, luculentum alioquin ac diligentem Autorem, vel Papinium errasse sit necesse; quorum ille* Achaicæ Oleno, *aut vicinæ eidem Ægio, Arati, qui* Oleni *tantum uti diximus in genere meminit, potissimum fide; Papinius vero,* Ætolicæ Oleno, *illam nutriti ibi a Capra Jovis famam tribuit; qua de re tamen nihil a viris doctis ad utrumque illum Auctorem monitum video. Quum vero apud hos Ægienses duo, ut supra indicavi, nec uno loco Jovis imberbis aut Puerili ætate simulacra exstitisse memoret Pausanias; de* lib. VII. p. 444. *primo autem tradat, illud fuisse Jovis* Σωτῆρος *seu* Conservatoris; *inde alterum illud, vindicis tanquam ac Ultoris, Fulmen proinde elata dextra vibrare parati, statuendum est in superiori nummo fuisse ab Ægiensibus signatum. Juvenili proinde idem ceu puerili ætate, quod unum de* Ibid. p. 445. *eo refert ibi Pausanias; & ita quasi alius Romanorum* Vejovis, *juxta Ovidium,* Juppiter Juvenis, *& ad nocendum quod de eo tradit, uti vidimus, Gellius similiter paratus. Ideo autem expressum videtur in nummo Gen-*

quod

tis Cæsiæ ejusdem Vejovis de quo agebas, simulacrum, quod a L. Cæsio inscripto in aversa nummi parte, refectum illud forte esset ac denuo dicatum. In id enim incubuisse Augustum constat, non solum ut novis extructis aut antiquis refectis operibus, urbem ornaret, sed ut principes urbis viros, quod aperte tradit Suetonius, & arguunt plures illius ætatis nummi, ad idetiam faciendum impelleret.

in August. c. 37.

Quæ singula, prout agnosces, ut opinor, nullatenus suadent vel juvant, ut cum tali Vejovis *apud Romanos simulacro, prætirito etiam in nummo, qui illud exhibet, nomine, paria, sicuti intendebas, faciat tua de signato in Abderitarum nummo,* Jove Sinistro *conjectura; atque adeo, ut novo ac insolito etiam, de quo mox, in nummis antiquis more, se* Sub *tali* Jove, *tanquam tutelari & propitio loci numine, seu* ΕΠΙ ΔΙΟΣ ΛΑΙΟΥ *requiescere contestarentur.* ,, *Neque certe video, cur, quod ais, ab Abderitis ideo* ,, *publicæ famæ iniquitas eo invento aliquantisper molliretur; immo quam auxisset potius, quasi Diis, quod ille ait, iratis ac infestis, iidem nascerentur; & proinde a quibus malis nullum pateret iis effugium. Nec utique facile quisquam, tali symbolo aut epigraphe veteris Abderitarum nummi,* Sub Jove Sinistro, *& Grypho in aversa ejus parte, designari putasset, eam; qua, auctore ejus rei Luciano, per æstatem quandam laboraverant, Abderitæ, facetam quandam insaniam, aut id genus forte alias o-* ,, *borta apud eos deliria; morbum autem, ut ais, non esse* ,, *pudendum, sed qui dignos eos Apollinis alumnos efficeret. Ut mittam, quod antea monueram, & ipse nunc ingenue, qua de re mox, agnoscis, alio spectare omnino, nec*

ad

ad morbum, ſed ad originem urbis indicandam, ſignatum in eodem nummo Gryphum.

Haud vero tuam de hoc Abderitarum nummo opinionem corroborat ea, quam profers de Agrigentinorum nummo, in quo duæ Aquilæ Leporem diſcerpentes ſpectan-„tur, conjectura; dum eo putas Hieroglyphico, interitum „denotari, binis Carthaginenſiũ caſtris, Diodoro teſte, ma-„turatum; eoq; proinde cives præteritæ infelicitatis memoria ad frugem incitari. Non illud ante omnia hic urgebo, an vere genuinus ſit et antiquus, expreſſus ille a te ſuperiori Epiſtola, ac antea in Theſauro tuo Palatino, Agrigentinorum nūmus; & qui nunc cum reliquis ejusdem Theſauri nūmis, acceſſit Electorali huic Cimeliarchio. Illud utiq; certum, veteris Agrigentinorum nūmi expreſſas effigies ac typos in eodem agnoſci. Apud Parutam quippe, inter complures Agrigentinorum nūmos, talem videas in quo haud una ſicut in reliquis, ſed duæ ſimiliter Aquilæ Leporem venantur. Et quia in hoc terrarum tractu haud facile obvia, ac in paucorum manibus verſatur eadem Parutæ Sicilia, haud ingratum erit, neque tibi injucundum, ut nummi illius iconem hic conſpicere liceat, idque eo lubentius, quod alioquin nonnulla ſit in typis utriusque, illius nempe a te traditi, & hujusce apud Parutam nummi diverſitas.

(a) βοσκόμενοι λαγίναν etc. Agam. v. 120. *Captum equidem ex duabus Aquilis gravida Lepore in Agamemnonis domo vescentibus augurium, apud*[(a)] *Æschylum memini; de Troja nempe una cum omnibus intra ejus ambitum civium opibus diripienda; ac inde geminos Atridas, ut expeditionis illius Duces, dici a Calchante Augure*[(b)] λαγοδαίτας, *seu* Leporum epulatores;

μογερὸν πτῶκα θυομένοισι. v. 140.

(b) Ibid. v. 126.

Dianam vero continuo metui eidem domui Agamemnonis, ob mactatas ibi ante partum ab iisdem Aquilis lepores, infensam; dicique eam odisse cœnam Aquilarum, [(c)] στυγεῖ δὲ δεῖπνον αἰετῶν, *Haud aliter nempe ac eadem Diana dicitur in veteri*[(d)] *Epigrammate, tanquam partuum Præses, juvencam gravidam sibi immolatam liberare a morte, non æquum censens interimi parientem. Unde etiam, quod præterea observo, apud Athenienses, ut ex Athenæo liquet vetitum, ne victimæ* ἄτοκοι *ceu ante partum mactarentur. Quamquam Bovem prægnantem, e lege Numæ, apud Romanos immolatum a Vidua, quæ ante decem menses, a morte viri, ad secundas nuptias transiret, tradat Plutarchus in Numa.*

(c) Ibid. v. 142.

(d) Anth. l. 1. c. 33. Ep. 4.

lib. IX. p. 375

An vero eo, quod memoras, consilio, nummus ille ab Agrigentinis sit cusus, haud levia sunt, quæ non dubitandi solum, sed aliter ea de re statuendi ansam præbent. Primo enim, de simili horum Agrigentinorum, (post dirutam nempe a Pœnis urbem, & brevi post Timoleontis opera, quod tradit in ejus vita Plutarchus, a veteribus civibus denuo instauratam) mente, ceu, mutato prioris vitæ instituto, nullum, quod sciam, in veterum Annalibus vestigium videas. Deinde, si tale quid eis insedisset, non utique defuissent opportuniora symbola, quibus cives ad meliorem frugem incitarent, quam sola & nuda illatæ a vi-

In Timoleonte p. 453.

vicinis & cruentis hostibus cladis memoria; cujus utique ruinæ ipsæ, & pristinæ magnitudinis ac felicitatis obvia passim vestigia, iis ante oculos abunde versabantur. Immo haud ita se abjectos ac imbelles, sequutis eam cladem temporibus præstitere Agrigentini, quibus eosdem, adsertis in libertatem plurimis Siculorum urbibus, principatum totius insulæ sibi vindicasse memorat Diodorus, L. XX. p. 769. *ut se meticulosissimo [unde ei peculiare apud Græcos, juxta Pollucem, nomen] ac ignavo animali, Lepori puta,* πτὼξ Pollux. l. v. A. XLI. p. 243 *ipsimet adsimilarent. Quod abunde etiam redarguit altera nummi pars, in qua Figura quadrigis, triumphantis instar, vecta visitur; desuper autem in nummo a te prolato Aquila, in eo autem, quem modo e Paruta expressimus, Victoria stanti illi in quadrigis figuræ Coronam imponens. Quo utique consueto, ut nosti, in antiquis nummis typo, partæ insignis alicujus Victoriæ decus, nullatenus vero illatæ cladis memoria signatur, Accedit, quod non in* Agrigentinorum *solum, sed aliorum etiam, cum Siciliæ, tum vicinæ Italiæ, seu dictæ tum Magnæ Græciæ, sicuti* Adraniorum, Zephyriorum, Locrorum, Faliscorum *nummis apud Goltzium itidem & Parutam, ac in præclaris Cimeliarchiis, occurrant similes plane typi Aquilæ Leporem discerpentis. Ut vel hinc abunde liqueat, nihil in eo Agrigentinis peculiare, aut quod similis, quam adfers, notationis, seu, ut ais, Hieroglyphici vim habere aut occultare videatur. Nullos equidem Lepores in Sicilia fuisse priscis temporibus, sed ab Anaxila Rheginorum & Messanensium Tyranno, post victoriam ab eo in Olympiis reportatam, eo primum invectos, ac inde Rheginorum (adde & Messanensium) monetæ ab eo insculptos*

 tra-

tradit post Aristotelem Pollux. Id vero, ut obiter nec alieno loco moneam, arguunt in hunc diem veteres non Messanensium solum, quales jam vulgarunt Goltzius & Paruta, sed Rheginorum etiamnum superstites nummi. Talis utique inter denuo editos haud ita pridem Prosperi Parisii, Romani Patritii, nummos visitur, cum utroque illo, ἀπήνης *nempe ceu Bigarum Rhedæ, in memoriam Victoriæ in Olympiis ab Anaxila, locorum illorum Regulo, reportatæ; tum Leporis ea in loca tum primum invecti typis;*

Magn. Græc. Numism Parisii. Tab. 2.

lib. V. c. XII. p. 244. *Opportune omnino ad Pollucis ea de re, & qui inde haud parum illustratur, petitam ex Aristotele narrationem,* καὶ μὲν Ἀναξίλας ὁ Ῥηγῖνος, οὔσης (ὡς φησὶν Ἀριστοτέλης) ἀγόνου τῆς Σικελίας τέως ΛΑΓΩΩΝ, ὁ δὲ εἰσαγαγὼν τε καὶ θρέψας, ὁμοῦ δὲ καὶ Ὀλύμπια νικήσας ἀπήνῃ, ΤΩ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙ ΤΩΝ ΡΗΓΙΝΩΝ ἐνετύπωσεν ΑΠΗΝΗΝ ΚΑΙ ΛΑΓΩΝ. Tum & Anaxilas Rheginus, cum Sicilia ante, ut inquit Aristoteles, LEPORES non gigneret, hic invehens nutriensq; simul Rheda in Olympia Victor, RHEGINORUM MONETÆ RHEDAM insculpsit & LEPOREM. *Ad Aquilas vero quod adtinet, a Leporum venatione dictas Aristoteli* λαγωφόνους, *& ab Hesychio* λαγωθήρας, *eas sicuti rapaces alias id genus aves, Accipitres puta ac Falcones, dari constat in Sicilia, facili imprimis earum in Agrigentinum agrum, ex vicina & opposita ei Africa, trajectu. Hinc illius, ut consue-*

Hist. Anim. L. IX. c. 32.

vid. Fazell. de Reb. Sicul. Dec. 1. P. 1. c. 17.

ſueta Aquilis, & quidem juxta Ariſtotelem, μηλαναιέτοις, *leporinæ venationis, facta haud ſemel apud Poetas veteres, uti ſupra apud Æſchylum, mentio. Sic de Lepore, quem ex Aquilæ ungue eripit Draco, Nicander,*

Αὐτὰρ ὅτε καὶ ῥῆνα καὶ ἠνεμόεντα λαγωὸν
Ῥεῖα δράκων ἄμερψε νέον μάρψαντες ὄνυξι; — Ther. pag. 32.

Quin & ovem Leporemque citum per inania raptum,
Et dumo inſiliens, Aquilæ mox eripit ungue.

& alicubi apud Athenæum Epicrates Comicus,

Τοῖς ΑΙΕΤΟΙΣ, οὗτοι γὰρ ὅταν ὦσιν νέοι,
Ἐκ τῶν ὀρῶν πρόβατ' ἐσθίουσι καὶ ΛΑΓΟΥΣ — Lib.XIII. pag. 570.
Μετέωρ' ἁρπάζοντες ἀπὸ τῆς ἰσχύος

Quod AQVILIS; hæ namque juvenes
E montibus Oves vorant & LEPORES
In ſublime raptos per violentiam.

Ita Aquilas non Lepores ſolum, ſed modo Ardeas, modo etiam Delphinum, aliumve Piſcem (ex earum proinde genere, quæ Græcis ἁλιαίετοι, *quod* mare *nempe frequentarent, juxta veteres ad Ariſtophanem Criticos, Virgilio autem in Ceiri* Haliaetus, *dictæ) modo Serpentem quoque venantes itidem videas in aliis Siculis, ut de cæteris ſileam, Syracuſanorum, & extra Siciliam, Iſtriæ Illyrici urbis, & Chalcidenſium, cujusmodi exſtant in Gaza Gallorum Regia, nummis, Haud aliter ac Aquilam Cervi hinnulum unguibus tenentem,* νεβρὸν ἔχοντ' ὀνύχεσσι, *pridem Homerus tradiderat. Eorum vero, quos paullo ante commemoravi, aliorum nempe præter Agrigentinos, Siciliæ & Magnæ Græciæ locorum nummos aliquot, in quibus Aquilæ λαγωθηρεῖ ſeu Leporem venantur, & jam unguibus*

[Margin notes: Ἁλιάετος εἶδος αἰετοῦ ἐν θαλάσσῃ διαιτῶν Schol. ad Aves pag. 588. — Iliad Θ v. 248.]

bus tenent, quia non apud quosvis lectores prostant, qui eos exhibent Goltzii aut Paruta libri, vel præclara, quæ eosdem recondunt Cimeliarchia & cujusmodi etiam ostentat Electoralis hæc Gaza, hic subjicere visum est,

E quibus utique, & aliis supra a me jam adductis, abunde liquet, tum haud insolita esse in antiquis, & quidem Siculorum aut aliorum etiam locorum nummis, id genus venationum seu rapacium & λαγοφόνων *Aquilarum expressas imagines tum non adeo recens esse hoc aucupii genus, nec priscis olim Græcis, prout censuit illustris Scaliger, ignotum, quo Aquilini generis Aves ad eam Leporum venationem adhibebantur. Adeo ut nihil omnino suadeat vel impellat, ut inde Hieroglyphicum quidpiam in adlato a te simili Agrigentinorum nummo deprehendamus. Verum quamquam id tibi etiam haud invitus largiar, haud inde tamen quidquam roboris ac-*

Com. in Ceirin. p. 84.

cé-

cedet, ſtabilienda tuæ de Siniſtro Jove *ſignato & expreſſo in Abderitarum nummo, conjecturæ; & quidem eum, ut ajebas, in finem, ut famæ, qua laborabant Abderitæ, iniquitas, eo invento aliquantiſper molliretur. Aliud enim eſſet, quod extra ullam loci aut civium contumeliam licuit, tantæ cladis & excidii, quale paſſi fuerant ſedibus ſuis extorres facti, & direpta ab immani hoſte urbe, Agrigentini, memoriam, eo, quod exiſtimas, Aquilarum Leporem diſcerpentium Symbolo conſignare; aliud longe, ob aliquam aeris intemperiem, aut ſiniſtram de eadem famam, eamque e faceta quadam, quæ Abderitas per unam æſtatem agitaverat, inſania, immane inde, ut ais, auctam, ſe ideo publico urbis ære,* Sub Jove Siniſtro *natos, aperte traducere ac profiteri.*

Hinc opportuniorem forte, Abderitis utique magis honorificam, hujus nummi explicationem tradere videas ad Melam, virum magnum Iſ. Voſſium. Nempe ad indicandam agri eorum cerealis ubertatem, nummos illos in honorem Jovis Frumentarii *eſſe cuſos. Ita certe ſe interpretari inſcriptionem illam* ΕΠΙ ΔΙΟΣ ΛΑΙΟΥ; a λήϊον *enim ſeu* λᾶιον *nomen habere* Δία Λάϊον, *& qui idem ſit plane atque* Ἐπικάρπιος Ζεύς. *Ne tamen & huic conjecturæ, quamquam ea, ut dixi, Abderitas haud dedecoret, nec omnino iisdem, quibus altera de* Jove Siniſtro *laboret incommodis, adſenſum continuo præbeam, ſuadent haud pauca & compellunt. Primo enim, quod illud* λήϊον *ſeu Dorice* λᾶϊον *vox ſit a Poetis demum, vix, ab aliis Scriptoribus, uno forte excepto, qui ſemel illius, & alio etiam vocis, quæ de re mox, uſu meminit Ariſtoteles, uſurpatæ. Cujusmodi proinde voces, ubi aliæ maxime occurrunt*

Obſ. p. 135.

runt ejusdem rei indices, consueta vulgari sermone ac familiares, vix locum in publicis locorum monumentis obtinent, ut alia proinde sit omnino Ἐπικαρπίου *Jovis in Eubœa, juxta Hesychium, dicti, & cujus meminit etiam alicubi Dio Chrysostomus, ratio; nempe, quod* καρπῶν, *quo nomine omnis generis fruges Græcis ut notum, dicta,* αἴτιος *esset idem Juppiter. Unde minoris Phrygiæ urbs, a loci ubertate dicta olim* Εὐκαρπεία, *& cujus præter Geographos, indices etiam præclari aliquot & insignes Gazæ Gallorum Regiæ nummi, sub Julia Domna & Treboniano Gallo cusi; unus cum Dea Phrygia seu Cybeles, & quem alibi vulgamus, alter cum Fortunæ typis; præter alium adhuc, quem recens ante meum e Galliis discessum Smyrna, cum pluribus id genus* κειμηλίοις *advectum, in Museo Regio versare mihi licuit, in quo hinc Mulier seminuda dextra Hermæ imposita, cum inscrip.* ΕΥΚΑΡΠΕΩΝ, *illinc caput Severi cælabatur. Quamquam rarior adhuc iisdem occurrat alius insuper ejusdem Musei nummus, cujus obiter & duobus tantum verbis meminit Autor de Nummis Urbium Illustratis; in cujus nempe anteriori parte caput, more urbium consueto, turritum, & nomen loci* ΕΥΚΑΡΠΕΙΑ *legitur; in aversa autem area, Fortunæ typus cum memorabili inscriptione* ΕΥΜ. ΦΡΥΓΙΑΣ ΣΕΚΟΥΝΔΗΣ, *qui litem omnino, quod obiter addo, de situ urbis illius tollit; dum eam sicut &* Εὐμένειαν, *[ni Prætoris nomen ibi* Εὐμενοῦς *seu* Eumenis *statuatur,] aliam Phrygiæ urbem, non majori juxta Ptolomæum, sed minori seu* Secundæ Phrygiæ *cum Stephano, adscribit. Ut vero ad Jovem redeam, dictus ille itidem* Ζεὺς Ἐπικάρπιος, *sicut eodem sensu Ceres* Καρποφόρος *ab* [a] *Aristophane;* πολύκαρπος *a* [b] *Theocrito;* χλοό-

Orat. I. p. 9.

ΕΥΚΑΡΠΕΙΑ *turritum Caput* Harduin. p. 189.

Εὐκαρπία δήμου τῆς μικρᾶς Φρυγίας. In Εὐκαρπία.

(a) Ran. p. 257.

(b) Idyll. X. v. 42.

χλοόκαρπος ab [c] *Orpheo appellata legitur, immo* Σιτὼς *seu* (c) Hym. in Cer. v. 133.
vero Frumentariæ *nomine, Fano & simulacro, a Syracusanis,* [d] *Æliano &* [e] *Athenæo testibus, culta. Unde in Romanis etiam quibusdam nummis haud vulgo obviis,* DEA FRUGIFERA *h. e.* καρποφόρος, *sicuti in veteri etiam Lapide apud doctissimum Reinesium* CERERI MATRI MAXIMÆ FRUGIFERÆ *dicitur.* (d) V. H. l. c. 27. (e) l. III. p. 109. & l. X. 4. 6. Syntagm. p. 61

Quo referri tamen non debet πυρφόρος Θεὰ *de Cerere apud Euripidem, quod per* Frugiferam Deam *male ibi reddit eruditissimus Canterus, pro* Dea Tedifera *seu* δᾳδοῦχος *qualis vulgo eadem Ceres cum Proserpina filia in veterum nummis visitur; ac sicut etiam ambæ* πυρφόροι Θεαὶ *alibi ab Euripide dictæ, ubi bene Canterus* igniferæ Deæ, ὁ πάνυ *autem Grotius* arcanis facibus colendæ; *aut Cupido* πυρφόρος, *seu face itidem accensa armatus, in vetere Epigrammate; aut vero* πυρφόρος Θεὸς *de Peste* febriles ardores immittente *a Sophocle dicitur.* Suppl. v. 264. Phœn. v. 694. Anthol. l. VII. Ep. CXIX. Œdip. Tyr. v. 31.

Unde etiam, quod praterea ac obiter observo, πυρφόρος *a Senioribus in Abdia, male* frumentarius, *simili cum Cantero errore, a Latino Interprete (quod ei, ut alibi* σὺν Θεῷ *docebimus, sæpenumero contigit) vertitur, pro* ferens ignem, *ut bene ibi Arabicus Interpres, seu quod Hebræa vox ibidem denotat,* superstes, *& qui proinde ignem seu focum possit in domo Esavi accendere.* Abd. v. 18.

Mitto vero hic alias non πυρφόρα *quidem sed* [a] πυροφόρα *seu* Frugiferæ *hujus Deæ petitas ex eodem fonte nomenclationes, quas Græci Autores interdum ei tribuunt, sicut* πολυτρόφου, πολυμεδίμνου, πολυστάχυος, *nusquam vero* ληίου *ceu Dorice* λαΐου *aut vero* πολυληΐου, *quod postremum Æmoniensibus Thessalis, ut feraci agro ditibus, largiri alioquin novi* [a] *Apollonium* (a) Δηοῦς ἀύλακα πυροφόρον. Mosch. Epigr. πολυλήϊοι Αἱμονιῆες. L. I. 509.

(b) l. 1 v. 51. *alibi autem & alio etiam ſenſu, ceu*[b] prædatoribus *ſtrenuis, duobus Mercurii filiis, Eryto & Echioni. Quin idem* Επικάρπιος *Juppiter,* Αλδήμιος *ſeu* Ἄλδος *Gazæ in Paleſtina, quod augeret fruges iisque daret incrementum,* τὸ ἀλδαίνω τὸ ἐπὶ τῆς αὐξήσεως τῶν καρπῶν, *ut Etymologi M. Auctor tradit,* τὸ ἀλδαίνω. τὸ αὐξάνω. Etim. M. *cultus. Adde etiam* λήιον *aut* λαιον *ſubſtantivi vim habere vulgo apud Græcos Poetas; unde* βαθυ λήιον *aliquoties apud Homerum ac Heſiodum*, altam ſegetem *notare; aut potius juxta veteres*[a] *Criticos, & quod erudite jam ad Heſiodum monuit, magnum hodie literarum decus*[b] *Grævius*, magnum agrum ſegetibus conſitum. *Quamquam priorem etiam, quod obiter addo, explicationem tueri videatur alius apud Poetam locus, ubi lætatum Menelai animum tradit, veluti rorem circa ſpicas,*

(a) Schol. ad Iliad. β. v. 147. & Heſychius.

(b) ad Heſiod. Scut. v. 288.

Iliad. ψ. v. 599. Ληΐου ἀλδήσκοντος, ὅταν φρίσσουσιν ἄρουραι

Segentis creſcentis, quando denſantur arva.

ubi λήιον *de* Segete *potius, quam de ipſo* arvo, *a quo etiam ibi diſtinguitur, ſumendum liquet, ſicuti & apud Theocritum* κατίβαλε τὸ λαῖον dejice *aut* demete Segetem, *aut apud Ariſtotelem, unico illo, quo meminit ejus loco, de canibus, qui lumbricis infeſtantur,* ἐσθίουσι τοῦ σίτου τὸ λήιον tritici ſegetem *(vel* gramen *juxta Jul. Scaligerum)* depaſcuntur. *Sed quamvis uterque vocis illius* λήιου *ſeu* λαίου, *pro* Segete *aut tritici gramine, & pro* arvo Segete conſito *aut* frugifero *uſus ſtatuatur, haud proinde* Ζεὺς λαιος *aut* λαῖος, *ſeu* Juppiter Frugifer *aut* Frumentarius *dici continuo cenſendus eſt, multo minus, ut idem Deûm Parens, ut vidimus ubi maxime tot aliæ opportuniores & communi uſu receptæ ſuppeterent, voce Poëtis demum familiari, publico Abderi-*

Idyll v. 21.

Hiſtor. anim. l. IX. c. VI.

deritarum ære signaretur. Accedit, quod in iisdem nummis, nulla Frugiferi & Frumentarii *Dei, pro more in aliis consueto, occurrant symbola vel insignia, puta vel Modii, aut Calathi cum Manipulo spicarum, vel Lancis Frugibus plenæ, vel Coronæ Spiceæ, vel Spicarum, quas dextra præferat* Ἐπικάρπιος *ceu* Καρποφόρος *hic Deus, & quæ Serapidis alioquin, Frumentarii Alexandrinorum ceu quod veteres etiam Inscriptiones ei tribuunt; FRUGIFERI numinis, aut FRUGIFERÆ alioquin CERERIS solita sunt ac obvia in veterum nummorum penu symbola; & quo respicit alicubi de postrema loquens Theocritus,*

SARAPI FRUGIFERO Synt Reinel. p. 169.

Δράγματα καὶ μήκωνας ἐπ' ἀμφοτέρῃσιν ἔχοισα Idyll. VII. v. 157

Spicarum manipulos & Papavera utraque manu gestans.

Præter Spicas enim, ceu Spicarum manipulum, vulgo Papaver etiam, aliud fecunditatis symbolum, Deæ hujus Frugiferæ simulacris in nummis & marmoribus antiquis, quod obvium, addi consuevit. Nihil vero hic tale, de hisce Abderitanorum nummis loquor; non Modius, aut Lanx, aut Calathus cum Manipulo Spicarum aut Frugum; non Spica præ Dei manibus; non Corona Spicea, sed juvenile demum & laureatum caput. Quod proinde nullum Frumentarii Dei *symbolum aut insigne præfert; sicuti alioquin* Καταιβάτου, Κεραυνίου *vel* Fulgeratoris, Tonantis, Ultoris Jovis *in Græcis aut Romanis nummis simulacra, Fulmine continuo armata, aut Fulmine etiam supra Mensam posito, designari videas, Quibus addam denique, eodem incommodo premi hanc de hujus nummi explicatione viri doctissimi opinionem, eo, quo uno tuam conje-„ cturam subrui, quem in medium nempe produxeram*

,, *inſcribendorum numiſmatum more, tibi ingenue conteſtari libuit. Id nempe, quod ſuperiori ad Te Epiſtola monueram, nullum hactenus, quantum equidem recordari licet, a me nummum obſervatum, in quo illud* ΕΠΙ *Jovis aut aliorum Deorum nominibus, quæ totiens & cum variis etiam cognominibus in iisdem ſignantur, junctum occurrat; pasſim vero Prætorum aut loci Rectorum nominibus, ſub quibus nummi id genus cuſi, ſocietur; neque proinde, quod inde eruitur*, Sub Jove Frumentario *magis quam* Sub Jove Siniſtro, *explicari debere hanc nummi Abderitarum epigraphen*, ΕΠΙ ΔΙΟΣ ΔΑΙΟΥ.

Nihil equidem certius, quod & ipſe, ſicut modo innui, libere agnoſcis, non in nummis ſolum aliisque monumentis antiquis, ſed apud Auctores etiam pasſim, & cujus ſexcenta exempla dari hic poſſent, ſi ea res ulla ulteriori probatione indigeret, nempe illud ΕΠΙ *tempus regiminis ceu Rectorum loci, ſub quibus res acta eſt, tantum denotare. Hinc toties in Græcorum nummis, quamquam non integris ſemper, ſed aliquot initialibus litteris, compendii cauſa, expresſis, occurrit illud* ΕΠΙ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ; ΕΠΙ ΑΣΙΑΡΧΟΥ; ΕΠΙ ΑΡΧΟΝΤΟΣ; ΕΠΙ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ; ΕΠΙ ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ; ΕΠΙ ΗΓΕΜΟΝΟΣ; ΕΠΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ; ΕΠΙ ΣΟΦΙΣΤΟΥ, *etiam, additis poſtea eorum nominibus, qui illis tum muneribus* Pontificis, Aſiarchæ, Archontis, Proconſulis, Præſidis, Scribæ, Sophiſtæ *quoque fungebantur; quandoque autem cum ſola nominum, omiſſa omni ſimilis dignitatis mentione; ſicut frequenter in nummis Antiochiæ Syriæ Metropolis*, ΕΠΙ ΦΛΑΚΚΟΥ; ΕΠΙ ΟΥΑΡΟΥ; ΕΠΙ ΠΕΤΡΩΝΙΟΥ; ΕΠΙ ΣΙΛΑΝΟΥ; ΕΠΙ ΜΥΝΟΥΚΙΑΝΟΥ; ΕΠΙ ΚΕΣΤΙΟΥ; ΕΠΙ ΚΟΥΑΔΡΑΤΟΥ;

ſicut

ſicut ΕΠΙ ΒΟΛΑΝΟΥ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ; *totidem Romanorum Syriæ, poſtremi autem Proconſularis Aſiæ, Rectorum, aliorumque id genus, quæ obvia & nota iis, qui nummos veteres conſulunt ac verſant. Neque id perpetuo tamen in Græcorum nummis factum, in quibus nempe crebro etiam, ſicuti apud Auctores ſubinde, nuda dignitatum ac eorum, qui iis præerant, nomina cum recto tum obliquo caſu, ſine ulla præmiſſa illius* ΕΠΙ *mentione ſignantur; ut* ΖΗΛΙΟΣ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΑΦΡΟΔΙΣΙΕΩΝ, Zelius Pontifex Aphrodiſienſium; Λ. ΜΙΝΔΙΟΣ ΑΝΘΥΠΑΤΟΣ ΠΑΤΡΩΝ; L. Mindius Proconſul Patrenſium *ſeu Achaiæ; ſeu* ΑΓΡΙΠΠΙΝΟΣ ΣΤΡΑ. *ſeu* Στρατηγὸς Agrippinus Prætor; ΑΤΤΑΛΟΣ ΣΟΦΙΣΤΗΣ Attalus Sophiſta, *in nummis Smyrnæorum & Laodicenſium, pluresque id genus. Sic obliquo etiam caſu*, ΦΡΟΝΤΩΝΟΣ ΑΣΙΑΡΧΟΥ ΚΑΙ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ. Frontone Aſiarcha & Pontifice, *Communis nempe Jonum;* ΑΝΘΥ. ΚΑΙСΕΝ. ΠΑΙΤΟΥ ΕΦΕ. Proconſule Cæſennio Pæto Epheſiorum, *ſeu Aſiæ;* ΣΤΡΑ. ΗΡΑΚΛΗΙΔΟΥ Prætore Heraclide; *& quæ occurrunt ſexcenta hujus notæ in nummis antiquis. Unde male utique* ὁ πάνυ *ad Solinum, & qui inde jure* pap. 157.
alicubi a doctiſſimo Petavio arguitur, exiſtimavit, Græcos perpetuo illud ΕΠΙ, *Archonton ſeu Magiſtratuum nominibus præmiſiſſe, numquam autem ita loquutos, ut ſine illo nomina eorundem efferrent. Conſtat equidem, quod obſervo, Regum nomina vulgo citra illud* ΕΠΙ, *tanquam infra eorum dignitatem poſitum, expreſſa in eorum nummis; Sicut* ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ; ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΣΕΛΕΥΚΟΥ; ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ, *& ut alios Alexandri Succeſſores mittam,* ΑΓΑΘΟΚΛΕΟΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΣ; ΒΑΣΙΛΕΩΣ

Miſc. Exercit. c. VII.

ΗΡΩΔΟΥ; ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΓΡΙΠΠΑ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΑΡΣΑΚΟΥ, *& in similibus, quicunque occurrunt in hac penu nummaria, variarum Gentium Regibus; quibus præter aliquos forte signatos sub Domitiano, Regis Agrippæ Cæsarum, ut aliunde liquet, clientis nummos, nuspiam, ut dixi illud* ΕΝΙ *(quod apud Auctores cæteroquin qui de iis agunt haud infrequens) haud magis ac Deorum, quod paullo ante vidimus, nominibus, præmissum in antiquis eorum nummis reperias. Unde etiam in eo, de quo inter nos agebatur, Abderitarum nummo, una voce, non duabus* ΕΠΙΔΙΟΣ, *addito* ΛΑΙΟΥ *nomine, seu* Epidius Laji *scil. Filius legendum conjeceram, quo Prætore nempe aut Præside, Abderitarum nummus hic sit cusus. Qua in re utique, cum singula illa, quibus vel tua vel viri magni Is. Vossii de hac nummi epigraphe sententia vel interpretatio amoventur incommoda, & quorum vel uno* subrui tuam de eo conjecturam *aperte agnoscis; tum nihil equidem a more in priscis id genus monumento recepto alienum statuitur. Cujus utique, ut de antiquis Lapidum. Ubi id passim obvium, Inscriptionibus nihil dicam, plurima in veteribus etiam Græcorum nummis se offerunt exempla, atque ut uno vel altero hic defungar,* (a) ΠΡΟΔΙΚΟΣ ΠΑΛΑΜΗΔΟΥ. (b) ΓΟΡΓΩΠΑΣ ΣΩΣΙΠΑΤΡΟΥ. ΘΕΜΙΣΤΟΓΕΝΗΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ. ΠΕΤΡΑΙΟΣ ΠΑΛΟΥ. ΕΡΜΙΠΠΟΣ ΕΡΜΟΓΕΝΟΥΣ *seu* Prodicus Palamedis *nempe* Fil. Gorgopas Sosipatri; Themistogenes Philippi; Petræus Pali; Hermippus Hermogenis *in antiquis Calydoniorum, Thessalorum aut Philadelphensium Proconsularis Asiæ nummis, ut plures id genus mittam, legitur. Immo duos Abderitarum nummos obiter jam supra indicavi, qui non apud Goltzium sed in præcla-*

in Cimel Reg. Gall.

a) Goltz. Reg. Græc. T. VII.

(b) in Cimel. Reg. Gall. & aliis Museis

claris Galliæ Cimeliarchiis prostant, cum signatis in iisdem loci Rectoris nominibus, & in quorum uno - - - - ΚΟΣΙΟΣ· *reliquis litteris exesis, in altero MENAN. seu nudum* Menandri *nomen apponitur, quale etiam, ut pote multis apud Græcos familiare, in aliorum locorum nummis occurrit, ut in insigni Tripolitarum* ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ ΦΙΛΟΚΑΙΣΑΡ. *Sicut nempe passim in Athenarum vel Proconsularis Asiæ, Ephesi, Smyrnæ aut Chiorum numismatibus, nuda Archontum aut Prætorum nomina, recto ut plurimum casu efferuntur*, ΔΩΣΙΘΕΟΣ; ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΣ; ΤΙΜΟΣΤΡΑΤΟΣ; ΚΑΛΛΙΣΘΕΝΗΣ; ΑΠΕΛΛΗΣ; ΦΙΛΩΝΙΔΗΣ; ΜΗΤΡΟΔΩΡΟΣ;. ΜΟΣΧΟΣ; *aliique plures id genus. Idem vero statuere virum eruditum, in Addendis libri de Nummis urbium Illustratis, postea lubens animadverti, nempe adjectum huic Abderitarum nummo apud Goltzium, Prætoris nomen* ΕΠΙΔΙΟΣ ΛΑΙΟΥ Epidius Laji F. *Unum autem hic tibi dubium subortum tangis, quod* Epidii *Gens Romana fuerit, sicut ex Inscriptione Gruteriana, quam adferre tibi libuit & Suetonio colligis, non autem Græca. Quamquam eum haud difficulter scrupulum tibi ex animo evelles, Vir Eximie, si reputare lubeat, post peragratum Romanorum Victoriis Orbem, Romanisque inde civibus, frequentatas præcipuas nobilissimasque Europæ Asiæve regiones, aut eas in Romanorum fidem ac ditionem receptas, Romana inde passim nomina in priscis earundem gentium monumentis legi; sicuti Græca etiam & peregrina Latio donata, ac Romanis passim nominibus sociata, tot superstites antiqui lapides, si aliunde nesciretur, abunde utique comprobarent. Qua ratione itidem factum, ut Romana passim loci Præsidum nomina,* Harduin. p. 562

in

in Græcis eorundem locorum nummis signentur. Hinc ne longius, ceu a vicinis Thraciæ Regionibus abeam, Annius; Cæsennius Pætus; Marcellus; Apronianus; L. Mindius; Claudius Rufus; Papirius Carbo; Cajus Vibius; Plancius Varus; Cœlius Balbus; Sextilius; *aliique Romani viri aut Romanis adnumerati, in Græcis Proconsularis Asiæ, Achaiæ, Bithyniæque urbium nummis occurrunt. Immo ut infra Thraciæ, ubi Abdera, fines me contineam*, Ælii Pontici; Gargilii Antiqui; Julii Casti; Julii Marciani; Pontii Sabini; Pomponii Oenopisci; Tullii Maximi, *tanquam totidem Thraciæ* ἡγεμόνων *seu* Præsidum *nomina præferre videas Græcos aliquot, (& de quibus quandoque alibi) plerosque Regiæ Gallorum Gazæ, nummos*, Byzantii, Marcianopoleos, & Augustæ Trajanæ, *totidem etiam, sicut* Abdera, *Thraciæ urbium. Quo loco obiter illud observo citari a laudato modo Auctore de Nummis urbium Illustratis, unum ex iis ejusdem Gazæ, cum Crispinæ Commodi Conjugis in anteriori parte effigie, & in aversa* ΕΠΙ. ΑΙ. ΠΟΝΤΙΚΟΥ Η. ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ, *sed quem male explicat, sub* Ælio Pontico Octies Prætore Byzantiorum; *duplici errore; uno quod sola numerali, ut existimat, nota*, Prætorem *putet ibi designari, altero graviori, quod eandem litteram* Η. Octies *vult ibidem denotare, quæ tamen ibi initialis littera est vocis* ἡγεμόνος, *et* Præsidem *Thraciæ seu Byzantii, non* Prætorem *eundem* Ponticum *innuit. Quum enim aliæ, ut notum, Romanorum Provinciæ Proconsulares, aliæ Prætoriæ, alio vero essent Præsidiales, postremi generis legimus fuisse Thraciam, & aperte arguunt adducti superiorum locorum nummi, in quibus eadem* ἡγεμόνος *dignitas, sub initialibus litteris* ΗΓ.

vel

vel ΗΓΕΜ. *&* *in adducto Byzantiorum nummo, sola etiam prima vocis littera* Η. [*ut sæpe* Σ. στρατηγὸς *in aliis nummis notat*] *designantur. Immo similem etiam observavi pridem Romæ, inter alios Christinæ Augustæ, accurate tum a me inspectos & adnotatos, sub ipso Commodo cusum*, ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ ΕΠΙ ΠΟΝΤΙΚΟΥ Η. Byzantiorum sub Pontico Præside. *Neque vero soli missi a Romanis Provinciarum Rectores, Romanis passim nominibus, in nummis signantur, sed alii insuper dignitatibus in iisdem functi puta* Pontifices, Asiarchæ *aut qui* Prætores *vulgo in Græcis urbibus appellati, aut* Scribæ, ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ, ΑΣΙΑΡΧΑΙ, ΣΤΡΑΤΗΓΟΙ, ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ, *quales* Claudius Fronto Asiarcha *simul &* Pontifex; L. Aurelius Prætor & Asiarcha; Domitius Rufus & Aurelius Tertius, *itidem* Asiarchæ; Claudius Bias; Julius Saturninus, *pluresque magno numero* Pontifices *seu* ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ, *in Proconsularis Asiæ, Bithyniæ, aliisque eorum tractuum numis, de quibus nos alibi plenius quandoq., leguntur. Immo nec ullum facesset negotium* Epidii Laji, *seu Romani cum Græco cognomine in hoc Abderitarum nummo societas; quum nihil frequentius non in Autorū solum, sed Lapidum potissimum & Numorū etiam monumentis occurrat. Unde ut de hisce demū loquar, eaq. Romanis vocibus tradam,* Aurelius Socrates; Aurelius Alexander; Aurelius Hephæstio; Flavius Physicus; Claudius Bias: Ælias Demetrianus; Ælius Onesiphorus; Aurelius Zeno; *& plures id genus signati cum Romanis Græcisque junctis nominibus, in Græcis iisque præclaris Bithyniæ, Cariæ, Lydiæ, Phrygiæ urbium, aliisque id genus nummis. Quod in orbe Romano ipsaque urbe gentium Domina, uti indicavi paullo ante, constat invaluisse; dum nempe peregrini, vel adoptione, vel clientela, vel manumissione, Patronorum sibi aut*

P *ado-*

cavi, cum iisdem omnino qui apud Goltzium typis, sed cum aliis loci Rectorum nominibus, quam vel Epidii, *vel* Pytholai, *pro consueto nempe veterum id genus nummorum more, signari; unum nempe cum exesis aliquot vetustate litteris,* ΕΠΙ Γ - - - - ΚΟΣΙΟΣ, *ni adhuc fallant postrema ista litteræ, alterum cum expresso* ΜΕΝΑΝ - - - *seu* Menandri *nomine. Ut mittam denique in eo demum, rei de hoc Abderitarum nummo inter nos controversæ momentũ & cardinem verti, an quæ prostat apud Goltzium, & quam inde in Observationibus tuis vulgasti,* ΕΠΙ. ΔΙΟΣ ΛΑΙΟΥ *epigraphe, distingui & explicari a te debeat,* Sub Jove Sinistro, *idque suadeant vel probent, quas adtuleras ejus rei rationes ac auctoritates. Quod mihi utique sat multis, & uti equidem opinor, haud invalidis, vel te ingenue id agnoscente, argumentis convellendum fuit. An autem* Epidius, *an vero alterius Abderitarum Rectoris ceu Magistratus nomen, in duobus eadem signantibus apud Goltzium nummis, compareat, in eo utique parvi aut nihil refert; nullum certe ad rei illius, de qua inter nos agebatur, momentum habere fatendum est.*

De GRYPHO in altera Abderitarum parte nummi signato, non occurrit amplius quod moneam. Id enim factum superiori ad te Epistola docui, in Originis suæ, ceu deductæ eam urbem a Tejis, quod tradiderunt veteres, Coloniæ memoriam: In Tejorũ *autem antiquis et insignibus, quos videre mihi hactenus in præclaris Cimeliarchiis & Gaza potissimũ Gallorũ Regia nummis, et quales aliquot recensui, insculptum spectari in aversa eorũ parte Gryphum: Hinc consueto Coloniarum more, ac in hac ipsa nummorum penu passim obvio, & de quo nos alibi plenius, signatum in Abderitarũ num-*

Herodot. l. 1. c. LXVIII. Strab. l. XIII. p. 644.

nummis Gryphum, haud aliter ac Pegasus in Syracusanorum & Corcyræorum, qui a Corinthiis orti, numismatibus passim adhuc visitur. Hæc autem singula, quum indubiis veterum auctorum ac nummorum documentis innitantur, tuum etiam meruerunt calculum; adeo ut hunc Abderitarum nummum, ad Tejos, tanquam originem seu metropolim omnino respicere agnoveris, omissa omni ulteriori ea de re disquisitione. Eadem vero occasione monueram, signatam in anteriori nummi area, imberbis et laureati capitis effigiem, non ad Jovem *utique* Siniſtrum, *vel ad* Abderum, *a quo urbi, ut volunt*[a] *nonnulli, nomen & solemnes inde ac stati in ejus memoriam, teste Philostrato, apud Abderitas Agones; aut vero ad Tisamenem Clazomenium, alterum Abderæ conditorē seu restauratorem, et pro Heroë deinceps ab iisdem, auctore Herodoto, cultum referri posse haud incommode, pro more ubique in aliarum Græcarum urbium nummis haud infrequenti, tradideram. Cui postremo suffragari potius videtur, et hoc loco non prætereundum, quod non* Abdero *Herculis delitiis, & juxta Ptolomæum Hephæstionem apud Photium, Patrocli fratri, sed* Abderæ *Thracis Diomedis Sorori, condita denominatæque hujus urbis laudem alii, inter quos*[a] *Mela &*[b] *Solinus, tribuant. Quam opinionem etiam de prima urbis suæ origine, alteri de* Abdero *Herculis comite prætulisse ipsos Abderitas arguere omnino videntur alii eorum nummi. Ad quam* Abderam, *proinde, quod jam ad Stephanum vidit doctissimus Holstenius, & qui ab eo, quamquam dissimulato nomine, sicuti plura id genus, hausit in Addendis eruditus Auctor de nummis Urbium illustratis, ad quam inquam* Abderam *referendus est ille qui priores*

a) in Exc. Strabon. 331.
Stephanus in Ἄβδηρα.
l. II. de Icon. p. 817.
l. 1. c. CLXVIII.
Phot. Biblioth. p. 483.
(a) lib. II. c. 2.
(b) cap. X.
Harduin. p. 581.

duos

duos excipit apud Goltzium nummos in quo caput muliebre in quadrangulis inclusum, cum inscriptione ΑΒΔΗΡΑΣ ΚΟΡΑΣ, Abderæ Virginis, κόρας *Dorice pro* κόρης. *Ita ut hanc opinionem de prima urbis suæ origine, ejusque inde appellatione, alteri de* Abdero *Herculis comite, prætulisse ipsos Abderitas, luculento & domestico hoc eorum testimonio, abunde liqueat. Unde etiam in prioribus illis, quos modo innui apud Goltzium nummis, cum imberbi & laureato capite, unoque ex iis itidem in quadrangulo, non* Abderum *adeo, quam urbis uti paullo ante diximus, Heroem ac Restauratorem* Tisamenem *signari, licet continuo statuere; aut vero (missis aliis conjecturis, & unde cælatus etiam opportune in aversa nummi parte Gryphus) ipsum Apollinem. Unde e duobus hisce apud Goltzium Abderitarum nummis, prior cum laureato & imberbi capite in quadrangulo, haud male posset Apollini, securius certe quam Jovi, tribui; alterius vero nummi facies aliquantum ab eo ut videtur, diversa, non ad Philippum equidem uti conjecerat Nonnius, sed ad Cassandrum potius, [quod Custodi Gazæ Mediceæ Fittono, quamquam dubitanter, in mentem etiam venerat] a qua utique non abludit signata illius in aliis apud Goltzium nummis effigies, & praeterea tanquam Abderitarum Evergetem referri.* Lib. XV. c. 2. *Autor enim Justinus, Abderitas ob murium ranarumque multitudinem, patrium relinquentes solum, a Cassandro facta partitione in societatem receptos, agris etiam iis adsignatis. Occurrit equidem in Gaza Gallorum Regia similis Abderitarum nummus, cum iisdem omnino, qui apud Goltzium in utraque nummi area, hinc imberbis scilicet & laureati capitis, illinc*

Gry-

Gryphi typis; nisi quod non Murem equidem aut Ranam, sed Muscam *a tergo laureati capitis signari, in Schedis meis notatum reperio. De eo an ita omnino se habeat (talia enim ob nummos sæpe vetustate attritos, aut non accurate satis expensa, peritos etiam ac attentos antiquarios subinde fugiunt aut fallunt) nihil possum nunc certo adfirmare; statuent vero præclari vere Regii illius Thesauri custodes, ac evincet ipsius inde nummi, si nancisci illum singulari eorum beneficio dabitur, verus ac genuinus typus. Scio equidem vel* Muscas, *vel* Apes, *vel* Locustas, *ut de* Ephesiorum *nummis, cum noto in iis Apium insigni nihil dicam, occurrere in Siculis* Messeniorum; *aut* Neapolitarum, Bruttiorum & Metapontinorum *Magnæ olim Græciæ, apud Parutam & Goltzium nummis, & in eorum nonnullis expressam itidem, a tergo* [a] *Junonis ac* [b] *Dianæ capitum,* Muscam *vel* Apem, *eique* (a) Neapol. Goltz. tab. XII. 3.
postrema, ferax præstantissimo melle, quod aliunde etiam liquet, agrum prædicat. (b) Brittann. Tab. XXIV. 3.
Apud Macedonas autem, quibus Thraces, & ea potissimum Thraciæ pars, in qua Abdera, finitimi, Muscas peculiares exstitisse tradit Ælianus, de Anim. lib. XV. c. 1.
ἱππούρες *indigenis dictas, & quibus ad inescandos pisces uterentur.* Mures *vero quod adtinet, & fugatos inde patriis sedibus, a Cassandro autem societate & agris donatos Abderitas; ac unde in beneficii illius memoriam publico urbis ære signatum eundem Cassandrum, haud male licet arbitrari; ubi maxime convenit ejusdem expressa in aliis Regis illius nummis effigies, modo cum diademate, modo cum laureato tantum capite. Qua de re licebit lectori judicium, cui illud ea de re integrum relinquimus, e sequentibus nummorum iconibus ferre;*

qua-

quarum prima Abderitarum, de quo agimus, nummum; altera Cassandri quod arguit, aversa nummi pars, vultum præfert,

Notum equidem Apollini Smintheo, ob liberatos quondam a Murium multitudine ac damnis Æolas ac Troas, non sacratos solum Mures, sed ejusdem pedè calcantis murem simulacrum ab iisdem erectum, immo eundem Deum Sminthei *nomen etiam inde nactum.. Cui haud dissimile quinque olim Palæstinæ urbium factum memorant sacræ litteræ, dum in memoriam vastati a Muribus, ob retentam ab iis Fœderis arcam, eorum agris quinque Mures aureos fabricasse eædem leguntur. De Sminthæo autem seu Murium depulsore hoc Apolline, consuli potest, qui, insignem Alexandriæ Troadis, cum nomine* ΣΜΙΝΘΕΩΣ *hujus Apollinis, nummum, meumque etiam qualecunque de eo judicium in præclaro opere vulgavit vir comitate, eruditione & amplissimi muneris dignitate illustris Cuperus. Immo unde etiam occurrunt Mures signati in duobus Tenediorum apud Goltzium nummis, apud quos nempe cultum eundem Apollinem Smintheum, vel ex primo Iliados, & Strabone insuper abunde liquet. Neque vero Tenedus solum, ut notum Troadi vicina extitit;*

Ælian. de Anim. l. XII. c. 5.
Strab. l. XIII.
1. Sam. VI. 5.
Monum. Antiq. p. 210.
l. XIV. p. 604.

tit; sed successu temporis, quod docet alicubi Pausanias, lib. X. p. 634.
Alexandriæ Troadi etiam subjecta.

OCCURRIT *vero hic opportune postremus, de quo obiter tecum egeram, & in quo etiam superior tua ad me Epistola desinit, eorundem Tenediorum nummus; qualis cum similibus, Bicipitis nempe in prima nummi area vultus, et in altera Securis, in laudato modo amplissimi Cuperi opere adductus ac illustratus legitur. Quum autem a communione & concordia maritali Conjuges, eo numismate bifrontis capitis a Tenediis expressos designari, prolata eam in rem nummi ipsius icone, neque præterea quidquam de eodem aliud indicasses, inde paucis & ἐν παρόδῳ tantum ibidem innui, ab Aristotele explanatum pridem fuisse hunc nummum, traditamque omnem cum bicipitis Capitis, tum Securis eodem signatæ causam & originem. Id autem omne quale esset, ut notum, jam & ab aliis monitum, omittendum ibidem censui; indicasse contentus, unde vera de biformi in Tenediorum nummis capite, mens & sententia peti continuo posset. Tradit enim, ne id nunc quoque prætermittam, in Tenediorum Republica Aristoteles, non solum deprehensum in adulterio filium, juxta legem a Patre de utroque adultero capite plectendo latam, securi percussum, sed inde in Tenediorum nummis, ab una parte Securim, ab altera duo Capita, ad ejus rei, quæ Filio contigerat, memoriam, insculpta. Ita enim Aristotelis ea de re locum retulit Stephanus, & cujus postrema ea de re verba, id quod* V. De Nummo TENEDIORUM.

q *mo-*

in voce Τένεδος *modo dixi, aperte memorant ;* Διὰ τοῦτό φησι καὶ ἐπὶ τοῦ νομίσματος τῶν ΤΕΝΕΔΙΩΝ κεχαράχθαι ἐν μὲν τῷ ἑτέρῳ μέρει ΠΕΛΕΚΥΝ, ἐπὶ δὲ τοῦ ἑτέρου ΔΥΟ ΚΕΦΑΛΑΣ ΕΙΣ ΥΠΟΜΝΗΣΙΝ τοῦ περὶ τὸν ΠΑΙΔΑ παθήματος ; Quare, inquit, & in numismate TENEDIORUM sculptum fuisse, in una parte quidem, SECURIM ex altera DUO CAPITA in ejus, quod FILIO acciderat, MEMORIAM. *Quibus equidem verbis illud aperte satis indicari videtur, percussum ideo Regis Tenediorum jussu, hunc nummum, ut memorandi casus ratio & exemplum, perpetuo ante subditorum oculos, immo alte eorum animis maneret insculptum; iisque veniæ omnis, si talia patrarent, spem plane in posterum præcideret; signatam proinde ab una parte Securim; ab altera duo, quod ait ibi Aristoteles, seu juncta Regii illius adolescentis & adulteræ Capita, quæ sub una quasi cervice, juxta latæ semel legis rigorem, eadem Securi fuerant percussa. Quæ clare utique innuunt postrema Aristotelis ea de re verba, factum id, nempe* εἰς ὑπόμνησιν τοῦ περὶ τὸν παῖδα παθήματος, *ceu* in memoriam ejus, quam filius subierat, pœnæ ; *& suffragatur etiam eadem Suidæ hac de re narratio, cui subdit, inde Tenediorum nummo insculptam hinc Securim,* illinc duas facies sub una cervice, ἐφ' οὗ δὲ δύο πρόσωπα ἐξ ἑνὸς αὐχένος. *Quæ mea jam de hisce sententia exstat in* Monum. Antiq. 215. 216. *laudato paullo ante Amplissimi Cuperi opere, cui referre etiam libuit & probare, quæ ego inter alia ab eo, ut ibi amice memorat, consultus, de simili Tenediorum nummo, qualem se nactum perscripserat, significaveram. Accedebat hisce unus, qui apud Goltzium occurrit huc spectans Tenediorum nummus, in quo imberbis ac juvenilis utraque nummi facies visitur ; & cui proinde haud absimilem existimabam eum, quem possidebat illustris*

lustris Cuperus, aut forte etiam aliquod inter imberbis adolescentis & moechæ faciem discrimen clarius in eodem, quam apud Goltzium, expressum. Verum aliud postea me docuit nummi ipsius in edito viri Amplissimi opere adspectus, ubi non juvenilis utraque nummi, sicut apud Goltzium facies, sed hinc senilis & barbata, illinc muliebris visitur. Cujus notæ etiam quamquam in aliquibus diversi, duo Tenediorum nummi, a te jam in Thesauro Palatino, & ex iis unus iterum in fine tuarum Observationum, vulgati. Adeo ut de iis aliud statui debeat, non Regii scilicet adolescentis aut mœchæ, quod suadebant, qui ea de re agunt, auctores, sub una cervice capita hisce postremis Tenediorum nummis expressa; aut alia occasione hosce nummos ab iisdem signatos, retenta solum in aversa nummi parte Securi, ut proprio & peculiari Tenediorum insigni, sicut in altero etiam apud Goltzium nummo, anterior ejus pars non bicipitem vultum, sed radiatum Apollinem, aversa autem Securim præfert. Quo spectant aliæ ac diversæ, & quas ex parte viderunt jam Parœmiographi, veterum de Securi a Tenediis signata sententia; dum hi ad Securim pro tribunali a tergo Judicis, Tenis jussu, gestatam, qua mendacii convictos e vestigio feriret; alii ad præcisum Securi funem a Tene, quo patrem male de se meritum ab Insula repulit, & natum inde de Tenedia Securi *proverbium, referunt; quibus postremis, præter Pausaniam ac Stephanum, accensendus etiam Conon in Narrationibus apud Photium. A quibus rursus abit Plutarchus, & qui ab eo id hausit Suidas, dum ille,*

Ibid.

Suidas

lib. X. p. 634.

Biblioth. p. 440.

de Pyth. Oracul.

q 2 *quod*

quod ſupra etiam obiter monui, & qua de re nihil in Theſauro tuo Palatino, ubi tres memoratas Bocharti de Securi Tenedia *ſententias refers, fuerat monitum, ad* Cancros, *qui apud Tenedios naſcerentur*, Securigeros *ſeu cum Securis forma, id transfert. Cui ſententiæ etiam accedit, quod ſupra monui, ὁ πάνυ Bochartus, deducta inde fluvioli apud Tenedios, qui Cancros illos ſecurigeros ferret, a voce Arabica, quæ* Securim *notat, origine. Quamquam id acutius ab eo, ſicuti plura id genus, quam verius monitum omnino exiſtimem; nec Plutarcho etiam graviſſimo alioquin Auctori, hic adſentiar. Nihil enim cauſæ ſuberat, cur pro more Inſularum aut Maritimarum alioquin urbium in hac ipſa nummorum ſuppellectile passim obvio, iidem Tenedii, Piſcem ſeu* Cancrum, *apud ſe peculiarem, non continuo ſignarent; ſed cujus loco, & quidem ad indicandum ſimilem Cancrum, veram ſcilicet* Securim *obtruderent.* Cancros *certe marinos cernere etiamnum licet ſignatos in variis veterum locorum nummis, ut in Sicilia* Syracuſanorum, Agrigentinorum, Adrianorum; *in magna Græcia* Cumanorum, Sueſſanorum, Bruttiorum, Tarentinorum; *in Epiro*, Ambraciotarum; Ædepſi *in Eubœa; aut* Liparæ *etiam prope Siciliam, in præclaro Cimeliarchii hujus Electoralis numiſmate. Adeo ut unam e prioribus, quas tradunt alii Scriptores antiqui, cauſam potiorem putem, cur ſignata fuerit in Tenediorum nummis Securis. Ipſos vero quod adtinet biformes in iis vultus, cur haud unius generis iidem, uti modo vidimus, occurrant; ſed modo utraque, ſicuti apud Goltzium, juvenili forma; modo una ſenili, altera muliebri, neque rurſus eodem vultus habitu, ſicut e vulgatis a te in Theſau-*

ſauro Palatino, & uno ex iis denuo a te ſupra adducto, & eo quem edidit illuſtris Cuperus, liquere cuivis poteſt. Cujus equidem diſcriminis, aut quæ vera ſingulorum ratio fuerit, ubi pro genuinis ac vere antiquis habendi ſint ſinguli illi Tenediorum nummi, haud facile licet hodie ſtatuere. Si exſtaret etiamnum ipſe Ariſtotelis, quem memorant veteres, de Tenediorum Republica liber; aut Zoili, cujus Strabo meminit, Tenediorum Encomium, rem totam haberemus forte magis exploratam. Quid tamen Ariſtoteles eodem de Tenediis libro, jam olim de ſimilibus eorum nummis, cum Securi & διπροσώπῳ *ſub una cervice Capite ſenſerit, clarum ſatis, uti vidimus; & cui propius accedit depictus apud Goltzium Tenediorum nummus, cum imberbi utrinque, quamquam ferme ibi utroque muliebri, vultu. Reliquos quod ſpectat eorum nummos* διπροσώπους, *in quibus hinc, neque uno capitis habitu, barbatus; illinc muliebris vultus ſub una cervice cernitur, ille modo Herculem, modo Jovem magis referre videtur; unde Deianiræ ac Junoni licet alterum in iis vultum continuo tribuere. Neque te invito id fiet ac reluctante; quum inde ea, quam ſtatuebas in ſimili Tenediorum nummo, maritalis inter Conjuges communionis & concordiæ ratio, continuo eluceſcat. Gratum etiam mihi, Vir Eximie; in eo opportune hic deſinere, inſtitutamque tecum & quidem tuo nutu, de præclaris aliquot nummis diſquiſitionem, conſenſus potius quam diſſenſus noſtri teſtimonio terminare. Unde ab iſto in nonnullis aliis diſſenſu uberius declarando mihi quoque omnino hic temperaſſem; ni ſuperiori, eaque edita tua ad me Epiſtola, meam de hiſce ſententiam blande adeo, &*

Monum. Antiq. p. 203.

lib. VI. p. 671.

iis

quidem verbis, quæ amor potius quam judicium tibi suggessit, a me continuo efflagitasses. Quamquam haud aliter cum hisce studiis, densa sæpe vetustatis caligine obsitis, comparatum norint, qui eadem paullo attentius versant, quam ut de aliorum conjecturis vel inventis, lente quidem & quasi fastidiose, sed tamen sine livore & convitio statuatur. Quorum neutrum a me tibi metuendum hic fuit, qui laudi, honori, industriæque tuæ favere pridem adsuevi; multo minus eo in opere præstari a me debuit, quod novis ingenii solertiæque tuæ haud vulgaris luminibus fulget, in meo autem nomine adparere & adquiescere quodammodo voluisti.

